

D. Lud Gottfr. Kleinii ... Interpres clinicus sive de morborum indole etc., exitu in sanitatem, metaschematisino, successionibus, eventufunesto, dijudicationes, præsagitiones medicæ, pagellæ in memoriæ subsidium, medicis junioribus ad infirmos ingressuris, fideliter communicatæ / Comitatur opusculum præfatio perillustris L.B. Alberti de Haller.

Contributors

Klein, Ludwig Gottfried, 1716-1756
Haller, L. B. Alberti de.

Publication/Creation

Amstelodami : Sumptibus Fratrum De Tournes, 1769.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/czyxuczf>

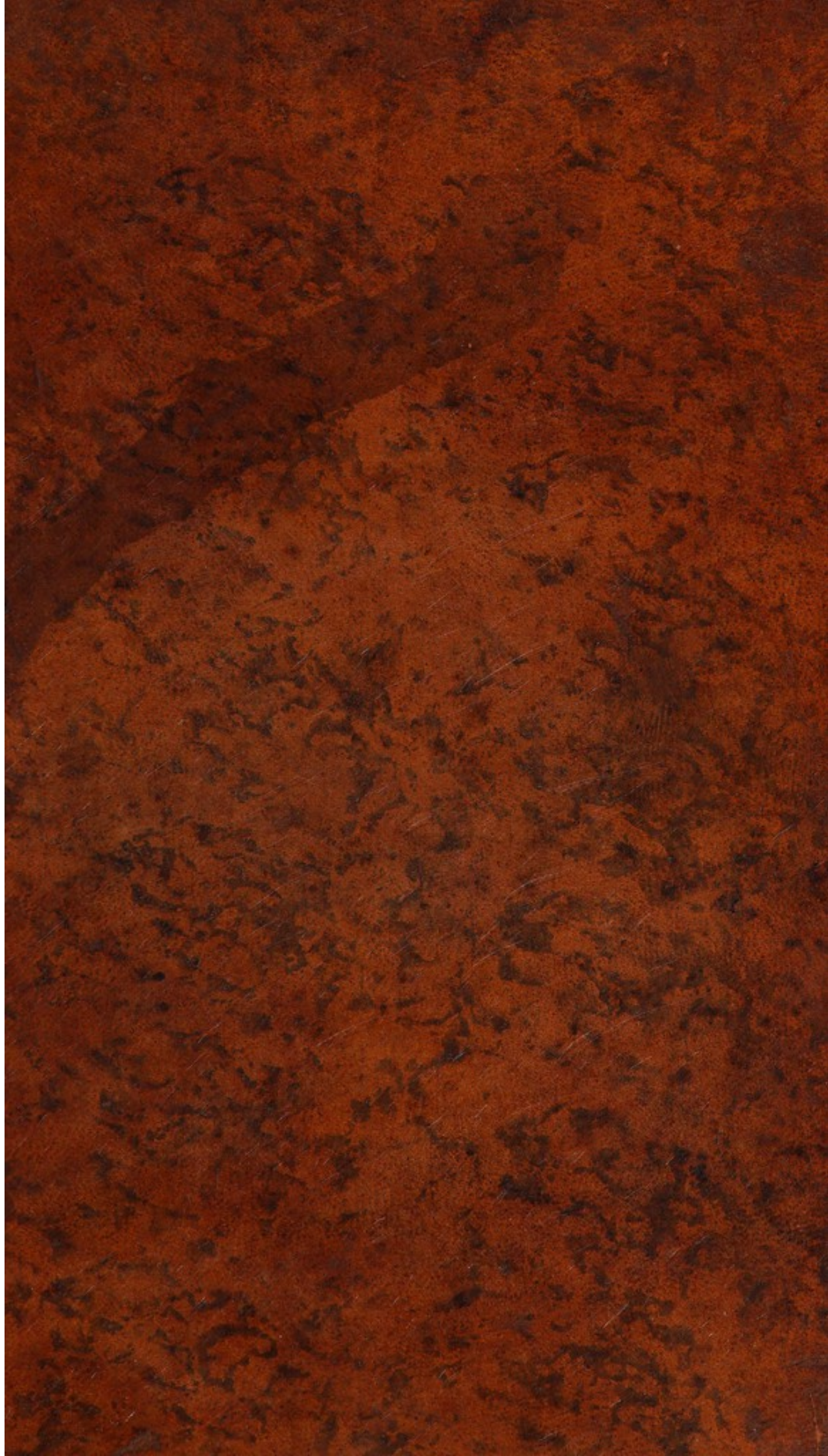
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

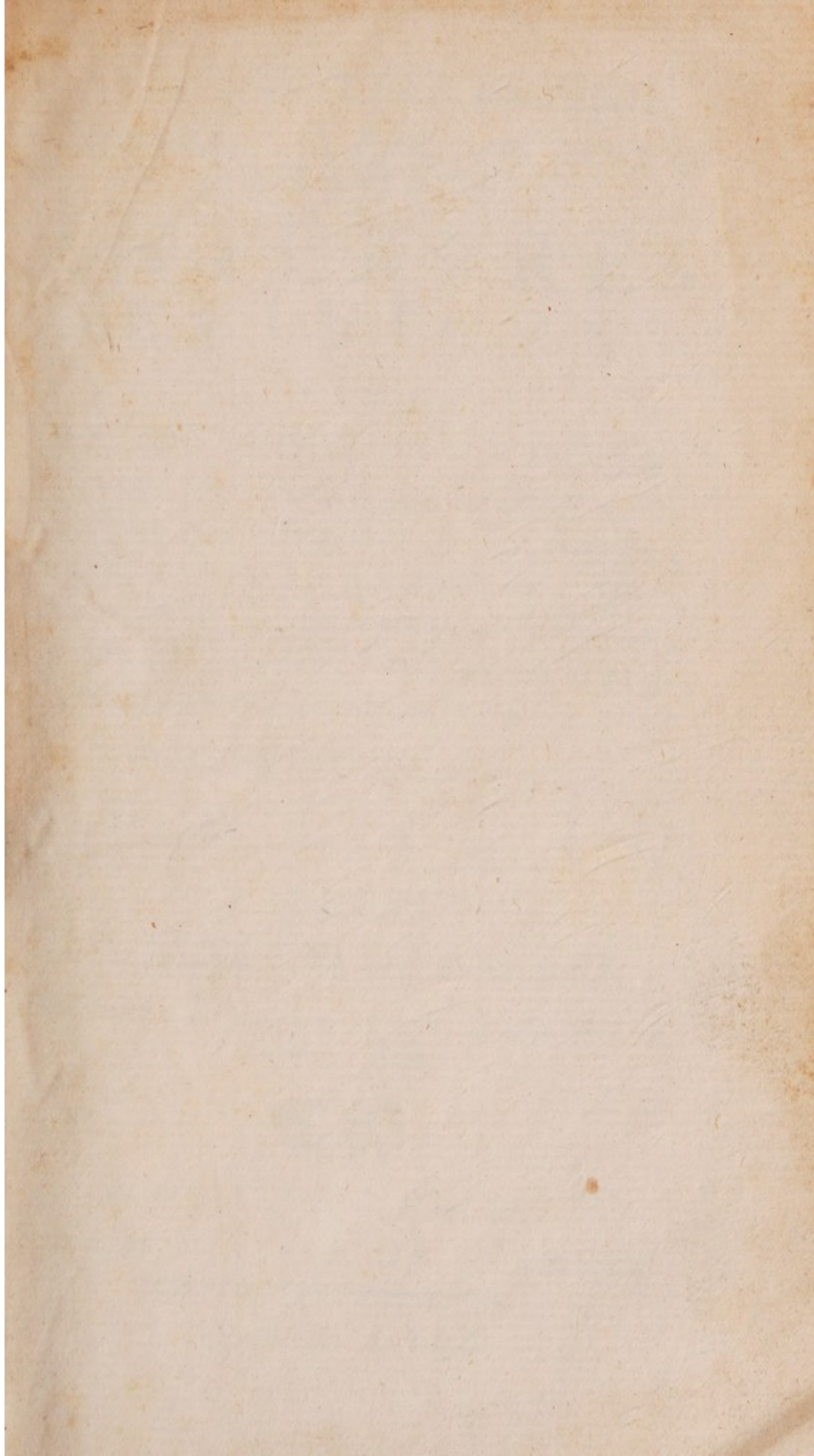

31323/A

14

55150
D. LUD GOTTFR. KLEINII
CONSIL. MEDIC. AC PHYS
ERBACENS.

INTERPRES CLINICUS

SIVE
DE MORBORUM INDOLE,
exitu in sanitatem, Metaschematismo, successione, eventu funesto, dijudicationes, præfagitiones Medicæ, pagellæ in memoriæ subsidium, Medicis Junioribus ad Infirmos ingressuris, fideliter communicatæ.

COMITATUR OPUSCULUM
P R Æ F A T I O
PERILLUSTRIS

L. B. ALBERTI DE HALLER,
M. Britann. Reg. Elect. Brunsv. Consil. Aul. & Archiatr. Reliq.

AMSTELODAMI,
Sumptibus FRATRUM DE TOURNES.

M. DCC. LXIX.

HIPP. 6. epid.

Natura invenit sibi ipsi vias, non ex cogitatione,,
inerudita existens, facit quæ expediunt.

BAGL.

Sæpius natura novum opus exorditur, ubi conat
nostri desiere.

SPON.

Vias Medicis invias reperit ~~autodidactos~~ natura.

LECTORI SALUTEM

A. DE HALLER.

EST IN AVERAM longiori Epistolâ commendatione operis KLEINIANI. Neque deerant, quæ in laudem instituti ejusmodi, aut ad historiam similium librorum dici possunt. Verum rerum mearum ratio, eo ipso tempore, quo oportuisset hoc defungi officio, avocavit me in patriam, in quâ non labores adeo, sed omni labore magis dispendiosa otii salutatio veterum amicorum & cognatorum,

IV PRÆFATIO HALLERI.

rei publicæ denique solemnia negotia me ab omni spe serii laboris avulserunt.

Et erat tamen standum promissis, quorum hætenùs tenax fui neque unquam dedidici promissores illos DOSONIS discipulos, qui crudeli facilitate, amicos sopiunt, efficiuntque ne certioribus auxiliis res suas expediant, donec occupati à calendis cum rubore suo cogantur solvere se religione datæ fidei.

Ne in idem, quod hic accuso vitium prior incidam, maturè causas negligentia meæ indicare festino, quæ sunt ejusmodi, ut nullâ meâ certè diligentia superari potuerint. Neque ideò deero officio illaudatumque dimittam.

PRÆFATIO HALLERI. v

libellum, qui in suâ brevitate magna rerum momenta continet.

Usus est Cl. KLEINIUS & antiquis & novis Scriptoribus ab ipso retrò Galeno & Hippocrate ad novissimos nostros Medicos, VVERLHOFIUM Archiatrum, Collegasque nostros. Decerpfit de eâ varietate Auctorum ea brevia effata, quæ historiam signaque morborum & præsagia tradunt, monenturque Clinici, quibus cum phænomenis aut in tuto res ægri sint, aut maligno loco positæ. Ipsa mediocritas molis facit, ut ad manus esse curantis Medici, atque ab eo, etiam in re ipsâ versante consuli queat. Multa enim in plenioribus operibus, ad historiam,

VI PRÆFATIO HALLERI.

eruditionem, litigiosa placita, hypotheses ornandas singulares casus pertinent, quibus facile caret oporofus in curando Medicus. Noster autem Auctor ea ferè selegit, quæ ad modum aphorismorum **HIPPOCRATICORUM** corollaria ex numerosis eventibus concorditer deducta continent, in eo ad opus suum aptior, quod ipse in ægris sanandis occupatus seriatim à doctis discernere didicit.

Lætus ergò atque confidens libellum commendo, tironibus quidem Clinicis imprimis scriptum non tamen inutilem etiam pro- vectioribus, & qui totus absque cortice nucleus est. Bernæ Helvetiorum, die 25 April. 1753.

LECTURO S. P. AUCTOR.

XCELLENTIAM ,
auctoritatem , exis-
timationem, admi-
rationem divinæ vix aliud
quidquam magis splendi-
dam, illustrem atque mo-
mentosam fœnerat Medici-
næ Prognostica. ισοθεοι Enim
tanquàm, hancce doctrinam
noviter callentes Medici pro-

gnoscent, prævident, prædicunt futura in ægrimoniis. Quanti honoris laudisque deportavit fermè mirabilis Galenus, cum Eudemo Philosopho, Sexto idem Romano Senatori, aggressuræ febris genium, criseos specialis diem, & huic quoque insuper tempus exactum, quod certè admirabilitatem facit magnam, recursus, tandem plenariæ antediceret diem destinatam valetudinis? *οὐα!*

Scholæ apud Coos, quæ floruit Medicæ, & ex quâ inspiratus quasi Vates fuit

Hippocrates, codices curiatiùs si revolvimus, tanquàm è tripode pronuntiatas legimus de salute morteve ægrotantium prædictiones, deque longitudine, brevitate, indole, reditu morborum divinationes. Negligitur aut, proh dolor! aut vilihabetur præcellens hæc pars à multis, nostrâ hâcce memoriâ, vel incuriæ vel ignorantia vitio occæcatis. Ab Ægrotantis ubi recedit. Medicus lecto, assistentes curiosi mox de morbi exitu præfagia, perindè ac certissima exposcunt, expectant oracula. Acutus sagaxque si est Cli-

x PRÆFATIO.

nicus , famæ fortunæque
suæ felicissimè hinc consulit ;
secùs , existimationis suæ
incurrit periculum atque
discrimen ; hic enim tan-
quàm judex secundùm acta
& probata de morbo sen-
tentiam dicat , ferat , desi-
deratur. Perbenè itaque
diligentissimus Observator ,
PROSPER ALPINUS *in*
de præf. vit. & mort. ægrot. p.
m. 3. effatur : Juvat quin
etiam maximè Medicos : In
morbis acutis exitialibusque ,
qui præcognitam futuram
ægrotantium mortem ubi
assidentibus prædixerint ,
mortis culpâ plane vacare

solent, ægrotosque, audito prognostico, non Medicorum culpâ, sed morborum vi interemptos, affidentes judicant. Quodsi antea exitium non prædixerint, ipsorum aut ignorantia aut negligentia mortem omnes adscribunt, interiisseque Medicorum causâ pro certo habent. Hactenus ille. Ast haut opinandum semper & ubique sic verè perfectèque incidere, quæ divinata sunt. Considerentur individui idiosyncrasia, temperamentum, consuetudo, tempestas, regio, medicatio, regimen, aliaque momenta.

Ex multitudine casuum & observationum, vel à potiori, ut aiunt, aut utplurimum eveniente, nascitur, desumitur prædictio. Et conjecturæ manet circumspectæ, probabilitati, suum spatium; quod cum Theologis atque Iuris communis habent Medici. *Εκ μερὸς γὰρ γνωσόμενες καὶ ἐκ μερὸς προφητεύομεν.* Neque id evitare humana imbecillitas in tantâ varietate corporum potest; conjecturæque ratio talis est, ut cum sæpiùs aliquandò responderit; interdum tamen fallat; nec, si quid vix millesimo in corpore decipiat, id fidem

non habeat, cum per innumerabiles homines verum constiterit.

Nota sunt ex lectione studiosâ, ex observatione asperâ, indefessa fidelique atque rei factô prodire, quæ habeo, dico, publico. Quatenûs enim nobis denegetur diù vivere, relinquam aliquid, quo me vixisse nec *απρακτον* fuisse, tester. Ordinem seruo alphabeticum uti exprimunt, quo indice caream. Morbos conjungo germanos, propinquos. Primoribus in locis adpono sparsim Auctores,

ipsissima eorundem plerumque
dicens verba, mea
intermiscens; sicque, qui
volui, compendiosus fio
atque apertus. Paucula præ-
pono generalia. Scribo, fide
medicâ, probâque pietate,
qui meliora habet, eodem
det animo.

- - *Si quid novisti rectius
istis,*

*Candidus imperti: si non, his
utere mecum.*

Liberam profiteor Medi-
cinam, nec ab antiquis sum

nec à novis, utrosque, ubi
veritatem colunt, sequor,
magnifacio sæpiùs repetitam
experientiam.

B. L. ubi hæ placuerinè
pagellæ uni alterive, valdt
mihi gaudeo, gratulor, mas-
culèque laborabo, quo Nu-
mine Propitio Duce, olim
succedant Codicilli Practici
eorumque rationali, quoti-
dianæ Praxi superstructam
veritatem firmantia, non
trivialia Observata, per
Decades evulganda. Brevè
enim & efficax per exem-
pla iter est. Ceterùm vale,
B. L. me cupe, me utere

atque voluntatis TUÆ inclinatione in me propende, fautor. Scr. Erbaci in muleo, Nonis April. 1753.

Generalia

GENERALIA QUÆDAM.

1.) **P**Auci morbi chronici fiunt per consensum.
 2.) Libera transpiratio debilem facit corporis constitutionem, sed salubritate compensat. Difficilior contra, robustiorem naturam, sed ad morbos proclivorem. 3.) Si color corporis alius ex alio sequatur, longitudinem morbi significat. 4.) Ex hyponchondriis, respiratione, lingua, gingivis, oculis, unguibus, &c. fere primaria simul sumatur prædictio. 5.) Is habetur optimus ægroti decubitus, qui bène valentium similis est. 6.) Symptomata junctim sumpta demum morbum declarant. 7.) Dandum aliquid regioni, ætati, temporî & consuetudini. 8.) Sunt quædam Proprietates hominum, sine quarum notitia non facile quidquam in futurum prælagiri potest. 9.) Si plenior aliquis & speciosior & coloratior factus est, suspecta habere bona sua debet. Pejus tamen signum est, ubi aliis contra consuetudinem emacuit, & colorem decoremque amisit. 10.) Nullum paucum criticum est. 11.) Morbi habituales sunt refractarii, diuturni & facile recrudescentes. 12.) Morbî hæreditarii, nisi præscindantur, jam propagati, omnem respuunt curam, & imperitius excepti, vel longe ferocius insurgunt, vel graviores subeunt anomalias. 13.) Quot dies principium morbi acuti duravit, totidem & augmentum ac status durant. Et quale principium ratione vehementiæ vel levitatis, talia quoque reliqua tempora. 14.) Quæ paribus vel imparibus diebus exacerbantur febres, iisdem quoque judicantur, vel ad salutem vel interitum. 15.) Crises humoris meri & sinceri pessimæ. 16.) In chronicis morbis si facies naturalis sit & boni coloris, numquam crede adesse obstructions in visceribus. 17.) Rigores inanes, i. e. sine evacuatione critica, translationem asserre solent symptomaticam. Et si fractis jam viribus, inanes, lethale. 18.) Genius cujusvis morbi acuti non semper unus idemque est. 19.) Certior de sanguinis statu indago aliunde non hauritur quàm ex lingua. 20.) In ægris morituris nonnullis ante mortem diebus exhalat ab eorum corpore fœdus quidam & quasi cadaverosus

GENERALIA QUÆDAM.

odor. 21.) Membranarum morbi magna ex parte periodici sunt. 22.) Morbi periodici facilius præcaventur quàm curantur. 23.) Insignes lunæ mutationes ut plurimum criseos decursum alterant atque perturbant, maxime in malignis. 24.) Periodos assumunt tusses, asthmata, morbi erisipelatodes, phlegmonodes, rheumatici, hemicranici, ophthalmiæ, odontalgia, arthritici, hæreditarii. 25.) Morbi corrupti novos sæpe & incognitos morbos mentiuntur. 26.) Lunares phases vim exerunt in vitiis visus & auditus, paralyfi, deliriis, mania, melancholia, convulsione, epilepsia, &c. 27.) Et in foro Medico locum habet illud ictorum. Accessorium sequitur suum principale. 28.) Optima facies est in ægris, quæ sibi ipsi similis est. 29.) Indicatoriæ non judicantes pessimæ. 30.) Si quis ea faciat, quorum sic insolens, gravissimum habet malum. 31.) Omnis excretio critica, quæ inchoatur tantum, non perficitur, maxime damnanda. 32.) Verpa in & post morbos reviviscens, caputque laudabiliter rursus extollens, prosperum cum aliis bonis signis præbet reconvalescentiæ criterium. 33.) Morbus morbo sæpenumero tollitur. 34.) Unum ex multis signis pravum multis bonis in necando plus virium habet, quàm plura simul bona in liberando. 35.) Morbi congenere facile in se invicem commutantur. 36. Quibus crisis fit, his nox antecedens gravis est, subsequens vero levior plerumque. Insuper ægrotantis animus anxius admodum atque dubius est, ætus fit intensior, vigiliæ acutæ instant, accedit horror. Hæcque post notas concoctionis salutem promittunt, substante cruditate perniciem minantur. 37.) Nil est, quod tutius perfectæ crisis argumentum præstet, quàm si somnus subsequatur. 38.) Effusæ in principio excretiones malæ sunt; Nullæ in statu, pari passu ambulant. 39.) Perfectæ criseos defectum subinde supplet abscessus. 40.) Omnis recidiva est fontica & periculosa. Recursus repetiti in morbis haut adeo periculosi valde fiunt periculosi, maxime si labes subsit visceris nobilioris.

ABORTUS. HÆMORRHAGIA UTERINA GRAVIDARUM.

AD abortum proclives sunt hystericæ, mensibus largis, anomalis obnoxia, otiosæ, succulentæ, pinguiore, laute viventes, natura imbecilles ac sensibiles, matribus ad abortum pronis procreatæ, nephriticæ; & contra, robustæ, plebeia, minus pingues, laboriosæ, animi affectibus non indulgentes, quibus per priores prægnationis menses sanguis ex uteri vagina profluxit, quæ odontalgis, defluxionibus tussiculos, nariumque hæmorrhagiis subinde expositæ sunt. Reliquæ placentæ & hinc natæ molæ disponunt ad abortum. Alvi obstipatio multum facit ad abortiendi conamina, hæreditaria item dispositio, puerperium antecedens malum, fluor albus inveteratus, consuetudo, tempestas vitiosa.

Propensio illa ad frequentes abortus, molas, & paucis sæpe mensibus sese excipientes, independet, quod prius concipiant rursus, quàm ita per temporis rationem purgamenta prioris ab-

4 *Abortus. Hæmorrhagia uterina gravidarum.*

ortionis penitus evacuata sint. *Werlh.* Plus negotii abortu quàm maturus partus exhibet. Si insolita animi dejectio hæmorrhagiam præcedit ingentem, si sponte mammæ marcescunt, aut lac ∇sum emittunt, si febre rapiuntur acuta, si latera superque venter arctantur, lumbi coxæque gravitatem insolitam habent & pigre moventur, si ventrem, pubem ac dorsum tormina, tortiones, labores cruciant, si rigor aut horror per vices recurrit, si embryonis motus, qui fuit, desit, si ∇æ profluunt variæ, sanguinæ, grumi cruoris, sanguis ipse, abortum instantem tuto prædixeris. Abortus omnis est periculosus, eo magis, si fetus jam est adultior, mortuus, male positus, si ex parte computruit, si mola simul, si feбри acutæ supervenit, si mulier primipara & inassueta, si animi deliquia, convulsiones præsto, si femina sensibilibior, affectibus animi patens, hysterica. Exve in abortu convulsæ raro evadunt. *Aret.* Recidivæ sunt faciles, unde resultant cachexia, sterilitas, ad dies vitæ tumor ventris ingens, malum hystericum, varia molarum generatio, uteri exulcerationes, excrescentiæ fungosæ, carcinomata, mensium ataxiæ, decoloratio, uteri prolapsus, fluor albus, hydrops uteri, scirrhus, urinæ incontinentia, leucophlegmatia, hæmorrhagia uteri, mania, melancholia. *Zac. Lusitan.*

Tenerioris compagis mulier magis periclitatur quàm obesa ex abortu, & tantisper abortit, donec facta sit habitior. *Hipp.* Fetuum adultiorum abortus præfagit successuram sterilitatem. *Carl.* Mulieri uterum gerenti, ubi tenesmus ex

Abortus. Hæmorrhagia uterina gravidarum. §

morbo gravi vel diarrhœa multa supervenit, eandem plurimum abortire facit. *Hipp.* Abortientes, si fetus parum fuerit maturus, & illæ mox iterum concipiant, plerumque circa idem tempus, five eandem gestationis hebdomadem, denuo abortu tentari solent. Abortus nunquam facilius succedit ac à violentia externa, atque in terminis menstrui fluxus alias fuetis. Si australis hiems & pluviosa & tepens fuerit, ver ficcum & aquilonium, mulieres quibus partus in ver incidit, facili occasione abortiunt; unde abortus illi epidemici. *Hipp.* Abortum plerumque major sequitur cruoris fluxio, quàm partum absolutum terminis suis. Abortiva non dantur, nisi respectiva. Interdum per aliquot septimanas, aut per mensem fit ∇ rum ex ♀ o effluxus immaturus, quod periculosum est, metus enim est, ne fetus moriatur: Hoc vero aliquando etiam evenit citra ullam noxam. Si placenta avulsa & os uteri apertum, fit hæmorrhogia; Si sanguinis vero tantum adest stillicidium, fit ex vaginæ vasis tantummodo. Si grandior intus vena rupta vel patefacta; cruor profuse effluit; si minor, paulatim nec multus fertur; si ex erosa, paulatim & cum dolore manat. Si in gravidis solvitur placenta, fetus tamen non exit; hæmorrhagia exhoritur sæpius numero insuperabilis, ni manus auxilium ferat eundem educendo. Hæmorrhagia ex utero si statim primo mense, tempore alias catameniis L estinato, instat, & placide quidem, nil habes meendum; si vero 2. 3. 4. demum, tunc vixila. L contra, si confertim fluat & cum im-

petu purpura. Quo immaturior abortus à tertio mense existit, eo gravior hæmorrhagia exclusio- nem illius ordinarie comitatur. Ubi sanguis copiose jam profluxit, ibi abortus nulla ratione impediri potest. *Junk.* Hæmorrhagiæ, quæ posterioribus graviditatis mensibus excitantur, facilius revertunt, quàm si prioribus evenere. Dantur fluxus sanguinis periodici, modici, ex muliebribus, qui legitimum fetus incrementum ac partum maturum nil impediunt, & ad ultimum protracti mensem; idque plerumque statò alias tempore mensium; & contra *nimii*. Ubi semel sub graviditate hæmorrhagia ♀i evenit, ex levissima ratione sub eadem recrudescit. Ni ex fluxione succedat abortus, inter uterum & placentam remanet grumatus cruor, facillime recidivam invitans, instar cunei enim se interponit. *Rigores*, ex quibus hæmorrhagiæ ex abortu mox cessant, damnabiles. Præagiunt ut plurimum acutam inflammatoriam, facile quoque purpuram perniciosam.

Alvus obstructa.

A Frigore pedum alvus obstinatio solvitur. *Gal.* Alvus dura solet esse iis, qui nimium facie rubent. Alvus adstricta sanguinem humoresque ad superiora pellit, hinc semper exacerbat capitis morbos; contra alvus lubrica. Alvo obstipata capitis pruriginem, intolerabilem fere notavi, illa fluxa vero cessantem semper iterum, idque longinquos per annos. Senes alvus stricta juvat, juvenes fluida. *Hip.* Quibus

in juventute alvus est humecta, iis in senectute ficcatur, & contra. In vehementibus articulorum doloribus alvus supprimitur. Si alvi obstructio cum torpore artuum, de paralytode metue intestinorum. Ubi post dysenteriam gravem pertinacissima inhæret, cogita de coalitu vel ex-crescentia quadam præcludente. Ex alvi sup-pressionē elata hypochondria, malum denunciant, maxime in febribus. Quantum à perspiratione solita adimitur, tantum ad alvum lubricandam adjicitur. Qui alvum habent ficciorē, nun-quam se mane studiis adplicare debent, sed foras procedere, vult enim moveri alvus segnior. Obstructo inferiore ventre in universum corpus flatus discurrunt. Induratae faeces maxime in coli angustiore parte, in sinistro hypochondrio sito, graves creant molestias, quin lienem affectum falso mentiuntur. Alvus pertinax mor-borum chronicorum mater. Pertinacissima inveterata cum excrementis induratis & albican-tibus, defectuque nutritionis, obstructionem glandularum mesenterii, intestinalium atque biliferorum ductuum significat, ni visceris labe subfit, adhuc medicabilem. Quæ ex solidorum vitio inemendabili, sarcomate intestinorum grandi, angustia p. n. coalitu, v. g. post dysen-teriam, arti eludit.

Anchylosis. Fungus articulorum.

ANchylosis incurabile malum est, si à callo, exostosi, articulis diffiactis, tendinibus, musculorum articulo accretis, si à podagra, ar-

thritide, ischiade, hemiplegia, maxime post topicorum imprudentem usum. Difficillimæ curationis est, si à fungo articulorum recenti, si à liquore glandularum Haveri inspissato & vitiato, si à ligamentis, tendinibus rigidis, contractis, & si inveterata. *Buchn.* Major restat spes, si per metastasin inducta, maximeque in junioribus; Si recens, & ex axungia diuturniore quiete aliquatenus inspissata tantum; sed protractiorem vult curam. Excitantur aliquando in parte pustulæ cum salute humorem fundentes. Si invalescit noxa, tandem moriuntur macie, lenta, hectica, tussis sicca, quandoque convulsionibus. Malum frequens in genibus est metallicis, qui, iisdem, quibus saxum frigidum contingunt, nixi, opus faciunt. *Platner.*

Fungus articulorum recens adhuc parumque grandis ac durus qui existit, haut raro resolvitur, & contra, à solo ferro salus petenda, sed tamen & hæc incerta, tumor enim pluries redit. Suppuratio difficilis & plurimum periculosa est, siquidem caries facile aut fistulæ insanabiles per illam excitantur, quæ manus auxilium poscunt.

Anevryfma.

Anevryfma internum incurabile est, ruptum subito interficit. Interni suspicionem movere potest pulsus valde inæqualis, atque si in pectore, spirandi difficultas cum anxietate

insueta. Anevryfma verum frequentius in interioribus sedibus est, spurium crebrius in artubus. Verum non tam celeriter adolescit. Externum verum ubi manui locus non est concessus, tolli non potest, sed increfcit donec rumpatur cum hæmorrhagia emortuali. Accessum, recens, curabile est; difficillimum, ubi obcalluit, diffusum & vastum est. Si ad collum, strangulare solet, intolerabili dolore aliquando perimit. Non raro gangræna & sphacelo necat. Interna frequenter in iis occurrunt præ cæteris, qui inunctione Oli imprudenter protracta nimis vel repetita pluries usi sunt. Spurium celerius finitur, in quo proximus gangrænæ metus est, solumque protinus auxilium in manu. Spuria longe periculosiora sunt veris. Hæc enim diu, & quandoque ad vitæ finem tolerantur, si non adeo magna, sine graviori molestia & periculo, præsertim si congrua utantur fasciæ. *Heister.* Evenit, ut ruptum, sponte desinente sanguinis fluxu, evanescat anevryfma, sed rarissimum plane est observatum. *Moinichem observat.*

Angina. Faucium morbi alii. Hydrophobia.

CYnanche i. e. sine ullo signo conspicuo existens, gravissima est, haut raro intra 24. horas, vel die tertia necat, pulmone suppurato vel gangrænoso. Succedit hæc morbis chronicis vel ingentibus evacuationibus, vel subito oritur

ex malignitate. Angina symptomatice præcep-
 est, ac intra d. 4. primos satis periculosa utique
 existit; sed periculosior, ac vix non funesta circa
 dies criticos contingens, idque tanto certius,
 quo majore infarctu & linguæ tumore sese exferit.
 Angina inflammatoria præcep-
 s discussionis spem
 admittit, lenta communiter tendit ad suppura-
 tionem. Significatur suppuratio in angina, si
 inflammatio jam per aliquot dies duravit, reso-
 lutione non facta, si symptomata non graviora
 fiant, sed pertinacia tantum, si in faucibus
 videatur tumor subalbus, mollis, leviter calens,
 & dolens. Abscessus ad extra ruptus suffoca-
 tionis periculum declinat. Si materies purulenta
 ad pectus defluit, peripneumoniam, *Φριγανή*,
 creare valet.

Exitii notæ sunt: si ex aliis inflammatoriis
 morbis *ἐπιγενέσθαι* nata; si erysipelas per angina-
 nam in pectore exortum, subito rursus intro
 revertit; si neque in collo neque in faucibus
 quidquam apparet; si malo æque violento
 manente absque ulla significatione, dolores ad
 caput prorepunt; si collum repente pervertitur
 febricitanti, ut vix deglutire queat, nullo in
 faucibus existente tumore; si sputa viscida,
 exalbida, subarida, vi educta, cum lateris
 dolore; si tumores, dolores anginosi, linguæ
 itidem præsentis qui fuere, absque ratione ulla
 evanescunt; si post evacuationes ingentes acci-
 dit; si ex angina peripneumonia, unde inso-
 lita pectori gravitas & vehemens tussis, intra-
 que 7. dies interitus obvenit, vel minimum
 suppuratio aut tubercula pulmonum sequuntur,

nisi pituitosa sursum educantur ; si spiritus una sublimis excruciat.

Bona signa sunt : copiosa sputa , libera , flava , crassa cum strigmentis sanguineis ; talis alvus , urina , criticis diebus ; hæmorrhagia , fluxus hæmorrhoidalis ; si dolor auribus superveniat ; si cum faucibus pectus , cervix , collum rubeat , tumeat , & inflammetur , licet diuturnius esse malum sueverit ; si saltem deglutire bene nequeunt. Ex angina citra crisin hypochondrii dolor cum torpore insidiosè occidit , etiam si valde modeste habere videantur.

Solvitur angina sudoribus , urinis , hæmorrhagia , hæmorrhoidibus , menstruo fluxu , purpurea efflorescentia , & illâ remanente vel regressa sæpe fit ; solvitur diarrhœa mucida , purulenta , cruenta. Mucida , catarrhosa finitur exscreatione pituitæ , viridis , tenacis , pluries ; ptyalismo hæc porro.

Si ex angina ad pulmones versa suborta est dementia , ex his nonnulli suppurati plerumque evadunt.

Mortis signa sunt : spuma ante os , lingua tumida , purpurea , extremorum frigus , orthopnoea , stertor , hiatus oris , linguæ emissio , viror vel nigredo in facie cum oculorum diminutione , vox catullina , præcordiorum anxietas cum pulsu duro & convulsivo. *Bærh.*

Angina ulceribus per corporis corticem sparsis comitata in ætate provectoribus tabem plerumque post se trahit. Semel anginosus sæpius eodem facile corripitur morbo.

12 *Angina. Faucium morbi alii. Hydrophobia.*

Migratio arthritidis in anginam nota est , & contra ; maxime in ætate vigente.

Tumores internarum oris partium serosi optime solvuntur plurima continuaque salivatione. Vehementer dolentes fauces absque tumore cum labore & molestia , præceps exitium minantur.

In angina crebro revertente inquire etiam an cartilaginis scutiformis processuum subsit dimotio. *A. N. C.*

Fauces exulceratæ cum febre , grave aliquid portendunt.

Tonsillatum ac uvulæ tumori quandoque accedit ptyalismus criticus. Uvulæ laxitas à scorbuto raucitatem perennem excitat , ac tandem vox sensim perit. Uvulæ tumor turgescens periodicus obvenit & in hystericis. *Kramer.* Arcanus est consensus faucium cum verendis ; testatur lues foeda. Tonsillarum tumor & inflammatio cum deglutiendi difficultate , raucedine , oculis cavis , & Hippocratica facie , post febres diuturnas , & in quibus evenere largæ evacuationes , mortem certo imminentem præmonstrant.

Hydrophobia aliquando jungitur inflammato stomacho. Sine contagio animalis rabiosi , sponte in acutis aliquando suboritur rabies hæc. *Lentil.* Non omnes demorfi fiunt hydrophobi ; quo circa specificorum laudibus quid detrahendum.

Nullum venenum tam atrox ac rabiosi animalis. Pejus inficit biliosos , mitius pituitosos & hydropicos. *Bærh.* Virus ab animalis morfu vel 30. annos , quasi in corpore compressam ,

latere potest, antequam se manifestet. Tandem ex improvise atrociter advenit, ut ægrum intra paucos rapiat dies. *Hild.* Signa hydrophobiam post morsum prædicentia sunt: anxietas, tristitia, iracundia, somnus suspensus & turbatus, stomachi gravitas, oscitatio, pandiculatio, insueta querela de aëre quamvis sereno, pauca bibendi voluntas. Quo plus sanguinis è vulnere effluxit, eo melius.

Ubi hydrophobus ∇ æ immerfus vel eadem obrutus, animo linoquit, postquam ad se rediit, ∇ am sine horrore posthac tolerare potest.

Hoc morbo oppressis spes in angusto est; certa vero desperatio, si is præsens invaluit. Obeunt hydrophobi sub multa convulsione, spiritu frigido, strangulati, quarto circiter die. Venenosa rabies morfu irati hominis æque infertur aliquando.

Hydrophobiam sine præcedente animalis morfu orcam in famem caninam tandem solutam funestam; item, omnimode delirii expertem notat *A. N. C.*

Evenit subinde hydrophobia ex morfu bestię non rabidę letalis, tantum iratissimę; item, ex gravi animi affectu ac imaginatione, v. g. in hystericis, subnascitur. Refertur juvenis, qui post vehementem indignationem proprium sibi momordit digitum & inde hydrophobus factus est. *A. N. C.*

Aphonia.

APhonia & vox rauca haut raro prodromus convulsionum epilepticarum esse solet in

colica. *Bagl.* Aphoniæ & voces raucæ in acutis indicant biliosam causam. Aphonia in acutissima critica est, à qua optima fit evacuatio, nec diu durat, & contra, letalis est. *Hippocr.* Febrii continuæ accedens, hæmorrhagia & vomitus aliquando tollitur. Cum virium exsolutione in acuta febre, sine sudore, sunt quidem letales, cum sudore vero minus, ac diuturnitas significatur. Periculum in his hæmorrhagia & alvus fluxa. Aphonia & voces vitiatæ, ut tremula, stridula, clangosa, &c. in acutis malæ, maxime in phrenesi & ardentibus. Aphoniæ cum exsolutione virium, cum stupore, rigore, convulsione totius corporis, cum delirio, aliisque symptomatis gravioribus, omnes pessima, perniciosæ ac mortiferæ. Quibus in febribus voces post judicationem deficiunt, si tremore ac sopore correpti, intereunt.

Aphonia in gravidis post partum cessat. *Comm. lit. Noric.* Aphoni nonnunquam redduntur ventriculo ab aliquo humore vel vermibus oblesso ac læso, quibus aut sponte aut arte exclusis, liberantur. *Alpin.* Aphonia ex hæmorrhagia narium non succedente, eadem instante solvitur.

Curabilis est quæ ex vermibus, in passione hysterica, ex eruptione mensium difficili, defluxionibus cathorrosis, exanthematum regressu, sub salivatione &c. in variolosis. Quæ ex apoplexia, raro curam recipit, vel si etiam admittat, facile recidivat. Quæ ex linguæ paralyfi, immedicabilis fere est, sanata facile redit, indicitque apoplexiam. Tremores solvunt aphonias ex rigore concitatas. Quæ ex vulnere vel

lapsu, non perpetuo sunt perniciales. In melancholicis & maniacis hæmorrhagia aliquando aufertur. Aphoniam quadriennem somno terribifico solutam narrant *Transactiões Anglicanæ*. Si ebrius repente obmutuerit, convulsus moritur, ni febris juvet. *Hipp.* Letales sunt, quæ cum vehementi delirio, aut in delirium vehemens desinunt, aut à vehementi delirio sequuntur. Æque, quæ cum spiritu sublimi, vel brevi etiam. Porro, quæ ex convulsionibus ab inanitione ortis, pariterque quæ cum singultu contingunt, tandem, quæ cum angina: Quæ denique cum catoche & exsolutione virium, eæque aliquando tabem denunciant; ultimo, quæ ex capitis dolore. *Alpin.* Aphonia in convulsionibus multum perseverans, malo est. Solvi potest urinis copiosis, confertim ac derepente prodeuntibus. Quæ ex copia humorum perpetuo letales non sunt, si virium robur adsit, & contra. Hæc aliquando evenit in principiis febrium. Aphonia ex arthritide retrogressa difficilis est. Quas sequuntur urinæ copiosæ non ita malæ censi debent.

Apthæ.

Apthas futuras in morbo cognoscimus ex sopore singultu; si toto morbi decursu non dormire, soporem labuntur, & tunc ἀφθαί prodeunt. Singultus accedit, si sunt ex ventriculo, & tunc plerumque sunt deteriores. Pessimæ enim sunt, quæ ex stomacho ascendunt, quæ cum magna vexant inflammatione, spirandi

& deglutiendi difficultate, & hæ in morbis malignis funestum prænunciant eventum. Pessime præterea, quæ assiduo resectæ, erodentes, flavæ, fuscæ, nigræ, opacæ, crustosæ, lardosæ quasi, foetidi odoris; hæ quidem gangrenæ nuntii. Bonæ sunt, quæ tenues, molles facile, cadentes, sine constantia; superficiariæ, indolentes, sparsæ, solitariae; optimæ, quibus color albus, pellucidus instar margaritarum. *Bærh.* Si ab externa potius causa, quàm interna, minus alunt periculi. Quæ febribus acutis symptomatice junguntur, periculosæ sunt. Quæque tunc magis flavescentes esse solent. Ventriculo inflammato facili sociæ sunt, omine malo, maxime si in elatiorem crustam degenerant. Tabidos ac phthisicos multoties excruciant, augurio fatali. Si ulcera profundiora, aut putredinosa succedunt, difficilis est curatio, & in pueris periculum, ob carnis mollitiem, depascunt enim eo magis.

Apoplexia. Hæmorrhagia Cerebri.

DE doloribus in cervice serius aut citius ante insultum apoplecticum conqueruntur omnes. *Kramer.* Apoplexia velocissime viget, & brevissimum, imo imperceptibile habet principium & augmentum, ita ut tota status esse videatur. Apoplexiæ maxime obveniunt ab anno ætatis 40. ad 60. *Hipp.* Futuram prædicunt vacillatio, tremor, vertigo, scotomia, stupor, torpor, sopor, oblivio, memoria vacillans, tinnitus aurium, incubus, inflatus faciei, respiratio profundior
cum

cum naribus compressis, dentium stridor in somno, subita linguæ impotentia, eaque sæpius recurrens, subitus & peracutus in capite dolor, difficilis incessus, &c. *Bærh.*

Obesi & pingues difficilius laborant.

Asthmatici, cachectici, polypos gerentes cordis, ad apoplexiam proni sunt.

Apoplectici plerumque duplo plus, quam sani solebant, comedunt ac digerunt. *Brunner.* Apoplexiæ vel paralyfi obnoxii aut correpti, inflationibus ventris, borborygmis, vehementer vexantur. *Bagl.* Qui ab apoplexia liberati, postea levi de causa & sine occasione lacrymantur ac mœrent, malum hoc est, & recidivam vocat: Idem timendum, si prius correpti, denuo vertiginosi fiant. *Bagl.* Semel sanata intra triennium fere letaliter recurrit. Raro apoplectici evadunt sine partis alicujus resolutione. Semel apoplectici rarissime alio desciscunt è vita morbo, quàm hujus recurso vehementiore. Omnes qui apoplexia moriuntur, suffocati intereunt. In exquisita raro 7. diem transeunt. *Bærh.* Migrat in paralyfin, epilepsiam, melancholiam. Oblivio post apoplexiam pessima. Si superveniat apoplexiæ gutta serena, plerumque signum mortis est, vel vehementiæ morbi. Quo fortior pulsus in apoplectico, eo peior, idque maxime in jugularibus. *Rhodius.* Pulsus ex parvo sensim in magnitudine crescens, malum, brevique moriuntur. Quo magis offenditur respiratio, eo pejus. Refrigerationes & torpores in apoplecticis malum denunciant statum. Apoplexia repente oborta solubilis;

adveniente lenta febre mortifera est. *Duret.* Symptomata, v. g. ex arthritide retrograda, ventriculo, pluries & facilius curatur, contra idiopathica. Vehementior plane non, debilior difficulter curatur. Febris superveniens, acuta ephemera, ab initio apoplexiæ ferossæ eandem solvit; morbo progresso, pessima. Tertius dies longissimus est moriendi terminus in apoplecticis acutissimis. *Aurelian.* Apoplexia levis & sanguinea curatu quidem facilius est, ast sæpius revertitur, tandemque in ipsam cerebri hæmorrhagiam, quæ omnium fluxionum cruentarum est periculosissima, terminari solet. Apoplexia verminosa medicabilis est. Lenior apoplexia solvitur superveniente sudore multo, æquabili, rorido, calido, levante; urina multa crassa; hæmorrhoidibus largis, diu fluentibus; fluxu menstruo restituto; alvi fluxu; febre magna. Paulo gravior, superata causa, solet degenerare in paralyfin alicujus partis musculossæ, totius lateris unius vel omnium cervici suppositarum; quæ raro curatur, semperque memoriæ, judicii, motuum læsiones, relinquit; unde soporosi, hebetes, tremuli, vertiginosi, pusillanimes, remanere solent. *Bærh.* Spes est salutis, ubi post V. S. & congrua auxilia intra 24. horas sequitur levamen, & symptomata remittunt, facies nempe adparet magis naturalis, respiratio fit liberior, non valde inordinata, non admodum violenta est, ac pulsus bene se habet; ubi lotio injecta intra horæ spatium redditur; si lacrymæ ex oculis bene coloratæ; si salivatio multa instat; ubi mucus è naribus fluit; si æger

sternutat; ubi morbus in paralyfin degenerare incipit; si sumpta pocula non per nares aut os refunduntur, sed penitus descendunt; si acriter vellicatus palpebras movet, & labia quodammodo comprimit; si partes quædam errante subsultu agitantur. *Hoffmann.* Pessima hæc signa: stridor dentium, spuma circa & ante os, sudor tenuis, frigidus, respiratio stertorosa, valida cum pulsu inæquali, duro, forti; si parapoplexia prægressa; si excitati denuo torpidi & somnolenti fiunt; si epilepsiæ succedit; si, ubi paulisper ad se redit attonitus, aliena tamen mens est; si spiritus frigidus; si convulsivi motus unius lateris, ipsiusque pectoris, accedunt; si urina & stercora sponte elabuntur, (sub his mors instat) ubi clyster injectus prorsus retinetur, si nebula infecti oculi. *Bærh.* Apoplexia demortui ante triduum non sunt sepeliendi. *Barbette.* Ex apoplexia delirium, non semper letale. *A. N. C.*

Appetitus cibi vitia.

PAULO peior sed suavior cibus ac potus, meliori quidem, at ingrato præferendus. *Hipp.*

Dejecta omnino in morbis appetentia valde periculosa & contra. Pica & malacia in chronicis morbis mala. Inappetentia post morbum remanens, plerumque recidivam prædicit. Morbo diuturno inappetentia & alvi meraca dejectio si superveniat, malum. *Hipp.* In omni morbo aliquantulum adhuc comedere posse

ægrum, bonum est signum. Si post magnam inappetentiam in acutis & chronicis subito, sine crisi, in summa & extrema debilitate, ingens excitetur appetitus, mors in propinquo est. *Bagl.* Cibi appetitus labefactatur, quavis spirituum perturbatione: Videmus in dentientibus, navigantibus, mœrore afflictis, hypochondriacis. *Brunner.* Appetitus quandoque auctior est ante invasionem motuum spasmodicorum. Inappetentia in quartana plenaria corruptum quoddam notificat viscus. A morbo revalescenti si cibus non proficiat corpori largiaturque vires, hinc onerari indicatur, & malum est. Qui sub adversa valetudine abunde initio comedunt nec proficiunt, ii fere tandem, omnes in cibi fastidium incidunt: contra, qui initio forti inedia usi, cibum postea petere incipiunt; invaletudine facilius liberantur. In stomachi morbis pulsus est parvus. Fames canina à vermibus, nullius periculi. Si cum vomitu & alvi dejectione, degenerat in cachexiam, hydropem, lenteriam, *ατρεψία*, tabem. Si sine vomitu quandoque obesi fiunt. Si morbos jam profligatos insequitur, labem viscerum infimi ventris adhuc superesse innuit, & morborum facilem recidivam portendit. *Decker.* In appetentia ex abusu spirituum ardentium si leucophlegmaticus jam accesserit habitus, difficulter cedit. Ab immodicis evacuationibus nata, difficulter superatur. Quæ à non deglutita saliva, lætam spem habet; gravior, quæ ex ventriculi stupore largis anodynis contracto. Gravissima & vix superabilis, quæ à visceribus læsis

aut presso ventriculo, aut ipsa ejus substantia vitata.

Qui nimium replentur cibus, si postea bene dormiant beneque per somnum transpirent, non ita facile ob nimiam repletionem ægrotabunt, sicuti ægrotarent, si non dormierint ac non transpirarint. *Κακοσμομαχοι* provecta ætate aliquando tandem arthritide vexantur. In morbis ab animi pathemate, ira, mœrore, venere inflammata, in primis, plurimum patitur stomachus. Qui diu jejunt, iis saliva fit foetida, putrida, halitus foetens, fordes in faucibus, lingua scabra, & anorexia sæpe sequitur. *Bærh. Αἰσθητικῶς* morbo exhaustis periculiosior est quàm sanis, his enim vomitus cum juvamine communiter accedit, vel diarrhœa. Extrema fame exhaustis ad satietatem edere, certissima mors est. Fames intensa & boulimia in morbis mala; in chronicis magnam cacochymiam, in acutis delirium significat. Quæ puellæ ante pubertatem pica laborant, illæ succedente mensium fluxu sæpius ab illa liberantur. Quæ vero jam menstruatae, vel inordinate experiuntur fluxum, in iis difficilis sanationis.

Arthritis. Rheumatismus.

AFFECTUS arthritici, rheumatici, acuti, chronici, sanguinei, serosi varie solvuntur: sudoribus, urinis, febre, colica, diarrhœa, hæmorrhoidibus, vesica hæmorrhousa, hæmorrhagia, dysenteria, ptyalismo, furunculis,

ulceribus, scabie, purpura varia, efflorescentiis cutis variis, varicibus, vomitu atræ bilis, per suppurationem, &c.

Materies arthritica sæpe per tussim educitur humidam, ejecta pituita viridescente, puris instar, incautis phthisin imponente. Solvitur excretionem materie fabulosæ, albæ, rubræ, calciformis, in doloris loco pluries obhærentis, expulsæ. Deponitur sæpe ad pedes, enato eorundem tumore multo, seroso, rarius & minus dolente salutaris, cum vel sine pruritu scorbutico. *Musgr.* Atque, si rite tractentur, periculo sunt vacui, licet pertinaces. Opulenti, sapientes, frequentius, fatui, egeni, rarius fiunt podagrici. Ex hæreditate accepti, gravius adfligunt. Nullus fere morbus est, qui magis à parentibus trahitur, quàm articularis.

Arthritici, nephritici affectus, hæmorrhoides, morbi sunt propinqui & inter se alternantes. Æque colica, diarrhœa, dysenteria, purpura, cardialgia, scorbutus, suas cum arthriticis morbis habent vicissitudines rheumaticisque. Transeunt & in peripneumoniam. Lubricus est rheumatismi in arthritin transitus. Ubi nephritis fabulosa podagræ complicatur, ibi raro simul observantur hæmorrhoides. Arthriticis cum passionibus sæpe alternant vari & gutta rosacea: Quæ ad interiora, maxime stomachum & spiritales versa partes, brevi aliquando funesta sunt. Characteristicum quasi signum accedentis jamjam & redituri invasus sunt; quædam venarum protuberantia loco

circumdatarum tussis ; capitis dolor ; colica ; dolores tensivi inter scapulas , circa nucham ac dorſi spinam , lumbos , os ſacrum , coxas ; ſpaſmus ſurarum vel digitorum pedis ; aſpeſia porro ; quandoque pridie appetitus voracior , ventriculi cruditas ; gravitas corporis , & ejuſdem intumeſcentia quaſi ventoſa ; quæ omnia quotidie ſenſimque augentur , donec tandem erumpat paroxyſmus. Remanens , retrograda , repulſa , acutiſſimos ac graviſſimos parit morbos , melancholiam , paralyſin , *Qd 15 IV* , aſthma , cardialgiam , colicam , dyſenteriam , convulſiones , cæcitatem , apoplexiam , lethargum , catarrhum ſuffocativum , febres varias , inflammationes viſcerum , icterum , hydropem , tandem agmen claudit ſingultus. *Waldſch.* Arthritis ſuccedere vel ſupervenire ſuevit colicæ , melancholiæ , ſcorbuto , gonorrhœæ , lûi venereæ , aſthmati , feбри , morbis cutaneis , rheumatismo , chloroſi , menſibus ſuppreſſis , hydropi. Arthritis hydropi recenti ſuperveniens , quandoque tollit illum. *Bagl.* Arthritis venerea ſæpe tranſit in apoplexiam & motus convulſivos fatales. Veteres , enervati arthritici , ſedis morbis , v. g. abſceſſu , fiſtula , inflammatione gangrænodea , nonnunquam miſere cruciantur. Quibus ſublatis recurrit arthritis. Arthritis vaga ſcorbutica quo crudelior & diuturnior , eo facilius ad varias hæmorrhagias tendit , ubi , quandiu fluit ſanguis , dolor ceſſat , ſimul atque fluxus fiſtit , dolor recrudescit. Paralyſis hic ſæpe ſuccedit. Si ſubito evaneſcunt dolores arthritici ſine cauſa , peſſimum eſt. Arthritis ad nucham peſſima eſt. Urina ſub-

jugalis bona est in articulorum doloribus rheumatismo. Uteri cum artubus nota est sympathia.

Arthritis interdum repente in omnes irruit articulos, sæpius paulatim accedit, atque insidiosè, nec ulla fere ossium connexio hujus expers cruciatus est. Arthritis quo diutius & gravius afflixit, eo corpus magis disponit, ut quavis data occasione paroxysmus facilius recurrat. Quo magis à paroxysmo podagrico notabilis tumor, torpor, rigor, nodosa durities remanent, eo promptior est recidiva. *Carl.* Arthritis nodosa nunquam è toto sanatur: Occurrit in statu inveterato, post dolores atrociores, post usum topicorum inconsultorum. Juveni semper facilius succurritur, si amans laboris est, accurate victitat & facilem alvum habet.

Juniores podagrici raro diu vivunt, contra, seniores. Hi marasmode vel hydropico-hecticis vel paralytico-apoplecticis malis tandem extinguuntur. Arthritici tandem fiunt hydropici. Arthriticus dolor in humerum incumbens nullum evidentem calorem, tumorem vel ruborem facit; in genu ac cubito vero multum dolorem, tumorem, ruborem, calorem perexiguum exhibet. Qui humeri dolor ad manus & scapulas in seniore migrat homine cum torpore ac dolore, neque accedens bilis vomitus juvat, difficile est.

Hystericæ facile fiunt podagricæ. In vehementibus articulorum doloribus alvus supprimitur. Incipiens podagra medicabilis est, contra inveterata. Podagricus fomes varios producit vesicæ morbos, dysuriam, ischuriam, mictum cruentum, scroti pruritum. Podagra si jam senio

confectos adoritur, nunquam posthæc vel tam stultas habet periodos, vel tam sæva est, quàm si juniorem afflixerit. Quo vehementior dolor, eo citius præterlabitur paroxysmus longiorque erit intermissio, & magis perfecta, ac vice versa. *Feminæ* perraro infestantur podagra, eæque non nisi vetulæ jam & viragines masculo dotata habitu: atque quibus menstrua defecerint. Podagra, quo magis dolet, eo magis vergit ad contracturas; in senibus solet degenerare in paralyfin. In podagra inveterata sub singulis accessibus dolor sensim minuitur, tandemque ægritudine magis quàm dolore afficitur homo.

Dolor pulsatorius, si percipiatur in parte à podagra tentata, ut plurimum brevi finietur morbus. *Bærh.* Puer podagra vix laborat ante veneris usum, nisi hæreditas subsit. *Hypocr.* Quilibet paroxysmus podagricus generalis aliis absolvitur quotidianis paroxysmis, media nocte ortis ac versus meridiem mitescantibus. *Sydenh.* Spontaneus paroxysmus (2. 3. 4. septimanas, ni turbetur, durans) invadit ordinarie media nocte; ira vero vel terrore accitus, in momento irruit. Dolor ille, quem patiens primo expergefactus sentit, refert eum, qui ossium talium luxationem sequitur, cum sensu quasi aquæ frigidæ dolenti loco affusæ.

Pavores qui in somno podagricis nonnunquam accidunt, ubi remittunt, & paroxysmum remissurum indicant. Dolor podagricus post 2. 3. 4. hebd. abire suevit in hebetem ac torpidum sensum, quandoque rigorem, stuporem.

Tumor circa initia podagræ statim accedens morbum reddit breviorē, qui circa finem evenit, longinquam magis promittit immunitatem.

A tumoribus podagricis immunes fere sunt cholérico-sanguinei, potius stricture quædam partium & aridura supervenit. Sanguinei habent tumores duros, rubicundos; phelgmatici molles, œdematosos, utrinque cum doloris sensu. *Carl.* Qui multum urinæ emittunt & sudant frequenter, minus à podagra tentantur. *Crato consil.* Sudor sæviente dolore anxius exprimitur reliquo corpore, nil juvans, parte adflicta pertinacissime sicca; dolore contra mitescēte, ex ipsa etiam parte obsessa prodit. Circa æquinoctia & solstitia generalem paroxysmum ordinario renovat podagra. Ischias quoniam loco excretionis sanguinæ propius est, longe promptius aliquando mitigatur, quàm podagra & gonagra. Ischias raro evidentem habet tumorem, minus sæpe calorem aut ruborem, magis gravio-rem dolorem, fereque ex metastasi gignitur.

Si in ischiade ingens torpor subest, cum partium frigiditate, alvo obstipata, pene pendulo, atque annus 40mus jam præteriit, longissimus erit morbus.

Si ischias ad inferiora vergit, bonum, contra, si ad superiora. Si sine torpore est, si leviter friget, quamvis magni sint dolores, tamen & facile & mature sanatur. Quibus diuturno dolore ischiatico laxatis femoris caput coxa excidit, iis femur contabescit. Incongrua ex medicatione arthritidis, ischiadis,

rheumatismi, plus sæpe fiunt crepitatio, anchylosis, claudicatio, contractura, abscessus cariosi, paralytodes, spontanea luxatio, œdema, tumor durus, scorbuticus partis. Ischias hypochondriacis, hæmorrhoidariis & scorbuticis familiaris est. Uteri ulcus ischiaticum quandoque mentitur malum, claudicant enim interdum altero crure eodem laborantes. Ischiatici, quibus ulcera crurum manantia superveniunt, liberantur. Abscessuum ischiaticorum successio familiaris esse solet in febribus tertianis remittentibus, triphycis.

Ischias, rheumatismus, arthritis si nimis sit contumax, & dolores nocturni magis, de gallico cogita contagio. Dolor ischiaticus & surditas mutuas habent vicissitudines. Ex ischia de chronica sæpe fiunt abscessus musculorum abdominis. In cholericis - sanguineis ischias contumax in extenuationem & coxendicis ariduram pluries abit. Si juncturam femoris obsidet, fœvit longinquior esse, quàm si sacrum os. Malum ischiaticum, nephritis & hæmorrhoides consentiunt. Ischias insolentior facile in podagram migrat, quæ non rite excepta hecticam infert. *Junck.* Coxæ dolor in senibus, quandoque ad annum perseverat, in junioribus diebus 40. plerumque finitur. Dolor lumbaris pluries mesentericus est ex repletionem putris cacochyliæ. Hypochondria non mollia & facies bene habita non nisi liberali hæmorrhagia aut convulsione aut coxendicum dolore solutionem accipiunt. Lumbago totius abdominis subitaneo tumore, velut tympanitico, soluta legitur. *Smet.*

Dolores lumborum in ischiadem & hæmorrhoides facile transeunt.

Lumborum dolor sine causa veniens, hæmorrhoidum vel mensium signum est. *Hipp.*

Rheumatismi dextrum latus frequentius occupant quàm sinistrum. Miasma rheumaticum quandoque cerebrum, pulmones & viscera infimi ventris obsidet, cum dolore & gravi ægritudine excrucians.

Asthma. Dyspnœa.

ASTHMA morbus anceps est & pertinax. Juvenes difficulter eodem liberantur, senes nunquam, sed eos ad mortem fere comitatur. Infantes suffocat, ni matura fiat medicatio.

Omne asthma non est *ἀσθμα*. *Piso.* Asthma cum tumore pedum plerumque hydropis prodromus est, maxime in ætate provectioni. Asthma in corpore stricto peripneumoniam, in laxo & humido facile cachexiam & hydropem inducit. Juniores asthmatici à causa exanthematica certe tandem in *φθίσει* delabuntur. *Junck.* Asthmatis humoralis radix est in primisviis. *Helm.* Asthmatici ad apoplexiam faciles sunt, maxime ubi concretiones junctæ polyposæ. Dyspnœa nocturna in chronico morbo hydropem minatur. *Plater.* Si asthmaticis animi deliquium frequenter supervenit, letale augurium facit. *Forest.* Magna est consensio atque arcana inter pectus, tibias atque pudenda. *Bagl.* Crebræ sanguinis missiones in quovis asthma facile inducunt hydropem universalem. Ventis ex austro &

zephyro flantibus, difficilius spirant asthmatici; bene se habent Euro regnante. Asthma siccum ex abusu purgantium & diureticorum transit in pectoris hydropem.

Asthma pluries viam sternit phthisi atque hydropi. Si asthmati accedat manus cedema, dein brachii, impedimentum aliquod, veluti polypus, erit vel circa cordis ventriculum vel circa illius auriculam; morbo ad interitum ægræ properante. *Bagl.*

Vix unquam curatur hæreditarium; quod in senibus, inveteratum: Quod à pulmonum steatomate, corde extra ordinem magno, à situ ventriculi, p. n. à carunculis in aspera arteria, aortæ anevrysmate, tuberculis scirrhis pulmonum, gibbo, incurabile est.

Asthma senes, viros, pueros magis gravat, atque premit, quàm mulieres ac juvenes. Hieme porro magis atque noctu, quàm in die atque æstate.

Solvunt asthma tussis superveniens; morbi ad pudenda & crura; arthritis; œdemata; ulcera manantia; hæmorrhoidum fluxio; menstrua redeuntia, (maxime si ab his subnatum interceptis) calculi rejecti sive tophi, vesiculæ itidem, pure, pituita, serositate fartæ; febris, humidum, pituitosum puta; polypi pituitosi per tussim ejecti, dysuria. *Tulp. Blancard. Trans. Angl.* Tument pedes asthmate cessante. Cessante dysuria denuo evadunt asthmatici. Minuitur asthma, qua proportionem augetur arthritis. Asthma, dysuria, arthritis sæpius se invicem excipiunt. In asthmaticis salubrior est pedum tumefactio quàm siccitas.

Alternant asthma & δυσπνοια sæpius, maxime humidum, spasticum, flatulentum.

Asthma, si febris acutæ accedit, si pleuritis vel peripneumonia supervenit, summe periculosum est, fere plerumque moriuntur.

Asthma puerperarum, si acutus valde sit morbus, letale solet esse. Asthmatico si eveniat nova ad pulmones defluxio obruens, ut in catarrho suffocativo, letale. Asthmatici maxime periclitantur ii, qui viribus sunt infirmi, cito enim suffocantur & in syncopem labuntur.

Quibus gibbi, ex asthmate vel tussi fiunt, ante pubertatem moriuntur. *Hipp.*

Asthma spasticum affectus est summe suspectus, maxime si pluries, atrocius & prorsus pluribus diebus infestet. Facile huic supervenit peripneumonia. In corpulentis facile relinquit hydropem pectoris, in juvenibus hæmoptoen, in senioribus catarrhum suffocativum, apoplexiam. Omne asthma convulsivum vel præceps intra triduum dat exitium, maxime in senibus, ubi cordis subest polypus; vel diutius inhæret, atque hydrope extinguit. *Hoffm.* Asthma humidum diuturnum plerumque est sine insigni remissione, ægrumque per multos sæpe annos contumaciter comitatur, & hoc tanto magis in annosioribus, ubi irreparabilem aliquando pertinaciam induit. Magis id adhuc, ubi hæreditaria dispositio.

Asthmati sicco, humorali, pituitoso; crebro succrescit arthritis, podagra, maxime ætatis anno 45. 50. raro maturius; & contra, arthritis in

asthma definit. Asthma arthriticum, humidum, expectoratione commoda, larga levatur, optime tollitur arthritide recta; siccum non raro strangulat, facta ad articulos metastasi cedit, cito nonnunquam.

Asthma inveteratum vel male tractatum transit in hydropem pectoris, obstructions viscerum infimi ventris, pedum oedema, cachexiam, hydropem universalem. In his mortem ante fores dicit pulsus intermittens, & inæqualis, oedema, stupor vel paralytis brachiorum, continua cordis palpitatio, dysuria, syncope.

Aurium Morbi.

OMNES aurium affectus non facile curantur; imprimis inveterati. Hypochondriacis, dysericis, catarrhosis auditus vitia sunt frequentia.

Surditas ab utero & paralyti, incurabilis. Qui à nativitate surdi sunt ac muti, aliquando membranam illam, quam recens in lucem editi secum in hunc orbem afferunt, meatui auditorio obductam & epidermidi continuam, postea exarescentem pro naturali statu & dissilientem, habent crassissimam, robustissimam, & quodammodo cutaceam. *Aquapend.* Si permanet furdos reddit. Obnascitur quandoque & exulceratis auribus. Surditas à nativitate, item à longo tempore contracta, integra & absoluta,

incurabilis est. Quæ diuturna, licet non absoluta, difficillimæ, quin nullius curationis est. Membrana tympani rupta vel cicatrice obiecta, incurabilem surditatem gignit. Surditas per intervalla crescens & decrescens, curabilis est. Surditas, quæ à vitio cerebri facilius curatur, quàm quæ à proprio auris affectu. Surditatem metastaticam, salutarem, in febribus, tinnitus aurium sæpe præcedit. Surditas post 7. d. in febribus eveniens, certissimum est sub pepasmo reconvalescentiæ signum. Surditas, biliosis egestionibus contingentibus, cessat. In febribus acutis, ardentibus, malignis, petechizantibus, circa dies criticos, imprimis 14. urina existente cocta, salutaris est; secus, delirium vel convulsionem portendit. In phrenitide aut febre hungarica si evenit, non sequente critica hæmorrhagia vel alvi fluxu, delirium nunciat. Hæmorrhagia non critica delirium portendit in hisce. Surditati succedens delirium, malum, sequuntur convulsionem & mors. Post delirium surditas, mali solutionem indicat. Dolor ischiaticus & surditas mutuas habet vicissitudines. *Hipp.* Enata in febribus surditas, alvum remoratur & sistit. In præcipiti atque turbulento morbo obveniens surditas, pernicialis. Ex surditate abscessus ad aures plus sæpe laudabiliter contingunt, imprimis in soporosis. Post modicam sanguinis eruptionem nigramque dejectionem in acutis morbis surditas, malum est. Et contra, surditatem solvunt hæmorrhagia & alvi fluxio. *Hipp.* Echo & bombilus aurium
in

in acutis sine coctionis signis in urina lethiferus. Quandoque indicit crisin. *Hipp.* Aurium tinnitus & sonitus citra febrim cum capitis dolore, tenebricosa vertigine, vocis tarditate, manuumque stupore crebro incidentes, apoplexiam, aut epilepsiam, aut oblivionem minantur. Tinnitus oedemate pedum ac asthma levatur. Chronicus raro curatur, sæpe recidivat, interdum in omnimoda terminatur surditate. *Ettm.* Sonitus aurium recens facile curatur; contra chronicus, & qui à lue venerea; qui à sanguine bileve facilius cedit, quàm qui à pituita, hicque pluries in surditatem degenerat. Otalgia à vermibus, curabilis est, gravis tamen. Otalgia sæpe prænunciat parotidem. Solvitur discussione; sudoribus; urinis; effluxu materiæ purulentæ, serosæ, acris, subcruentæ. Fit per metastasin in febribus acutis, hungarica, cum *δυσκοιλία*. Si in declinatione, convalescit. Si in febre hungarica metastasis cum otalgia ad exteriora auris, ex doloris atrociam sæpe mors sequitur. Si ex lapsu cum puris effluxu, moriuntur. *River.* Otalgia à fero, pituita, flatu, non est quidem periculosa, sed chronica ut plurimum. Quæ ab inflammatione multum habet periculi, sæpeque delirium, convulsionem, inducit, hacque magis periclitantur juvenes quàm senes, multi-que intra 7. d. intereunt. Otalgia aliquando mutatur in hemiplegiam, quæ si recens, superabilis est.

Otalgia crebrius ad suppurationem tendit, præcipue cum tumore parotidum; raro tum discutitur. Dolor aurium acutus in acuto morbo

perpetuo difficilem gravemque morbum, maxime in junioribus, ostendit, sed ex suppuratione vel hæmorrhagia salus esse potest. Dolores aurium inflammationesque internæ crudeles, horrendæ sunt, & quandoque diei spatio sub convulsionibus letales. Si otalgia neque discutitur neque suppuratur, facile febres inflammatoriæ cum phrenesi quasi exoriuntur. Abscessus ex otalgia communiter *δυσήκοιαν* majorem modo, modo minorem, relinquit. Abscessu aurium capitis sævi, convulsivi, dolores critice quandoque solvuntur. In gravi capitis affectu, si pus ex auribus effluat, solutio fit. Ulcera aurium difficilis sunt curationis, inprimis quæ sine otalgico abscessu prævio. Pus laudabile ex abscessu otalgiam excipiente facilem promittit medelam; & contra, ubi sanies virulenta, fœtida; manat, quocirca fistulæ & cariei metus non iniquus subnascitur. Otalgia & ulcera aurium colliduntur quandoque cum affectibus arthriticis. Aurium cum artubus, oculis, dentibus, hypochondriis, faucibus, magna est consensio. Aures manantes ab excretionibus criticis retrogradis earum tolluntur reditu felici. Quibus in pueritia aures manarunt, ii in ætate adultiori sæpe otalgia cum surditate cruciantur, quibus abscessus ruptio atque effluxio puris saluti. Exulceratio si post pubertatem non recedat, ad vitæ dies durare solet, multoties cum levamine naturæ & capitis gravitatis solutione. Rheumatismus aurium & coryza plus sæpe alternant. Hæmorrhagia auris à violentia externa non adeo pertimescenda, & contra ab interna. Sæpe criticus tamen est.

sanguinis per aures fluxus, aliis evacuationibus naturalibus sanguineis interceptis. Si tota auris abscissa fuerit, homo gravius audit. *Δυσηχοια* quæ ex catarrhis, in hypochondriacis, à cerumine indurato, à siccitate membranarum, obstructa tuba Eustachiana, medicinis cedit. *Δυσηχοια* vel tinnitus qui capitis dolorem gravativum & vertiginem in plethoricis atque infirmis sequitur, apoplexiæ habet præfagium. *Δυσηχοια* pluries solvitur abscessu aurium, ulcere vario, otalgia, efflorescentia purpuracea chronica. Diuturnam periodicam ex spasmodicis infimi ventris, fragore quodam in aure, eminus percipiendo, semper solutam notavi. Periodicam aliam ex mensibus laboriosis, succedente eorum fluxu, semper iterum depulsam. *Δυσηχοια* catarrhosa tollitur asthma, ulcere, tumore pedum vel abdominis hydropico; & contra, ex ulcere antiquo consolidato *Δυσηχοια*. *Δυσηχοια* & asthma pluries alternant. In malo hoc chronico de inquinamento venereo sciscitare. Aurium fordes, quæ natura sua flavæ ac amaræ, dulcescere aut colorem mutare, prævum in morbis.

Bubo.

PEstilens & venereus suo loco legantur. Ex bubone febres omnes malæ, præter ephemeræ. Interdum in febribus malignis circa genitalia, alas bubones apparent, quibus die undecimo erumpentibus, morbus solvitur. Bubones benigni, si diu protrahantur & tardius maturentur, periculo non vacant, quum in

fistulas periculosas facile abeant, maxime si ex uno foramine fieri incipiant plura. *Hildan.* Difficillime parotides, promptius bubones inguinales, promptissime subaxillares in suppurationem plerumque vergere solent. *Heister.* Bubo ab erroribus hæmorrhoidum; alius circa pubertatis annos ex lymphæ bonique succi redundantia; alius à contusione, curabiles sunt, bene discernendi, habentque prædictiones suas in principe valetudine.

Cachexia. Chlorosis.

CAchexiam pluries præcedunt tremores, maxime in bibonibus. Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est aut capitis aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo male affectam esse. Magna autem ex parte non unum aliquod horum adest, sed interdum multa, aut etiam omnia. Larga est differentia inter dispositionem cachecticam & cachexiam plenariam. Cachexia proximus est ad hydropem, inprimis λευκοφλεγματιαν, atrophiam, hecticam gradus. *Aret.* Facilis est transitus atrophix in cachexiam. Cachexia sæpe per multos annos contumaciter persistit, & licet œdemata etiam passim in tibias & pedes se extendant, non tamen verus inde hydrops extenditur. Cachectici raro perfectam adipiscuntur sanitatem, multo minus hydropici. *Barbette.* Senes mortem non evadunt; pueri liberantur facilius; ætate florentes, non valde cachexiæ patent, non tamen penitus facile sanantur. *Aret.*

Quo peior color , v. g. viridescens , nigricans , eo peior morbus , & contra.

Viscerum integritas multum relinquit spei , & contra. Facilius tollitur quæ subito ex intemperantia & prava digestionem suboritur , quàm quæ paulatim ex visceris labe subnascitur. Quæ ex nimio potu , refrigeratione , post febres , in junioribus , sub viscerum integritate curari potest. Si ex hæmorrhoidum fluxu vel prægresso vel sæpius recurrente , curatu difficilis est. Si ulcera in cachectico exsurgant , difficulter sanantur. Si totum corpus fit tumidum , inflatum , pallidum , si ciborum adest fastidium , hypochondriorum tensio ac durities , crebrior , male olens , vomitus urget , virium lapsus , syncope intercurrentes , pauca per alvum feruntur , urina cruda & pauca , respiratio difficilis , mortem aliquot mensibus prænuntiare licet. *Hoffm.* Cachectici ad epilepsiam pronissimi sunt.

Chlorosis est malum *χρονικωτάτον* , quod sponte raro , ni vitæ mutatio vel matrimonium juvent , cedit. Consensus est inter chlorosin & icterum. Ex chlorosi , ni tollatur , fiunt lentæ , asthma , hæctica , febres , *φθισιν* , hydrops , arthritis , rheuma. Solvitur maturis catameniis , conjugio. Scabie humida totali multum levatam vidi , catameniis tandem erumpentibus. Pluries chlorosi supervenit chronicæ sterilitas , aut foetus edunt infirmos.

Calculus renum & vesicæ urinariæ.

Vix ulla corporis pars est, in qua non calculus fuerit inventus. Calculus non nisi è sede sua dimotus, atrociter affligit. Calculus renum verus omnia funesta prædicit, nisi vegeta admodum ætas & virium energia summe præsto sit. Vesicæ consummatus respuit pharmacorum opem, & quos semel tenet, ad mortem usque ipsam pertinacissime discruciat. Sæpenumero uno excluso, extracto, novi subnascuntur. Calculus vesicæ modo libere inhabitat, modo adhærescit immobilis. Multi sine dolore calculum vesicæ diutissime intus foveant. Præ feminis frequentius laborant calculo viri, & quidem ægrius. Vix unquam renum calculi effugit tormentum, quisquis parentum occasione expositus calculo à naturæ ortu fruit. Sinistram renem præ dextro infestat. Laxam habentes urethram, calculum aliquando inscii dimittunt. Excernitur quandoque ex scroto, (Beniven) perinæo, formato abscessu, vel sub hoc casu per anum aut muliebria quoque. *Comm. Lit. Nor.* Repentino renum dolore cum mictionis defectu, calculorum aut urinarum crassarum excretio portenditur.

Quibus novum aut certe rarum calculi renalis vitium, ii minimo etiam cruciantur calculo. Quibus vero vetustum jam, hi tantum grandioribus torquentur, mediocribus non item, & qui non angulosi. Quo magis diutiusque urina fertur Δ sa, eo duriores magisque rebelles renum adsunt calculi. Renum calculus plerumque

fere subrubor est, vesicæ magis albicat; grandior ac durior isto. Arenas multi mingunt & tamen non sunt calculosi, quoniam illæ non coguntur in lapidem, nisi viscido aliquo & crudo interveniente, ad quod itidem tempore opus est. *Holler.* Mentiuntur ad amussim vesicæ calculum fungus, excrementia, scirrhus vesicæ, pituita, pus in illa indurata. *Bagl. Heurn.* Solum purulenta materies ad calculi genesis sufficit. A vesicæ calculo ad tenesmi vel recti prolapsus initia haut raro fiunt. Omnes calculosi facile fiunt icterici, & contra. *Bagl.* Dolores ex calculo cum ulcere & in senibus obvenientes difficillimæ sunt curationis. Calculosi sub plenilunio gravius habent reliquo tempore. Vesica in calculosis ad pollicis crassitiem quandoque callescit. Ureter intestinuli in modum ex calculo incarcerato aliquando distenditur. Ubi calculus per eundem descensum tentat, dolor ad regionem ossis ilii excurrit. Et tunc urinæ & sæcum excretiones sistuntur. Diu ureteri obhærens inducit inappetentiam, vomitum, anxietatem, hecticam, quin mortem. Signa magis certa calculi sunt; urina crassa, sedimentosa, albicans, viscida, matulisque adhærens, maxime, simul sanguine excreto; dolor fixus & vomitus etiam in procedente affectu junctus; in colis extremo & glande ingens pruritus, doloris ac irritationis continuus sensus; contractus cathetere, nisi membrana sit inclusus, digitis ano, uteri vaginæ, immisiss; testiculi retractio; femoris, dolor, spasmus, stupor. Hæc quidem ultima è directo plurimum. Lapis

lævis & politus exclusus vel exemptus focii deli-
tescentis metum incutit. Convalescentiæ &
paroxyismi cedentis signum : si urina ab initio
tenuis, alba, postea crassa fit, sabulum &
frustula lapidosa deponit. Nonnulli calculosi
cum quotidie materiam ulceroso - ichorosam
emiserint, à calculis postea immunes vixerunt.
Mictus cruentus in dispositis calculum aliquan-
do præcavet. *Junc.* Mortem prædicunt dolores
diu noctuque pergentes, atrocissimi, nullis
cedentes remediis, omnimoda urinæ suppressio
cum extremorum refrigeratione, sudore frigido,
lipothymia & tendinum convulsione. Porro :
si vomitum & dolorem acutissimum febris
sequitur, cum magna anxietate ac siti vehe-
menti, ac postea singultus atque delirium cum
extremorum frigore accedunt, non diu superstes
erit amplius æger. Quidam ob totalem urinæ
suppressionem in hydropem pectoris, lethargum
vel convulsionem incidunt. Moriuntur alii lente
hectica cum appetitu præcedente dejecto, nau-
sea, vomitu firmiter persistente: Alii tabe renali,
& hi paucissimos ut plurimum in vita percepere
dolores, renibus totis in pus conversis. *Holler.*
Cito extinguuntur accedente inflammatione ad
ventriculum & intestina extensa, & in gangræ-
nam, sphacelum versa.

Calculus in urethra plures annos levi cum
incommodo hæret; ultra 28 annos accidisse
dicit *A. N. C.*

Cancer.

OMnis glandula est locus cancro laborantes melancholici sunt. Mammæ, labia, uterus, nasus, imprimis patent cancro. Periculorum & propter longam durationem tædii plenum vitium est τὸ καρκίνον. Cancer ubi increvit, omnium maxime est molestus, periculosus, letalis. Non solum ægri misere eo intereunt, sed miserius quoque donec mors necet, vivunt. Facilis est progressio sive communicatio ad vicinas glandulas, v. g. à mammis ad subaxillares. Quo durior cancer, eo peior. Quandoque uti os durus evadit. Quo recentior cancer, eo melior. Recens occultus curationis aliquam viam præbet, & contra inveteratus & cum ulcere. Ubi exiguo tuberculo malum circumscribitur curari aliquando potest, aliquando etiam relinqui, etsi non negligi se patiatur. Illi non fidendum, qui venis circum lividis aut pallentibus tumet, nec tentandus medicamentis. Occultus quiescens in euchymis diu tolerari potest: modo caveantur motum circulatorium nimis augmentia; & contra: in atrabilario, sicco, duro, rigido, sene, cacochymico. *Bærh.* Scirrhus cordi quo est propior, & quo majora habet vasa arteriosa, eo plus est periculi, ne in cancrum abeat. Scirrhus qui colore albus est, si fit rubicundus, inflammatorius, livescens, cum dolore primum pruriente, dein lacerante ac summo urente, ac si ferrum candefactum per partem duceretur, cancrum oborturum edicas. Si tumoris sub

cute proximioris apici verrucosa inæqualitas infideat obscuri coloris atque compagis compactæ vel compressæ, vel altius sub cute latenti obhæreat duritas alba, granosa quasi, cum fibrillis albicantibus, callosis, hinc illincque sese expandentibus, metum habe carcinomatosæ indolis. *Eller.* Quibus canceri occulti sunt, eos non curare melius est. In cancro occulto, qui scirrhus est malignus in glandula, retinente suum volucrum commune sive proprium, sæpe in medio tumore reperitur cavum acerrimo & foetido humore plenum. Cancer solitarius melior est multiplici, vel si scirrhi in aliis partibus simul adsunt, hi enim serpentis canceri sunt prodromi. Pejor & incurabilis est qui à causa interna, quàm qui ab externa. Excrecentiæ fungosæ glandulosarum & membranacearum partium fere sæpe in cancrum desciscunt. Cancer occultus ubi in apice vel circumferentia rubet, dolet, ac inflammatur in apertum transibit. Summis tum doloribus adfligit, ferocit, serpit, depascit, donec hominem plane confectum trucidet. Cancer contagiosus est in dispositis, in genere non æque. Canceri teterimus odor adstantes atque curam habentes etiam quandoque interficit, ~~quod~~ sæpius. Cancer exulceratus foetorem spargit acetosum & putredinosum carnis in muria salina vel aceto computrescentis æmulum. Si in cancro aperto insignior est foetor, putrefactio prævalet, si minus, acris corrosivitas. Quo hæc sævior, eo cuncta sæviora. Si corrosivitatem externis inhibeas, putrefactio increscit, si hanc, illa

effrenior fit. Ergo curationis spes prope nulla in topicis. *Carl.* In cancro aperto nullum arte quavis plus laudabile progignitur. Moriuntur tabe cancrosa, febre hectica summa, lipothymiis, convulsionibus, hæmorrhagiis, (maxime in uteri cancro) agrypniis, ex immanitate dolorum. Femina quamdiu ubera præbet vix mammarum subjacet cancro. Ex decem muliebribus, quæ mammarum cancro laborant, vix una est, quæ non habeat à contusione, compressione, compunctione. Feminae quæ scirrhus gerunt, maxime in internis partibus vel mammis, facile, menstruo tributo cessante, cancros accipiunt, cælibes imprimis & steriles. Feminae, quæ scirrhus vel cancro mammarum laborant, si iis catamenia non rite fluunt, vel si purulenta è vulva cum menstruis feruntur, sæpe & uteri scirrhus vel cancro infestantur, maxime si dolor in hac regione junctus sit. Si jam glandula sub ala intumuit, ubi cancer mammam tenet, malum, nec sectio proficit. Glandulæ mammarum & uteri magnum habent nexum, & cancer in alterutra habitans. Æque valet de sympathia glandularum faucium ac pudendorum. Si in ullo excindatur vel tollatur, facile in alium migrat locum. Malignitas canceri patet ex pruritu continuo lancinante, à vasis varicosis, scirrhis, duris, magnis & multis, dolore intolerabili, fœtore & acrimonia ∇ æ stygiæ instar, febre hectica urgente, lipothymiis. Periculum petitur ex loci vel partis, cui insidet, dignitate, nec non individui consideratione.

Anevryisma spurium sæpe fit à cancro exulcerato introrsum ; unde pluries hæmorrhagiæ emortuales. Cancer nisi integre auferri queat, relinquendus est. Uteri, linguæ, faucium, palati, axillarum, inguinum, insanabilis : Labiorum, palpebrarum, mammarum, nasi, balani curatu difficillimus. Cancer extirpatus ferro facile recrudescit, vel minimo nodulo remanente, vel ex sanguine infecto, fermento cancroso, vel in priore vel alia parte resurgente malo : Quin in exostosin vel spinam desciscit ventosam. Ex scirrhis viscerum accedente motu humorum solidorumque auctiori, facile nascuntur cancri, ex quo viscera tota consumuntur, hinc aliquando suborta dysenteria miserrima.

Capitis dolor.

QUicumque sani dolore capitis repente corripuntur, & statim obmutescunt, & stertunt, intra 7. d. moriuntur, ni febris eos apprehenderit. Si capitis dolores noctu incidant, calore lecti, mane bene habeant ægri, sub noctem semper iterum recrudescat dolor, & artuum osteocopi dolores juncti, citra febrim notabilem, de siphylitico cogita miasmate. Dolores capitis à ventriculo oborti, magis communiter anteriorem occupant partem, ab utero nati verticem ac occiput cum sensu frigoris in vertice. Caput cum ventre & venter cum capite singulariter consentiunt. Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est aut

capitis aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo male affectam esse. Magna autem ex parte non unum aliquod horum adest, sed interdum multa, aut etiam omnia. Quæ diuturna circa radicem nasi cephalalgia, fit vel ex pituita vel ossis vitio. Si dolor rolivus ac mordax, de vermibus cogita inhabitantibus. Alvus fere semper stringitur in morbis capitis. Fluxa semper solatio & contra obstructa.

Dolor capitis & tussis sæpe signum sunt arthritidis prænuncium; & ex eadem remanente pluries cephalæa exoritur, ad delirium usque sæva. Solvitur cephalalgia successiva remissione maxime in juvenibus, nondum assuetis, & cum excretionem sanguinea; eruptione catarrhosa è naribus, oculis, in malo graviore eruptione puris ex naribus vel auribus. Capite dolenti si pus aut ∇ a aut sanguis fluit per nares vel os solvit morbum. *Hipp.* Solvitur porro aliquando dolore genum vel alius articuli; sputis crassis, inodoris, quin etiam ulcusculorum ubertate, nonnunquam & somno & alvi profluvio; *Wepfer. Hipp.* polypo narium membranaceo-pituitoso, inodoro, foetido, periodice excluso, quod bis observavi; puris effluxu ex cantho oculi majore, quod semel annotavi; hæmorrhoidibus, menstruo fluxu; tremore brachii, manus protracto; vomitu, maxime hoc quidem biliosus & hypochondriacus capitis dolor. Inveteratam refert abactam vulnere gravi ad futuras capitis. *Hildanus.*

Cephalalgia cum sopore in senibus apoplexiam vel paralyfin; in acutis cum vigiliis periculum delirii prænunciat. Urina subjugalis semper mala capitis præmonet. Hæmorrhoides cruentæ nimix vel anomalæ cum cephalæa sæpe alternant. Item cephalalgia & miliaris efflorescentia sæpius sese invicem excipiunt; æque cardialgia.

Cephalalgia firmiter fixa, quæ lippitudinem vel anteivit vel consecuta est, periculum cæcitatæ adfert. Cephalalgia continua & contumax sæpe transit in lethargum, epilepsiam, apoplexiam, cæcitatem, surditatem, phrenitidem, melancholiam, paralyfin. In capitis dolore ubi distensiones nervorum subsequuntur, summum adest periculum. Dolores capitis post sudores criticos evenientes, mortem ut plurimum præsagiunt. Capitis dolor cum sopore & gravitatis sensu quandoque convulsionem accersit malo omine, facilius id quidem in gravidis. Longinquus capitis dolor sine causa vexans, si in cervices atque scapulas transit, rursusque in caput revertit, perniciosus est, nisi sputis vel sanguinis profluvio vel capitis porrigine vel pustulis in toto juvetur.

Torpor & prurigo ubi modo per totum vagantur caput, modo in parte, aut sensus aliquis frigoris ibi est, eaque ad summam etiam pertingunt linguam, malum judicatio grave; ex abscessibus auxilium sperare licet, qui vero raro subsequuntur. Cephalæa ex cranii carie pessima est, pertinacissima. Sub cephalæa atrocissima caries cranii aliquando inducitur.

Hemicrania & clavus pluries sunt ex vitio primarum viarum vel arthritica materia. Hemicrania libenter in arthritidem plenariam abit. Quo magis dolor ad illius lateris brachium usque se extendit & æger de obdormitione istius queritur, eo magis hemiplexia vel paralyfis illius lateris metuenda. In feminis non amplius menstruantibus vix unquam amplius tollitur, maxime periodica & typica. *Junck.* Solvitur hæmorrhoidibus & menstrua purgatione. Hemicrania juniores activos maxime cruciat in latere dextro, adultiores arthriticos in lævo. Quandoque accedunt convulsiones epilepticæ. Hemicraniæ serosæ cessanti aliquando succedunt abdominis dolores acerbi. *Piso.* Enormi ex dolore cephalico futuras laxari & à se dehiscere, notum est. *Pechl.* Omnes morbi capitis qui ab inflammatione intestinorum pessimi.

Cardialgia. Soda.

Quibus cum cardialgia crebrius accedente icterus ingruit, calculo facile laborant felleo. Quibus ulcera crurum manantia accedunt, liberantur. Cardialgia & soda cum hemicrania, arthritide, nephritide sæpius numero alternant. Solvitur sæpius hæmorrhoidum, mensium fluxu, & his interceptis pluries nascitur. Solvitur purpura varia; vomitu cruento, ast non æque secundo successu. Dolor oris ventriculi seniori crebro adveniens, repentinam mortem denunciat. Vidi cardialgiam chronicam rubefaciente, per errorem loco stomachalis cataplasmatibus ventri-

culo superdato, vesicis zonæ instar excitatis cum inflammatione erysipelatode multis sublatam feliciter in bibone. Terrorem, mœrorem diuturnum facile insequitur cardialgia. A spasmo cardialgico vidimus cartilaginem xyphoidem introrsum tractam. Cardialgia spasmodica sæpe in epilepsiam transit. Periculosa est, ubi convulsiones, syncope, lipothymia, frigus &c. superveniunt. Pessima, si à bile ærugino-sa, atra, porracea, ex lacte coagulato, in febribus acutis, petechiis, purpuratis, malignis, (quod maxime in statu fit) à vermibus, venenis, inflammatione, ulcere, si doloribus arthriticis retrogradis supervenit; æque foedis externis exulcerationibus, dysenteriae incaute suppressæ, parotidibus repulsis, &c.

Salutis spes est si per intervalla adfligit; si per consensum accidit; si à pituita viscida, licet hæc paulo contumacior sit, minus periculosa; si à flatu pariter. Si dolor indefinens, diuturnus: focii vomitus, tormina, cum absorptione corporis, solidorum subest vitium, v. g. scirrhus, ulcus, cancer.

Soda frequens est symptoma hypochondriacorum, arthriticorum, nephriticorum. Soda & transpirationis negotium, hinc cutis volumen, magnam invicem habent consensionem.

Catalepsis.

Est morbus rarissimus, ac sub frigore intensissimo maximæ invasiones obveniunt. Aliquando hic morbus non animadvertitur in febribus validis sanguineorum. Sæpe jacent cataleptici jam. Intelligitur tandem si adspiciunt oculis immotis & ad interrogata non respondent. *Bærh.* Respiratio & pulsus supersunt, at plerumque leves. Curabilis est, quæ à vermibus: Quæ ab animi passionibus, profundis meditationibus non adeo grave minatur periculum; gravissimum metum incutit, quæ à sanguine crasso, impuro, v. g. venereo. Tollitur aliquando per hæmorrhagiam largam, (*Ætius*) hæmorrhoidum, mensium, fluxionem. *Dol.* Desinit aliquando, sed raro, in melancholiam, epilepsiam, convulsionem, cachexiam, hydropem, dementiam, *αποφύαν*, apoplexiam. In mortem plerumque finitur. Qui hoc morbo rapiuntur, nisi mature curantur, stupidi, ac velut frigore quodam enecti moriuntur. Novimus catalepsin in pleuritide critica critico die incidentem in femina.

Cholera.

IN cholera, ut in acutis, incerta est prædictio. Nullus nisi forte pestem & pestilenciales febres exceperis, exitus est brevioris, tamque cito homines jugulat, morbus, quàm cholera; maxime infantes, senes, enervatos. Periodum fere observat tertianariam, ita nempe ut de

tertio in tertium moveatur diem, seu plus minus, exasperetur. *Jungk.* Aliquando est epidemica, valde maligna & letalis. Quo magis excrementa à statu naturali recedunt, eo periculosior morbus, v. g. si livida, nigra, aut loturæ carnis similia. Vehemens sitis malum indicium. Malum, si compressis excretionibus cætera remaneant symptomata. Periculosus morbus est, si acuti dolores & torsiones incidunt, & supra infraque magno impetu humores, præsertim virides, atrii, caustici, prorumpunt, ac ingens afficit bibendi cupiditas, facies flavescit, pallida fit, pulsus parvus & concisus est. Mortem indicunt animi deliquia, singultus, pulsus intermittens, convulsio, sudores gelidi; si foetida rejiciantur, intra 4. d. necantur. Inflammatione pereunt gangrænodea. Inflammationem in sphacelum abiisse, non leve est indicium, si pulsus totus concidit, crura contrahuntur, frigida sudationes fiunt, anima deficit. Spes affulget, si morbus ultra d. 7. protrahitur, si conquiescunt vomitus cum insequente somno & levamine; flatuum per inferiora eruptiones. CholERICI facti dysuriosi judicantur omnes. Cholera ab abscessu stomachi vel mesenterii vel epatis vel intestinorum rupto non protinus pertimescenda ut fatalis. Cholera facile degenerat in iliacam passionem.

Ex corporis impuritate facile evenire potest, ut humores in tantum corrumpantur, ut ex ipsis sic corruptis generetur in corpore vivente venenum aliquod asserens omnia symptomata veneni assumpti & externi. Hæc habemus in cholera. *Zach. Camer.*

Cœliaca. Lienteria.

Cœliaca ex dysenteria est calamitosa. Passio cœliaca mitiorem constituit gradum, lienteria majorem. A cœliaca summa corporis debilitas sequitur, hydrops, tabes. Quæ à scirrhescentia glandularum mesenterii, intestinalium, pancreatis, vel etiam ulceratione, pessima. Subsequitur abdominis tensio, ἀτροφία, cachexia, anasarca. Corpus non amplius nutritionis capax est.

Fluxus cœliacus & lienteria in infantibus magis quàm adultioribus frequens est. In corporibus cacochymicis sæpe in dysenteriam transmigrat, in mulieribus prægnantibus perniciosus est affectus.

Potus glaciati multum tribuunt ad lienteriam. Popularis quandoque notatur lienteria. Lienteria quandoque ægros trahit, quandoque præcipitat. Lienteria ex dysenteria est calamitosa. Qui splenetici dysenteria corripiuntur, eaque si longior fuerit, his hydrops lienteria supervenit, & moriuntur. Lienteria facilius à teneris depellitur ætatibus, utique, si ferrî urina & cibo corpus ali incipit, provectioribus difficillimus est. Bonum signum, si urina larga; si corpus sine febre, nutriturque, si flatus κατῶ exeunt cum dejectione; ructus acidi revertentes, maxime in diuturna. *Hipp.* Lienteria in scorbuticis difficulter admodum curatur; facile abit in cachexiam scorbuticam, atrophiam, mortem. Lienteriæ cum spiritûs difficultate & lateris dolore, pectoris

morfu, ad tabem tendunt. Longe detenti lienteria cum sævissimis ulceribus, intestinorum cruciatu, iis solutis, intumescunt. Quibus accedens rigor malo est. Malum valde, si lienteria cum ictero, hydrope, tertianis, lentis febribus complicatur. Pessimum in lienteria, maxime, si longinquus est morbus & in corpore senili, ubi æger pro modo potionis sumptæ non meit, si os ipsi exulceratur, rubetque facies, & quasi maculis quibusdam colorum omnium distinguitur, si appetitus perit, urget fitis, si excreta levia, foetida, nigra, & diu noctuque frequens dejectio.

Colica.

IN colica pertinaci, si sudor copiosus & universalis superveniat, labefactatis & resolutis viribus, brevi paresin expectato. *Bagl.* Cessante paralyfi, redit dolor consuetus, maxime si febris focia fuerit antehac, jam quoque recurrens. Arcanus est consensus ab intestinis ad ambitum corporis. Magna est sympathia ab intestinis ad urinam. *Rega.* In colica semper de hernia inquirendum, bilisque defectu, turgescencia, qualitate. In diris ventris cruciatibus urina sistitur.

Urina colicorum toto morbi progressu pauca, eaque flava admodum redditur, atque si cum febre prius turbata quæ fuit, sub exacerbatione ejusdem recurrente, clara iterum fit. Quæ à nephritico dolore distinguit. *Piso.*

Frequentissime alioquin est cum sedimento, lateritio, quale in febribus intermittentibus, remittentibus atque scorbuto habemus. Colica, diarrhœa & dysenteria mutantur in arthritidem, & contra. Multis ante invasionem paroxysmi podagrici superveniunt dolores colici, qui evanescent, modo manifestata podagra. Multum subest periculi, si cum actuali horrore invadit, atrociusque adfligit, si convulsiva, si spasmodica, si biliosa, si inflammatoria sit. Solvitur colica sudore largo, fluxionibus sanguineis, erysipelate, purpura, maculis scorbuticis, podagra, ictero, arthritide, diarrhœa, furunculis musculorum abdominis, ulceribus crurum manantibus, scabie, &c.

Colicis sæpe superveniunt & paroxysmum solvunt icteri, maxime in hypochondriacis & hysteriis. Biliosam quandoque solvit aurigo & diarrhœa biliosa. Aliquando transit colica in abscessum (si dolor fixus & febris adest) quandoque in hydropem: Interdum in volvulum migrat; idque intra 7. diem. Colica cum alvo adstricta pertinacius semper ac vehementius adfligit. A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, suppuratio. Colica, quo violentior, eo brevioris periodi & temporis plerumque est. Periodica & epidemica notatur. Singultus ubi colicæ præter consuetudinem supervenit, diri ominis habendus est. Ex doloris tyrannide aliquando infert colica epilepsiam, convulsiones, affectus soporosos, apoplexiam, mortem. Si dolor repente sine causa cessat, pessimum. Si conformationis

vitium subest, raro aufugiunt mortem. Colica ex abscessibus viscerum ventris pessima. *Beniven.* Colica accidere solet in virginibus ac muliebribus ob ovula tumentia matura. *Santorin.* Colica, ex molis, polypis, calculis intestinorum, non est immedicabilis.

Excrementa, non nimium retineri dolorem, locum sedemque mutare, post exclusos flatus, stercora, levare ægrum, licet redeat affectus, durante morbo, semper facile spirare, tormentum intermittere, salutem brevi promittunt.

Mortis criterium habet, si vigilæ, sudores frigidi, singultus creber, delirium, convulsio, extremorum refrigeratio, syncope, à morbi vehementia superveniant; præprimis in senibus, gravidis, puerperis, valetudine fractis. Aphonia & vox rauca esse solet, non raro prodromus convulsionum in colica. *Bagl.* Convulsiva, si in epilepsiam, paresin, iliacam degenerat, fere letalis est.

Colicam spasmodicam vertiginosi affectus frequenter præcedunt aut sequuntur. Familiaris est scorbuticis, venereis, & pertinaciori à febre non rite liberatis. Ingravescens dolores in artubus accersit, ac demum in paralyfin terminatur. *Hist. Vrat.* In colica scorbutica abdomen quandoque ita retrahitur, ut spinæ dorsi sibi obversæ pene contiguum fiat; sæpius etiam abdomen hoc in morbo tractim, vermicularem in modum, extuberat, strepentibus interea flatibus. Magis est in lumbis mesenterio, musculis abdominis, quàm intes-

tinis. Dolores ventris scorbutici omnes superant reliquos, ad peritonæi enim rupturam usque sæviunt. *Eugal.* Non raro in epilepsiam vel paralyfin definit. *Ægineta.* Colica arthritica semper est periculosa, sæpe letalis. Si pectoris gravitas, si intestinorum dolor præcipue pungens, alvi tarditas, diu perstiterint, malum. Nisi arthritide in extremis firmiter hærente, firma nunquam spes est incolumitatis, & contra. Colica hæmorrhoidalis est valde contumax & vehemens, facileque inflammationes, indurationes viscerum, icterum; ascitem, relinquit. Cedit optume varicibus, fluxui hæmorrhoidali recti, diarrhœæ mucoso-subcruentæ: Notavi solutam excretionem cruoris grumosi per os naresque. In colica biliosa succedit frequenter aphonia & vox rauca, ac per totum fere cursum ægritudinis durat. Inflammatoria triduo finitur varie, vel in salutem vel mortem, inflammationum more. Facile in volvulum transit. Si coli dolor uno in loco, absque febris, alte stabilis, eumque nec flatus nec ructus lenit, cum tormento terebelli quasi pertudentis ac pene spiritum elidente, socio vomitu vario, æruginoso, pituitoso, porraceo, pituita subest tenax, crassa, vitrea, quod prædicito tum. Contumax est & diuturna, facileque fit habitualis.

Convulsio. Spasmus varius.

PROGNOSIS affectuum spasmodicorum & convulsivorum dubia est temporique relinquenda. Convulsio horrendum malum est, sed non adeo fatale. Brevi & facile cedit, si recens adhuc, si in junioribus, *ευσπλαγχοις*. Quæ ab evacuationibus sanguineis suppressis, his reductis, mitigatur, abigitur. Si hæreditarium, chronicum vitium, item in impuris corporibus, malum. Transit in epilepsiam, melancholiam hypochondriacam, paralyfin. Necat apoplexia. Convulsio in febre oboriens & eodem die desinens, bona est, aut 3. d. febrem sedat; si vero 3. vel 4. d. transgreditur, malum. Hysterica vel hypochondriaca passio si juncta, noxa peior est. Convulsiones minantur acuta vox & lugubris & oculorum obscuratio ac respiratio intercisa, titillationes vel tensiones in vola manus, tendinum subsultus, manus tremula, cervicis & dorsi perfrictiones, spumantes mictiones cum animi deliquio, lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti exsecratione; urina prius tincta, simul & semel subito prorsus ∇ ea reddita; tenuis & alba; subjugalis junctis vigiliis; dolor artuum ostocopus; si ægri non possunt discernere colores. Singulares obveniunt motus convulsivi cum sensibus maximam partem integris, & contra sensuum motusque privatio accidit sine ullis partium externarum spasmis, sexu quidem in utroque, maxime autem sequiori. *H. Vrat.* Si ebrius repente obmutuerit, convulsus moritur,

nisi febre corripiatur. *Hipp.* Febrem convulsioni spasmoque supervenire, melius est, quàm feбри convulsionem spasmumve. Hoc vero vere minus in pueris periculosum. *Hipp.* Convulsiones spasmi, à repletione non ita sunt timendi, uti illi ab inanitione, qui fere letales, maxime si cum inflammatione interna. Quibus in convulsionibus oculi intente splendent, his mens non constat, & diutius morbum trahunt. Convulsio paraphlegiæ superveniens quandoque solvit eam. Solvunt convulsionem febris, urinâ, alvi fluxio, somnus, menstrua, hæmorrhoides. Convulsiones in febris principiis morbi magnitudinem testantur; sed minus sunt periculosæ, quàm quæ in statu contingunt citra signa coctionis in urina.

Urina crassa & turbida in morbis spasmodicis ac convulsivis, bona: tenuis & alba, mala. Convulsio in febribus puerorum non ita letalis est, ut in illis adultorum. In febribus subito, sine signis præviis nata ex ore ventriculi, non timenda; protinus tollitur vomitu.

In febribus acutis convulsiones, spasmi, & circa viscera dolores fortes, malum. Malæ sunt quæ camatosi succedunt, & in febribus, una cum pavoribus maxime, à somno accidunt. Pessimæ quæ in mente capitis ac phreneticis; quæ à doloribus maxime capitis & assiduis vigiliis; quæ à nervis vel tendinibus læsis, idque magis vel minus pro partis dignitate. Ex tremoribus letalissimæ. Si, post insignissimam virium luctam, particularis obvenit convulsio, spasmus, v. g. labiorum, oculorum, narium,

mors in propinquo est. Ubi sanguis multus fluxerit, nimia inciderit purgatio, singultus aut spasmus aut convulsio, malum. Obvenientes junioribus frequentius spasmi, annis adauctis, arthritidem, senibus minus assuetis apoplexiam, asthmata convulsiva, paralytes, minantur. *Stahl*. Quos tetani vis magna exercet, intra 4. d. intereunt, quodsi hos effugerint, levantur, & liberi evadunt: Ubi moritur aliquis, potionem & sorbitionem & pituitam per nares extrudit. *Hipp*.

ὀπιδιότονον detentis resolutæ maxillæ mortem afferunt, quin etiam letale est sudare ac corpus dissolvi, & per nares revomi, ab initio vox defecta, clamor, nugatio; postridie fere moriuntur. Febres cum ὀπιδιότονον urinæ solvunt genitale semen referentes. *Hippocr*. Spasmus dolorificus quandoque remedio est.

Spasmus maxillæ inferioris adulatorum morbis spasmodicis quandoque accedit & medicabilis est. Aliquando per matastasin incidit ex rheumate nuchæ, capitis sanabilis. Vidi chronicum, biennem, ex dente carioso, sævissimum, odontalgicum, simul & hunc maxillæ, inducente. Spasmus penis obvenit in podagricis & hæmorrhoidariis irregulariter laborantibus, dolorosissimus plurimum aliquando cum chorda, non immedicabilis, si recens, in firmo corpore.

Priapismus, ubi coles quasi tetano distentus est, metum habet, si pergat, inflammationis & abscessus penis; quandoque excipit rigiditas. Si à feminis copia in nonnuptis, paralytis, mania,

furor, sequitur sæpissime. Cervicem distorqueri & caput obstipum vitio musculorum cutisque fieri, animadversum est.

Pertinax malum ac rebelle sunt motus spasmodici vagi. Quandoque 7. 9. 14. d. solvuntur si à causa externa, assumptis. Chronicum sæpissime mutantur in morbum, œdema, ulcera, stuporem artuum, soporosos affectus, epilepsiam, apoplexiam, fatuitatem, diarrhœam, nyctalopiam, cæcitatem, surditatem. Qui à causa externa & assumptis in ætate vigente, sine dispositione congenita, recentes, sæpenumero feliciter dispelluntur; item, qui à dyscrasia scorbutica, venerea, saburra primarum viarum varia, vermibus, acrimonia lymphæ & feri, ex podagra retropulsa. *Hoffm.*

Cordis palpitatio. Polypus.

PALPITATIO arteriarum abdominis in gravidis bene est distinguenda à cordis palpitatione: Æque illa in hypochondriacis atque hysteriis à spasmò & flatulentia eveniens. Qui in juventute aut magis consistente ætate, palpitationes cordis sæpius experiuntur, haut facile consenescent, sed ut plurimum frequenter animi deliquia incidunt, tandem necantia. Sed tamen torii dantur per omnem vitam vexari palpitatione. A quacunque exoriatur causa, non est negligenda. Si palpitatio à polypo, anevrysmate non per intervalla sed continuo ægrum molestat, ex levissimo exasperatur motu, facies pallido aut alio morbofo suffusa est colore

cum symptomatis, hydropi affinibus. Si vero ab acri irritante, spasmo, per intervalla tantum adfligit, præsertim post animi pathemata & facies naturalis manet. *Bagl.* Maxime timenda est palpitatio frequens, magna, fortis contumax, cum anhelitu, animi diliquiis & pulsûs inæqualitate. Funesta est, si syncope, catarrhus suffocativus & convulsiones superveniant. Medicabilis est quæ à scorbuto, affectione hypochondriaca, hysterica, ab interceptis menses, hæmorrhoidibus, cachexia. Hypochondriacorum levior est quàm scorbuticorum, ubi lipothymia facile junguntur, & aliquando subito catarrhus suffocativus necat. Incurabilis quæ à polypo, inusitata cordis magnitudine à vermibus, pilis, calculo, anevrysmate, abscessu in corde, ab hydrope pericardii, à pericardii vitio proprio: Sic aliquando alte verrucosum vidimus totum instar radulæ, elatioribus grandioribusque prominentiis sive asperitudinibus fabricatæ.

Meminimus cordis palpitationis insignis, chronicæ, summe anxiferæ cum vertigine, tandem serpigine pectoris notabili ablata in vetula bibone. Facilis est migratio à palpitatione cordis in asthma convulsivum, hæmoptoën periculosam, φθισιν, cachexiam, hydropem pectoris, anasarcam, paralyticos affectus, morbos convulsivos, tandem mortem repentinam. Quibus accedit œdema manus, posthæc brachii, signum est impedimenti polyposi circa cordis ventriculum vel auriculam; aderitque spirandi difficultas, morbo ad interitum properante ægri. *Bagl.*

Polypi in regionibus septentrionalibus magis quàm calidioribus frequentes sunt. Polypus cordis disponit ad pectoris, capitis & uteri morbos. Qui ex polypo cordis moriuntur, hi paulo ante mortem tumore pedum œdematoso vexari incipiunt, mox cachexia, hydrope tandem, vel alterutrius manus, brachii quoque, maxime lævi.

Polypus præcavetur fatius quàm curatur. Recens non omnem autem eludit artis potentiam. Diuturnior cordis palpitatio, eaque ex levi causa recurrens; pulsum inæqualitas & cum lipothymiis intercurrentibus sæpe juncta intermissio; frequentius spirationis sine causa manifesta impedimentum cum anxietate vel compressione circa cor; titillationis in- & expirationis tempore circa cor contingentis sensus; manus, brachii unius vel alterius, lævi maxime, œdema accedens præcipue polypum cordis significant. *Hoffm. Bagl.* Inveniuntur polypi plurimum in arteriis, rarius in venis. *Bærh.* Raro polyposi sine præcedente aut regulari aut irregulari febre moriuntur. Eventum polyposis quidem bonum nequaquam polliceri possumus, sed non semper, ubi polypum cordis suspicamur, mors annuncianda est, dum per multos annos ad senium intus gestatur sub bona diætâ. *A. N. C.*

Diabetes.

Diabetes verus affectus est rarissimus. *Galen.*
 Affectus anginodei plurimum antecedunt
 diabeticos. In senioribus periculosior est quàm
 in junioribus. Acutus diabetes verus esse con-
 suevit & absque mora marcorem totius abit mor-
 temque adfert, quam proxume instare, con-
 vulsiones aliaque gravia denotant. *A. Wedel.*
 Diabetici sæpe peripneumonia extinguuntur.
 Quo diutius duravit symptomaticus, eo pau-
 cior restat spes. Quandoque ad annum pro-
 trahitur, donec æger confectus ac visceribus
 induratis emoriatur. Ad salutem terminatur,
 si fluxus nimius & æstus sedetur. Sympto-
 maticus frequens est hystericeis, hypochondria-
 cis, isque periodicus. Incurabilis est plerum-
 que, si post immodicum laborem, nimiam
 venerem, chronicas febres, à prava & diu-
 turna consuetudine liquorum spirituosorum
 ingurgitationis. *Etmull.* Curabilis est si à sa-
 burra coli renem comprimente sinistram. *Hoff.*
 Qui in hecticis stomachicis & intestinalibus, in
 dentitione difficili, verminatione, in senibus
 chronicis intermittentibus pressis, ex diutina
 obstructione ureteris per calculum (*Hoffm. A.*
N. C. Sydenh.) prælagii rationem in principe
 quærit noxa. Est diabetes species quæ cœliaca
 urinalis dici potest, quando chylus c. lotio
 exit.

Diarrhœa.

FLuxus sæpe fluxus remedium; sic v. g. diarrhœæ urina copiosa, vomitus. *Hipp.* Vix fit diarrhœa, nisi simul compatiatur ventriculus. *W. Wedel.* Chronica sæpe accidit ex vitio solidorum. *Brunn.* Tertianæ typum quandoque servat, cui eadem facit medicatio. *Comm. Lit. N.* Diarrhœa & colica mutantur in arthritidem & contra. *Hipp.* Narium rubores alvi liquidæ & diffluentis sunt indicia. *Hipp.* Vices sæpe supplet cum euphoria lochiorum; fluoris albi; hæmorrhoidum, febrium intermittentium, recidivarum, mensium suppressorum. Una die fluere alvum, quin & pluribus, sæpe pro valetudine est, modo absit febris, & intra 7. dies conquiescat. *Cels.* Diarrhœæ periodicæ, præcipue circa æquinoctia, per plures dies immo aliquot septimanas plus sæpe, serosæ plurimum, eveniunt perdurantes, sine febre, sine virium prostratione, salutes sane, maxime in hypochondriacis, hystericiis, nisi turbentur. *Stahl.* Quos longa exercent alvi profluvia, his pedes intumescunt. Alvi profluvio una cum tussi longo tempore qui detinentur, non liberantur, nisi in pedes inciderint dolores vehementes. *Hipp.* Diarrhœa quandoque tollitur purpura, maxime torminosa, diuturna, æque sudore vomitu, urina copiosa, quasi diabete spurio, stranguria. Inveterata alvi profluvia per venerem exsiccantur. *Ætius.* Bonum sunt signum flatuum per inferiora eruptiones, & ubi contrectato manu ventre nullus subeat motus, cessaturum fluxum

denunciabis. *Hipp.* Alvi excrementa liquida, quæ in progressu morbi sensim crassescunt, bona. Diarrhœæ biliosæ, serosæ, non excedentes, in principio febrium utiles sunt, dum materiam morbificam imminuunt, excipio tamen eas, quæ cum phlegmone viscerum sunt. Fluxus sanguinis atrii, alii nigri, foetidi, æruginosi, per alvum critici quandoque esse solent in ventris morbis, maxime diuturnis lumborum doloribus, dummodo hypochondria mollia sint, febrisque absit. Sub notis pepasini alvum aterrimam ne metuas, maxime si medicamentis talia exigantur.

Si balbi alvi profluvio corripuntur, longum potissimum est idem. *Gal.* Diarrhœa arthritica, quæ per se accidit, si modum non transeat, sæpe salutaris est in ευσπλαγχνίς; contra, si ab assumpto catarctico vel cruditatibus, incerti eventus erit. In acutis, malignis, quæ fit die critica, cum facili tolerantia, apparentibus signis coctionis, est bona nec turbanda. Æque in declinatione febrium contingentes, salutare haberi debent. *Sennert.* Diarrhœam in acutis futuram significant dolores circa umbilicum cum palpitatione; si venter murmure quodam fluctuat, rugitque & pungitur; mox gravitas & dolor intus oritur, primum circa lumbos, hinc ad imam ventris partem delapsus, &c. cum sudore deficiente, urina parca, cruda, æstu intenso lociis. Liquidissima excrementorum consistentia, morbo ad judicationem eunte, denunciat non adesse criticam morbi solu-

solutionem. Ea crassior sit oportet, subfulva,
 non graveolens: Utile quoque si præsentem
 lumbrici simul exeunt. Alvum cruentam in
 acutis prædicit carotidum insolita cum subsultu
 micatio. Deprehendimus diarrhœam biliosam
 male exceptam in chronicam cruentam versam.
 Observavi diarrhœam foetidissimam cum pedum
 foetidissimo largissimoque sudore alternantem in
 juvene robusto, nullius diætæ. Diarrhœam
 sæpe excipit dysenteria, & hanc diarrhœa vel
 lenteria. Diarrhœa si succedit, licet vires
 dejiciat, firmiorem in posterum sanitatem pol-
 licetur. Diarrhœæ symptomaticæ ni necent,
 abeunt in hydropes vel lenterias. Ex alvo
 liquida cum sudore algor in acutis & chronicis
 malum. Malæ sunt in acutis paucæ, vel quæ
 mox ubi cœperunt, desinunt; malæ, biliosæ,
 vitellinæ, mordentes, in ardentibus, morbo
 adhuc crudo. Mala cum inappetentia, ἀγεννία,
 acerbis torminibus, virium dejectione, quæve
 cum hemitritæa. Mala omnis copiosior dejectio
 in quolibet morbo; & si cum ventre subtumido
 & crescente efferatur pessima. Dejici nimium,
 nimis dolorose, insensibiliter valde ▼sum aut
 album, aut ex viridi pallidum, aut vehementer
 rubrum, aut spumans, exiguum, sincerum,
 glutinosum, candidum, læve, ubivis mala
 sunt, maxime in acutis omnia. Lætalia magis,
 nigra, pingua, livida, æruginosa, foetida,
 varia, inæqualia, &c. *Lomm.* Fluxus alvi por-
 racei ac virides vel mortem vel diuturnum
 morbum significant, potissimum in acutis, ac
 in morbi maxime principio, cum primisque si
 E

cum nimio foetore fuerint. Periculosæ admodum sunt in pectoris morbis; puerperis & infantibus febre maligna correptis; *Waldschm.* si febris accedit, inflammatio, sitis immodica, diuturnitas, tormentum doloris, varietas excretorum. *Cels.* Perniciosæ cum elatis hypochondriis, maxime in iis, qui ex longo intervallo contabescunt. Perniciem intentat alvus fluxa cum voce tremula perseverans. Diarrhœæ ex mœrore, persistente eodem; incurabiles fiunt, ac superveniente febre letales erratica & *argosia* *Waldschm.*

Dysenteria.

Medicus sit cautissimus, nec promittat certo convalescentiam neque in principio neque declinatione. *Hofm.* Præcedit dysenteriam fere semper diarrhœa, interdum autem tumor aliquis sive distensio abdominis.

Quandoque in principio simulat diarrhœam benignam, pedetentim vero malitiose emergit dysenteria, quocirca consideretur epidemia specialis. Singultus in principio morbi non ita funestus est, ac in progressu. In hystericis cæteroquin gravia symptomata benignius sunt interpretanda. Plus periclitantur senes ac pueri, quàm in media constituti ætate. Viris magis funesta est quàm feminis. Lactentes securius laborant. Gravidæ frequenter per partum subsequum citra omnem fetus noxam exsolvuntur. Qui quondam hydrargyrosin sustinere, facile in dysenteriam labuntur.

Hanc ægrimoniam rarius experiuntur melancholici. Dysenteria & arthritis se mutuo pluries excipiunt. Mutatur in ulcera pedum & manuum foeda volvulum. Transiit, haut raro funeste, in hydropem, lenteriam, tabem, coeliacam, hecticam. In puerperis, sensibilibus feminis, facile jungitur hysterica passio. Dysenteria atrocior primo, mitior secundo septenario, terminatur. Aliquando ultra d. 40. extenditur, prouti febris juncta est. Dies 7. 11 & 14. sunt magis fatales, maxime in febrili maligna. Hypochondriacis dysenteria superveniens, salutaris, si ab interceptis hæmorrhoidibus, non ex intemperantia; si non longa sit, alias enim vel in lenteriam vertitur vel hydropem, funesto eventu. Quæ à fructibus horæis magis benigna, quæ à tempestatum injuriis magis maligna esse suevit. Si ex alio morbo jam infirmum adgreditur, v. g. phthisicos, cachecticos, raro homo servatur. Paralysis unius brachii & pedis alterius lateris dysenterica, maxime in epidemica, maligna, occurrens, ut plurimum stipata abolitio omni sensu, vel doloribus arthriticis nonnunquam, si rite tractetur, sanabilis est, ut omnes nothæ paralyfes. Manet vel in iisdem membris vel ad opposita transmigrat. Corripit facile, plethorico-cacochymicos, biliosos, anæta arthriticos, ulceribus antiquis vexatos; in quibus omnis perit sensatio difficilius curantur. In senibus, valetudinariis, debilibus transiit sæpe in marasum, hecticam, apoplexiam. *Fabric. Helmstad. Diss. pecul.* Crassa intestina facilius morbum ferunt quàm tenuia. Si dolor circa um-

bilicum altior, valde vehemens, fulminis instar transiens intestina, plus intervalli inter dolorem ac dejectionem, excreta exactius mixta; major febris p. r. n. indicium est affligi tenuia, si his opposita, crassa; si utraque affecta, primo dolor erit acutissimus, deinde obtusior, excrementa cum sanguine pureve erunt permixta, & simul illis cruor & materia purulenta supernabit. Crassis intestinis affectis ut plurimum febris nulla est; tenuibus vero contra, magisque humorosæ ac dolorosæ sunt dejectiones; ventriculo correptu præter febrem & dejectiones adest vomitus. Exanthemata sociata non semper funesta sunt. Dysenteria ex arthritide anomala sive interna mediocris, optima, & si cum virium constantia, critica: Insultus sæpe repetens nunc in abscessum, nunc ulcus degenerat intestinorum, morbos ærumnosissimos. *Musgrav.* Urinae pauca, rara, immo per aliquot dies nulla, in commoda creat insignia, potulentis licet copiose assumptis, mox per intestina prolabantibus. Venus difficultati intestinorum mœdetur. *Hipp. Amat. Lusit.* Malum, si dysenteria a sincera dejectione; si ab atra bile incipiat; si in corpora impura, enervata incidat. *Hipp.* Si à contagio; si cum febre (quo exquisitior hæc, eo plus periculi, utpote quum inflammatoria sit;) si alba, idque magis, si cruenta rejectio cum reliquorum symptomatum incremento desinat. Plerumque fatalis est diuturnis animi perturbationibus maceratis. Exitii notæ sunt: animi deliquium, singultus, vomitus protracto morbo, cardialgia, anxietas præcor-

dialis, excrementa virida, nigra, cinericea, livida, foetida, ichorosa, lumbrici cum stercorebus ejecti, (nisi sumpta medicamina eosdem expellant) anus arcte clausa, enemata mox relapsa, vigiliæ immodicæ, fitis infatiabilis, extremorum frigus cum debili pulsu, internorum ardor, sudor frigidus, aphthæ, angina, diglutitio difficilis, deliria, subitanea doloris remissio sineque causa, indolentia in toto morbo, sanguis sincerus largiter singulo conamine egestus ne muco quidem intermixto, assumpta cum murmure delabentia, excretæ carunculæ, convulsio, fecum sine sensu demissio, &c.

Citam mortem annunciant tubercula & maculæ nigræ post unam vel alteram aurem, manus œdematosus tumor. *River.* Mors præforibus est, si labia livent, gene p. n. rubent, oculi concavi, extrema frigent, nasus aquilinus fit. Necat sphacelo. Gangrænæ testis est magna fitis, linguæ siccitas arida, remissio subita acerrimi doloris sine ratione. Salutem promittunt flatu pedendo emissi, qui prius non aderant, febris dolorisque remissio, simul eveniens. *Bagl. Sennert.*

Salutaris est quæ ob crus amputatum exoritur; æque gravidis aliquando ante partum, & post eum plerumque liberantur. Minoris est periculi, quæ citra febrile initium accedit. Dysentericæ abortientium & puerperarum sunt periculosæ, maxime febriles, sed non semper, dum lochiorum vices supplent, vel materiam lochiorum per vicina loca optime minuunt. *Bagl.* Appetitus salvus saluum à labe ventriculum indicat.

bonumque præbet signum, & contra nausea augescens.

Vomitus spontaneus mox in primo principio, bonus, & præoccupat malum, si ex assumptis fuerit, contra, si serotinus.

Convulsio vix in morientibus accedit, si multum fuere enervati: Facilis est post adstringentibus compressam, ubi diebus criticis ordinarie hisce extinguuntur.

Mictus cruentus frequenter in junioribus sanguineis cum dysuria vel potius stranguria jungi solitus, morbo decresciente, ubi tenemus urget, medicinis cedit. *Kramer.* Adstringentium, opiatorum intempestivus usus invitat infausto & periculoso omine febrem magnam, inflammationem, icterum, œdema, cardialgiam, singultum, colicos dolores cum alvo obstipatissima, exulcerationes, tympanitem, aphthas, dolores articulorum, paralyfin, hecticam, intestinorum angustiam p. n. sphacelum eorundem, vomitum cruentum, &c. Vomitum cardialgiam ex cohibentibus ortam solvunt. Vomitum cruentum ex adstringentibus ortum, dysenteria revocata, feliciter iterum sublatum, memini. Cruenta dysenteria suppressa alienis temporibus, facit abscessus ad viscera, biliosa ad articulos. Si in dysenteria adhibueris opiata, & altero mane oculorum ægri color est mutatus, vel frigus in ambitu corporis observatur, certe non superabit morbum, & contra revalescere potest. *Waldsch.* Tenismus magis benignus est infantibus quàm adultis, maximæ grandævis.

Dysenteria. Dysuria. Ischuria. Stranguria. 71

Illi ad menses aliquot quandoque ferunt, his haut raro est exitialis.

Ulcus dysentericum profundum difficillime curatur, inprimis in tenuibus; & contra simplex erosio. Dysenteria feliciter superata relinquit plerumque intestina firmiora, quocirca posthæc nec huic nec diarrhœis facile obnoxii sunt convalescentes. Vomitus cruento-purulentus ex rupta vomica ventriculi juncta, non semper terreat. *Mead. monit.*

Dysuria. Ischuria. Stranguria.

QUibus futura est crisis, iis urinæ supprimuntur. In diris ventris cruciatibus urinæ sistitur. Urinæ retentio diuturna magno nisu facta sæpe creat testium retractionem. Magna est consensus ab intestinis ad urinam, à cute ad vesicam. *Rega.* Stranguria & dysuria leniora esse sueverunt, ischuria gravissimum, ac, si diutius immoratur, mortiferum est vitium. Ischuria renalis periculosior est vesicali; eadem illa si absque dolore magis perniciosa est, quàm si cum dolore. In strictis corporibus brevius necat quàm in laxis. Ischuria nisi ante septimum diem tollatur, febris facile inflammatoria, sphacelus, imo mors, superveniunt.

Nullus Ischuria laborans diem supervixit propemodum 17mum; sed si lotium iter inveniat per umbilicum, sudores, (*Piso*) insuaves & olidos sane, alvum, (*Beniv.*) vomitum, ad 20. dies protractam legimus. *A. N. C.*

Qui gonorrhœa virulenta laborarunt in juventute, solent in senectâ diro urinæ vexari ardore atque mingendi laboribus. Urinæ cum rigore suppressæ, stranguriæ in acutis, malæ & convulsoriæ, tum alias, tum si cui antea sopor fuerit; spes autem his abscessus pone aures. Ubi lapillus hæret in pelvis sine exortuque ureteris, aliquo corporis motu modo ascendit modo descendit, sicque urinæ mox suppressum mox iterum liberum erit iter. Interdum sibi urina in cervice vesicæ viam parat, & per ulcus ex suppuratione vel gangræna obortum erumpit. In superioribus hæere ductibus causam docent dolor ac gravitas in lumbis, vesica inanis, doloris ac tumoris expers, absentia mictionis urgentis. *Lomm.* In dysuria quo diutius dolores insistant, eo facilius febris vel convulsio accedit. Ischuria quandoque ad hydropem disponit, & hydropici sæpius hac anguntur. Stranguria absque dolore ischuriæ finitima est, sin minus, dysuriæ. Senibus malum diuturnum est stranguria, juvenibus brevius, per se neutris fatale. Stranguria quæ est ab urinæ vitio facilius curatur, quàm quæ est à vesicæ morbo, imprimis in senibus. Senes si urinæ suppressione corripuntur, vel cum alio graviore morbo, vel sine tali, plerumque letali est cum eventu, calculo nempe absente. Dysuriam solvit tantisper subsequens rigor, antesignanus supervenientis febris novæ. Stranguriæ vel suppressæ urinæ si tenesmus vel vulvulus accesserit, intra 7. diem occidit, ni febris intervenerit lotii iter expediens. *Hipp.* Asthma-

ticis dysuria superveniens bono est; hac cessante denuo tales fiunt. *Bagliv.* Ischuriam sequitur coma somnolentum, restituto urinæ fluxu, hoc protinus cessat. Fere semper quoque in senectâ succedit incontinentia ischuriæ. Urinæ suppressio à tuberculo, pepasmi capace, ad vesicam enato, per puris eruptionem solvitur. Ubi valde intenta est vesica, inflammatio cum metu gangrænæ excitatur, & æger inter miseros cruciatus, cibum quoque & bilem per os reddit; hinc pariter aliquando nascitur vesicæ hernia. Quando in urinæ retentione lotium concussum bullas emittit & retinet, tunc ægri sunt in periculo mortis, & contra. *Bærh.*

Quidam ob totalem urinæ suppressionem incidunt in hydropem pectoris, lethargum vel convulsionem. *Bagl.* Tolli potest quæ ex *ατορία* simplici si æger obsequatur; quæ ab hernia vesicæ urinariæ recenti, ubi perita manus admovetur; ubi aditus est ad tubercula & excrescentias; quæ ab urinariæ vesicæ ventositate (quæ dolorosissima cæteroquin; ubi à pituita, sabulo, alvo obstipata, hæmorrhoidum motu in junioribus. Periculosum malum si singultus superveniat; si noxa à lapsu, vertebræ luxatione, ex concreto sanguine. Quo ultimo casu gravissima quandoque fluunt symptomata, quæ de mictu cruento tradituri dicemus. Vix emendabilis ancepsque est, quæ ex callo, scirrhus vesicæ, à calculo majore in pelvi; quæ à vitio malæ conformationis; quæ à vesicæ paralyfi.

Mortiferum, si certis persistentibus malis signis, sponte largissimum uno impetu eveniat

aliis profluvium ; ubi sudores urinosi , foetidi , cum aliis malis signis ; si à calculo incuneato. Quæ à musculis abdominis læsis rationem prædictionis in vulneris natura habet. Qui incidunt in letalem urinæ suppressionem , corripiuntur stupore mentis , tremore ac rigore universalis , febre demum , paralyfi aliisque nervorum morbis , delirio , apoplexia , veterno profundissimo , hydrope pectoris. *Bagl. Bærh.*

Senes ex vesica laborantes excernunt aliquando tam lentam pituitam , ut quis merito dicat vesicam ipsam emingi ; acerbi adsunt dolores , hique moriuntur.

Emphysema.

EMphysemata non solum fiunt sub cute in membrana cellulosa , sed etiam quandoque sub periosteis , aut etiam iis membranis , quæ musculos ambiunt viscusque aliquod. *Galen.* Emphysema quod fit ex vulnere , maxime curvo , capitis , vel ad thoracis cavum aut fistulam spiritalem penetrante , per se nullius est periculi , nec adeo molestum : Pleuram percussam hoc probabile reddit. Si ab exulceratione pulmonum , pleuræ , minus lætam dat præsagitionem. Quod variolis suppurantibus supervenit , vel perfunctis hoc morbo enascitur , variam habet prognosin ; prius magnum vitæ minatur periculum ; posterius vinci potest. Si à relaxatione cuticulæ ob vappidum & humidum ambientem ærem , medellæ locus est in corpore cæterum sano , contra in cacochymico. *Schulze. Hild.*

Bærh. Palf. Tredecim numero notavi ab una femina, destinato tempore, successoriis annis, nullo interposito fano, enixos emphysematicos fetus, vel mortuos jam, vel brevi post extinctos; sub graviditate inflatum habebat ut plurimum mulier habitum cotaneum, post partum sponte vanescentem. Mendiculi malitiosi infantibus sæpe arte indicunt emphysemata quasi hydrocephalum, hydropem scroti. *Hild. Dionis.*

Empyema.

Empyema valde periculosum est malum: Quod à vulneribus thoracis mitius est, secus, quod post φθισιν, pneumonicas, vomicam; ob fractas jamdum vires quin immedicabile. Si in uno tantum pectoris latere, diutius supersunt. Si 40 diebus à ruptione vomicæ pus totum sputis non expurgatur, fiunt phthisici. Empyicus impetu docetur circumfluentis humoris, in quo sit latere vomica rupta, eique, in quo pus hæret, jucundius incubat. Si pus multum, quod coit in empyemate, simul omne effunditur, æque mortiferum est, ac si quis fani corporis vulnere factus exsanguis est. Si pus paracentesi eductum, album, læve, æquale & purum, si æger sine febre, siti, diarrhœa, bene digerit, evadit; contra, si subcruentum, feculentum, fœtidum, fuscum, ichorosum, uno impetu effluit, febris cum suis symptomatis præsens, necatur. Pus quandoque sibi ipsi viam parat, potissimum in dorso: In asperam arteriam eructatum, quandoque scretu ejicitur: Si idem

facile, album, inodorum, læve nec fervidum, bonum; aliquando absorptum diarrhœa exit, vel ad vias urinarias defertur feliciter. *Bærh.* Talis autem evacuatio copiosa fit, oportet, ad salutem si vergere debet. Si pus in sanguine remanet absorptum, gignit *Φθισιν*, febrem putridam cum sudore putrido, purulento, deinde dulcescentis, nauseosi odoris; nec ullus servatur. In morbo ad antiquitatem verso totum corpus sudoribus diffluit, in pedibus tumores fiunt, aut toto corpore oriuntur pustulæ. Si sub alio morbo, v. g. febre, eveniat & accedat, pejus est quàm solitarium. *Vater.* Ex parâphrenitide quandoque fit empyema, rupto diaphragmatis abscessu, exanguina, inflammatione mediastini, pericardii, epatis ea superficie, qua septo medio contiguum. Prædictio & hic valet citissime propofita.

Epilepsia.

IN adultis licet vehemens & aspectu tristis, non tamen perinde luctuosus hic est morbus. Mirum, feminas epilepticas ac quotidie cum paroxysmis conflictantes, attamen liberos parere integros & sine ulla istius mali nota, & contra, firmis & bene valentibus prognatos, affligi dira affectione & misere haberi. *Peckl.* Prodromus epilepsiæ sæpe est universalis, jam instantis, convulsio membri alicujus particularis æque oblivio; & si hæc post eam, pessima est. Epilepsiæ verminosæ & hystericæ accessionem pluries antegreditur gulæ fistulæque spiritalis

constrictio. Hæreditaria, congenita nunquam sanabilis, idiopathica, chronica, raro, sympathica recens sæpe curabilis. Si à mala conformatione solidi, nullus medicinæ locus est *Bærh.* Nocturna vera curatu difficilior est quàm diurna. *Crato.* Epileptici melancholia facile solent corripi, & vice versa. Chronicæ epilepsiæ subiecti, licet aliis morbis simul laborent, haut adeo periculosum. Senes si epilepsia corripì cœperunt, plerumque celerrime pereunt. Vehementior oculorum distorsio aliquoties strabismus relinquit durabilem. Epilepsia circa mensium eruptionem in puellis eveniens, in feminis tempore gestationis & præcipue partus revertit facile. Quartanæ si epilepsia superveniat, tamdiu epilepsia conticet, quamdiu febris durat. Quartanæ epilepsia superveniens, eam solvit. *Hipp.* Solvitur sæpe circa annos pubertatis; si hoc non fiat, malum. Solvitur mutatione aëris, locorum, vitæ generis; intermittentibus febribus, scabie, erysipelate, exulcerationibus; hemorrhoidibus, febre acuta; hæmorrhagia; matrimonio inito. Prægnanti feminae si morbus accessit comitialis, factio partu solvitur. Spes est, si non sit hæreditaria, congenita, idiopathica, habitua- lis; si ex vitio primarum viarum, à vermibus; lactis nutricum culpa; efflorescentiis retropulsis regressivæ; si paroxysmi rariores, mitiores, & noctu ubi invadit sine pollicum incurvatione; si æger accessum tantum præsentit auræ frigidae quasi afflatu, non doloris cujusdam capitis, lateris, artuum, prævia perceptione. Pessima signa:

78 *Epilepsia. Erysipelas. Zona. Macula lata.*

si ex improvise concidit miser; si à capite accessio-
 nis venientis sensus inchoat, non ab artu-
 bus; si paroxysmi magis frequentant quàm sole-
 bant, diuque ubi invaluit passio, immoratur; si
 adest multa vertigo, respiratio difficillima &
 vehemens, longa corporis agitatio, post hanc
 catoche, stertor, factorum nulla memoria &
 pudor; si mens læsa aut facta paralytis; si post
 annum 25 demum accedit, maxime, si miser
 comitialibus procreatus parentibus, aut concep-
 tus fluentibus menstruis fuit. Epileptici motus
 in statu acutarum febrium, maxime exanthema-
 ticarum, parum relinquunt Ipei bonæ Hoffm.
 Desinit epilepsia in apoplexiam, paralytin,
 hemiplexiam, maniam, fatuitatem, hecticam,
 omine fatali. Epileptici, qui moriuntur,
 apoplexia extinguuntur. Bærh. Epilepsiæ si
 superveniat gutta serena, plerumque signum
 mortis est vel vehementiæ morbi. Quæ in homi-
 nibus ex infima plebe, egenis, misere victi-
 antibus, crudis aquis utentibus, duris laboribus
 & fatigatis occurrit, idiopathica est singularis
 ex sanguine crudo, crasso, feculento, atrabi-
 lario, ad cerebrum delato & impacto. Bærh.
 Burgr. Epileptici panis secalini *αδινφαια*
 communiter laborant. Carl.

Erysipelas. Zona. Macula lata.

Quo magis nobilem, nervosam, tendinosam
 erysipelas occupat partem, quo gravior
 inflammatio, eo magis considerandum, inpri-
 mis in corpore impuro. Febre, inflammatione,

cute minus asperata, decursus celeritate, nosces erysipelas ab herpete. *Platn.* In senibus, cachecticis difficulter discutitur, frequens autem iisdem obvenit. Capitis, faciei, palpebrarum erysipelas pejus est reliquo; frequens est in arthriticis anomaliis; salutariter solvitur hæmorrhagia larga. Erysipelas locum mutat, serpicum rubore ac calore, sanescente eo, quod prius vitiatum erat, ex quo à phlegmone diversum intelliges. Exoritur quoque *μεταστασις* febris vel alius morbi, quod diligentem necessariam habet animadversionem in medendo, ne reprimas. Convulsionem solvunt inflammatio, erysipelas, abscessus. Periculosum esse potest, quod cum multa febre oritur & in phlegmonem transit. Prævum esse solet, quod propter confractum vel nudatum os venit. Si intro sponte vergit, letale; rubor evanescit, pectus gravatur & spiritum ægerrime ducit æger. Bonum, si ab internis ad extra migrat? si sine inflammatione, minus periculum habet. Solvit asthma, epilepsiam, colicam, maxime convulsivam. Erysipelas neglectum vel imprudenter tractatum, aut in ardentem febrem, aut exulcerationem pessimam, aut gangrænam ac sphacelum convertitur. Si suppuratur, ulcera exedentia, mali moris, insanabilia, enascuntur. Dicitur tum proprie Ignis sacer. Erysipelatis corruptio peior est quam quæ in aliis inflammationibus contingit. Sphacelus ex erysipelate natus per aliquot dies incute delitescere solet. *Junc.* Si tumoris erysipelacei rubor livescere incipit, ac dolor profunde

infixus est, suppurationem expectato. Erysipelas scorbuticum valde periculosum est, facillime enim in malignum degenerat ulcus. Erysipelas remanens, retropulsum, est pernicioiale quin funestum, capitis inprimis, ex quo præcipue vertigo, phrenitis, affectus soporosi, linguæ paralyxis, maxime in senibus & scorbuticis. Cætera invehunt inflammationes viscerum, stomachi inprimis, hepatitidem, asthma, cardialgiam, singultum. Qui erysipelate pereunt, febre moriuntur cum dyspnœa, delirio, sopore, intra 7. diem quidem plerumque. *Hoffm.*

Zoster sive Zona, erysipelatis genus perniciosum est, ac interdum necat. Si pectus obsidet, pertinacior est & dolorosior, quàm si ventrem inferiorem. Notatur acutis Zoster cum febre acuta maligna; alius chronicus in scorbuticis, hypochondriacis, arthriticis. *Joh. Lang. in ep. Hoffm.* Zonam acutam malignam & maculam latam quidam ad carbunculos referunt. A retenta purpura sæpe exoritur Zona. Vidi cardialgiam in bibone chronicam Zona ventrali fato quodam solutam.

Macula lata malignissimum genus erysipelatis est in febribus malignis circa cordis scrobiculum vel in manibus, livida mox, demum atra, mortis nuncia.

Febris acuta in genere.

DE symptomatis, hæmorrhagia, surditate, siti, convulsione, delirio, *αἰσθήσις*, vomitu, diarrhœa, sudoribus, singultu, præfagitiones suis evolvantur locis. In acutis morbis fallaces magis notæ sunt & salutis & mortis, maxime, in principio ac in viscerum labe, humorumque miasmate notatis fontico. Aliquando cum pessimis signis evadunt & contra. Corpora rigida difficilius laborant. Acutæ ordinariæ cum algore horrore invadunt, non rigore; malignæ cum vario horrore. *de Berger.* Ad febrientem si ingrediaris, imprimis etiam respice hypochondria, respirationem, linguam, gingivas, oculos, faciem. *Hipp.* Raucae voces & *αἰσθήσις* in acutis indicunt causam proximam à bile. *Bagl.* Urinæ nigræ, vel sedimentum tale, in mensibus suppressis simul laborantibus vel melancholicis, non sunt ita timendæ, ac extra hunc casum. *Alpin.* In malignis urina fere semper est instar cerevisiæ albæ & sic ab aliis febribus distinguit. *Kramer.* Omnis febris quo magis est calida, eo magis est putrida. *Bærh.* Si in acutis circa dies criticos infueta incidant symptomata, de vermibus inter alia quoque cogita; æque reliquo tempore. Quæ ex dolore dorsi principia febrium ducuntur, difficilia sunt. Livores peiores sunt in acutis quàm nigredines. Pedum frigus exacerbationis imminentis criterium est. Si magna muscarum copia plus solito in æstate videatur, semper in sequenti autumno febres crassantur malignæ. Plus alunt periculi

febres continuæ circa solstitium. *Waldsch.* Acuta mensem excedens non unius, sed plurium, mutuo sese excipientium, consecutio est, ex algore repetito cognoscendarum. Omnes febrientes quandiu sputant, extra periculum utplurimum sunt. Illi, qui sine sudore est, salivas fluere, dum febrit, boni moris est. Acuti morbi imparibus diebus salutariter desinunt, nam paribus fere sunt letales; chronici paribus diebus ac mensibus. *Hipp.* Anxietas febrilis cum fastidio & vomitu ventriculum læsum significat, nec timenda, si vomitu sedatur; si autem eodem augetur, malignitas latet. Antecedit sæpius crisin futuram, optumamque. *Alpin.* Præsentibus licet aliis melioribus signis, urina existente cruda & perspicua, licet ruffa, lubricus est status. Nausea in malignarum initio robur naturæ indicat, in peste vero maxime perniciosa existit. *Etym.* Nausea pro signo susceptæ malignitatis habenda. Ex nimia venere debilitati siprehendantur acuto morbo, non eluctantur, nisi difficillime aliquando: Et qui febre modo soluta feminam ineunt, plus sæpe cito extinguuntur. Febres benignæ in enervatis, potissimum ex venere immodica, malignas imitantur, ob rationem malignitatis formalem. Si virium sine manifesta causa notabilis urget defectus, ac symptomata nec temporibus morbi respondentia neque signis reliquis adsunt in acuta, malignitatem dices. Malignitas non competit febri sed stagnanti humori. Fere revertitur febris, quæ subito sine ratione, sine bonis signis finita.

est; si diebus imparibus ægrum non reliquerit; quæ neque diebus criticis, neque post adparentes solutionis notas dimittit. Crises imperfectæ & extra dies decretorios contingentes recidivas relinquunt, tumores hypochondriorum, splenis, hæmorrhagias, quibus succurrunt tumor ad articulos urinæ turbidæ cum sedimento multo. Si algor aliquis inciderit post vigorem, mitesciente sine luculenta crisi febre, recidivæ indicium habes, & non infrequenter purpura incidet junctim, si cum horrore revertat. *de Berger.* Ex dorso crebris & parvis horroribus insudantes leviter in difficili versantur, ischuriamque dolorosam facile hinc prædicas. Acute febrientibus si alius temporis rigor superveniat, affuturam symptomatico modo febrem quandam inflammatoriam v. g. pneumonicam, phreneticam, testari potest. Algores, horrores sub, in & post vigorem acutæ, sine critica subsequa evacuatione, pessimi; ferunt secum vel diuturnitatem morbi vel recursionem vel præceps exitium. *Alpin.* Rigores multi cum torpore, malignum quiddam denunciant. Crebri ac inconstantes ex dorso horrores dysuriam vel ischuriam minantur. Epidemicæ malignæ facile in lentas hecticas degenerant. Respondent communiter typis illi anni temporis, in quod incidunt, convenientibus, scilicet vere tertianario, autumno humidior catarrhali tussiculoso, æstate dysenterico. *Carl.* Acutis post crisin minus perfectam succedunt aliquando intermittentes, æstate tertianæ, autumno quartanæ. A gravi quidem & diuturno paroxysmo tertian-

nam probabiliter conjicere licet. Febris acuta crisi imperfecta declinans, eminusque abscessum minitans, ubi intermiserit ac erratica facta fuerit, facile in quartanam migrat, autumnali maxime tempestate. Cum convulsionibus & sudore febrienti, defluentia sputa minime mala sunt; satius, si accedunt fluxa alvus aut abscessus ad articulos. Capitis dolores vehementes ac continentes cum febre, in junioribus sanguinis eruptionem è naribus, in senioribus suppurationem indicant. Quæ cum malignis signis allevamentum adferunt, & quæ cum bonis non remittunt, molesta sunt & difficilia. Quibus cum alvi perturbatione sub judicationem morbus ingravescit, iis nigra per alvum prodeunt. In febribus ex glandularum tumoribus dolores, morbi diuturnitatem prænuntiant. Quibus per febres obsurduerint aures, iis sanguis è naribus critice profluens aut perturbata alvus solvit morbum, & contra hæmorrhagia symptomatice phrenitidem prædicit. Post modicam sanguinis eruptionem nigramque dejectionem in acutis surditas, malum. Si febrientes, non dormientes, quieti tamen, nil querentes, non loquentes ni ad quæsitæ, pulsum tangenti manus retrahant tremulas, non evadunt. Pulsus intermittens in juvenibus, maligne febrientibus, non semper fatale præbet signum. *River.* In febribus semper bene sperandum, licet prava systematis nervosi appareant symptomata, si modo pulsus robustus & æqualis, & contra, si valde celer, inæqualis, debilis & vacillans, licet reliqua symptomata

salutem promittant. *Morton.* Vires in acutis quo magis firmæ perstant, respiratio quo magis bona & facilis, quo plus mens sibi constat, non omnino dejecta cibi cupedia est, pulsus magnus & æqualis, somnus decens, eneorema per aliquot dies laudabile in lotio apparens, sedimentum excipit tenue, in dies sensim crassescens, eo plus manet spei firmæ. Ruetus acidi in putridis & acutis salutare; cadaverosi sunt gangrænæ & affuturæ mortis nuncii. *Hippocr.* In declinatione febrium malignarum bene judicatarum, cum allevatione magna quandoque erumpunt sudores frigidi in corpore calido, perque horas durant plures, ad 24. usque. *Rayger.* Quibus in febribus aut aliis morbis voluntarie illacrymant oculi, absurdum non est; quibus autem præter voluntatem, absurdus. Illacrymationes involuntariæ hypochondriacis obvenientes acute febrientibus, non ita sunt timendæ, ut in aliis, si alias iisdem istæ familiares sint. In acutis tumidas partes spectari, criticis diebus maxime, die 7. 9. &c. vel in declinatione, perpetuo malum non est; sæpius natura humores decretorie ad crura pedesque demittere solet. Aliquando etiam facies, totum corpus, tumet, vapore febrili calore concitato neque discusso, quo postea dissipato, cito liberantur; ergo, aliis signis simul consideratis, prædicendum. Lumborum dolores ad os ventriculi recursantes cum febre, horrore, si tenua & aquosa vomitione rejecerint, delirarint, voce defecti sint, ii post nigro- rum vomitionem moriuntur. Pulsus antea durus

nunc mollis & æqualis crisin instare nunciat. Criseos tempora sunt incerta. Si febris in principio sit vehemens, plerumque intra dies 4. fit crisis, ubi nempe exitii notæ absunt; quod si tardior in initio, circa d. 7. si remissius incipiat, ad d. 11. 14. aut ultra protrahi solet. Quibus 6. die rigores contingunt, difficilis est crisis, metusque novæ febris primam excipientis. Quandoque diebus criticis mutatio fit critica sine commotione & evacuatione critica. *Stahl.* Si crisis inciderit acutæ febris in menstruæ purgationis periodum: rigorque superveniat cum tussicula aut assatim effundendorum judex erit catameniorum, aut si pauca saltem adpareant, & mox supprimantur, pedissequam acutam ordietur novam. Crises minus perfectas crebro comitantur & consequuntur abscessus, febres lentæ hæcticæ. Longæ febres abscessus & articulorum dolores præmonent, eæ nempe quæ securæ neque vitam adimunt, maximeque id in junioribus. Cutis densitas, frequens micturitio vel urinæ copiosiores die indice apparentes, ardor vel pruritus in extremo pudendi, gravitas in hypochondrio, futuræ crisis per urinam signa sunt. Reliquarum notæ suis traduntur pagellis. Hypochondria, per febrium exordia tumida, dura & dolentia, mortem prope affore denunciant, ni crisis conducatur, v. g. per hæmorrhagiam: Aut si febris intra 20 dies non quiescat, neque hypochondria qui tenet tumor durus dolensque subsideat, ad suppurationem res vertitur; si ista vero mollia & sine dolore, ad 60 dies extenditur. *Hippocr.*

Tutissimus est abscessus, qui inferiorem corporis partem occupat, quàm longissime à morbo, qui amplo inclusus loco morbi materiem continet omnem, quique maxime foras emergens non ægre erumpit.

Crisis fit per urinam, liberalem sudorem, (optime fere) hæmorrhagiam largam, alvi fluxum varium, icterum, ptyalismum, sputa, liberali feri mucosi è naribus stillicidium, gangrænam partis cujusdam, (*de Haller*) bubones anthraces, fluxum hæmorrhoidalem, è gingivis liberale sanguinis profluvium, menstrua, scabiem, tumores, abscessus (quin in ipsa lingua) parotides, exanthemata, rheumatismos dolorosos, spasticos, maxime in furis, οφθαλμιαν ροωδην; vermes copiose exclusos, somnum protractum, cuticulæ universi corporis secessum, fluxum hepaticum, &c.

Pernicialia signa: oculi semi aperti, pulverulenti sive arefcentes, perversi, subsidentes, caligantes, immobiles, rubri, dolor bulbi nulla præsentē οφθαλμια, unus altero minor, livor, nigredo venularum oculi, atra bilis per initia supra infraque prodiens; sensus ustionis circa cor & hypochondria; sub magno morbo ultima corporis infirmitas, maxime delirio vel rigore stipata; lingua tremula, scissa, livida, nigra, crassa, frigida; deglutitio læsa cum strangulatûs metu, nullo præsentē tumore in faucibus; spiratio frigida, intercisa, magna, crebra, difficilis, rara, anxia; sitis abolita sub gravi febre, cum lingua nigra & squalida; vomitus illico assumpta cuncta excipiens, cruentus, multorum

colorum, foetens; floccorum collectio; manus, artuum tremor & tendinum circa carpos subsultus, si pulsum tangimus; livor unguium, non æque nigredo sub validis viribus; alvus valde aquosa, alba, ex viridi pallida, valde rubra, spumans, exigua, glutinosa, candida, levis, nigra, pinguis, livida, æruginosa, foetida, varia, inæqualis, cum singultu compressa; stranguria, urina intercepta, maxime ex rigore, morbo ipsi debita, privato corporis vitio non producta; urina sanorum simillima, nigra crassa simul & foetens, bona quæ fuit repente mala facta, admodum copiosa, colliquativa, ignea perseverans sine sedimento, nunquam turbata, oleaginosa, cruenta, sine contentis, subjugalis permanens, frequens simulque pauca, ubi sedimenta iterum evanescunt; vesica dura & dolorosa; ischuria aut alvi suppressio cum magno in perinæo tumore; extrema non recalescentia, internis calore extortis cum facie flammea & sudore; febrilis ardor sine causa manifesta subito conquiescens; foetor intensus ab ægro- tantis corpore exhalans; lipothymia, syncope; sputa livida, cruenta, biliosa; sudores sub infirmis viribus, frigidi, foetidi, particulares, in facie maxime; pudoris neglectus; insolitus ægri & indecens decubitus; ulcera, & in febre nata, sicca, livida; parotis non suppurans, nec aliter judicata; rigor inanis, fugitivus, sæpe recurrens, maxime diebus judicialibus; inquietudines cum malis sudoribus, præsertim criticis diebus, nulla optuma subsequuta evacuatione; præcordiorum magna anxietas inflammatoria;

dentium stridor, ariditas vehemens, nigredo, livor; lumborum dolor cum comate anxio; si venter intumescit ac persistit cum aliis pravis signis, v. g. convulsione, (ex ore tunc virulenta & putrida prodeunt;) erectum sedere velle ægrum; dolores circa viscera vehementes; convulsio in statu accedens; spiritus stertorosus, suspiriosus, & qui maxime naribus editur, cum alvo præprimis sicca; horror sudori superveniens, novæ acutæ quandoque initium, quin purpuræ; effusæ excretiones ab initio statim & extra dies criticos; singultus inflammatorius; si color subinde mutatur corporis; dolores ad jugulum & humerum affixi; venarum jugularium palpitatio vehemens cum cervicis duritie dolorosa & tendinum distentione; coma; vigiliæ perpetuæ; somnus cum labore & pavore; aphonia; oblivio; sensus hebetes & stupidi; alimentorum cum strepitu in ventriculum descensus; caloris in frigus mutatio & v. v. hypochondria tensa, dura & inflammata; pulsus valde parvus, contractus, sanorum similis, myurus, inæqualis, celer & durus simul; fecum & urinæ involuntaria excretio, si extra se non sit æger; facies Hippocratica, &c. Periculi notæ: siccitas oris, linguæ, palati cum voce clangosa, lacrymæ involuntariæ; singultus à saburra; ferox responsum à leni olim homine, garrulum à taciturno, taciturnum à garrulo; aphthæ; angina externa; parotides suppurantes; bubones; testium, scroti tumores; corporis calor inæqualis; delirium; odorum non consuetorum & rerum non præsentium perceptiones; corpus durum,

asperum, non molle; sedimentum in urina divulsum inæquale, farinæ aut squamularum instar; anxietas spasmodica; lentores circa dentes; si venter intumescit ac persistit sine aliis pravis signis; rigor, horror, alieno tempore superveniens; dolores partium ignobilium sine ratione vanescentes vel ad nobiliores migrantes, &c. Plurimum necant acutæ nobilis cujusdam visceris gangræna. Venerei, melancholici non facile febræ maligni moris corripuntur.

Febris ardens & biliosa.

R Arior apud nos est simplex & vera febris ardens; frequens magis ardens sanguinea sive synocha biliosa, cholericaque febris. *Hofm.* Gravitas desumitur à statu ægrotantis, naturali magis minusve adverso; sic in sene atque hieme adveniens, letalis plerumque. Senibus ut infrequens, sic apprime perniciosa est; tutius & sæpius eadem laborant juvenes. Lingua arida, nigra, labia nigra, calor ad tactum fere urens, febrem significant ardentem. Lingua optime testatur de sanguinis statu in ardente. Ardens perfecta diem 7. raro transit. Si signa habet bona protinus ab initio, plerisque 4. die solvitur. Solutio accidit ardentis febris hæmorrhagia, è gingivis cruoris fluxu, vomitu, diarrhœa, sudore, urinis, sputo crasso, fluxu hepatico, hæmorrhoidibus, idque diebus decretoriis. Ei, qui ardente febre laborat, si rigor, sub urinæ pepasmo, diebus imparibus, dimidio septimi 7. 11. 14. supervenerit, morbi

fit solutio; ubi præsertim post ipsum vel sanguinis eruptio vel sudor vel biliosorum humorum sequitur felix excretio. *Hippocr. Hofm.* Bonum, si ægri bene sitiunt, & large commodum hauriunt potum, & contra, si nil sitiunt. Malum, si deglutitio læsa; si rigor prioribus diebus repetit, materie utpote adhuc incocta febris. Accessio nova die pari pessima, si id ante diem sextum. *Bærh. Hippocr.* Exitii notæ: hæmorrhagia 3 vel 4 die parca; angustię circa præcordia urgentes; parotis ad suppurationem non veniens, urina nigra, pauca, tenuis, suppressa, mordax, cruenta; alvus nimis fluxa; sanguinis sputum; tremor ex quo delirium; peripneumonia, maxime, si cum delirio; si tumores cum somnolentia & torpore obveniunt, dein lateris dolor cum levi partis paralyfi; si accedit morbus regius & singultus; (hique 5. diem vix superant) ubi supervenit spasmus vel tetanus; si per initia sopor & levis sudor jungitur. Qui in ardentibus non nihil perfrigescunt cum egestionibus aquoso-biliosis crebrisque, his oculorum jactatio cum nictatione, malum signum, tum alias, tum si altus stupor prehenderit. *Hippocr.* Quibus in febribus ardentibus aures tinniunt, obsurdescunt cum visûs hebetudine & ad nares gravitate, his non soluta febre, necessum est delirare; solvitur autem inter alia sanguinis è naribus eruptione aut alvo biliosa. Diarrhœa critica in ardente cohibita inducit facile phrenitidem vel intestinorum inflammationem. Alvus sicca, præcipue in statu, periculosior semper est, quàm

nimia illius solutio in febre ardente itemque biliosa. Quum scorbutici in febrem incidunt ardentem, horrendis ac insuetis exagitantur symptomatis, delirio, convulsione, anxietate præcordiorum, *αφωγία*, asthma, animi deliquio, cardialgia; cessant vero symptomata postquam purpura scorbutica in cute adparuit. Cum recidiva est febris ardens, plerumque sudore finitur. Vox rauca & *αφωγία* est in febribus biliosis familiaris. Cholericæ male exceptæ facile demigrant in lentam, hæcticam, ascitem. Suppressæ leipyriam accersunt. Dejectiones & vomitus nigricantes obitum præcurrunt. Crisis fit per icterum die 7. vel post, non ante, modo mollia sint hypochondria; vomitum multæ bilis, non male coloratæ; diarrhœam. In tertianam sæpe migrant, sed suspectam. Cholericæ minus acutæ formant & constituunt continuas quotidianas, tertianas, quartanas. Deliria & convulsiones in biliosis febribus præsagit urina prius tincta, simul & semel subito prorsus aquea facta, dein plerumque quoque letifera. Quo magis delirium in febribus biliosis adest & continuat, eo periculosior morbus.

Febris catarrhalis. Catarrhus.

FEBRIS catarrhalis benigna periculi per se expers est. Gravior, ubi cum aphthis & prunella. Admodum sæpius diuturna, & ante 40. dies non finitur. Perniciosa signa: urina aquosa, pauca in principio cum deliriis

viriumque prostratione, dyspnœa, paucus sudor, paroxysmus longus, somnus profundus, &c. Ubi paroxysmo incipiente stupor, somnolentia, oscitatio, faciei tumiditas & livor, carum expectato. Ubi oculi concavi, cutis arida, tensa, facies citrina, hectices metus subest. Solvitur febris catarrhalis sudore, scretu, hæmorrhagia, coryza, alvi fluxu, urina ponderosa cum sedimento multo, οφθαλμία, pustulis intra palpebram ac oculi canthum majorem. Pluries definit in morbos cuticulares chronicos, serpiginem, impetiginem, &c. aliquando & asthma mucidum. Non semel vidi febrem catarrhalem ex retento, represso, fluore albo, huncque eadem denuo iterum cum ευφορία revocatum. Algor febribus catarrhalibus superveniens non est contemnendus, quum febris inflammatoriæ pneumonicæ index esse queat, quas enim pedissequas crebro habent vel comites. *de Berger.* Numne catarrhales malignæ cum semitertiana vera veterum congruunt? Catarrhales malignæ contagiosæ sunt, & à calidiore regimine facile petechizant, quod per se non æque fecissent. *Carl.* Natura robusti & plebeji sine medicamentis, expectando, felicius evadunt. Quàm imbecilles altioris sortis. Effusæ excretiones ab initio statim & extra dies criticos mali sunt ominis. Petechiæ prodeunt die 4. 7. circa statum; quo tardius erumpunt (d. 7.) eo meliores plerumque. Declinante morbo, si cum malis signis fociatur adhuc purpura, ut plurimum letale est. Salutem promittit circa vel in diebus criticis, 7. 11. 14. erumpens sudor

repidus liberalis, vel alvus per aliquot dies fluxa, vel urina turbida cum sedimento, quandoque & auditu difficili; pulsus mollior magisque æqualis; animus erectior. *Hoffm.* Tendinum subfultus, sitis defectus, singultus, *αφθαί*, syncope, convulsiones cum extremorum refrigeratione & sudore largissimo; delirium cum sudore magno certa sunt mortis indicia. Pereunt inflammatione sphacelosa meningum vel stomachi.

Catarrhus suffocativus plenus periculi ac terro-
ris affectus est, qui sæpe intra 12. horas, aut diem naturalem, hominem jugulat, raro autem ultra diem 3. extenditur. Adoritur homines succulentiores & humoribus refertos. Adultis magis est fatalis. Ubi superatur, facile recidivat & quidem acerbius. Abit aliquando in febrem, vel in chronicam asthmaticam tussim, humida copiose excernentem, vel in cachecticam corporis flacciditatem. Letale, si spuma circa os. Spes & periculum ex respiratione intelliguntur, mensurantur.

Catarrhi circa æquinoctia plethoricis sunt familiares. Catarrhi, maxime inveterati, cum vertigine, proximum in pertinacia locum occupant. Invehunt facile *δυσήκοιαν*, otalgiam cum aut sine parotidibus.

Defluxio catarrhalis ad pulmones sæpius recurrens, à causa pendens interna, ad *φθίσιον* tandem deducit. Catarrhosæ defluxiones in valde senibus, coctionem non admittunt. In pectus ruentes cum febre, morbo ad 20 dies protracto, ad suppurationem tendunt. Coryzæ frequentissimæ, consuetudinales factæ ac per-

tinaces metum incutiunt apoplexiæ, *Φθισος*, catarrhi suffocativi. Coryzas & sternutamenta in morbis pulmonum cum febre acuta præcessisse vel subsequi malum. Coryza bene succedente capitis, faucium, oculorum auriumque affectiones, dolores acerbissimi, tumores, vertigines, surditates aliaque mala avertuntur.

Febris intermittens.

BReves & securæ esse solent febres intermittentes in *ευσπλαγχνοῖς*, & contra. Si febris die impari non intermittat, redit. Horror importunior fit illis, qui evomunt: Illis, quibus diarrhœa accedit, rigor tantum major, non frigus tremebundum. Qui graviores intermittentium sunt rigores, eo vehementius affligunt vomitus juncti. Quo plus frigescunt ægri, eo diutius durat febris, & eo periculosior. Frigus extremorum cum æstu interno, malum. Qui febribus intermittentibus moriuntur, sub spasmo & frigore discedunt è vita, ergo in principio paroxysmi. Quo brevior apyrexia, eo citius terminatur febris. Omnes febrientes, quandiu sputant, extra periculum ut plurimum sunt. *Waldsch.* Quartanarius sputator facile curatur, ubi viscera illæsa. Urina quo crassior & magis turbida, eo brevior erit febris, & contra, si clara, tenuis, intensa, rubra, flammea. Intermittentes epidemicæ semper periculosiores sunt atque pertinaciores cæteris. Nulla in

parte evidentius futuræ febris nosces signum quàm in lingua, tum quoad saporem tum colorem. Intermittentes autumnales primum ut continuæ adoriuntur pluries, paulatim in perfectam abeunt intermissionem; facile morbos chronicos post se relinquunt eædem. Autumnales facile excipiunt continuæ ex neglectu purgationis in prioris morbi fine. *Sydenh.* Tertianæ & quartanæ autumnales sæpenumero vices permutant, vernaes nunquam. Vernaes & æstivæ intermittentes meliores autumnalibus ac hyemalibus. Si in febribus infantum diuturnis intermittentibus abdominis regio, circa lineam præcipue albam, indurari ac tumefieri occipiat, morbum hunc brevi abiturum dixeris. Febres & intermittentes & acutæ pluries post se relinquunt arthritidem. Si in intermittantibus secundus paroxysmus vehementior sit, tertius admodum mitis, tum in quarto febris cessabit; si quartus vero valde vehemens, quintus remissior, tum in septimo febris intermissio expectanda. Comatosæ sub 3. vel 4. accessione apoplecticæ fiunt. Phrenitidem aliquando sequitur tertiana intermittens soporosa. In obesis intermittentes sunt pejores quàm in macilentis. Placentæ febriles recentes superabiles sunt & contra; pessimæ hæ, quæ cum fœdæ luis notis. Lingua fordescens ubique suspecta in intermittantibus. Venerei melancholici non facile febre maligni moris corripiuntur. Si post primas doses refractas chinæ febris evadit vehemens & intenditur, ut plurimum

num brevi post sedatur. *Werlhof.* Ubi urina aquosa nil sedimenti ponit, abstine à china, ni necessitas urgens, v. g. in soporosis urgeat. Urina intense rubra cum sedimento lateritio, fere vere indicit intermittentes, vel & aliis morbis immixtas. Maxima damna sibi adferre solent febricitantes, dum largiter potant ineunte paroxysmo. Qui uncti sunt mercurio, per longum tempus non corripiuntur febre. *Poter.* Oedema febribus intermittentibus alias superventurum averruncat ptyalismus sponte subortus. Sponte febres intermittentes solvi tumoribus œdematosis, salubre est admodum; ast adstringentium usu oppressa febre intumescere pedes, quantum interest? ut, nisi prior morbus revertatur, salus sperari sæpe nequeat. Longæ febres abscessus & articulorum dolores indicant. Longa præsumitur intermittens, ubi æger circa caput & cervicem tantum sudores habet, frigidos quidem: ubi pro spatio valetudinis parum emacrescit; ubi largam habet cibi cupediam; ubi hypochondria dura & dolentia; si dolores ad inguina & labores in articulos incidunt; ubi fudor calidus forsan erumpens non levat. *Lomm.* Omnes intermittentes compositæ pronæ sunt in acutas aut instabiles typos, hæcticas, œdemata, hydropes, *Qdior.* Malignitatis vel nequitiae in intermittente certissimum habet signum, pulsum debilem & parvum, anxietatem præcordiorum, pallorem sub æstu, inquietationem ingentem, &c. Intermittentes anomalæ mali moris contagiosæ observantur; Genium quovis fere anno habent

aliud atque aliud, ut qua methodo currente anno liberaveris, eadem ipsos anno jam verrente è medio forsan tollas. Perpauci his decedunt, nisi ex medentis vel ægri culpa. Finiuntur diebus 14. ad 40. diarrhœa, sudore, urinis, purpura. *Hoffm.*

Omnis quotidiana ægerrime cedit. Minus periculosa, quæ plenariam habet intermissionem, & contra, quæ continuæ propinqua. Tutior & brevior, quæ incipiente accessione vomitus ac secessus habet biliosos, pituitosos in declinatione sudores laudabiles, urinam copiosam cum sedimento, & contra, ubi nulla concoctio, nullæ excretiones. Quotidiana si in tertianam mutatur, salutem promittit. Quotidiana si fit ex quartana, magna exitii metu accidit. *Lomm.* Quotidianæ paroxysmus raro 6. horas transcendit. Rarior est aliis intermittens. Exquisita longior erratica sive vaga est. Quotidiana solvitur vomitu, alvino fluxu, bilioso, pituitoso, urinis, sudore. Tertianæ nostrates plurimum nothæ sunt, non exquisitæ. Tertiana in medicinam quoque cedit, si impurum corpus, succis repletum ac chronicis passionibus afflictumprehendit, nempe obstructionibus, infarctibus. *Stahl.* Quæcunque tertianæ sponte curantur, vomitoria sub frigoris finem & sudatoria sub æstus remissionem sunt. *Carl.* In tertianis tertius paroxysmus plerumque est gravissimus; qui si mitis, indicium habes brevis ac mitis febris. *Werlhof.* Brevis tertianæ signum sunt pustulæ, ulcuscula circa labia, nares, simul lotium cum ardore

redditum, post 3. 4. paroxysmum: Est enim veluti critica depositio ad istas partes. Tertiana celerius corpus emaciat quàm alia intermittens; exhaurit & sistit catarrhum; adolescentes facit incrementis augescere.

Exquisita non irritata, 7. ad summum 9. circuitibus absolvitur; contra notha. *Hipp.* Tertianarii facile fiunt hectici. Solvitur, materia jam cocta, urinis, alvi fluxu, sudore, ulcusculis, scabie; biliosam tertianam d. 7. icterus cum rigore solvit. Si tertianarius paroxysmus ultra 12. horas perdurat, ad continuam accedit, maxime vehemens æstus, si paucum sequatur frigus. Tertiana anticipans prona est in continuam, postponens in quartanam vel lentam. *Carl.* Tertiana præmaturius suppressa, vel revertit salutariter, vel abit in plethoricis in continuas, vel in pituitosis, segnibus in hecticas, phthificas, quartanas, icterum, hydropem, affectus hypochondriacos, scirrhus viscerum, tympanitem, &c. Impetuosiores tertianæ vertente anno facile recidivant. Tertiana duplex in continuam proclavis est, quæ si fit, peior est alia. Tardius recidivans in simplicem degenerat. Tertianæ, quæ maturius dimittunt, alternis diebus adhuc languorem, gravitatem, refrigerationem relinquunt.

Senes ægerrime laborant quartana. Si quartanarii de interna congelatione quasi queruntur, & externa adhuc parum caleant pessima est febris. Quartana per se secura est, licet contumax, sed visceribus læsis, enecat plurimos; nonnunquam à magnis morbis tum tutatur,

tum liberat, ut à malo hypocondriaco, epilepsia, paralyfi, hemiplegia, motibus convulsivis, asthmate convulsivo, podagra, calculo, mania, &c. *Hipp.* Quartana inveterata & cum viscerum labe, hydropi corpus exponit, fereque æger his casibus oppressus perit. Qui 60. ætatis annum superant, si à quartana occupentur, raro evadunt, & magna ex parte hydropici moriuntur: juniores minus periclitantur, nisi natura sint ad *φθίσις* propensi, quibus quartana quandoque in hanc desinit, *Dodon. in. Beniv.* Solvitur quartana abfcessibus, urinis crassis, excretionibus cutaneis, scabie, variolis, purpura maxime scorbutica, dysenteria brevi, hæmorrhoidibus, hæmorrhagia larga; ex quibus interceptis, regressis, sæpe iterum quoque fit. Mutatur in rheumatismum, scabiem, foeda ulcera, &c. Quartana, quæ passim oritur circa æquinoctium autumnale, desinit plerumque inter initia veris. Hibernæ fere in morbos acutos transeunt. In pessimis est plenaria ciborum averfatio, viscerisque corruptio plurimum subest. Fastidium cibi ab initio quartanæ, protracto morbo in voracitatem mutari solet. Quartanarii pica simul detenti, non prius febre liberantur, quàm post perversi illius appetitus expletionem. *Hildan.* Quartana laborantes magno morbo, v. g. convulsione, non capiuntur; si vero jam alio morbo gravi detineantur & superveniat quartana, tunc liberantur. Qui olim quartana laboravit & secunda vice posthæc iterum in vita corripitur eadem, non diu admodum fatigabitur morbo.

Sydenh. Quartana, si variat typum, salutis spes est; si constans, aut ad interitum vergit aut graviores adducit morbos. *Werlh.* Urina quo magis crassa ac sedimento pari locuples, eo citius cessaturam indicit febrem. Quartana notha periculosior est exquisita, sed hæc longior spuria. Quartana febribus acutis juncta, plurimis funesta. Intermittens, si fiat continua, æger morietur. Rarius juvenes & infantes infestat, nisi epidemica Quartanæ, quæ sub noctem multum diuque æstuant, faciles sunt in lentas, hæcticas. Male cohibita inducit hydropem, icterum nigrum, hæcticam, asthmata, catarrhum, rebellem, melancholiam. Post annum citiusque facile recrudescit. In quartanis coctionis signa probe sunt attendenda; cum his & urinæ nigræ bonis ægri rebus adparent. Tertianæ, quartanæ succedunt, quandoque infimi ventris dolores, colicorum æmuli, qui solvuntur vel sudore vel hæmorrhagia vel paralyfi commutantur. Quartanarii multum sudant & meiunt. Quartana haut raro pedum œdemate terminatur, hocque male represso, repetit facile. Sunt quartanarii ad salivationem faciles, eaque quartanam sæpe solvit. Ubi desitura est, per octiduum quotidie perseverat, tandemque post longam diarrhœam vel hæmorrhoides vel sudores terminatur cum salute ægrotorum, idque maxime & felicius instante solstitio. *Werlh.* Quartana vulgo ultra annum non est durabilis; quandoque ad plures annos extenditur. Reciprocantur aliquando quartanæ cum ictero, dyspnœa, œdematibus,

ascite, cachexia, tabe. Ad nullam excretionem inclinatur ordinariè notabilem. Raro discedit quin sui relinquat memoriam per longum tempus vel multos annos.

Febris lenta & hectica. Atrophia.

HECTICI ac hypochondriaci pessime pluries confunduntur. Lentæ accommodâ medicinâ adhuc possunt abigi, hecticæ difficillime. Quarum nidus frequentissimus est in mesenterio. *Hoffm.* Hectica ab initio cognitu difficilis est curatu facilis, & contra in progressu. In senibus vix curatur, in adultis difficilior, in junioribus facilius. In *μαρasmus* vero nulla reliqua est curationis via. In hecticis, stomachicis & intestinalibus crebro accidit diabetes symptomaticus. Sapor quasi cinereus, continuus mane in ore, foetidus spiritus, dolor summus in ventriculo à cibo falso, calido, frigido, inflatio, lienteria, de hectica testantur stomachica. *Ettm.* *Forest.* Icterus hisce febribus interveniens, hepar graviter obstructum significat. Morbi diuturnitas status virium, viscerum læsionis ratio de salute decidunt. Juniores & activiores citius jugulantur à 18. ad 30. annum, quàm seniores & temperatiores. Morbo putrido superato sæpe remanet lassitudo, motus febrilis sub lentæ genio. Febris lenta ex intermittente legitima recens nata, si in intermittentem, simplicem maxime, iterum transit, minus periculosa est. *Junck.* Febris hectica siphyliticorum, quamvis

pro desperata videatur, facillime tamen tollitur, tempestive ablato luis seminio per specifica opportuna. *Bagl.* Multi ex Luis foedæ reliquiis spreis contabescunt, pulmonibus fere intactis. Hectica, quæ acutas febres, dysenteriam, sanguineas fluxiones nimias sequitur, mali est omnis. Anni climacterici, æquinoctia, solstitia periculosa sunt hecticis. Hæmorrhoides in malo radicato conclamatum dicunt statum; in primo principio quandoque juvant. Qui pertinaci raudedine laborant, hectici moriuntur anno vix elapso. *Bagl.* Quibuscunque per morbos acutos vel diuturnos, aut vulnera aut alium morbum extenuatis atra bilis aut veluti sanguis niger per inferiora feruntur, postridie moriuntur. *Hipp.* Larga & diuturna suppuratio abscessus externi facile lentam vel hecticam invehit. *Αδυναμία* post morbum acutum vel longum lentæ & hecticæ sæpius numero producuntur. Signa corruptionis internæ in hecticis sunt: plenaria appetitus cibi & virium dejectio, somnus nunquam refocillans, facies livida; plumbea, icteritia, carniū flacciditas, conatus vomendi, vomitus varius, foetidus, acris, sitis, tussis, calor depascens, horror creber, fudor colliquativus, diarrhœa. Cuncta pro re nata. *Hoffm.* Mortis prodromi sunt: plenaria appetitus & virium prostratio, facies Hippocratica, pulsus continuo & mane celeres, urina pauca, oleaginosa, sine sibilo emissa, capillorum defluvium, lenteria, diarrhœa, maxime cum elatis hypochondriis, sudores colliquativi, pedum tumor, visus dupli-

catus. *Ατροφία* adultiorum est longe mitioris eventus & facilius curanda, quàm hectica; quo magis vero hæc complicata, eo difficilior manet medicatio. Quæ à nimis sanguinis profusionibus difficilior est quàm quæ à diætæ vitiis. Quæ in juvenibus augmentationis tempore accidit, raro quid periculi habere solet; quæ ex lactationis labore in nutricibus vel matribus, per se secura est. Si à morbo quodam bene comedendi corpus tamen non proficiat, malum. *Ατροφία* non ita sensibilem actualem habet consumptionem uti hectica, atrophique communiter perpetuo quasi orthostadii sunt & alacres, absente hectica. *Carl.* Interceptus alimentorum in ventriculum ingressus; denegatus in duodenum exitus; digestio omnino depravata, propter solidi in ventriculo vitium, *ατροφία* gignunt, quàm nec curasset *Æsculapius*. *Ατροφία* particularis sive Aridura curatu sat est difficilis; omnibus irritis metus est, ne tandem gangræna vel sphacelus insequatur.

Febres mesenterico-stomachico-intestinales.

VEterum febres phricodes, tritophyæ, typhodes, affodes, elodes, epiala, lipyria, species hujus generis febrium sunt. *Heister.* Lipyriæ superveniente cholera solvuntur. *Hipp.* Phricoden sudore largo atque aurium abscessu solutam notavi in *Δυσεντερία*. Alvi fluxus, qua sanguinei, qua biliosi, purulenti, foetidi, salutare atque critici incidere solent. *Sennert. Pr*

vor. Lancij. Comm. lit. Nor. Diarrhœa cruenta, quandoque nigra, in febre intestinorum inflammatoria salubris est; in morbo aut chronico facto, plerumque brevi post fatalis. Dies certi critici hic non dantur. *Sydenh.* Quandoque à violentia subnascuntur externa, facileque diarrhœa solvuntur sanguinolenta, purulenta. Potus glaciatus, opulentioribus & Magnatibus sollemnis, ad hunc morbum sæpe pandit januam. Quandoque in intermittentem migrant. Graviorem aut malignam indicunt: major præcordiorum anxietas, dolor ventriculi aut lateralis acutissimus, vires valde prostratæ, lypothymix, ardor internorum cum frigore extremorum, motus manuum tremulus, mens vacillans, singultus, floccorum collectio, sudor frigidus; quæ ultima summum vitæ periculum exprimunt. *Heister.* Sudores accedentes symptomatice in his febribus sunt, non critici. Mentiuntur hæ sæpius pneumonicas febres. Fomitum in tenuibus hæere intestinis dicunt dolor in medio ventre ad stomachum vergens eumque distendens, præcordiorum anxietas, vomitus, assidui ructus. In crassis vero nidulari, significat lumborum gravitas, dolor ad hypochondria magis, vomitus & ructus remissiora, rariora. *Hoffm.* Exanthemata, petechiæ, purpura, phrenitides, parotides, convulsivi artuum motus accedunt ex præpostera medicatione, maxime coacta sudorifera, maleque malignitati imputantur. Horroris frequens intercurfus sub febre continua, digitorum manus, modo dextræ, modo sinistræ, reiterata

sæpiusque recurrens constrictio spasmodica, pavores, alvus laxa & foetida, fauces squalidæ, anima foetens, capitis, si æger erigatur, nutatio & gravativus dolor, potissimum ad tempora, fereque iste continuus, monent Clinicum de hoc febrium cogitet genere. *Bagl. Riedel de feb. intestinal. comment.*

Febris pestilens. Pestis.

GEnius hujus morbi non unus idemque est, ergo de utplurimum tali valet prædictio. Alii cum perniciosissimis signis evadunt, alii cum salutaribus è medio tolluntur. *River.* Adeo sæpe ferale venenum modicis levibusque specie signis occultatur, ut, ubi secuta omnia & tuta dixeris, repentina mutatio Prognosticon deferat, Medicumque in infamia relinquat. *Pechlin.* Pestis per tumores solvitur, pestilens febris per sudores largos. Pulsus æqualitas in febribus pestilentibus optimam facit spem, licet illa maxima cæteroquin sit. Si ægri à febre immunes videantur, pessimum. Delirium non metuendum, cum à somno compescitur, præcipue si cum copioso sudore evanescat. Quibus surditas in statu supervenit, aliis symptomatis quantumvis periculosis, evadunt; sternutationes æque bonæ sunt, contra, cardialgia, singultus, omnimoda cibi averratio, sanguis vena missus plane purus ac naturalis: urina pinguis, nigra vel livescens, admodum itidem copiosa sine febris imminutione, perniciofa. Quandoque tumores prorumpentes febrim

antegrediuntur, morbo excipiente benignissimo. *Diemerb. de Peste.* Critica solutio solum absolvi-
tur per bubones & anthraces in peste; accidit
etiam per gangrænam aliquando particularem.
Melancholici, podagrici, calculosi, hectici sæ-
pius à contagio liberi sunt; sic ulcera, scabies
fœda quoque aliquando præservant. Unum sub-
jectum bis à contagio mortis periculum nonnun-
quam subit. Rarissime pestes hominum ac bru-
torum inter se communicant. Pestis cum bubo-
nibus solet esse mitissima & securior aliis: cum
carbunculis medio modo incedit: cum petechiis
omnium pessima. Maculæ purpureæ citra ullam
febris præensionem mox erumpentes, præsentia-
neum indicunt interitum. Alvus suppressa me-
lior fluxa. Mictus cruentus, hæmorrhoidum
fluxio, mensium persolutio, anxietates citra
insignem febrem, pernicialia. Salutaris speratur
eventus, si sudor universalis in ipso principio ex
alexiterico cum notabili manat levamine; si car-
bunculi vel bubones subito prorumpunt & cum
febris remissione, ad maturitatem festinant; si
æger assumpta retinet. Ubi 7. vel. 9. d. superat,
remittentibus symptomatis, de salute non est
dubitandum. *River.* Necat syncope, sphacelo
viscerum, ardore ac dolore intolerabili ex nimis
tumorum copia. Bubones, quo citius erum-
punt, eo melius. Si bubones in collo, gutturis
dolores excitant, & deglutionem citra tamen in-
signem internam inflammationem, impediunt,
æger vix horas 12. 15. supervivit. Si bubones
& anthraces in loco erumpunt cordi vicino, collo

vel retro aures, funestum dicunt exitum. Si bubones vel carbunculi retrocedunt vel non satis prodeunt (quod sæpe sudoribus debetur coactis) horrore æger concutitur summe anxius ac inquietus fit, æstus cum extremorum algore regionem ventriculi occupat, ad vomendum est cupiditas, vel singultus accedit; brevi exspirat miser sub turbatione mentis atque syncope. Parotides difficillime, promptius bubones ad inguina & sub axillis suppurantur. Quo plures bubones boni coloris, eo melius. Plures carbunculi, quamvis boni, ex nimio dolore ægrum conficiunt. Facillime carbunculo accedit sphacelus. Si dolor repente remittit in his, in pessimis est homo. Qui circa stomachum & fauces, subito spiritum elidunt. Nausea & vomitus horrendi pluries sunt à carbunculis ad stomachum, pylorum præcipue. Tolerabilior est carbunculus qui non tardior, qui levatur, rubet, loca musculosa obsidet; contra, qui nigrum, lividum habet colorem, inferioribus quasi infixus est, qui nervosa loca, articulos, tendines occupat, mortis nunciat periculum. Carbunculi in locis buboni alias fuetis emergentes gravissimum indicant periculum. Si carbunculus apertus ad vicina progredi post horas 12. ad 24. non finit, æger vix evadit. Anceps prorsus ergo vitium carbunculus est, maxime si prorumpens statim mali moris; pessimus qui vel in facie vel in collo vel in pectore vel sub axillis enascitur; fere semper enim hi necant. Si carbunculus salutarem habeat exitum, vix unquam in laudabile pus transit, sed in

medio putrescit. Zonam acutam & maculam latam ad carbunculi genus haut immerito quidam referunt. *Avicēnā* sine peste qui suboritur maxime quoque terreat ob promptissimum sphacelum. Peste aliisque morbis acutis extincti non protinus inhumandi sunt. Plures metu quàm peste intereunt. *Rivin. Diemerbr.*

Febris semitertiana.

COgnitu difficilis est & difficilior curatu. **F**etus, longus periculosissimusque morbus est; rarus aut exquisitus. Frequentior est in viris quàm feminis; crebrius evenit in ætate vigentibus, temporeque autumnali maxime accidere solet. Nocturna non admodum letalis est, verum longa; diurna longior & ad tabem vergit. *Hipp.* Qui longis laborant morbis, semitertiana maxime pereunt, v. g. phthisici. Affectus lethargici facile accedunt, vigiliæ molestæ, lingua arida & sicca, deliria. *Bagl.* Finitur spatio dierum 9. ad 14. vel in salutem vel metastasin vel in mortem. Si longius protrahitur, migrat aut in suppurationem, lentam, hecticam, aut in hydropem, aut, quod rarius, in intermittentem tertianam, quotidianam, simplices, quandoque duplices. In aliquibus succedit scabies totalis. Solvitur sudore; maxime ac salutariter diarrhœa biliosa, pituitosa, cruenta, purulenta; doloribus in ventre acerbioribus, typum servantibus, & hos excipiente excretionem sanguinis nigri, vel diarrhœa saniosa & purulenta. Mala signa sunt: ardor circa præcordia, in ventriculo cum ten-

sione, vomitus, singultus, inquietudo, jactatio, tremor manuum; indicant enim intestina inflammata & erysipelatosa, ex quo sphacelus necans sub accessu gravioris paroxyfmi. *Spigel. Hoffm.*

Febris synochus.

SYNochaë nostri cœli communiter non sunt continentes, sed continue remittentes. Pruritus narium & lenis mador cutis est prope infallibile signum synochi simplicis. *Waldsch.* Periculosior noscitur ex urina livida vel foetida, excrementis talibus, sputo amaro, pulsu inordinato, delirio, statu diuturniore ad dies 11. 14. &c. Homotonos salutaris; pessima anabatica; melior paracmastica. *Bærh.* In junioribus facile excitat phrenitidem, convulsiones, in adultioribus sopores. Peripneumonix in principio, anginæ in incremento, facile accedunt, omine malo. Raucedo in synocho putrida frequens est & mala. Quibus in synocha caput continuo dolet, nec quidquam remittit, malum atque mortiferum est, maxime in pueris. Solvitur die 4. 7. 11. largo sudore, hæmorrhagia, rarius per alvi fluxum, ni quid maligni subsit. Protrahitur quoque ad dies 14. 17. mala medicatione vel neglecta plane. Calor siccus, cephalalgia in crisin usque increscens & continua, ad hæmorrhagiam tendit. Crisis hæmorrhagica excedens vel suppressa relinquit hecticas, cachexiam, hydropem, viscerum opilationes. Alvi fluor sub initium copiosus à multa materia, morbum brevem reddit. In synocha somnolentia & delirium non æque, sed

dejectio alvina subita, impetuosæ, foetens atque purpura, inprimis alba, maxime extra dies criticas, sunt periculosa, utpote sphaceli testes; *Hoffm.* contra die critico aliquando pustulæ hæ salutares sunt. In synocha nisi coctio in urina appareat, nulla est salutis firma spes. Urina quanto rubicundior ab initio, cæteris paribus, tanto securior & cito morbum solutum iri significat, si in ea signa concoctionis appareant; ast cum cruditatis signis mortis periculum minatur, præcipue si vires sunt debiles. Urina alba pessima, mortemque utplurimum portendit. *River.* Facilis transitio est à non putrida in periculosam putridam (ubi febris magis augetur cum urina tincta sine concoctionis signis, male olente ac corporis foetore) & ab hac aliquando rursus in continuam tertianam. Necat sphacelo meningum, ventriculi, intestinorum.

Fluor albus.

Circumferentia tumida, livida vel plumbea, continuans, sub oculis, fluorem album indicit. *Bagl.* Nobiles præ vilioribus crebrius adficiuntur. Probe distinguatur à mensibus sic dictis albis juniorum, qui cruentorum prodromus, & vetularum. Fluore albo laborantes ad purpuram pronæ sunt, maxime si supprimatur; Pedes utplurimum habent tumidos alvumque durum. In feminis hæmorrhoidum anomaliis, suppressione, laborantibus, facile nascitur fluor albus, vel etiam mensium fluxione antegressa nimia. Morbum huncce plus sæpe indicunt secundæ violentiæ.

ter & improvide extractæ. Fluor albus benignus, recens, mitis, non continuus, non copiosus, haut mali coloris, odoris consistentiæ, medicationem recipit; benignus inveteratus, continuus, difficilius curatur quàm malignus, quin cum vetulis commoritur. Quandoque criticus est, nilque in recessu habet, licet odiosus ac molestus sit, modo moderatus neque continuus existat; per hunc enim quasi universalem fonticulum excrementitii humores evacuantur. Facile recidivat, maxime ubi viscerum subest infarctus. Fluor albus qui à summa ventriculi imbecillitate ac cachexia, maciem cum lenta febre invehit. Benignus mucosus mensium vices quandoque supplet. Si cachecticæ & malum inveteratum facile *ατροφία*, tabes, sterilitas, scirrhus, cancer uteri, excrescentiæ in vagina, œdema, hydrops, prolapsus, abortus hinc fluunt. Benignus suppressus gignit affectus spastico-rheumaticos, hemicraniam, arthritidem, hystericum malum, cardialgiam, colicam, contracturam, dysuriam aliaque renum & vesicæ mala ulcera inprimis vesicæ, melancholiam, uteri inflammationem, gangrænam, abscessus, ulcera ejusdem, tabem, asthma, febres catarrhales, &c. Novi fluorem album chronicum per sudores nocturnos, foetidos, largissimos, in femina obesa perfecte curatum. Observavi pluries ex fluore albo benigno represso febrem catarrhalem, & ex hac revocatum iterum fluorem; alia vice scabiem universalem, humidam, pruriginosam. Horrores fluorem album cohibitum aliquandiu expellunt.

Carl. Ex fluore albo benigno suppresso in uteri locis

locis massa tenax, dura, quandoque condensatur, in hypogastricis duritiem, spasmum, tabem, procreans. Uteri coryza, quæ externa abs causa, non multum habet in recessu. Gravidarum fluor albus, ut symptoma embryone edito cessat. Venereus suppressus infert decubitus ulcerosos, scabiosos, quin foedam Luem invehere valet. Fetus non inficiunt fluore albo venereo detentæ, si mali sedes circa urethram in mucosis folliculis, haut in ipso utero. *Bærh.* Catarrhus uteri ex hæmorrhoidibus interceptis sub catameniorum quoque fluxu perdurat. Ergo continuatio floris catarrhosi albi sub catameniiis non firmum, solum sumptum, venereæ floris est indicium. *Brendel.* Fluor venereus habet humorem tenuem & serosum, non venereus viscidum. *Pitcarn.* Venereus requirit effluxum materiæ putridi odoris, excoriantis, urentis, inflammantis, flavo-viridescens, exulcerantis, squalidum faciei aspectum, doloris versus noctem exacerbationes, vaginæ immisso acido quodam, licet paucis, dolorem acutissimum. Sanguis menstruus cum materiæ virulenta facile commiscetur, ergo cessatio ejus sub lunari purgatione uteri iterum nil dicit. Memini venereum chronicum fluorem sic largum, ut lectos penetrarit altius subter positos illuvies emanans.

Fluxus hepaticus.

FLuxus hepaticus nostris in terris rarus est, at sat molestus curatuque difficilis, si diuturnus : Recens in junioribus & vegetis curatur interdum. Transit in cachexiam, tabem ac hydropem, maxime in senibus ac imbecillis. Proprie est ex hæmorrhoidalibus superioribus veniens fluxio. *Jo. Salzm.* Fit aliquando ex hæmorrhoidibus recti retentis, illisque hic iterum tolli potest. Finiri solet & catarrhali febre. *Comm. lit. Nor.* In statu ejus obfirmato irritus omnis labor est. In pueris verminosis aliquando obvius est. *Comm. lit. Nor.* Fluxu epatico solvuntur hepatitis febresque ardentes nonnunquam. Malus, pessimus, qui est ex putrefactione suppuratoria epatis. *Bærh.* Dysenterix non raro solet succedere, & prostratis jam viribus, mortem plerumque infert. *River.* Hæmorrhoides cæcæ quandoque fluxum hepaticum mentiuntur, simile humidum instar loturæ carnis plorantes, stillantes.

Graviditatis notæ ac incommoda.

PRægnantia in quocunque tempore sit, nullatenus cognosci potest per signa quædam certa, infallibilia, demonstrativa, sed saltim per aliquot conjecturas & signa quædam probabilia. *Zach. quæst. med. legal.* Si mulieri menstrua non prodeant, neque horrore neque febre superveniente, cibique fastidium accidat,

prægnantem esse putato. Graviditatis tanquam criterium adferunt odontalgiam, pyralismum; notavi aliquoties in juvenis eruptionem sapientiæ dentium, & sub altera imprægnatione repetentem, vere fere eandem indixisse. Sed hæc fallacia sunt. Femine, quibus, si lac habent, menstrua simul fluunt, facilius quàm alias concipiunt, & prægnantes fiunt. *de la Motte.* Gravidæ arctiorem thoracem gerentes gravia sibi embryonique inducunt mala. Vidi-mus fetum mortuum exclusum instar metæ sacharinæ hinc acuminatum. Gravidatæ, quæ ad 4. 5. mensem vomitibus fatigantur, tarde iis venter intumescit, & non nisi ad deficientes vomitus. *Pechl.* Si gravida de ardore ac æstu queratur in interioribus abdominis, designat congestionem sanguinis atque infarctum, & post partum febris metuenda est. Mola, aqua, flatus, mucus, lenta viscidaque pituita, caloris vi indurata, graviditatem plus sæpe mentiuntur. *Doden.* Prægnationem veram à mola, uteri hydrope, discernes, ubi mammæ grandescunt, latera lumbique exporriguntur, venter totus sine molesti ponderis sensu ullo intumescit. Certius autem cæteris longè sui præbet embryo indicium, ubi moveri incipit. Quod plerisque omnibus media imprægnatione accidit. Graviditate cum hydrope juncta vix semper motus fetus omnino supprimetur, fietque insensibilis. Graviditas infra medium tempus adhuc constituta sæpe hæcticam, *φθισιν*, hydropem Medicis imponit. Tenesmus mulieri gravidæ sine alio morbo superveniens,

cum reliquis signis infallibiliter mortuum significat fetum. Tenesmus ex uteri pondere, fetu enixo, abit. Nulla diarrhœa, maxime cum febre ac torminibus, in gravidis tuta est. Prægnantium nauseam si vomitus non sequitur, facile incidunt dyspnœa, vertigo, anxietas, levis animi defectio. Si in jam gravidis subito ubera emarcescunt, aut si acuto morbo rapitur mulier, abortus periculum est. Duræ mammæ incolumem testantur embryonem. Molæ in gravidis pluries, & multo quidem cum cruore, sine fetus noxa, excluduntur. Interdum per aliquot septimanas aut per mensem fit aquarum ex utero effluxus præmaturus, quod periculosum videtur, ne scilicet fetus emoriatur, verum copiosa fluxio talis vel 6. ad 8. ante partum hebdomades pluries accidit, sine omni embryonis noxa. *Eitm.* Aquis sæpius forte intra amnium & chorium, vel hujus duplicaturam collectis, effusis. *Pechlin. Comm. lit. Nor.* Varices in ventre, pedibus gravidarum ruptæ, quandoque emortualem inducunt sanguinis profusionem. *Comm. lit. Nor.* Varices ecchymomata, excluso fetu, abeunt. Varix umbilici in gravidis metum incutit hæmorrhagiæ umbilicalis, momentosæ sane; solvitur varicibus vel fluxu hæmorrhoidum. Si gravida sine causa manifesta emacrescit, magno periculo parit, vel certe abortiens in discrimine versatur. Quæ cæterum sanæ extenuantur sub gestatione, fetus edunt saniores, & contra, quæ pinguescunt, graciliores. Urinæ difficultas si urget, quære de

prolapsis uterinis vel vesica urinaria. Prægnanti si accesserit convulsio vel epilepsia, solvitur partu edito. *Hipp.* Gravidæ quartanariæ nonnunquam partu liberantur. Mulieres valetudinariæ, hæmicraniæ, hæmoptysi, arthritidi obnoxia, ubi alvo gerunt, aliquando sanius valent, forsitan in embryonem translato vitio. Sic novimus misellam arthriticam, quæ gravidata semper bene valebat, infirmos aut, rhachiticos factos, edebat infantes, reliquo tempore articulorum tormentis, contracta tota membris, excarnificabatur semper. Tumor pedum qui ultra genua vel ad ipsum abdomen non procedit, sponte semper recedit; qui abdomen invalit, quod posterioribus maxime mensibus evenit, immedicabilis est & potius abortum provocat. Ascitici tumores solvuntur nonnunquam per puerperii purgamenta, nisi phlogistica vel hæctica eadem foveat. *Carl.* Si à primis mensibus hi oriantur, abortus metus esto. Gravidæ inclinant præ aliis communiter ad epidemicos & contagiosos morbos, ubi abortus periculum semper adest. Epilepsia, vertigo, cæcitas, surditas, aurium tinnitus in gravidis facile recurrere solent; post partum ut plurimum remittunt. Superfoetatio rarius accidit nisi forte in utero duplici; extra hunc casum si evenit, utrique embryonum abortus imminet, recentius maxime concepto, certo, ubi prior excluditur partu maturo; rarissime nato primo junior ad suum gestatur diem justum. Nævi materni maxime fiunt à medio prægnationis ad partum usque; *Sæhl.* quin paucis ante hunc

diebus talem contingere deformationem, pernotum est. Protinus post mortem nævos & figurata stigmata interire, observatum ab aliis omiffum, adducit. *Pechlinus*. Quæ à matre sæpe vel non advertuntur aut leviter percipiuntur, insignem sui notam in fetu relinquere, & contra, quæ gravissima matri incumbunt, etiam imaginatio metu comitata, nullum tamen sui vestigium embryoni imprimere, idem corroborat. *Pechlinus*. Febres intermittentes in gravidis male suppressæ & post partum recidunt. Embryo emortuus judicatur, si junctim hæc adsunt: motus cessans, pondus in ventre intumefcente & frigido grave, anxietas, horror feminæ, syncope, tenesmus, funiculus umbilicalis propendens frigidus, membrum prolapsum sine pulsu ac lividum cum cute abscedente, meconii excretio. Arteriarum ictus in membro obvio non percepti, epidermidis secessus, & in vivo incidere possunt infante ab interno utero valenter compresso membro; sola ideo emortui non securam dant notam embryonis. Nisi quantocius ejiciatur embryo mortuus, vis ad exclusionem defectura est cum reliquis viribus, lipothymia & vitæ periculo. Ex putredine suboriente gravissima subnascuntur mala, inflammationes, deliria, convulsiones, & his forsan superatis, hæctica, cachectica, chronica. Femina, quæ à proximo puerperio, antequam menses semel vel iterum redierint, mox denuo imprægnatur, incommodius utero gestat.

Hæmoptysis.

Qui ex faucibus & gurgulione sanguis fertur, is scretu pellitur : qui ex ipso ore, simplici sputatione : qui ex ventriculo, vomitu : qui ex aspera arteria vel gutture tussicula : qui ex thorace & pulmone, valida tussi. *Lomm.* Si sanguis cum materia catarrhali ad fauces stillat, à capite manans, est dolor & gravitas capitis, faciei rubedo, respiratio facilis, catarrhi sueta frequentia, tussis non magna, scretio crebrior, sanguis excretus non adeo copiosus, non floridus. Quidam ob naturalem pulmonum mollitiem ac laxitatem sanguinem spuunt. Prognosis sit cauta in gravi hæmoptysi ; nisi intra triduum compescatur, malum. Sputum cruentum ac hæmorrhoides palati bene distinguantur ab hæmoptoë. Aliarum excretionum salutarium sanguinearum vices quandoque, & quidem statis temporibus, sine periculo innoxie gerit. *Rhod. Hoffm. Barthol.* Facile recidivat, atque per se anceps & periculosa est ob metum non futuræ consolidationis, hinc ulceris, *ἑλκος*. Hæmoptoë arthriticum accessum prænuncians, terribilis quidem, sed non pessimi prorsus ominis, modo pulmones integri, *ἰσχυροί* sint, & curatio apta instituatur. *Musgr.* Quæ à causa externa, potius medelam admittit, quàm quæ ab interna. Si cito post hæmoptoën ejiciantur phlegmata purulenta, inodora, non habent vomicam, sed talia sputa bona sunt. Bonum signum est, si facile sanguis egeritur, nec

nimius, nec rebellem tussim relinquit, nec revertit facile, nec sæpe. Sine febre esse hæmoptycis conducit, ac tussi doloreque leviter molestari, sputumque ad d. 14. tenuari; & contra. Qui sanguinem sput, is, si in latus infirmum incumbit, impensius id facit. Si sputum ab æroso pulmone, nullus medicinæ locus, si autem à rupta vena, ab initiis valetudinem recepisse, observatum est. Convulsio, singultus, epilepsia superveniens, fere letalis. A sanguinis sputo puris sputum malum. *Hipp.* Maximum est discrimen in senibus cachecticis, scorbuticis, quorumque pulmones labe notati magna; contra in antea robustis sanis. Nunquam ab adstringentibus medicamentis salutaris sequitur effectus, nec à balsamis, ea enim suppurationem promovent. *Bærh. Burggr.* Tussis si persistit, indicium præbet, sanguinis grumos adhuc hære in pulmone. Ab ulceribus crurum antiquis arte consolidatis meminimus symptomaticas hæmorrhoides, hæmoptoëen, alia iterum vice uteri hæmorrhagiam, cuncta curata.

Hæmorrhagia in genere ac
κατ' ἔξοχην.

Qui ex vulnere subinde rigentes sanguinem profundunt, ii maligne habent, ac interloquendum derepente moriuntur. Ex hæmorrhagia nimia desipientia, singultus, convulsio, communiter letale. Quæ ex dolore lumborum cientur hæmorrhagiæ, largæ esse sueverunt. *Hipp.*

Hæmorrhagiæ salutare sunt illæ, quæ temperaturæ ægri & naturæ morbi conveniunt. Neque in quantitate excedente aut deficiente, nec in tempore, modo vel loco excretionis peccant. Quibus sanguinis eruptiones perseverant, in iis progressu temporis alvus male afficitur, nisi urina concocta prodierit, quàm forsan diluta significat. Qui per sanitatem crebro inhorrescunt, ii ex sanguinis fluxu purulenti evadunt. Hæmorrhagiarum indices horrores magis sunt, sudorum potius rigores. Rigor post hæmorrhagias & criticis diebus perfrigeria valida post hæmorrhagias, pessima. Quibus acute febrientibus larga evenit hæmorrhagia, his à morbo resectis, alvus fit fluxa, maxime ante annum ætatis 40. donec successu dierum natura vires suas recuperarit. *Hipp.* Hæmorrhagiæ pluries sese addere solent crisi- bus febrium per sudores. Si post 4. diem in acutis sanguinis fluxus fiat, diurnitatem significat & alvus erumpet & crurum tumores erunt. Caligo tenebricosa, rubor oculorum, faciei, cervicis dolor, temporum gravitas, pulsatio, lacrymæ involuntariæ, horror, insomnia vexantia, pruritus nasi, palpitationes circa ventrem, hypochondria tumida, dura, non dolorosa, stillæ die indice, prænunciant hæmorrhagiam narium sive κατ' ἐξοχὴν dictam; idque potissimum in junioribus, plethoricis & huic fluxioni obnoxiiis. Sanguinis eruptiones in naribus ex parte adversa creduntur malæ, velut in lienis tumore ex nare dextra, maxime si cum tenui circa frontem sudore. Hæmorrhagia præcavet quandoque parotides.

Sæpe nascitur ex medicatione nimis calida in acutis. Larga à magnis morbis liberat. *Hipp.* Succiplenis aliquando salutaris est; testantur præposteræ suppressionis damna. Frequens nimis pueris præsagit in juventute hæmoptoën aliosque pectoris morbos in adultis mala hæmorrhoidalia, arthritica, nephritica. *Stahl.* Frigidis ilico capiti, nuchæ admotis, pluries apoplexia, spasmus, inducitur, vel sanguis ad pulmones infelici successu ruit. Enormis ac chronica tandem necat sub lipothymiis. Immodica semper non est vilipendenda. Solvit eandem aliquando hæmorrhoidum fluxio. Puerperis febre correptis acuta sanguinem naribus prodire, vel imminente morte, vel brevi post, non rarum est. Quisquis critice sudarit in horroribus, ast postridie denuo horreat, simul pervigil; ille cocta evacuabit cum hæmorrhagia. *Hipp.* Quæ menstruis non purgatur, si sanguinem ex naribus fundit, bono est. *Cels.* Moderata hæmorrhagia in juvenibus, plethoricis, febricitantibus, phreneticis, maniacis, inflammatione viscerum, suppressione hæmorrhoidum, mensium, lochiorum affectis, & similibus, tutissima per & in se. Sanguis è naribus erumpens periculo est, si alvus arcte conclusa caprarum stercorebus similia excludit, maxime in acutis. *Hipp.* Malæ, ubi sanguis nimis tenuis, fluidus, nimis crassus, feculentus, cinereus, lividus pravique porro coloris excernitur. Largæ sanguinis è naribus eruptiones per vim suppressæ interdum convulsiones accersunt. In acutis, potissimum

malignis, sanguis magis vel minus dissolutus, naribus erumpens, prognosin format morbi ipsius genii. Pauca sanguinis excretio die indice in acutis rarissime bona, plerumque pessima, nisi urina cocta die critico copiosam prænunciet. Quibus in principiis febrium largius sanguinis profluvium, rigor fluxionem sistet, etsi omine non secundo plurimum. Stillæ sanguinis inprimis circa 4. diem in acutis, præcipue pneumonis & phreneticis, certissimam mortem præsagiunt. Pessimæ cum sorditate, exiguis sudoribus, horroribus fugitivis, torpore, comate, vigiliis, delirio, nisi largiter vomant aut alvus fluat, contra, si secessus exigui, crebri, urinæ, vomitus parvi. *Hipp.* Sanguinis stillæ è naribus in febribus continuis nonnunquam vermium latentium signa sunt, maxime in infantibus. *Bagl.* Hæmorrhagiæ in intermittentibus, vermicibus complicatis, haut infrequenter occurrunt. Quæ exanthematicis vel malignis cum summa virium prostratione accidere solet hæmorrhagia, ominis mali est. Quæ in chronicis morbis cum viscerum labe, cachexia, hydrope, ut plurimum funesta est, maxime si parva. *Hoffm.* Ex narium hæmorrhagiis in senibus, potissimum post suppressas hæmorrhoides, apoplexiæ metus est.

Hæmorrhoides.

HÆmorrhoidum & feminalis excretionis consensio arcana est. *Heurn. Werlhof.* Hæmorrhoides in se morbosum involvunt statum. Prodromi sedis hæmorrhoidum sunt lumborum

dolor sine causa veniens, pruriginosi ardores in orificio intestini recti & sensus noduli aliqujus inclusi in una alterave intestini parte. Hæmorrhoidariæ constitutionis homines in febres pectoris inflammatorias rheumatismosque proni sunt, & his sanguinis profluvius juvantur. Hæmorrhoidum molimina pectus versus facta sæpe ~~quod~~ imponunt. Hæmorrhoides varie mentiuntur lumbrici, ascarides motus hæmorrhoidales, qui Medicum eo facilius quandoque fallunt, quum quovis mense recurrere aliquando solent. *Junck.* Hæmorrhoides sedis cruentæ & neonatis contingunt, quod vero perrarum. Hæmorrhoides in pueris & infantibus circa pubertatis annos letalem pluries sortiuntur eventum; ni prius necarint. Nec præmaturæ juniorum nec provectioni sub senio demum erumpentes, exoptatas ferunt prædictiones. Fluxus hæmorrhoidum facile adsuescit, & impeditus gravia post se trahit pericula. Hæmorrhoides, calculus, arthritici affectus affines sunt passiones atque inter se alternantes. Cruentæ nimix vel anomalæ cum cephalæa vel hemicrania plus sæpe variant. Fluxus hæmorrhoidum internarum multis infimi ventris morbis succurrit, æque arthriticis, atra bile vexatis, nephreticis. Fluxus hæmorrhoidalis in laboriosis plerumque est letalis. *Junck.* Ex hæmorrhoidibus sedis fluentibus cruentis fotu stiptico in puero sexenni suppressis notavimus umbilici hæmorrhagiam chronicam, contumacem, per ætatem tandem silentem. Hæmorrhoides externæ ani raro periodum servant in fluxu, enata

vero vesiculari protuberantia, promptiores ad recursum existunt; pluries magis perpetuo fluunt. Vices hæmorrhoidum quandoque supplet fonticuli, quem quis gerit in artubus, hæmorrhagia, vel quoque illa ex naso in juvenibus. Crisis in acutis per hæmorrhoides judicatur, si nulla alius adsunt signa nuncia, & tractio, gravitas, tensio molesta, spasmodica per infimum dorsum ad os sacrum cum æstu eorundem supervenit circa diem criticam, 7. maxume, cum horripilatione extremorum moderata. Hæmorrhoides cruentæ nimix ducunt ad cachexiam, icterum, tabem, hydropem. Æque obstructæ. Ominantur visceris labem subesse. Interceptæ, suppressæ cruentæ creant inflammationes viscerum, asthma, tussim, icterum, hydropem, hernias, *φθισιν*, colicam, cardialgiam, apoplexiam, arthritidem, paralyfin, eundi impotentiam, vomitum cruentum, hæmoptisin, hypochondriacum, hystericum malum, pudendorum quosvis morbos Paturisæ æmulos. *Segner. Brendel.* Ex ilibus (*Beniv. Holler.*) gingivis, malis, prævio tumore in his nodoso, itinere anomalo, sæpe largo rivulo, fluunt hæmorrhoides, æque ex faucibus ac palato, hæmoptoën mentiendo. Hæmorrhoides vesicæ urinariæ plerumque cruentæ sunt, raro mucosæ; porro non ita typicæ & juvantes, ut illæ sedis. In nephritide, arthritide, ischiade auxilio sunt. Si sphincteris vasa sanguinea turgent vel crumi eidem inhærent, urinæ sequitur suppressio: In feminis rite menstruatis sunt mitiores quàm in viris & non menstruatis.

Cruentitas nosce ex sanguine coloris lateritii vel grumoso figura oblonga vermiculari prodeunte. Penis hæmorrhoides judica ex sanguine sincero, rubro, paucò, involuntarie citra mictionem, etiam in somno, stillante, dolore urethræ, Hæmorrhagia penis magnitudine differt fluxionis, facileque incidit ex alia fluxione suppressa, venere nimia, cantharidum incauto usu. Hæmorrhoides cæcæ ani inflammatae, discussione non impetrata, ad furunculorum modum suppurantur, & ex longa mora sæpenumero fiunt fistulae; quæ vel ad narium musculos excurrunt, vel ad vesicam urinariam vel ad vaginam uteri protruduntur, &c. Hæmorrhoides cæcæ uteri tantum vaginæ non semper in fistulosos abeunt affectus. Magis periculosa sunt internæ cæcæ quàm externæ; hæ ad pugni magnitudinem aliquando accretæ notantur. *Lindan. ad Hartm.* Ex dolore continuo cæcarum facile incidit æger in febrim, vel inflammatio ac suppuratio supervenit, unde abscessus & fistulae ani, vel letalis spaciatio intestinum sub doloris tyrannide occupat, ubi excrementa foetidissima prodeunt cum pulsu debili ac frequenti, summa virium prostratione, animi defectione, excipiente morte; Simul vicina, ut scrotum aggreditur sæpe sphacelus. Hæmorrhoides mucosæ sive albæ cruentarum vices sæpius supplent, suspecta tamen semper est illa evacuatio, nec certam salutem promittit; facile epatis ingignunt infarctum, vel jam subest idem; sæpe typum intermittentis assumunt febris sedis albæ hæmorrhoides. Vesicæ urinariæ albæ & hujus spasmus plus

sæpe sese invicem excipiunt. Rhagades & condylomata hæmorrhoidalia vix occurrunt, ni venerea lateant inquinamenta.

Hepatis Lienisque morbi alii.

IN chronicis morbis si facies naturalis sit ac boni coloris, nunquam crede adesse obstructions aliaque vitia in visceribus. *Bagl.* In veris viscerum obstructionibus urinæ paucæ sunt & albæ. Hepatis vitia, ni tollantur, transmigrant vel in tabem vel in hydropem. Induratio epatis in cholericis vel siccis hecticam, in humidioribus hydropem inducit. Hepatitis vera morbus est periculosissimus, & difficilis cognitionis; *Hoffm.* si in suppurationem abeat, vel indurescat inflammatio, vel gangræna sequatur pessimum semper. Solvitur hæmorrhagia, sudore, diarrhœa, fluxu hepatico. Si supervenerit singultus, ut plurimum letale. Facile ex ea fit paraphrenitis, omine ancipiti. Hepatis inflammatio quandoque ita parva est, ut respiratione magna tantum deprehendatur, talisque multis sæpe mensibus trahitur. Inflammatio in parte gibba periculosior est illa in sima; hæc sudoribus, cito alvo aut vomitu conquiescit; illa sudationibus, fuscis urinis aut manante è naribus sanguine tollitur. Si inflammatio sit in parte gibba, urgent symptomata pleuritica, si in ejus cava, stomachica. *Bagl.* Si inflammatio, abscessus in epatis parte gibba, tumor in latere dextro tangitur, exasperatur hinc dolor, decubitus in hoc latus est difficilis, spiritus laboriosus multa-

que tussis: Si in sinistra tumor tangi nequit, decubitus in sinistrum latus difficilior est, sitis, singultus, nausea, dejectiones biliosæ urgent, stomachus patitur magis quàm respiratio. Alvi profluvium in quavis jecinoris inflammatione, morbo adhuc existente crudo, malum est. Mala corporis liquatio accedente vel raucitate vel multa tussi. *Hipp.* Mortiferum in his est inflammationibus spumantem sanguinem excreari, vel spurum statim subputridum vel sincere biliosum esse. Hepaticis spuria ni discutiatur, tabem facile inducit, musculorum abdominis, quin epatis sæpe infert abscessum. In obstructis hepate ac liene alvus plerumque obstipata est. Epatis obstructio facile degenerat in quartanam, asthma pituitosum, cachexiam, hydropem. Tumor epatis obfesso spleni superveniens, bonum, & contra splenis epati. Quibus ad hypochondrium dolor est sine febre, iis eadem superveniens dolorem sedat. Tumente hepate vel liene si intumescunt pedes, hydrops in proxime est. *Hipp.* Increfcit aliquando ex obstructione hepar, ut totum fere occupet abdomen. Epar ex aurigine durum, perniciosissimum est, & v. v. aurigo ex hepate duro. *Hipp.* Jecore affecto dolores ad jugulum è directo fiunt, tusses inanes spirandique difficultates. Quibus jecur aut lien ex scirrho vel alia de causa obstructum est, ii difficulter sudant in morbis. Qui sanguinem nigrum, foetidum, concretum evacuant per alvum, si dextrum hypochondrium fuerit durum, tumidum ac dolorosum, facies citrina, certo moriuntur. Si cibi adest fastidium,

dium, carnis maxime, frequens ac multa est sitis, febris, virium dejectio, singultus, vomitus feri vel flavæ bilis, corporis tabes, de hepatis meditare corruptione sphacelosa. Quibus hepar dolet cum oris ventriculi dolore, sopore, rigore, ii alvo exturbata cum corporis extenuatione, fastidio ciborum multis, tenuibus sudoribus diffluunt; & purulenta per alvum infausto dimittunt omine. Hepatis apostematibus & ulceribus si accedit ascites mentiens tympanitidem, icterica tabes, fluor alvi colliquativus, animi deliquium, pulsus omni modo malus, perturbatio functionum omnium, brevi mors erit. Hepatis abscessus frequenter superveniunt capitis afflictionibus, læsionibus, præcipue succedente d. 3. febre, timendi. *Ballon.* Epatis abscessus plerumque exitiales sunt, semper diurni ac cancrofi facile. Epatis & mesenterii abscessus fistulam umbilici aliquando gignere vidi. Abscessus hepatis latentes denunciant intolerabiles cruris aut suræ dolores, nullis cedentes medicinis. *Hipp.* Tabes epatica non tam cita est ut pulmonalis. Jecinoris parenchyma, intacta & integra membrana, quandoque in pus merum abit. Si epatis abscessus ad extra vergat, ac pus effluat album & coctum, spes est sanationis, sed in genere maximum est periculum atque pauci evadunt. Perniciale porro, si ex jecore pus cruentum, feculentum, cœnosum, viscidum, foetidum exeat. Sphacellatio in epatis parte gibba lentius procedit ac ullæ aliæ. Verum hepatis ulcus nunquam potest senescere; corpus non alitur, sed fere tabescit,

putrida, faniosa & interdum cruenta est alvi dejectio, & sæpe quasi ex cadavere facta colliquatio. *Forest.* Ex scirrho jecinoris icterus perpetuus. Ex epatis scirrho pereunt quàm plurimè in tempore longo; quidam etiam brevi, quò ventris profluvio laborant. Scirrhus epatis, lienis, qui incipiens ac doloris cujusdam particeps, curationem recipit adhuc. Ex scirrho enati canceri notam dat dysenteria putridissima; ex ardente febre, hepatitide, male tractatis, hæc sequuntur sæpius. *Bærh.* Quamdiu calculi fellei quiete jacent, nullas creant molestias sensibiles, æque si non grandes nec asperi. In feminis crebrius reperiuntur quàm in viris. Non datur certius criterium fellei calculi, quàm ejusdem per alvum secessus. *Hoffm.* Spasmi dolorosi ex calculo felleo pluries sunt periodici. Ira cum tristitia & metu, nempe ubi vindicandi se occasio aut facultas deest, calculis felleis quin & nephriticis præbet occasionem aliquando. *Pechlin.* Tartareæ & calculosæ bilis concretiones affectionesque in suis organis tympaniticæ sunt. *Bagli.* Spasmi dolorifici ex calculo felleo non sunt inferiores illis ex renali vel vesicali urinario. Liene inflammato spiratio interfecta est, quæ pueris esse solet per iram ejulantibus. Rarissime obvenit, quæ non in scirrhum abeat. Interdum sequitur vomitum cruentum, nonnunquam in eundem erumpit. Vomitus nigri circa diem criticum contingentes, æque aliquando fluentes hæmorrhoides, solvunt morbum splenis inflammatorium. Lienis palpitatio interdum satis vehemens est, ut ab adstantibus

audiri queat. *Tulp.* Lienis tumor longior, ast
securior est illo hepatis; per intervalla quan-
doque magnitudine variat, quod securius,
quàm si assidue magnus manet. Non pauci
cum duro liene sibi relicto vitam omnem sine
incommodo exigunt. Lienis tumidus aliquan-
do per urinas expurgatur, nigricantes quando-
que, atramento simillimas, summa cum eupho-
ria, aliquando multas, crassas, feculentas,
quasi sanguineas cum sedimento multo; ali-
quando finitur tumoribus ad articulos; (*Holler.*)
alia vice hæmorrhoidum internarum fluxu salu-
tariter detumescit; vomitu cruento pariter
minuitur, sed ut plurimum funesto cum exitu;
succurrunt itidem diarrhœæ serosæ. Succedunt
spleni magno vel sanguinis vomitio vel scor-
butus vel ascites. *Dodon.* Lienes tumidi, si
illis non veniant sanguinis eruptiones & oris
graveolentia, desinunt in ulcera prava tibia-
rum & nigras cicatrices. *Hipp.* Jejuno ventri-
culo lien tumefactus supra mesenterium, in-
testina, ventriculi partem, ac in muliebribus
supra uterum imminens tangitur. Initio hi
umores non molesti sunt, dein vero grava-
tivo & obtuso dolore somnum in latere dextro
prohibent, accedit sudor nocturnos uberrimus.
Ingravescente malo hæmorrhagia, oris foetor,
etiam ulcera superveniunt.

Hernia.

Herniæ immobiles periculi plenæ sunt. In omni hernia periculum augetur, si prolapsa cum continentibus inter se glutinantur. Herniæ quæ sensim fiunt, ex dilatatione sunt peritonæi, quæ ex ruptura, subito contingunt, atque cum doloribus magnis. Pleræque fiunt ex dilatatione, paucæ ex ruptione, nisi violentia accesserit externa. Ramex ex ruptione ortus per initia non difficillime tollitur, maximeque in pueris : ubi inveteravit, vix unquam curari, nisi manu, potest. Ramex ex laxatione peritonæi ortus, vix unquam extra inguina procedit, ex ruptione autem prope semper in scrotum promovetur. Si post repositionem herniæ dolores, vomitus, non remittunt, putredinis signum habeto. Herniam ex terrore repente posse fieri, notavit *Ruyfchius*. Ab hernia singultus, pessimum. Herniam incompletam formant nonnunquam lumbrici effractores, cum vel sine abscessu. *Schulz*. Herniæ incarceratæ die fere tertio vel citius inflammatio supervenit. Si maculæ rubræ & nigræ in tumore apparent, sphacelum significant, magis si sensus perit, vomitus, febris, continuo ægrum exercent, cum pulsu debili ac oculis quasi corneis. Si venter distenditur atque umbilicus sursum attollitur, criterium est ad interiora transmigrasse inflammationem, tumque nulla spes superest, etiam in cultro. Si omentum simul prolapsum, minus periculi, quàm ubi solæ intestina, plerumque subest. Si propter herniam

incarceratam alvus aperta haut est, inclusa intestini portio, salutari sphacelo ex parte absumpta, novam fecibus viam pandit, reliqua feliciter iterum coadunata, vel ad extus semper manente itinere. *Heister. Mauchart.* ἑξομφαλις asciticis frequens est. *Platner.* Non sine periculo occurrit; facile enim stercus prolabitur, flatus retinetur, ex quo, maxime accedente fascia incauta, inflammatio, febris, vomitus, gangræna, sphacelus insuperabilis, idque magis in adultis. Ὑδρομπαλος periculum hydropis fovet, ac plerumque fatalis est. Σαρκομπαλος valde durus cum malo ulcere magnoque dolore, ne irritetur, carcinomatis enim genium habet. Entereoscheocele per ἐπιγενεσιν alterius mali aliquando curatur, v. g. testiculi inflammatorium tumorem, colicam spasmodicam. *A. N. C.* Sarcocoele insignis pharmacis non curatur; diutina facile in cancrum degenerat, cæteroquin etiam ob insignem molem & dolores molesta valde. Generationis negotium maxime si in utroque testiculo, lædit vehementer, immo tollit plane. Si tumor ad ventrem usque per inguen adscendit, etiam manus auxilium frustraneum est & mortem post se trahit. Hydrocele sine dolore & fere sine periculo per se est, sed non absque molestia. Ex mole incresciente quandoque perrumpit. Fame, febricula; de die quoque, utcunque extenuatur, maxime in pueris, at nunquam ex toto tollitur. Insidiatur iis præprimis, qui in hydropem inclinant. Si in mali habitus corpore humor putris adest, fluit, ulcerum, si fistulæ-

que metum habeto ; ubi diutius retenta intus aqua vehementer computruit , ipsum etiam subinde corrumpit testiculum , aut occalescit , atque vel scirrhum vel sarcocelen vel cancrum affert. Hydrocele à causa interna , latente , testem sinistrum occupat magis. *Dodon.* *κισσοκηλη* ex hæmorrhoidibus interceptis atque inflammata veneris concupiscentia curationem si recens recipit facilem , contra , ubi ex corporis habitu cachectico-scorbutico , inveterato , & ubi venæ jam vetustate occalluerunt. Aliquando quid cancrōsi occultum habet ; Hernia inguinis in feminis periculosior est quàm in viris. In utrisque gravis magis cruralis ramex sive *μυροκηλη*. Hernia dorsalis quasi monstruosa raritas est. Ventrals herniæ reliquis curatu difficiliores sunt , maxime , quæ in interstitiis musculorum rectorum ab umbilico ad pubem usque. Cave , ne pro abscessu musculorum abdominis habeas. Si abs vulnere abdominis vix unquam curatur. Cæteris herniis communiter minus periculi alunt , quoniam locus procidentiae plerumque amplior est : Si vero graviter constringatur , ileus metuendus. In gravidis non ita timendæ sunt , immo sæpe vanescunt posthæc. Hernia vesicæ urinariæ si à vitio primæ conformationis , morbus est incurabilis ; recens & incompleta in inguine facta reponi potest , & illa quæ paulo magis inveterata. Si vesica lotio multum intenta , oriri potest hæc hernia. Quæ cohæret cum vicinis , aut ubi inflammatio adest & strangulatio , auxilium poscit Chirurghi , sed non certum est idem : Completa malum est gravissi-

num in utroque sexu, & complicatum. Infantibus felicius succurrimus quàm senibus, in quibus quoque periculosior: Quæ ex uterino prolapsu vel calculo, his curatis, sponte vel facile quoque tollitur. *Salzmann.*

Hydrops.

SCorbutus est via ad hydropem. Asthma cum tumore pedum plerumque hydropis prodromus est, maxime in ætate provectiore. Dyspnœa nocturna in chronico morbo hydropem minatur. *Plater.*

Gravis per se est omnis hydrops, curatuque admodum difficilis; gravissimus, qui morbo alteri, potissimum quartanæ longinquæ, supervenit, atque qui ex acuto morbo cœpit; inveteratus plerumque incurabilis. Hydrops curatus, non observata diæta, modo redit. Hydrops, licet morbus sit gravissimus, ægrotantibus tamen tolerantiam & patientiam affert.

Aret. Leucophlegmatia mitior est, difficilior anasarca, ascites certe periculosissima. Ascites tympanitide juncta, mali est ominis. *Aret.*

Leucophlegmatia ab exanthematis non debite expulsis sanabilis est. Feminae magis sunt obnoxiae quàm viri, potissimum ubi parere desierint, aut in sterilitate vivant. Hydrops multoties sequitur hæmorrhagias nimias. Tussis inanis vehementissima jecur morbosum prædicat; quàm & reliquæ species vix aut raro comitem habent. Hydropici ad sudores sunt difficiles. Tutius laborant hi, quibus magni

modo fiunt tumores, modo rursus occuluntur; dein rursus affurgunt, præ deploratis; sed fere fiducia secundæ valetudinis opprimuntur. Hydropici de recuperanda pristina sanitate periclitantur. *Barbett.* Hydrops per se qui aggreditur periculosior est, quàm qui febrim insequitur. Pessimus hydrops à ruptura vasorum lymphaticorum & ille pectoris; istam indigitat tumor brevi post educationem aquarum recrudescens. Ubi feri extravasatio in hydropicis non præsto est, ibi etiam spes salutis nondum evanuit. Ubi aquæ nondum computruerunt, nec peritonæum erosum, spes superest, & contra; quod è vulnere promanantia significant. Hydrops feбри inveteratæ conjunctus aut illi superveniens, plerumque fatalis esse suevit. *Hipp.* Hydrops cum & ex quartana recenti in εὐσπλαγχοῖς curabilis est. Si cui multus sanguis supra infraque proruperit, prætereaque febris accesserit, & hydrops succedat, magnus metus est, brevissimi enim est temporis & insuperabilibus annumerandus. Gangræna hydropicis superveniens, in pedibus frequens, sæpeque per vesicatoria nata, pessima est & mortis nuncia. *Bærh.* Præcedunt maculæ lividæ partis. Anasarca periodica mitior stataria. Hydrops qui à graviditate, edito abit partu. Qui lumbricis debetur, medelæ cedit tempestivæ, debitæ. Hæmorrhoidum fluxus in malo incipiente quandoque sublevat, ubi autem viscera jamdudum sunt indurata, nunquam est salutaris. Sponte quandoque solvitur naturæ beneficio, exitu aquarum per umbilicum.

abdomen, pedes, scrotum, in dorso, (*Hildan.*) per muliebria, (*Fernel.*) diuresin spontaneam liberalem, per diarrhœam fortem aquosam, (*Plater.*) hæmorrhagiam largam, vomitum copiosum; in incipiente malo, ac ubi vires atque viscerum robur; ptyalismum itidem spontaneum, menstruam purgationem, arthritidem, &c. Periculum significatur si in calido corpore; ubi ex morbo acuto; post tumorem epatis vel lienis durum; si instant dyspnœa, tussis contumax, urina potulentorum ratione notabiliter pauca, viscera obstructa vel scirrhusa, fitis adaucta; si superiora gracilescunt & facies insimul flavescit; labia decolorata; appetitus cibi, vires dejectæ; erysipelas in cruribus; si male olet anima, sputum, sudor, totum corpus; ubi morbus sublatus sæpius brevique revertit; oculorum aliarumque partium inflammatio; fluxio cruenta vel alia non levans ægrum; status febrilis; morbi comitialis accessiones. *Hipp.* Salutis spes est, si æger liberius spiret; non tussiat; extremis partibus non sit colliquefactus; urina non sit lixiviosa; si non fitiat; sine dolore sit; totum corpus æqualiter caleat; lingua & à somno non sit arida, alvus libertatem habeat; calor non p. n. fit; hypochondria mollia; vires bene constant; scirrhus viscerum absit; appetitus cibi non plane proftratus, eoque sumpto nulla homini molestia; si à vermibus; post febrem; à potus in febre ingurgitatione nimia; voracitate; asthmate; si à medicamento venter bene moveatur, urinaque protinus demittetur; si plenius corpus extenuetur.

tur; ubi plus humoris excernatur quàm adsumptum fuit. Si pauca ex his affuerint, parum relictum est spei, & contra, qui omnia hæc habet, ex toto tutus est, qui plura in bona spe. *Hipp.*

Hydrops scorbuticus funestum dat augurium; tumor in eodem durior ac tensior est quàm reliquis speciebus. *Eugal.*

Ad extrema ventum est in hydropicis, ubi sub infirmis viribus ac ingenti dyspnœa jungitur diarrhœa; ubi mala magnaque ulcera in ore, gingivis, tibiisque subnata; ubi velut concretus sanguis dejicitur; ubi urina diversis matulæ regionibus diversos exhibet colores. Si diarrhœa quæ accessit, non levat ægrum, manet dyspnœa, illaque in dysenteriam mutatur, intra triduum moritur miser. Si in hydropico gravitas corporis ac unguium digitorumque livor accedunt, mors ante ostia; minus pernicialis est horum pedumque nigror, si abscessus habeas significationes, quo denigratæ partes decidunt. *Hipp.* Mortis periculum denunciant testes & pudenda sursum contracta, vehementesque dolores simul incidentes. Cita mors excipit, ubi aquæ simul semelque omnes effunduntur aut manu emittuntur. Vix unicus moritur hydropicus, qui non habeat polypum vel scirrhum nobilis visceris aliamve labem ejusdem. Omnes fere hydropici circa pleni, lunium pejus se habere solent, eoque tempore etiam prope semper, teste experientia, moriuntur. *Rolfinc. Tych. Brah.* Ascitis imminentis certissimum & instar omnium prognosticon habe

præsentem tumorem sive inflammatorium sive scirrhosum alterutrius lateris : hic enim ni mature curetur , funestum certe necessarioque infert ascitem. *Piso*. Nunciat quoque eandem angustia circa præcordia , respiratio difficilis , tumor in pedibus. Si in ascite à catarctico dato venter plus intumescit & velut tympaniticus evadit , morbi funestum expectato eventum , & contra , si cum *ἰσχυρία* copiosa aquarum educitur illivies. *Willis*. Inveteratus artis præsidia contemnit : Recurrens vix unquam curatur. Horrores febriles cum ardore interno in asciticis supervenientes , funestum plerumque prædicunt exitum. Asciti magis peculiaris est sitis , tympaniæ tussis arida. Asciticis frequens est omphalocèle , cujus prædictio in morbo hæret principe ac hujus singulari conditione. Sudor in ascite plus nocet quàm prodest. *Ettm*. Quicumque ascitico facies derepente plumbea evadit , mors ostia pulsant. *Bagl*. Hydrops peritonæi plus doloris habet , non vero ita malus corporis habitus est ac in ascite ; curabilis adhuc est , si recens , si vires constant , ubi pedes nondum tument , ubi facies cachectica exul , si spiratio libera , cibi cupedia felix , si excretiones cruentæ interceptæ revertunt. Malum è contra , si tumiditas in dies infausta capit augmenta , si fluctuatio aquarum abdomine percussio habetur , si dicta bonæ spei criteria absunt , ubi excretiones naturales intercipiuntur , si duriæ insignes in abdomine tanguntur , si hæmorrhagia accedit , ulcera , hecticæ , lentæ junguntur ; ubi tandem agmen claudit inflammatio interna

funesta. Si concusso abdomine hydropico nullus aquæ fluctuantis suboritur sonus, aderunt vel hydrops faccatus vel hydatides vel hydrops uteri; qui morbi etiam ex inæquali dijudicantur tumiditate. Tumores hydropici in feminis plus ex uteri quàm epatis & viscerum cum illo nexorum vitio sunt. Feminis sæpe intumescunt ovaria, cui vitio ascites supervenire solet. Tumores hydropici ex uteri vitio facilius abiguntur, quàm illi ex hepatis culpa. *Hoffm.* Tumores hydropicorum sub vesperam augmentur, vestigiumque digiti impressi referunt; hysteriarum matutino tempore protuberantior est, nec digiti manet orbita; ex quibus præmonet. *Sydenh.* In potu hydropicorum parcissimo magna salus est. *Beniv.* Si materia quæ in abdomine tumorem facit, nimis est viscida, purgantibus ac diureticis graviter lædes, ægrum. *Meibom.* Paracentesi peracta vomitus sequentes funestum præbent symptoma. Ex aquarum eductarum colore, qualitate, odore, tumoris imminutione præsagia tua porro fumes. Si citrini coloris, bona spes est; si purulenti, sanguinolenti, viridescantis, saniosi, odoris putridi, pessimum; si membranulæ simul exeunt & filamenta, hydropem cysticum denunciant. Si specillum in vulnus immissum in cavum non pertingit, utpote non impredientibus visceribus tumidis; si injectio per vulnus facta statim iterum maximam partem redit, peritonæum solummodo aquis obsessum judica; (*Alc. Sc. Reg. Paris.*) & contra in abdomen effusas nosces, potissimum si dyspnœa urget, & tumor facta

operatione non subsidet. Si aquis hydropicorum ex abdomine eductis dyspnœa persistat, pectoris hydropem metuas: Æque crede ex difficultate ac crebritate spiritûs, quæ de subito somni primo tempore invadit & quiete defraudat, sed tamen procedente die sensim lentescit: Aut si quis hora somni, vel post aliquot horas eidem jam impensas expurgiscatur, ingente correptus asthmate, cordis palpitatione, atque fenestras aperiat pro aëre attrahendo, certo habeto, illum hydrope pectoris laborare, multo magis, si pedes aut manus tumere cœperint, & præ ceteris, si accedat dolor, torpor, sive incipiens brachii paralysis, manuum exarescentia, pectoris tumor, sensus fluctuationis, ortopnœa, tussis sicca, facillimeque extremis & sine causa frigeant, pulsus sit plerumque tardus, interdum inæqualis, sæpius intermittens. *Bagl. Hist. morb. Vratisl. River. Piso.* Est morbus chronicus & sæpe per annos plures ægros misere mulctat; vitam protrahunt spuriosi, quamdiu excretiones naturales serosæ non sufflaminantur; aliqui ex improvise quasi suffocati pereunt; nonnulli marasmo confecti exspirant; alii convulsi; alii sub vomitibus facta serosæ colluviei metastasi ad ventriculum. Hydropi pectoris viam pandit œdema pulmonum, pleuræ, mediastini, hydrocele discussa & male sanata, tussis male tractata, &c. Hydrops pericardii vere, nec rarissime, observatur contra quorundam negationes. Hydrops articuli ni tempestive aperiatur, mora cariem inducit cum continuante ichoris fluxu, tabe tandem necante. *A. N. C.*

Hypochondriacum malum.

COnvenit cum hyſterico malo, ſimul conſiderato eo, quod utero ejusque partibus ſpecialiſſime contingit. Status bilis bene conſideretur in hypochondriacis. Hypochondriaci ſunt ſputatores, voraces; flatulenti, imaginabundi, atque ſomniis mirum plurimum vexantur. Malum recens ac ſibi relictum plus moleſtiarum quàm repentini exitii habet. Recentior affectus & qui cum paucioribus ac minus gravibus ſymptomatis majorem ſpem relinquit; inveteratus vix tollitur, ſed tantum levatur & ex levi cauſa iterum gravius recrudescit; facile ſub malo regimine vel perversa medicatione abit in viſcerum obſtructiones, ſcirrhos, cachexiam, hydropem, quartanam, hecticam, catarrhum ſuffocativum, aſthma convulſivum, apoplexiam, vertiginem, arthritidem, melancholiam, maniam, &c. *Hoffm.* Hypochondriaci & hectici peſſime quandoque confunduntur. Annosus rarius infeſtat quàm juniores, illosque tunc gravius ac obſtinatius tenet. Hypochondriaci vere & autumnio pejus ſe habent. Rariſſime morbis graſſantibus adſciantur, ſi vero adſiguntur, magis periclitantur. Pathemata hypochondriaca adſtricta alvo ſemper pejora ſunt. Hypochondriaci quum feбриunt, vagas, erroneas potius experiri ſolent. Inveterato malo vomitus niger ſupervenientiſ, funeſtum eſt ſignum. In inveteratis hypochondriacis non infrequens eſt paralyſis ſpuria, prudente medicatione ſuperabilis. Pulsus in hypochondriacis plane quandoque

subsistere videtur ex spasmo, sanguine crasso, formidine, nescio qua, animi infractione, demissione. Haut raro fiunt apoplectici, scabiosi, quartanarii, icterici. *Waldjch.* Non secundi ominis sunt excretiones sanguinis ex faucibus, vel larga & crebra hæmorrhagia. Hypochondriaci à brevi somno pejus habent. Somnus profundus communiter illis est, sed evigilantes ad palpitaciones cordis, flatulentias, facile relabuntur. *Carl.* Quo magis pathemata, præcordia & lienem angunt, eo facilius vomitus cruentus erumpere contendit; quo magis vero circa inferiora adsunt, ibi hæmorrhoidum fluxus intenditur. Si symptomata magis cruciant in sinistro hypochondrio & diu manent, illud notabiliter indurefcit, ægerque lurido, nigricante, tingitur colore; si in dextro magis, colica vexat & volaticus capitis ac faciei ardor. Malum hypochondriacum quo magis fixam in viscere obtinet sedem, eo minus læditur phantasia; & contra. Hypochondriaca sicca tussis frequenter recrudescentia & detinens, merito suspicionem scirrhescentiæ internæ, v. g. epatis monet. Ex hypochondriacorum anxietatibus longis sæpe hepatis sequitur putredo atque dysenteria colliquativa tragoediam claudens. Quibus ad hypochondria dolor sine inflammatione vel febre, iis febris superveniens solvit sedatque dolorem. *Hipp.* Contumax & diuturnum ex venereo miasmate combinato pluries scaturit. *Berl. Woch. Nachr.* Pleuritis notha & rheumaticus dolor varie in hypochondriacis sese excipiunt.

Cum arthriticis passionibus alternare in eosque periodice mutari solet, vel iisdem etiam solvi plane. Magnus mihi erit Apollo, ait *Brunneus*, qui hypochondriacum, non sublato prius animi aculeo, ad sanitatem reduxerit. Solvitur accessio fletu sive lacrymis; sternutatione repetita spontanea; sudore; diarrhoea mucosa, biliosa, stercorosa; hæmorrhoidum fluxu, varicibus; urina crassa, ponderosa; flatibus catervatim explosis; sputis mucidis largis. Urina nigra declinante passione non terreat, cæteris bonis simul existentibus signis. Quod ab hæmorrhoidibus, mensibus, interceptis, iisdem revertentibus tollitur sæpissime funditus; vicissim contra aliquando nocet hæmorrhoidum fluxio. Minus sane doloribus obnoxii videntur qui phantasie suæ potentes, quo volunt, eam convertunt; miseri vero sunt & corporis sui tributarii, qui ad minimos dolores statim fatiscunt, & dolendi causas imaginatione ipsi sua augent in majus. *Pechlin.*

Hystericum malum.

UTut valde terribilis hic videtur morbus, in se tamen non adeo periculosus est. *Hoffm.* Artuum convulsiones & epilepsia facile junguntur, ergo non ita terreant. Facile recidivat ac in consuetudinem promptum est. Complicatur sæpe cum malo hypochondriaco, conjugio pessimo, eoque acerbiora per se plurimum habet symptomata. Frequens comes est febrium, colicæ, calculi, scorbuti. Conjungitur sæpe cum

cum nephriticis afflictionibus, præsertim hæmorrhoidibus externis molientibus. Abit in affectus arthricos, quibus invalescentibus, hysterica mitescunt pathemata. Migrat, si turbetur, facile in vomitum cruentum ac hæcticam. Transit non raro in apoplexiam, paralyfin, syncopen. Hystericis sine febre, convulsiones faciles sunt. Periculosius adfliguntur gravidæ, puerperæ, cachecticæ. In hystericis semper quære de uteri procidentia atque fluore albo. Hystericæ passioni præ aliis patent puellæ calidæ atque humidæ, viduæque præter morem consuetudine viri diu carentes, & conjugatæ, iis prius, adhuc puellæ, tentatæ. Ad abortum, podagram proclives sunt hystericæ. In hystericis sensus prius sæpe abolentur, quàm motus in toto depravantur. Sternutamentum superveniens, bonum. Ubi in junioribus hæc affectio accedit, cum mensium legitimo statu, bonæ spei plurimum relictum est; æque ubi in plethoricis hæmorrhoides cum euphoria erumpunt & continuant. In juvenibus plerumque cessat, quando maritatæ sunt aut parere incipiunt. Simul cum mensibus aliquando fileat per ætatem emanentibus, aut tunc ingravescentibus interficit. Finis senium quandoque est mali hysterici. Hystericis ex spasmo vomitus eveniunt & diarrhœæ virides, quales in infantulis. *Sydenh.* Solvitur per scretum aliquando & excretionem aquæ omnino spumescentis, (*Piso*) catameniiis, hæmorrhoidum fluxu salubri, fletu seu lacrymis, (*A. N. C.*) sudoribus, urinis, diarrhœa; fertili conjugio, &c. Ubi in accessione

hysterico-epileptica uterus laxatur, & humoris quidpiam emittit, remissio instat; tum simul obmurmurant intestina. Hysterica pathemata omnia fere viris cum muliebribus communia sunt. *Piso.* Pro mortuis habitæ ante d. 3. terræ non sunt mandandæ. Epilepsia hysterica ex vulvo suriali ac fervida sæpius exsurgit, atque verpa curatur. Suffocatio hysterica aliquando in ipsa invasione aut paucis post horis letalis est; cujus gravitas semper ex spiratione judicanda. Hystericæ in paroxysmis subinde miraliquuntur, ut pro obsessis à vulgo exclamentur,

Icterus.

FRequentissima ab ira morbi aurigo & erysipelas. Utut aliqui ingeniose celare studeant conceptum intus iræ fermentum, colore tamen in visum effuso facile se produnt. Icterus & hydrops cognationem habent notam. *Pechlin.* Omnes calculosi, hypochondriaci, hystericæ, colici, fiunt facile icterici, & contra. *Bagl.* Quibus lumborum & lateris dolor sine causa manifesta, icterici fiunt. *Hipp.* Ex siti magna & diutina oritur sæpius numero icterus cum dolore laterali, quem, si levis, diarrhœa solvit. Aliquando subito invadit aurigo, aliquando tacitis quasi successibus. Ad iliacas alvi obstructions proni sunt icterici. Quando cum magno impetu occupat ægrum, periculum subest febris acutæ vel lentæ hecticæ. *Jungk.* Quoties difficilem respirationem, pressionem circa præcordia, phlogoses, opple-

tionem pectoris quasi asthmaticam diu & pertinacius fovet, tum sive hectica sive ascites, cum vel sine tumore pedum, succedit, & emaciatio atrophica sequitur. Fit sæpe, citra epatis vitium, à nimia sanguinis resolutione, & hepatis obstructions non semper creant icterum. *Ettm.* Alvus biliosa significat non ab itineribus ad folliculum obstructis, sed, bile intus cumulata, auriginem esse. *Lomm.* Arquatus ex bilis abundantia non adeo periculosus, ut ille, ex obstructione jecinoris vel corruptione. IctERICI ex bilis copia non admodum flatulenti sunt; contra, ubi ab obstructione vel spasmo. *Hipp. Heurn.* Regius morbus in senibus pinguibus raro aut nunquam curatur. Immedicabilis est ex calculo felleo grandiori, (ex quo tandem ascites) scirrhus epatis, carne vel verruca meatuum. Dantur icterici chronici per plures annos colore nigro tincti, & tamen valetudine fruuntur tolerabili. *Junhk.* Post purpuram, interfecta crisi, solutam notat. *Werth.* Popularem recenset. *Pechl.* In consuetudinem abiens icterus sæpius redire solet, & quidem quandoque certis diebus, tumque maxime calculus latet felleus. *Carl.* Sæpe recrudescens notat enim calculos felleos, & relinquit cachexiam, lentas, hecticas, ascitem, &c. In morbo regio affectis nec admodum sentientibus, quibus singultus adest, iis alvus effunditur, forte vero etiam supprimitur, atque hi cum virore palescunt. In dispnoëicis icterica detentis & febre acuta cum hypochondriis duris ac tumidis, si perfrictio superveniat,

parotides forte expectato grandes. Ex ictero fatuitas aut stupiditas, malo est; hos *αφωνία* aripit ac absque sensuum læsione præfocantur, & alvus nonnunquam affatim prorumpit. *Hipp.* Icterus à veneno externo majus minatur periculum. Benignissimus est, qui ex ventriculo propullulat. Qui gravidis ultimis accidit mensibus, emissio per venam cruore, vel partu, tandem tollitur. A podagra veniens retrograda, hac revertente, abit. Hæmorrhoides fluentes ictericis salutare. *Hipp. Lomm.* Sputum cruentum quandoque sine omni jungitur damno. *Camer.* Malum, prostratum adpetitum esse, ægrum vigiliis molestari, delirare, sermonem cum labore formare, ventrem tumere nec medicinæ anscultare inflationem, salivam ferri flavam, eundem cum duris hypochondriis febrim sequi. Letale, si venter valde tumeat, si hæmorrhagia jungatur, maxime in nigro; si accedat aurigo phrenitidis incremento, & hanc sequatur lethargus. Satis est periculosus, si inflammationibus ventriculi, epatis, duodeni, &c. jungitur; si à spirituosorum abusu provenit. Tutior est, si sine febre, inflammatione, calculo, epatis duritie. Sudores coacti ictericos non juvant. Bonæ notæ sunt sudores illi largiores, qui flavedine sua indusia tingunt. Color flavus, si repente in album iterum transit, pessimum. *Jungk.* Solvit febres, si cum coctione post d. 7. supervenerit, ac ubi hypochondria mollia; & contra, si ante d. 7. malum. Ictericis factis d. 6. in febribus, sanguinis eruptio prodesse potest. Qui intervenit febribus corruptis

& arte in ordinem redactis, boni est ominis. Qui sub intermittentium paroxyfmi initium, illo finito, etiam cessat; &, ni labes visceris lateat, cum illa curatu facilis est. Morbus arquatus solvitur quandoque erysipelate vesiculari, pustulis flavis purpuræ, variolorum instar magnis, prurientibus multum, scabie, furunculis in corpore pluribus; finitur transpiratione liberali, urinis, diarrhœa, hæmorrhagia larga, hæmorrhoidibus, &c.

Mala est alba & clara urina, minatur ut plurimum hydropem, maxime in nigro atque longo. Urina crassa, turbida & nigerrima est signum solutionis morbi, ceteris bonis sub signis. Ex urina potissimum conspicitur, quid efficiant medicamenta. *Bærh.* Si ab intensa flavedine, ceteris cum bonis signis remittat, bonum. Spiritus falis, si instilletur urinæ icterici, sedimentum viride præcipitari solet. Mutatur icterus frequentissime in tympanitidem. Inveteratus transit in cachexiam, hecticam, *ᾠδισιν*, hydropem; in hunc facile, si urinæ diu fuerint aquosæ. In auriginosis, si cancer hepatis subest, dysenteria diu noctuque vexante laborare incipiunt foetidissima. *Bærh.* Niger icterus fere est incurabilis, maxime post quartanam; ante pubertatem tamen si eveniat, interdum curatur. Maxime in senibus occurrit, inque his eo difficilior est. Desinit in marasimum, hæmorrhagias molestas, cachexiam, hydropem varium, erysipelas, malignum sphacelum. Tremor & debilitas in sermone cum vigiliis & tristitia, sunt signa letalia. Si color viridescit

& abs viriditate ad citrinum sensim mutatur ; optimum hoc est signum speratæ convalescentiæ. Ictero nigro detenti intereunt hectici, raro autem œdema pedum jungitur, nisi mox ab initio cum ictero complicatum fuerit idem. Icterus corporis exquisitè dimidii meminit. *A. N. C.*

Iliaca Passio.

Pueri facilius quàm senes emergunt. Est morbus acutissimus, & , ni intra 7. d. resolvitur, occidit. Nullus ileus periculo vacat, sed semper ancipitis est eventus. Quibus ab inflammatione morbus natus, intra quatrimum necat, ni juvetur. Nec rarum aut inauditum est intestinorum crepaturum in hoc morbo factam esse. *A. N. C. Hoffm. Heer. Obs.* Ex dolorum vehementia atroci, strictura acerbiorè, metue intestinorum convolutionem, vel introgressum. Ingressum intestinale subsistentem suspicato, ubi quis post colicam graviozem vel iliacum morbum eò redigatur, ut, nisi alimenta humida perferre non possit, & corpus interea non satis nutriri, quin potius lente pedetentimque consumi videatur. Porro, ubi uno in abdominis loco fixam sedem redinet dolor ac perseverat sub aliis iliacæ passionis signis, & iis mitigatus quidem identidem mussitans & recrudescens perstat; nec hernia presente ubi insuper iliaci morbi facilis & frequens est relapsus. Ubi inferior intestini portio in superiore intrusa est, omnia difficiliora, pejora. *Schoder de intest.*

mut. ingress. Diff. Altdorf. Superest salutis spes, si iliaca passio ab hernia, nempe in principio, non in progressu; si clysmata recipiuntur & redduntur; si dolores locum mutant; si dolor ac vomitus non perpetuus est; sed per intervalla urgent; si malum à fecibus induratis; si laxans, hydrargyrum, operatur ore sumptum; si inflammatio abest; si mutuus intestinorum ingressus simplex, ac superior inferiorem intravit; si à flatibus. Calamitatis notæ sunt: alvus subito lubrica facta manente febre, vigiliis, lassitudine, vomitus foetidi, stercorei, assidui, spasmi, convulsiones, singultus, inflammatio præsens; accedens acuta febris, delirium, surditas, gangræna, tumor ventris sub copioso flatuum exitu, constrictio sphincteris ani arcta, urinæ suppressio, stranguria, dyspnœa, &c. Si, volvulo amoto, febris, ægrum corripit, desperatus est affectus. Quibus à stranguria volvulus supervenerit, intra 7. d. moriuntur, ni, febre exorta, copiosa urina fluxerit. *Hipp.* Qui ab ulceribus, tumoribus duris, scirrhis intestinorum, vix quidem curabilis. Sphacelum indicant repentina & omnimoda dolorum absque causa cessatio, virium summa prostratio cum pulsu debili, gelidus, foetidus sudor, animi deliquium, extremorum frigus, foetor oris, singultus, delirium. Non simpliciter letale signum est vomitus stercoreus; loquuntur exempla. *Ballon.* In ileo omnis quandoque desit vomitus. *A. N. C.*

Impotentia virilis. Sterilitas.

EXcruiatos longa gonorrhœa, emarcidos venere præmatura, ulceribus circa pudenda, recti, fœdis inquinatos judica impotentes. Pro insanabilibus habentur, quibus testiculi deficient; destructi corruptive queis sunt iidem; quibus mentula non in glande perforata; quorum uterque testiculus sarcocoele detinetur; ubi vitium ex hereditate. Quæ ex semine aquoso impotentia inemendabili, incurabilis quoque erit; quæ ex minus spirituoso in hypochondriacis, scorbuticis, adhuc medicabilis est. Anceps spes manet, si veretillum paralytodes tenet, ubi solitarium id vitium vel ex fœda lue. Observavimus impotentiam virilem plurimum annorum ex moliminibus hæmorrhoidum vesicæ antehac suppressarum, revertente hoc fluxu cum laude depulsam. Qui penem habent bifurcatum coëundi magis quam generandi, impotentes sunt. Inexplicatum hæcenus, intrinsecum quoddam tædium ac fastidium viri erga feminam sterilitatem aliquando gignere tori, licet vegete, ex prolis cupidine, eandem ineat. Perinæi sudor largior & diutinus sæpe vim genitalem simul labescere facit, vel id indicit. *Pechl.* Feminae præter naturam crassæ, nimis fervidæ itidem, pluries steriles sunt. *Hipp.* Si mulieri non gravidæ septimana 20. aut 40. graviditatis putativæ, dolores instar parturientium gremium versus pressorii accendant, certum subsequatur sterilitatis erit signum. Fetus adultiorum abortus præsagit successuram sterili-

tatem. Steriles feminae sunt libidinosiores & magis quoque valetudinariae, hystericae, clavis potissimum capitis infestatae. Fœcunda mulier sanior est sterili, sed citius est anus, dum hæc diutius juventæ decorem obtinet. *Lomm.* Qui uterum scirrhum reddere norit, sterilitatem inducere didicisset; scirrhus enim in utero sterilitatem infert, isque, si attingi non potest; incurabilis est; quod si mulier prægnans fit, partum impedit. *Hild.* Si sterilitas ex membrana pudendo opposita, ut concubitus idcirco admittere nequeat puella, manus superest auxilium, contra, si caro verendum replevit, maxime, protinus in utero. Sterilitas incurabilis est ex coalitione ductuum Fallopii, callo, scirrhus maxime ad cervicem, claudente iter femini, cancro uteri, longinquo fluore albo, nimia obesitate, ex hæreditate, &c. Cercosis, uteri procidentia in juvenis, commenta de hermaphroditis adauxere.

Infantum & Puerorum morbi.

IN pueris ægrotantibus sæpe notavi ultra ætatis sortem crescentis ingenii sermonisque & officiorum insolitam novitatem non defuturæ mortis certum fuisse indicium. *Pechl.* Infantum morbi, si non omnes, plurimi tamen ex ventre infimo, tanquam equo Trojano, prodeunt. Quibus, cum pueri saliva & mucus bene fluunt, commodius succrescente ætate, vivunt. Saliva nutricum ac muliercularum v. g. sub masticatione ac degustatione pulmen-

torum, panis saccharati, pravissimi nonnunquam communicantur morbi, scorbutus, lues venerea. Urina infantum sanitate recta gaudentium est crassissima, adeo ut ferè nulla inde exsurgat indicatio. *Harris.* Morbi infantum brevioris sunt periodi quàm adultiorum; sic & apud infantes primo septennario absolvi-
tur, quod apud adultos secundo, immo tardius. *Carl.* Infantes obesi & pituitosi, verticis regionem mollem & apertam diutius retinentes rachitidi, tussi convulsivæ, *αοδαις*, difficulter cedentibus, ac tandem scrofulis, maxume sunt expositi, macilenti & strigosi in febres inflammatorias sunt proni ut plurimum. *Harris.* Nutrix infantem suum nimis alendo sæpe interficit. *Kerkring spic. anat.* Infantes prognati matribus fluore albo, virulento præprimis, detentis ad magnos multosque proni sunt morbos, cæcitatem, convulsiones v. g. &c. Multa morbis infantilibus datur occasio calore hypocausti immodico, æstuoso. In infantulis de meconio cogitandum, dein, de lactis vitiis, posthæc, de detentione, porro, de morbilis, variolis, vermibus. *W. Wedel.* Atrophiam nuncia, si deprehendas in lactente inquietudines, anxietates præcordiales, excipiente secessu liquidi copiosi, viscidi, roscidi, subviridis, ex parte coagulati, stipata quidem abdominis tumore, durtia, febricula, paulatina membrorum absorptione, flaccescentia. Quæ 4. mense vel ferius ingruit in lactentibus facilius curatur quàm ablactatis; glandulis autem mesenterii jam scirrhosis, omnis spes curæ decollat. Macies ac

ατροφία infantulorum sæpius rationem habet in pultis spissæ nimis liberali exhibitione, infarciendo quasi eadem tenellos. *Ατροφία* ab lactatorum tam parva sumit initia & sensim accrescens vix attenditur. Difficilis est *ατροφία* curationis, si à materie ulcerosa, ex anthematica ad interiora lapsa, eaque vitante; si à malis medicamentis, v. g. futurninis, largissimis absorbentibus; ubi venerea vel scorbutica. Sæpè numero morbillorum ac variolorum soboles est. Spes vana est, si cum scirrho, ulceri visceris jamjam; si urina meitur flammea cum phlogosibus post cibum, index quippe hecticæ, ubi ab hydrocephalo; à nervo læso, præciso; si juncta diarrhœa fœtida, cruento - purulenta cum insigni emaciatione & imbecillitate virium. Spes convalescentiæ in ea adfulget, si à vermibus; voracitate; si tantum ab obstructione tunicæ intestinorum villosæ; ubi à diætâ crassâ; transpiratione prohibita, diarrhœa, ubi ciborum concoctio emendatur; appetitus constans & regularis redit, tumor abdominis decrescit, vires antea depressæ cum animi vigore recolliguntur. *Hoffm.* Si malum nondum inveteratum nec infarctus viscerum notabilis febres intermittentes aliquando solvunt. *Ατροφία* diutius persistenti non raro succedit rhachitis, quæ illam quidem solvit, sed tristi spectaculo sæpe per omnem ætatem corpus deturpat. *Carl.* Aphtas prædic ex inquietudine, vigiliis, spirandi & deglutiendi laboribus, æstu pectoris reciprocante, notabili, suctu impedito, saliva spissa, levi linguæ intumescencia, oris calore mammis sensibili. Vix apparent

sine febre. Aliquando epidemicæ sunt valde periculosæ. Semper in aphthosis inter alia de diarrhœa male suppressa quærendum est. Infantes uberibus non nutriti quoque tamen aphthis laborant. Ut plurimum 9. d. durant. Frequentiores sunt æstate quàm hieme. Crebrius infantes infestant quorum matres sub graviditate venæsectionem & laxantia neglexere. In *αφθῳις* nullo ani vestigio apparente, vel, si pone sphincterem caro solida concreta cavum recti replet, conclamata res est, & fatis cedunt. Interdum stercus in puellis per vulvam, in pueris per vesicam habet vel invenit viam. *A. N. C. à Bergen.* Aures ulceratæ & manantes quandoque post se relinquunt tabem vel cariẽ. Sæpius achores & favos critice præcavent. Humiditates puero per aures effluentes salutare magis sunt, & importune suppressæ, epilepsiam, auditûs vitia, aut alium cerebri gravem morbum gignunt. *Hipp. River.* Si infantes *δυσκκοι* sunt, attende an membrana meatui auditorio obducta nondum exaruerit, vel an idem imperforatus sit, vel à nativitate vel ulceratione. *Schulz.* Asthmate convulsivo vel convulsi vel soporosi necantur. Pejus, si febris magna juncta; mortis tunc prodromus, sudor frigidus per totum corpus, 1. 2. dies durans; contra, sudor calidus cum levamine solutionem indicit: Gravius, si cum anasarca & urinis pravis. Aliquot dies adfligens mox emaciat infantes. Si tussis humida accedat cum sputis, bonum. Alvus obstructa & segnis successiones habet colicæ convulsivæ, motuum

convulsivorum, iliacæ, atrophicæ, &c. Infans ad minimum, ter vel quater in die, sive intra 24. horas exoneret alvum; si unica saltem vice fiat, indicat inclinationem ad morbum. Infantes voraces plurimum sunt alvi adstrictæ. Mirandam alvi constipationem in infante ex plumis, lapillis, filis, straminibus ab ipso deglutitis, ubi à matre incuriosa inter talia ponebatur, narrat *Hildanus*, nisi negligentia fuisset, curatam.

Achores retrogradi vel repulsi maxime ad pectus ruunt vel oculos vel aures. Solvuntur aliquando diarrhœa serosa, longa, acri. Infantes arthriticis prognati parentibus achoribus præ aliis adfliguntur, auribusque manantibus, Favus est morbus contagiosus. Tinea confirmata est rebellis, imprimis, si ad frontem ac faciem se extendit, plerumque capillorum defluvium post se ducit. Neglecta & perverse tractata in lepram abire potest. Diuturnam cum cute arida, testacea, ad frictum non rubente, alopecia sequitur inemendabilis, & contra, ubi malum recens, cutis mollior, digiti impressi vestigium, notat ac post frictionem rubet. Tinea mitior, achores & crusta lactea sæpius ad sequentem prosperam faciunt valetudinem. Sola interdum ætatis mutatione domatur, medicina irrita. Post tineam excrescentia quandoque enascitur cranii fungosa. Tineam arte vel sponte siccata aliquando excipit surditas. In morbis infantum cutaneis rebellibus, chronicis de pollutione inquire verminosa. Infantes, quibus crustæ scabiosæ in capite superveniunt,

raro corripuntur motibus epilepticis. *Bagl.* Exanthemata scabiosa capitis eveniunt, post variolos, morbillos, febres acutas quartanam contumacem, imperfecta crisi soluta. Si crustæ scabiosæ in capite recedunt vel nigricantem induunt colorem, res est periculosa. Inducunt asthma, maxime convulsivum, convulsiones, tussim ferinam, catarrhum suffocativum, epilepsiam, *οφθαλμικὴν, επιφορὰν* contumacem, glandularum colli & maxillarum tumores, *φωροδαλμιαν*, guttam serenam, aurium vitia, pectoris & mesenterii morbos, varias febres, tabem, motus spasmodicos vagos. *Hoffm.* Solent multoties degenerare in scabiem malignam. Anasarca in infantibus *ευσπλαγχνοις* facile curatur; fiunt plus sæpe hydropici propter *αδιδεκαγίαν* vel vermes.

Cardiognus sive pleuritis flatulenta aut rheumatica, diuturnior suspicionem injicit intumescentiæ ac scirrhusitatis mesenterii glandularum, quandoque epatis, ex quibus œdematosus & cachecticus status tandem enascitur. Si tussis sicca febrisque succedit, invicto adhuc malo, ad lentam it tabem. Cephalalgia idiopathica protracta convulsiones quin meningum inflammationem pluries accersit. Cœliaca ex scirrhusitate glandularum mesenterii, pancreatis, intestinalium, vix curatur, quin abdominis sequitur tensio atque *ατρεφία*; si cachexia, anasarca supervenit, pessimum. Lienteria atrophix metum incutit, diutina. Cholera infantum non infrequens est, dicunt vulgo. *Darm-Gicht. Hoffm.* Ex comedonibus maciem acci-

piunt. Qui sunt materies sebaceæ in glandulis sebaceis cutaneis contentæ tantæ incrassationis, ut per poros cutis sub figura albi cylindri cum apice nigro promineant. Tale excrementum viscosum, lentum, in poris cutis tempore gestationis in utero, & quidem à prohibita transpiratione, congeritur, & postea in aëre libero condensatur, omnibus neonatis infantibus familiare; stagnatione sua ansam præbens, ut infans omni prope nutritione defraudetur. Ex hac materie in putredinem abeunte vermiculi generari queunt. Si in continua febre puero venter nil reddit, mutaturque ei color, nec somnus accedit, ploratque is assidue, metuenda est convulsio. *Cels.* Stridor dentium ad convulsionem proclivitatem; bilis acidi, vermium præsentiam, significat, maxime horum in ventriculo. Convulsio vel spasmus inferioris maxillæ à causa interna, ut plurimum intra dies 14. lethiferus est. Spasmus hic quandoque transit in paralyfin. *Heister. Werl.* Concussiones pectoris clangosæ in convulsis ac epilepticis evenientes, sunt convulsivi œsophagi motus, spemque eripiunt reconvalescentiæ. *Hoffm.* Convulsionem prodromi pavores quoque pluries sunt in somno, suspectum semper symptoma, pejus adhuc, ubi in vigilantibus. Motus convulsivos in infantibus generaliter nunciant pandiculatio, oscitatio, brachiorum tensiones, palpebrarum ac bulbi ocularis motus, sub somno pavores, tremores, vigiliæ nimix, alvi excrementa viridia, &c. Utile est observare, num semper eo tempore, quo infans corripitur

epilepsia, matris fluant menses, nec ne. *Bagl.* Infantes menstruis fluentibus concepti, facile fiunt epileptici. *Hipp.* Prægnanti si accesserit epilepsia, solvitur partu enixo, ac si fetus editus, mox multa vomit ejicitque aquosa, non manet ipsi morbus. *Hipp.* Fecum alvi dejectio in infantibus, quos prima vice torquet epilepsia, non est adeo sinistri ominis. Infantes epileptici intra 6. hebdomades adhuc constituti, raro evadunt. In convulsis neonatis visita, an cranii ossa sint intropressa. *Bærh.* Pueri facile incidunt in convulsiones epilepticas, si matres sunt hystericæ, vel gravidæ ira excanduerunt; vel, si nutrices ira aut terrore percitæ, statim infantulos uberibus admovent. *Guido Patinus* Contendit infantes sub novilunio natos præ aliis pronos esse in epilepsiam. Convulsionem à vermibus nunciant certa convulsionis in maxillis species, intercurrentes in intestinis rosiones præter reliqua communia. Ex vermibus convulsi communiter nullam ante os protrudunt spumam. *Aurel.* Epilepsia infantum intestinalis in propinquo intelligitur ex flatibus cum murmure, subfluida alvo desitura. *Pechl.* Diarrhœa mucida solvit aliquoties convulsiones infantum. Post motus convulsivos ac epilepticos in infantibus noduli cutanei instar pisorum observantur sæpius; æque, habitus cutanei totius vel ex parte inflatio; anceps utrumque. Pueri fere omnes qui alvum habent adstrictam, obnoxii sunt convulsionibus. Si epilepticus paroxysmus unus alterum consequitur, & alvus antea fortiter clausa, sponte jam dimittit excrementa,

excrementa, valde foetida & nigra, vox clangosa & singultuosa fit, totumque corpus ardet, in propinquo exitium est. Epilepsia infantum curata levi de causa recrudescit. Mortem prædicito in pueris, si convulsionibus gravibus durus intentusque venter superveniat. Cavendo à pulmentis ac cibis, uberibus nutrito infante ad biennium, dentitio fit facilior, & immunitas à vermibus impetratur. Ante & post dentitionem frequens est purpura quædam scorbutica, ἀπυρετος, à calidiore regimine fere veniens, quæque intra d. 14. Iponte vanescere suevit. Dentitione difficili decima pars infantum moritur. *Sydenh.* Confectaria difficultatis dentiendi sunt: gingivarum tumor inflammatorius, gangræna; asthma; tussis; vomitus; singultus; clamores; vigilæ; febres intermittentes, acutæ; pavores; alvi fluor viridis, cruentus; ventre occlusus; inquietatio; salivatio; convulsio; epilepsia; ileus, &c. Convulsionem in detentione difficili præsagiunt constitutio plethorica, succiplena; alvus obstipata; saliva non fluens; si somno immodico veluti marcent; hæque convulsiones magis dubii sunt eventus, si à parentibus fuerint biliosis ac sensibilibioribus. Ex dentitione difficili & torminibus ventris, tussi porro convulsiva sæpius accidit intus susceptio intestinorum, hinc ileus. *Willis. Schulz.* Difficilius dentiunt qui alvo adstricta laborant, quàm qui laxam habent. Qui cum detentione bene habito corpore permanent, gravi somno premuntur, periculum est, ne eos convulsioprehendat. Si gingivæ

ita crassæ, firmæ, ut dentes istas perforare non valeant, non raro moriuntur convulsionibus; quem casum plus sæpe turundarum istarum, quas *Schulzer* noncupant, creber usus inducit. *Lentil.* In infantibus si tussicula superveniat, tardius difficiliusque obsolvitur negotium dentitionis, præsertim si caninos edunt. *Hipp.* Cum *ευφορία* jungitur in dentientibus sanguine plenis salivæ fluxus; alvus lubrica, immixtis cruentis striis. Infantes atrophici & paralytici ad diarrhœas faciles sunt. In diarrhœis lactantium quære de nutricis irascentia. Dysenteriam lactentes commodius ferunt quam adulti. Pueri & infantes ex voracitate, chylo crudo, acidæ primarum viarum exsuperantia, ad calculum, ischuriam proni sunt. In mictu cruento de vestibus investiga thoracibusque nimis arctis. Febres intermittentes, quotidianam, tertianam, quartanam citra adfectam matrem, vidimus in lactentibus. Intermittentes per annum sæpe infantes detinent, nec cum detrimento, ut potius corpus confirment, modo congrua adhibeatur medicatio. Si in febribus infantum diuturnis abdominis regio, circa lineam præcipue albam, indurari atque tumesceri occipiat, morbum hunc brevi abiturum dixeris. Facile incidunt post intermittentes in lienis vel alius visceribus obstructionem dicunt. *Fieber-Kuchen.* In infantibus 10. annis adhuc minoribus si post febres exanthematicas aut bene decurrentes, per aliquot dies urina vel vere nigra vel plumbei coloris mittatur, aut hydrops aut epilepsia succedit vel utrumque. Si febribus exanthema-

ticis vermes se immiscent, decursus earum valde plerumque turbatur; extrema frigent, pulsus fit inæqualis ac debilis, accedit animi deliquium, mors sæpe ipsa. Convulsio in febribus puerorum non ita letalis est, ut in adultorum. Coma non turbulentum, sed placidum, licet diù ebriorum instar duravit, non est malum, sed sedat & arcet in pueris febri. *Duret. Stahl.* Gibberosi præ ceteris fiunt ex imbecillis parentibus nati, teneri, graciles, molliter educati curatique. Gibbosi post pauciorum vel plurium annorum decursum asthmati, phthisii, cordis palpitationi, hydropi pectoris, tussi violentæ, catarrhis suffocativis, &c. obnoxii sunt. Strictiora arctioraque infantulorum involucra gibbositatis pluries culpa sunt. Facta μετοσασσι materiæ ex asthmate, tussi, pulmonum tuberculis, gibbosi fiunt pueri. Memorabilis est casus gibberosæ puellæ post speratam febri & plures purulentas dejectiones, ad 10. d. perdurantes, integritati restitutæ. *Ac. Reg. Sc. Paris.* Relinquantur gibbi ex aliis gravioribus morbis, phrenitide, angina, dysenteria, &c. *W. Wedel.* Infantes qui sub dentitione cruorem alvo mittunt, annis crescentibus ad hæmorrhoides disponuntur. Pueri ex hæreditate ad hæmorrhoides faciles de ventris torminibus in pueritia pluries queruntur. Hæmorrhagia frequens est verminosis. In pueris & alvi & renum cruentas fluxiones minus adhuc habere periculi ac impune ferri; trepidantibus ad cruoris præsentiam matribus, notat. *Pechlinus.* Laborioso exclusi partu infantes aliquando salutariter sanguinem vomunt

vel alvo excludunt vel per genitalia reddunt, mox parcius, nunc copiosius, visceribus, potissimum hepate, compressis; aliquando fatali cum eventu. *A. N. C. Comm. lit. Nor.* Hydrocephalum malitiosa quandoque arte excitant mendiculi scelesti pueris. *Hildan.* Hydrocephalus externus curari potest, internus sæpe deleterium habet exitum & apoplexia aliquando necat, vel epilepsiam infert. Icterodes infantum d. 3. 4. à partu, est à meconio retento; in magis adultis ab *αδδνωγία* vel vermibus: Si pertinax; hectici tandem vel cachectici evadunt, lenteque exhausti expirant. Incubus habitualis in epilepsiam, earum, apoplexiam degenerare potest vel catarrhum suffocativum; frequens est voracibus. Lacte ex nimis pinguis matris vel nutricis ominare oppletiones pectoris, asthmata, catarrhos suffocativos; ex acri & bilioso tormina, diarrhoeam biliosam, choleroden; ex impuro, scorbutico, venereo, scabiem simplicem, scorbuticam, veneream, ulcerationes varias. *Barb.* Ex lactis defectu imple celato vidimus convulsiones graves in tenello, non letales, ubi tempestive, re detecta, ubera præbebantur lacte turgida nutricis conductæ. Ex salacium nutricum lacte aliquoties febrilia symptomata, imma purpuræ attendi exanthema. Lacte solo enutritos nunquam notavi verminosos. Linguae frenulo rescisso facile sanguis in ventriculum deferitur, qui in eo putrescens gravissima parit mala, febres accensas, convulsiones; ergo cautus est chirurgus. *Zech. consult.* Linguae frenulum incaute incisum artuum con-

tracturas creasse miras, manente *αφωρια*, &c. tradit *Hildanus*. Linguae tumor à nativitate, si à decubitu pituitoso paulatim minuitur & medicinae cedit; si vero à carnositate nimia, incorrigibilis erit. Tumiditas sarosa in variolis, aphthis itidem accedens, curabilis est, si princeps morbus nempe quoque est superabilis; sanguinea in variolorum principio, hæmorrhagia tollitur; pituitosa extra febrim, quoque emendari potest. Narium obstructio quandoque maciem inducit ob suctionem ac deglutitionem præpeditam. *Zwing.* In ophthalmiis infantum quære de achoribus, glandulis colli tumefactis. Prognosis ophthalmiæ infantilis dubia, incerta est; relinquit facile epiphoram, pannum, abscessum, ulcus, scirrhosum tuberculum, fungum in oculi bulbo, quin cæcitatem adducit; (eo magis hæc cuncta si à variolis,) pendet à statu hæreditatis, regiminis, victûs, humorum; facile revertit *οφθαλμια* infantum. Oculorum pustulæ sive vesiculæ si negligantur, facile inducunt vel ulcusculum manens vel oculi humorum perturbationem, quin cæcitatem. Pannus acrioribus tractatus fungum cancrosum pluries factum, facilius in infantibus creat quàm adultis. Mydriasis in pueris quandoque curatu facilior est quàm in adultis. Ob animum immorigerum ex ægilope & anchylope non raro fistula subnascitur lacrymalis. Nyctalopie & encanthis rara in infantibus. Epiphora difficulter curatur sæpeque lippi manent, & qui impuri habitus (quod plus sæpe ex lacte siphylitico fit) cum aliquali hebetudine.

Madarosis plerumque insanabilis est. *Atrophia*
 oculi non semper totalis seu plenaria est, sed
 sæpe ex parte tantum fit. Strabismus ex con-
 vulsione non crebra, vel sponte cedit vel arti.
Zwing. Peregrinum cæcitatis genus in duobus
 pridem natis à me visum, ait *Pechlinus*; nimi-
 rum utrumque oculum spissa quædam tunica
 ex muco, sive in matris alvo, seu primo aëris
 adflatu concepto velabat, visumque omnem
 prohibebat. Reliqua vid. pagell. de oculorum
 morbis. In pedarthrocace, rhachitidis, luis
 venereæ, variolorum pluries sobole, si recens
 & mox debita fiat medicatio, sæpe timor dis-
 cutitur; si vero jam suppuratio adest, difficulter
 admodum; nec antisiphyliticis atque antiscor-
 buticis cedit. Paralyti si infantes corripuntur,
 circa pubertatis annos quandoque ab eadem vin-
 dicantur. Paronchia facile officulo cariem in-
 fert in infantibus. Parotides infantum difficile
 suppurant, facilius tamen ac in adultis; neglectæ,
 in falsas & acres abeunt ulcerationes. Pectoris
 oppletio cum rhoncho in neonatis facile transit
 in asthma vel catarrhum suffocativum. Rhoncho
 detentos si curas, inquire de paroticis tumoribus
 vel uceribus, an antehac adfuerint, quave
 methodo tractarint? *Emptio* naturalis inter-
 dum & à nativitate pueris est, manui cedens.
 Priapismus infantum licet recurrat, sponte post-
 hæc velent cessat nec metuendus: Est pluries à
 vesica lotio turgida rectoque stercorebus farto.
 Purpura scorbutica remanens creando ventris
 tormina, virium languorem, appetitum de-
 jectum, malum vultus aspectum, sæpenumero

vermes adesse mentitur. Post tormina ventris vexantia sæpe postulæ generis varii, in facie, abdomine, artubus infantum exoriuntur cum *ευφορία* Rubor & æstus per universam cutim aliquando contingit, ex quo, ni tollatur, in ardentem labuntur febrim, vel aliam gravem ægrimoniam. *Zwing.* Scrofulæ nonnunquam ex improvise & confestim cum ephemeta febre comparent, eadem cessante, iterum quoque disparentes. Sunt potissimum prodromi aurium manantium vel achorum, quibus advenientibus solvuntur. Absque significatione recedentes oculi aurisque noxas gignunt. Degenerant aliquando in ulcera depascentia, verminosa. Strumosi infantis pancreas, vel mesenterium vel intestinales glandulæ certe laborant vitio eodem. *Barth.* Singultus ob lactis hausti copiam, ob corruptionem alimenti in ventre, vel ob partis frigiditatem mitis est, contra, qui ab inflammatione vel ex metastasi efflorescentiarum. Syncope à vermibus stomachi plerumque fatalis est; prodeunt brevi ante mortem per os. Scroti atque testiculorum inflammatio à causa externa cum extravasatione in abscessum & ulcus facile terminatur, maxime in cacochymicis. Testium tumor, bubo circa pubertatis annos ex lymphæ bonique succi redundantia oriens, nil habet in recessu per se. Testium retractionem vel serotinum descensum cave ne pro ramice habeas inguinali, examina, curiosius ac certius eris; sic novi puellum, subligaculo strictiori superdato, atrophicum factum funesto cum eventu. Torminibus plerumque affliguntur infantes ubi

clamant, maxime si concurrat abdominis inflatio. Ubi brachiis suis sursum deorsumque, ultro citroque, immodeste infantes jactitant, quæ curam habent, ventris tormina facile subnascuntur. Ex torminibus ventris eo plus periculi metuendum, quo teneriores sunt infantuli; quotidiana convulsiones plerumque prædicunt. Tormina sustinent infantes cum flatibus, materie mucida, quàm tussi humida mucosa sursum propulsam iterum deglutiunt. Torminibus facile junguntur febres, paralyfes, asthmata, convulsiones epilepticæ, ileus, &c. *Schulz.* Hystericis prognati matribus infantuli magis & acrius patent ventris tormentis. Tumores lumbaces serosi ex spina bifida plurimum, brevi sunt funesti, maxime si incidantur; crebrius sunt cum hydrocephalo atque invicem communicant. *Comm. lit. Nor. Salz.* Tonsillarum, uvulæ, tumor ac inflammatio sæpe infantes in discrimen vitæ ponit, dum ex contumacia vel immorigero animo auxilia non admittunt, suffocantur hinc, aut gangræna, sphacelus, convulsio necant istos. Verticis tumor mollis in neonatis impudenter incisus aut emplastice apertus, vel convulsione brevi necat, vel tardius paulo macie. Umbilici tumor prominens vel in herniam vel inflammationem aut abscessum transmeare potest, ni præcaveatur; aliquando, sed rarissime, sanguis profluit, facile cum totius corporis imbecillitate ac morte. *Hildan.* Ex umbilici abscissione subitus è vita excessus metuendus. Tussis infandum plerumque est stomachica vel intestinalis; docent

vomitibus, diarrhoea critica, juvantia, nocentia; facile migrat in asthma stomachicum, quod respiratione stipatum est anhelosa. Tussis convulsiva epidemica infantum tempori potius quàm medicinis cedit. Est indolis chronicæ. Infra trimestre constitutos excarnificans, ut plurimum funesta est. *Comm. lit. Nor.* Hæmorrhagia, abscessibus corporis solvitur. *Meibom.* Sub paroxysmo convulsionibus, epilepsia correpti raro eluctantur. *Lentil.* Macie plerumque necat vel suffocatione. Meminimus ex vehementia hujus in puella ossa frontis hiscentia reddita. Si infantulus sine causa manifesta continuo vagietur, corpore non nutriatur, dejectiones habeat veluti carneas, urina cum farinaceo sedimento sit, de verme inquire umbilicali, facque experimentum tinea, &c. *Eysel. Zwinger.* Ob continuam jactationem hinc fiunt pluries luxatio vertebrarum, herniæ ex clamoribus, quin epilepsia. Ex vigiliis nimis metuas *ατροφία*, lentas, hecticam vel convulsionem, epilepsiam. Visceribus ex umbilico propendentibus vivi nati, non diu supervivunt. *A. N. C. Comm. lit. Nor.* Volaticæ infantum maculæ quando fauces, os, oculos, aures, scrotum, occupant, fatales esse solent. *Sennert.* Vomitus à copia lactis assumpti non est periculosus, si vero ex lacte corrupto ansam dat convulsioni, epilepsiæ, consumptioni corporis. Si infans multum vomat & de nutricis cogita iracundiis. Morbi infantum quos effascinationibus imperitum muliercularum vulgus haut raro adscribit, sæpissime strigmentis caseosis in ventriculo

ac intestinis hærentibus originem debent. Loquuntur signa & remedia in testimonium sententiæ.

Inflammatio interna. Abscessus.

Gangræna. Sphacelus.

DE scirrho & cancro interno, de vomica porro, sigillatim suo videbis loco.

Optime testatur lingua de inflammationibus internis; ejusdem ariditas cum flavedine latentes viscerum inflammationes præter alia signa nunciat. *Bagl* Corpora laxa, hinc feminae & pueri, facilius ferunt inflammationes quàm stricta, ut viri & senes. Periculosior semper est in scorbuticis, venereis, atrabilariis, annosis, laboribus fractis. Quo citius inflammatio suas periodos absolvit, eo periculosior, & eo certius gangræna incidit. *Bærh.* In omni inflammatione febris modica, proportionata, necessaria est & præsidio. Si urget, gangræna æger periclitatur; si nimium remittit ac sine integritate, scirrho & ulcere; valde si tenuata, non raro in lentam & hecticam degenerat. *Platn.* Si febris subito sine bonis signis conquiescit, inflammatio in alium morbum mutatur.

Crisis fit multo plerumque sudore ac urina crassa cum sedimento copioso. Pessimum, si febris semper increscit, æger summe infirmus fit, inquietus, vigil, delirus, soporosus; si accedit spiritus difficilis, torpor, æstus inæqualis per corpus sudor frigidus, urina cruda, fulva

& tenuis; alvus liquida, nigra multum foetens, nervorum distentio: Quæ ultima mortis sunt nuncia. Inquies, jactatio, suspiria, anhelatio, pervigilium, in inflammatoriis & suppuratoriis mortis sunt prænuncia. *Bærh.* Inflammatio vel resolvitur vel suppuratur, vel degenerat in gangrænam, sphacelum, vel in scirrhum, cancrum; ex suppuratione male cedente in ulcus, fistulam. Spem vel periculum inflammationis denunciant subjectum, pars obfessa, magnitudo, indoles, causa. Per *μεταστροφή* febris enata si non excludatur rite, metum incutit recidivæ. Inflammatoriæ febres recidivantes sunt periculosæ ac plerumque letales. In inflammationibus bonum est, si æger bene sitiat, largeque commodum hauriat potum. Inflammatoriæ ab arthride retropulsa, periculosæ. Quo intensior dolor in inflammationibus, eo magis malum in tempus criticum metuendum est. In inflammatoriis sudore *κρίσιμος* judicatis pluries & se addit hæmorrhagia. Vomitus cruentus, porraceus, niger, excrementa diversorum colorum alvina, maxime circa dies criticos, fatum sunt extremæ ac desperatæ salutis, imprimis in ventris inflammationibus. *Hipp.* In inflammatoriis discussio per hæmorrhagiam tempestivam multum anteponenda suppurationi, ex qua plus numero hæctica. Cum inflammationibus partium abdominis, præcipue non valde exquisiti sensus, fere typus tertianarius complicatur. Inflammationis in abscessum initia faciunt horrores sine ordine invadentes: Ubi fieri incipit, febris &

dolor increfcit, æger porro fine ordine inhor-
refcit, moxque æftuat; pure fact^o nec immi-
nuuntur hæc, æger vero longè infirmior fit ad
animi deliquium ufque cuncta aut fine exitii
notis. Si febris non intermittens jam 20. d.
fuperavit, fimul pulfus bonus eft viriumque
robur non infirmum, vitæ pericula abfunt,
nulla evidens facta evacuatio, concoctiones
cunctantur, licet expectare abfcelfum, maxime
in junioribus. *Lomm.* Quibus ex morbo, po-
tiffimum febre, convalefcantibus pars aliqua
laborat, eo abfcelfus fiunt. Circa generatio-
nem puris febres & dolores magis eveniunt,
quàm illo perfect^o. A tumoris intus ruptione
fit exfolutio virium, vomitus & animi de-
fectio. *Hipp.* Lipothymia talis aliquoties re-
petens, letalis eft, nifi exitum pus invenerit,
quod aliquando juvare poteft. Abfcelfus in
cava abdominis ruptus fuum pus evomit;
fit collectio ejus in abdomine five hydropis
purulentus; aggestio; ni extra corpus viam
acceperit, putrefactio; ventris tumor; viscerum
exefio; tabes miserrima; mors. *Bærh.* Pus
quacunque parte erumpat, fi eft leve, non
mali odoris, album & unius coloris, fine metu
eft, ac quo effufo febris protinus conquiefcit,
& contra. Pus exit è corpore per pectus, ab-
domen, umbilicum, aures, nares, lumbos,
urinam, vomitum, fputum, diarrhœam, fu-
dorem male olentem, quandoque glutinosum
inftar puris. Pus cum urina exit integris veficæ
& renibus, v. g. ex pulmonibus veniens; *Hollerr.*
& contra, integris pulmonibus, ex utero sup-

purato e. g. delatus, expectoratione effertur.
Hoffm.

Abscessus musculorum abdominis sæpe numero eveniunt ex ischiade diutina. Abscessus pluries oriuntur post febres, potissimum post crises mancas. Abscessibus ansam creberrime dat mensium hæmorrhoidumque negotium. Si morbus magno cum imperu feratur, superne fieri solent abscessus ad collum, axillas, &c. Si lente procedat, in partibus infernis expecta. *Hipp.* Non absolute propter cordis abscessum sequitur mors, nisi introrsum effundatur, quin minor puris copia transire ex corde in arterias sine vitæ periculo potest, quæ à visceribus per alvum, urinam, sputum, &c. expurgatur; *Hildanus* communicatam recenset observationem de corde adhuc vivente non exigua sua parte putredinem passo. De corde suppurato meminit. *A. N. C.* Abscessum cordis tunicatum ex vulnere olim accepto dicit *Pechlinus*. Abscessus ἐκκεφαλας à violentia externa subnatus non semper in læso sed opposito latere quærendus; in his penetrat quandoque materia purulenta per cranii poros ad exteriora; ceteroquin iidem felicius faciliusque solvuntur per nares quàm aures. *Meibom.* Viscerum sphacelatio absque prævia inflammatione plus læpe contingit, ex quiete ac stasi sanguinis in ramis majoribus.

Transitus inflammationis in gangrænam, dein spacelum, significatur, si internus quidam frigoris sensus percipitur, & dolor antea acutus & acerbus subito desinit; mens antehac delira ad se quodammodo redit, virium vero defectus

insignissimus fit; lipothymia incidunt; pulsus deficit, vel debilissimus, inæqualis tangitur atque intermittens; si alvus antea foribus clausa se aperit & præter voluntatem fluit; vultus foetus, pallidus adparet; palpitationes cordis, anxietates obveniunt; extrema, tempora, cervix gelide sudant; murmura in ventre, sumpto potu, oriuntur. *Hoffm.*

Gangræna in internis semper est letalis, continuo enim in sphacelum mortemque tendit.

De viscerum aliorum abscessibus, gangræna, sphacelo suis in locis habes.

Linguae ceteri morbi.

QUibus acute febrientibus omnia foetent, aut etiam saporem foetidum habere videntur, quæ tamen revera non sunt, & citra vitium antecedens narium & linguae, malum est. *Hipp.* Olfactus & gustus vim tota sua vita aliquando amittunt, in occiput graviter lapsi. Linguae inflammatio aliquando vel per se vel cum aliis morbis obvenit, in suppurationem abiens; talem notavi criticam in febre acuta maligna bibonis. Linguae tumores, œdematosi, carnosii, scirrhusi, ut plurimum vitæ periculum non adferunt, nisi in tantum accreti, ut inde suffocatio metuenda sit, aut ex humore maligno ortum duxerint, unde sæpe carcinoma, hinc incurabile malum; maxime hoc quidem ex scirrhuso. Œdematosi, pituitosi remediis cedunt. Βατράχος sive ranula sub lingua, in

pueris crebrior quàm in adultis, per se periculo vacat quidem, aliquando tamen præfocationis periculum intentat ob vicinam asperam arteriam atque laryngem, deglutitionem ac loquelam impedit mirifice; dolores concitat acutissimos. *Tulp.* In adultis, si dolor & febris adsit, periculosa est, facileque in anginam migrat. Quæ nigra, fusca, dura, cum tuberculis carnosus, ad canceri naturam accedit. *Heister.* Ni cystis quæ humorem continet, ablumatur, tumor iterum iterumque repleta vomica resurgit: Contingit tamen etiam, ut effluente puro cocto pellicula putrescat, & totum simul excernatur, quod morbum facit. Βαρπαχος irritatus incongruis vel scirrhum & dancrum, vel gangrænam & sphacelum post se traxisse, observatus est non semel. Plus sæpe sequela est rudioris frenuli lacerationis quàm lactis nimis acris aut malæ conformationis vitium. à *Bergen.* Paralysis linguæ ex apoplexia, aliis simul resolutis partibus, raro curationem recipit, maxime in ætate provectoribus, & contra, si malum simplex & solitarium sit, imprimis in ætate inflorente constitutis. Conf. prædict. de paralyti infra positæ. Balbutientes melius cantant quàm loquuntur.

Lipothymia. Syncope.

Qui sæpe & fortiter sine causa manifesta animo delinquant, subito moriuntur. *Hipp.* Lipothymia facilis in scorbuticis est. *Eugal.* Idiopathica pessima est. Nullus proximior ad mortem gradus est syncope. Subitaneus virium lapsus in ceterum bene valentibus evenit nonnunquam ex purpura scorbutica non rite egrediente vel insciè regressa. Pessima est cum secessu atrabilario, nigro, curabilis tamen, ni labes visceris subsit. Virium exsolutiones ex rigore periculosæ, maxime, si accedant urinæ cruentæ. Mala signa; sudor frigidus copiose manans; facies Hippocratica; si ad se reduci vix queunt multo labore; si licet levati, pulsus deest, vel perexiguum habent; si sani facies non redit; si faciei color mutetur in lividum & viridem. Si tremores ac convulsio superveniant, si calor non revocetur, mors in propinquo; in hystericis tamen mitius judicato. Exitiosa, quæ à corruptione visceris; à sphacelo; quæ extenuato spiritu & sanguine originem trahit; quæ post partum laboriosum; quæ post abscessum internum ruptum, nisi pus per alvum, urinam, vomitum, quod juvare aliquando potest, reddatur; quæ in febribus malignis, exanthematicis, in principio & statu, vel easdem antecedit, vel ex situ erecto in illis contingit, quæ ex vermibus stomachi in pueris; quæ in variolis confluentibus ob intolerabilem ardorem ac dolorem, præcipue sub recto situ.

situ inducitur ; *Hoffm.* quæ ob tumorem. p. n. in vel ad cor & pericardium ; quæ cordis palpitacionem longinquam pluries sequitur &c. Quæ à voracitate post superatum morbum ; à saburra stomachi ; à flatulentiis spasmodicis in hypochondriacis, hysteriis ; à flatibus putridis ; ab hypocausto, balneo intensius calidis ; à sensibilitate individui ; ab animi pathematis &c. nil habet in recessu ac relinquit medicatione spatium. Syncopticæ hysteriæ ne pro mortuis habeantur, sepeliantur, recte cavendum.

Mania. Melancholia.

Falsæ imaginationes superveniunt eis, quibus membrum aliquod abscissum est, facile. *Hild.* Mania raro est letalis, curatu tamen admodum difficilis, imprimis antiqua. Prænunciat eandem cephalalgia subito in hypochondriacis & melancholicis, prævio graviore animi affectu oborta, cum ἀγρηπνία, inappetentia, δυσνηλεια vasorumque interna pulsatione. Quandoque desinit ad tempus in totum, vel stultitia remanente, terminatur, postque denuo recrudescit. Mutatur aliquando in hæmoptoën. *Dodon.* Bonum omen, ubi delirium somnus adhuc sedat, contra, ubi vigiliæ sunt pertinaces; bona spes, si periodica circa æquinoctia; solstitia; si habet remissiones; si ex passione hypochondriaca, hysterica, febribus intermittentibus perperam exceptis, evacuationibus sanguineis suppressis; si à summo narcotico &c. Pessima, si post altum somnum jugiter delirant;

si validiora evacuantia intensiusque non sentiunt frigus. Si epilepsia, convulsio, sopor, superveniunt, mortale. Mania ex abscissa Plica polonica, eadem renascente, curatur. Maniaci raro aliis implicantur morbis & sæpenumero ætate grandes fiunt. Ex utero furentes si conceperint, sanæ fiunt. Evacuationes fortiores in febribus sæpe excipit mania; eadem & diuturnas intermittentes, quartanam præcipue, in stultitiam tandem degenerans, haut raro sequitur. Graviditatis ultimis mensibus silens, enixo partu quandoque revertit. Mira est in maniacis ἀγρυπνία, ut ultra annum extensam legas. *Bærh.* Melancholia sua natura non est letalis, sed sæpe quos semel invasit, ad mortem comitatur, maxime ubi hæreditas subest. Prognosis autem in genere incerta ratione exitus est; quidam brevi aliquando revalescunt, alii longo tempore, alii nunquam curantur. Numquam melancholico curando dicas, quod laboret melancholia. Malum hypochondricum quo magis fixam in viscere obtinet sedem, eo minus læditur phantasia, & contra. Mania & melancholia aliquando inter se alternant. Melancholia deterior est feminis quam viris. Melancholici epilepsia sæpe solent corripì, & v. v. Mania & melancholia non omnino carent febre sed lenta stipantur, modo vaga, modo quotidianæ remittentis typum æmulante. Familiis connata vel hæreditaria pessima est mania & melancholia. Si morbis complicatis delirium conjunctum, ventriculum pro parte primaria affectum ostendit. Melancholicis

luridis & squalidis nonnunquam in partibus musculosis femorum, brachiorum eveniunt noduli subcutanei, non oculis sed tactui obvi.
Hist. morb. Vrat. Somnum profundissimum octiduanum notavi in melancholico, tandem duro labore expergefacto. Facilior morbus, si à causa physica, quam morali, pathetica. Fletus ac risus alternans, bonæ spei indicium.
Riedlin. Insania quæ cum risu fit, tutior est; quæ studio dato, pejor. *Hipp.* Varices scroti grandes observavi in ex amore vesano melancholico, crebro veneris exercitio inflammato, perfecte dein sanato. Solvunt morbum excretiones sanguinis criticæ mature supervenientes, imprimis fusi menses, hæmorrhoides largæ; varices; vulnera capitis; (*Gordon.*) atræ bilis per superiora & inferiora rejectio; diarrhœa; dysenteria; hydrops, ulcera; pustulæ; scabies foeda; abscessus; arthritidis &c. Multi fatui & stulti à partu sunt, si obstetrices caput molle infantis nimis comprimunt, tales redditi. *Bærh.* Multo plures insaniunt quos ad immensas opes evexerat fortunæ favor, quam quos iniqua fors ad miseriam & pauperiem redegerat. *Mead. in monit. ex ore Hallej.*

Mensium vitia.

L Una vetus vetulas purgat, nova luna puellas. Lunæ solvere aliquando neonatas puellulas observatione & nostra, constat. *Comm. lit. Nor.* Tales vero non diu supervivunt. Menses prima vice erupturi, erraticam pluries simulant febrem. Quibus mature emicuerunt menses, his communiter quoque maturius desinunt. Puella ordinarie non concipit nisi menstruata. *Hipp.* Mulieres menstruantes circulum lividum sive plumbeum sub oculis habent. Fluxus menstruus in annosioribus per aliquot hebdomades, immo menses suppressus sive retentus, largissima sæpissime compensatur evacuatione per dies 14. immo quandoque 21. durante, licet non absque incommodis ejusmodi personarum. Quæ parce menstruantur, parca quoque experiuntur lochia. Dantur feminæ, quæ bis in mense lunæ beneficium habent; aliæ, quæ mensis medio uno depositum lunæ experiuntur, altero hæmorrhoides fluxas; iterum aliæ, quæ nunquam menstruales nisi graviditatis tempore; *Comm. lit. Nor.* tandem aliæ, quæ nunquam tributum mensium sistentes, plures tamen peperere fetus vegetos; sic rusticam novi decem infantum, jam adulatorum sanorumque, felicem matrem. Perpetua mensium emanatio non semper ergo morbosa dicenda; ut plurimum tamen stipata est sterilitate. *Hild.* Vidi, ait *Bagl.* mulierem, cui durante menstrua purgatione tumescebant ossa claviculæ, eaque desinente, evanescebant. Cum mensibus laboriosis advenientem pluries observavi δυσχεραίναν,

his autem belle profluentibus, solutam iterum. Si menses in puellis primum erumpere nequeunt, ob membranam verendo oppositam, in cultro auxilium est facile, & contra sæpe nullum, si caro locum replevit, maxime protinus in utero, atque perniciales exoriuntur morbi. Menstrua humidioribus feminis diutius durant, citoque hæ, ni illa ferantur, intumescunt. Quæ femina non peperit, gravius & citius retentione laborat, quam ea quæ peperit. Quæ femina lac habet, si neque peperit nuper, neque gravida est, ea à menstruis defecta est; ex quo acerbissimis capitis doloribus exposita est, si ea diu sic manet; cui medetur hæmorrhagia. *Hipp.* Vetulæ quibus revertuntur menstrua, non longe supervivunt; sed bene intellexeris oportet, non esse hæmorrhoidalem fluxum uteri vel urinæ vesicæ. Remanentes, intercepti, suppressi exitum quærunt per os, nares, aures, umbilicum, mammas, genua, ilea, oculos, frontem, ulcera, fistulas corporis, sudorem, (pluries hæc quidem cum *ευωπία*) tubas Fallopii in abdominis cavitate (letali hoc cum exitu.) Menses per insolitas vias proficiscentes communiter feminas steriles faciunt. Suppressio quæ ab uteri cicatrice post ulcera & vulnera incurabilis est. *Deck.* Mensibus suppressis, succedere solent syncope, præfocatio, xydrops, asthmata, mania, melancholia, paralyfis, arthritis, cachexia, tabes, convulsio, epilepsia, spasmus, icterus, apoplexia &c. Quibus largior fluor albus, ex interceptis mensibus minus male tenentur. Urinæ nigræ in menstruis suppressis non perpetuo malæ.

In mensibus suppressis & de conformatione scrutare partium & numne prolapsus adfit ? Mensium suppressio à sanguinis defectu, difficilissima. Mulieri deficientibus menstruis sanguinem è naribus fluere, bono est. *Cels.* Sanguis ubi retentus per vesicam urinariam iter quærit, facile inibi grumescit, graviaque excitat pathemata. Menses per ætatem cessantes salutariter excipiunt hæmorrhoides. Venereo orgasmo optime provocantur menses emanentes. *Pechlin.* Nimii, maxime continui, inducunt sæpe tabem; in senibus hydropem; cachexiam; fluorem album; sterilitatem. In senescente muliere incurabile, immo letale malum. *Deck.* Si criseos in acutis initia iniciderint in periodum menstruæ purgationis, rigorque superveniat cum tussicula, aut catameniorum affatim fundendorum index erit, aut si pauca saltim adpareant, & mox supprimantur, pedissequam novam acutam ordietur. *de Bergen.*

Crisis significatur per menses futura in acutis, si nullo alius judicationis præsentis apparatu, motus gravativi, tractorii circa lumbos ac pubem, in summis femoribus osseque sacro instant cum æstu eorundem, prope decretoriam diem, maxime 7., aliquando cum exteriorum horripilatione moderata.

Mesenterii reliqui morbi.

Mesenterium multorum gravium & chronicorum morborum sedes est, hydropis, atrophiae infantilis, febris variae, imprimis & lentae ac hecticae, inflammationum, cholerae, melancholiae, diarrhoeae, cachexiae &c. *Hoffm.* A plethora mesenterium gravissime læditur. Hypochondriaci & hæmorrhoidarii in mesenterii morbos, inflammationes nempe, strumas, abscessus, scirrhus &c. delabuntur facile. Obstructio mesenterii ad colicam scorbuticam disponit. *Draw.* Qui febricitant ex infarctu mesenterii, majora mala in capite experiuntur quam in mesenterio, in quo morbi sedes. Pueri, qui strumas in collo gerunt, ut plurimum tales quoque in mesenterio, pancreate, intestinorum glandulis habent. *Bærh.* Mesenterii tumores facile in strumas seu scrofulas & scirrhus degenerant. Scirrhus glandularum mesenterii in adultis ac annosioribus rarius cognoscitur, antequam jam ascitos vel hecticos attraxerit adfectus. Portio intestini à mesenterio quandoque abrumpitur sine letali sanguinis profusione subsequa; docent historiae medicae intestinis ex abdominis ulcere mesenterio orbis propendentibus, adfecto bene servato. Mesenterii tumores numero & magnitudine insignes aliquoties sunt. Sic recordor in cadavere mulieris per octennium pro gravidata habitae talium tumorum variae naturae seu indolis cumulum junctim 30. libras Noricas habentium. Abscessus mesenterii ob compagem partis pinguedinosam brevi tempore

late progrediuntur. Depurgantur iidem per scretum, alvum variam, urinas, salutariter. Pluries eveniunt ex hæmorrhoidali & menstruo negotio. Abscessus mesenterii, pancreatis, intestinorum, omenti, cum labore distingues. Epatis & mesenterii abscessus fistulam umbilici parasse cultro apprehendi.

Mictus cruentus.

Sanguinis mictus tamen non admodum cito enecet, tempore tamen procedente, infinitos jugulat. *Aret.* A gonorrhœa sanguinolenta facile discernitur. Sanguis è renibus profectus universa urina temperatus exit, minime concretus; ex vesica, contra. Sola sanguinis mictio è renibus, eorundem calculum sæpe patefacit, qui nec dolore neque alio significabatur ullo indicio, idque prægresso maxime forti corporis motu. Quoties mictui cruoris sensibilis dolor conjunctus est, de calculi præsentia & concursu justa est suspicio. Si à calculi violentia, tamdiu incurabilis manet, quamdiu ipse calculus removeri nequit, Qui à vermiculis vesicæ, iisdem exclusis sanatur. Minus periculosus est, qui ex urethra; qui ab amputatione membri alicujus; qui à violentia externa vel stricturis spasticis; ubi sine febre ac dolore, & contra, tumque facile præmonere licet puris mictionem. Magis periculosus est in senibus, spontaneus maxime, vixque diu superstites posthæc manent, quam in junioribus; atque si in illis accedant

lassitudo, alvus adstricta, anorexia, convulsiones, mortem indicunt. Periculosissimus est, si cum puris mictu; si à vulnere cum effusione sanguinis & urinæ in cavum abdominis; ubi febribus exanthematicis supervenit &c. Urethri grumus, ubi vesicæ aliquo inferitur itinere, si incarceretur, letalem inducit ischuriam. Sanguis intra vesicam concretus (quod pluries ex violento casu fit) gravissima parit symptomata, lipothymiam, exiguam spirationem, pulsum obscurum, nauseam, angores, extremorum frigus, cruciatus & ardores vehementes in ima pube, atque circa virgam. Mictio cruenta è vesica tardius curatur quam illa à superioribus locis profecta. Mictum sanguinis plus sæpe succedit ulceratio atque tabes. Violentus sive excessivus facile tabem infert. Sæpe criticus est sanguineus mictus facta palindrome hæmorrhoidum vel menstrui fluxûs ad renes vel vesicam urinariam.

De hæmorrhoidibus vesicæ urinalis, penis p. 125. diximus.

Mola Uteri.

Producit graviditatis omnia *κακομενὰ* mola, & sæpius Medicis imponit exercitatis. Et honestissimæ virgines viduæve uteri gerunt molas. Molas vitales & *fratres Lombardorum* ad fabulares relego historias. Motus molæ ex uteri spasmò evenire solet. Molæ excretiones comitatur plurimum larga uteri hæmorrhagia. Molæ in gravidis & multo quidem cum cruore,

sine fetus noxa , nonnunquam excluduntur. Si mola abortui embryonis juncta , pejor est status. Mola cum fetu simul gestata , partum difficilem reddit ac exitum semper intempestive maturat. Mola omnis , nisi inter initia curatur , ægerrime tolli potest. Junioribus plerumque exit facilius & ultra annum vix remanet , contra in annosioribus. Plerisque omnibus 3. vel 4. mense excluditur , spemque conceptam prægnationis ludit. Non raro molæ cum muliere senescunt & commoriuntur , quocirca quandoque ossæ fuere inventæ ; & non tantum morantur , quo minus iterum concipere possit conjux , sed & alia gravissimarum ægritudinum accersunt genera. Molæ testantur de utero affecto , humorumque sæpenumero per eundem turbato circulo , fonticosque & diuturnos minantur morbos. Disponunt ad fluorem album. Molas nutritionis frequenter gestant scorbuticæ ac hypochondriacæ feminæ. Imprudens vehementiorum adstringentium usus pro abortu averruncando ad molarum gestationem perpetuam sæpius feminas damnat.

Hist. morb. Vrat. Molæ vesiculares sanguineæ uteri hæmorrhagiæ male suppressæ plurimum debentur. *A. N. C.* Placentulæ embryonum primis mensibus extinctorum vel abortu exclusorum remanentes formant molas , generationis quas appellant ; maturæ five adultæ putrescunt facile vel in hydatides mutantur , ex quibus sic dicti partus vesiculares. *Vater.* Molam gestantibus abdominis turgescencia planior est ac versus hypochondria latior ; abdomen est alio tempore

plenum ac distentum, alio iterum flaccidum & quasi dimidia parte vacuum; sentitur etiam plumbeum ordinarie pondus versus infimam abdominis regionem; & quod peculiare, aliis simul sumptis, molæ signum, puncturæ in abdomine sentiuntur. *Crato.* Certiores autem sumus, si vel ultra justum tempus remoretur partus, vel hoc tempore computato dolores vel nulli incidant plane vel vagi, inconstantes, vel plane evanescentes eveniant, abdomine in antiquo statu relicto. *Carl.*

Morbilli.

Singulare profecto est, ubi de morbillis sinistra parte, dextra variolis, diviso ad perpendicularum corpore, meminit *Pechlinus*. Sunt pueri, qui bis vel etiam ter morbillis corripuntur. Rosalia *Ingrassiae* sunt morbilli nothi sive spurii; habent pustulas magis, urentes, rubentesque ac veri. Prænunciant morbillos, fere certo, palpebrarum intumescencia, lacrymarum in oculos effusio, sternutatio, urina lacteo-alba, turbida, grassante epidemia. *Sydenh.* Si morbilli cum magno ingruunt frigore, indicant morbum fore pessimum in sua specie. Per se minus periculi habent, si modo rite tractentur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur symptomata atque variolorum. Solvitur febris exanthematis, liberali transpiratione, urinis, diarrhoea. Bono omine aliquando facies, vel aliæ quoque partes, maxime in augmento, in-

tumescunt. Susceptorum notæ sunt : capitis dolores per totum morbi decursum durantes ; ante eruptionem dolores artuum diu pertinacius infestantes ; magis adhuc , sanguis per quæconque loca largius fluens ; impenfa virium prostratio ; inquietatio summa ; vomitus post eruptionem ; deglutitio difficilis ; delirium ; petechiæ , varioli , purpura ; cœcitas ante eruptionem ; tussis continua cum alvi proffuvio & inquietudine &c. Vidi tamen morbillos variolis sociatos non semper fatali cum exitu. Observavi vomitus post eruptionem largos sine damno , quin cum *ευφορία* in hypochondriaco , bilioso Juvene , Genius ergo epidemiæ specialis & individua alterant , quod bene semper attendendum.

Livescentes vel nigrescentes plurimum sunt exitiales. Epilepsia in statu pessima. Diarrhœa , si fert genius epidemiæ , per omnem morbum innoxia est ; in retrocedentibus aliquando sine reditu exanthematum morbum solvit ; Morbo superato ad plures hebdomades excurrens , tabem infert. Tussis morbo absoluto diu durans cum raucitate , *φθισιν* vel hecticam minatur.

Pectori maxime insensum est morbillosum venenum. *Hoffm.* Urina sanguinea magnum portendit periculum , maxime post d. 5. 6. Haut rite expulsi asthma , contracturam , catarrhum suffocativum , *φθισιν* , tabem , œdema , relinquunt. Ex debito regimine neglecto superveniunt *οφθαλμια* , tumores glandularum

strumosi, œdema pedum, febris remittens &c. Ex medicatione regimineve calidiorē, declinante morbo, pluries lateris dolor, peripneumonia cum febris & dyspnœa remanent, quæ plures jugulant quam morbilli. *Sydenh.* Moriuntur d. 9. suffocatione, tardius tabe, hæctica, lentis cum *ατφοφα* & abdominis tumore. *Hoffm.*

Narium valetudines.

Olfactus amissus rarissime recuperatur, præcipue in senibus. *Ettm.* Olfactum meminimus per annos XV. abolitum; revocatum tandem sub febre tertiana intermittente biliosa. In occiput graviter lapsi, tota sua vita quandoque gustandi & odorandi amittunt virtutem. Odoratus læditur ozœna, polypo, sarcomate, coryza. Fœtor narium qui a polypo, ozœna, sarcomate, corruptione ossis vel humorum stagnantium, prædictionem in eorum malorum conditione habet. Quando acute febrientibus quædam fœtent, aut etiam saporem fœtidum habere videntur, quæ tamen revera non sunt. & citra vitium antecedens narium & linguæ, malum est. *Hipp.* Ulcera narium recentia & boni moris facile curantur, contra vetusta, fordida & putrida, ozœnam dicunt, atque in cancrum pluries degenerant insanabilem; ubi à venerea lue vel elephantiasi incipiente, medellam recipiunt. Naribus ulceratis plus sæpe supercrescit sarcoma, plerumque, si boni genii,

curabile. Polypus mollis, albus vel ruber, vel ex his compositi coloris facilius curatur quam durus, lividus, dolens, sicque cancer metum qui habet, maxime sub effero humorum motu & individui pravitate. Facilior qui in ima vel media narium parte residet, & contra, qui in summa hæret; pejor item, qui crassiores habet radicem, quique insuper in scorbuticis & venereis, ob hæmorrhagiam ex operatione metuendam; similiter, qui è spina ventosa productus est; porro, qui ad fauces usque increvit, ex quo loquela & deglutitio insigniter impediuntur, quin homo interdum suffocatur; tandem, si utramque narem polypus implet.

Heister.

Nephritis.

Vid. Renum & vesicæ urinariæ morbi reliqui.

Oculorum Affectus.

OCulo uno laborante vel læso, alter quoque de facili laborat. Si pituita copiosior, crassior, flavens, humori purulento fere similis, majori impetu sive effluxu ex oculi cantho, sine evidenti causa, erumpat, de gonorrhœa repente cohibita cogitatio in suspectis. Citius sanescunt oculi adultorum & quibus bonus valet udinis status, quam senum atque infantum, itemque morbosorum. Dolor oculorum diu-

turnus valde malus est cum periculo suppurationis vel exulcerationis. Veneri strenue litantes, oculos deportant hebetes. Morbi dentium in morbos oculorum mutantur, & contra. *Rega.* Visus debilitatem aliquoties attendimus senio sublatam, mitigatam. Visus quandoque ante obitum in cæcis revertit.

Ophthalmias præcedunt involuntariæ lacrymæ. In contusionibus cranii & læsionibus meningum si 7. vel 11. d. gravis supervenit οφθαλμια, signum est mortis imminentis. Post diuturnitatem ophthalmiæ fluentis sub æstatem accidere solet lienteria, tenesmus, diarrhœa varia. *Hipp.* Copiosiores lacrymarum effusiones, utut mordaces, οφθαλμιαν non diutius duraturam spondent. Cephalalgia firmiter fixa, quæ lipppitudinem vel anteivit, vel consecuta est, periculum cæcitatis adfert. *Duret.* Si οφθαλμια magnam movet febrim, & eadem hac exasperatur, malum, atque cæcitatis metus aut mortis. Purgantia fortia in ophthalmiis perniciofa sunt & corneæ exulcerationem mucosam de facili invehunt, Si unus oculus inflammatus magis is dolet, quam si ambo. In ophthalmiis puerorum quære de achoribus, tumoribus glandularum colli, aliis morbis cutaneis, prægressis, eorumque medicatione instituta. Οφθαλμια venerea & scorbutica non sine summo periculo est, imprimis ubi in orbita os quoddam viciatum. Οφθαλμιαν scorbuticam chronicam zona ardente solutam vidimus. In contumaci oculorum inflammatione de contagio inquire venerero.

Bona spes est in οφθαλμία humida, si crassa pituita mollisque fieri incipit, qua palpebræ coalescunt, atque ubi hæ intumescunt. Chronica si invaluit lippitudo, difficulter extirpatur. Inflammatio si in superficie palpebrarum interna facile in suppurationem abit cum ευφορία. Οφθαλμία quo magis assuevit & periodica evadit, sæpiusque recrudescit, eo obstinatio observatur. In ophthalmicis inflammationibus sciscitare, an antehac hæmorrhagiæ fuerint familiares? Criticam in pleuritide observavit *Yvesius*. Humidæ genus ποωδης, quod incalescentibus palpebris, calente capite, cum febre esse solet multoque dolore, lacrymis primum multis, calidis, limpidis, vicina erodentibus, posthæc crassioribus, pinguibus, puris instar, crisis est febrium, nec turbanda. *Hipp. Plat.* Est aliquando cum visu duplicato. Quo magis crassa heic est pituita lacrymalis, eo plus detrahitur inflammationi; si turbatur salutaris hæc coctio, corneæ ulcera supercrescunt, acies obtunditur, quin lumen nonnunquam prorsus perit; vel in internam nobiliorem partem perniciose reprimatur materies morbosa. Οφθαλμία sanguinea diu persistens hypopyum, pterygium; serosa contumax, lippitudines, immo cæcitatem inducere potest. Vehementissima sæpe in oculi abit suppurationem cum cæcitate, dicunt χημωσιν. Non raro post febres aliosque morbos oriri solet, si horum materia in oculum convertitur, & hanc periculosiorem gignit inflammationem.

Gra-

Gravior οφθαλμία per menses quandoque durat, maculas in cornea relinquit, humores turbat, pustulas, ulcera circa corneam profert, quæ rupta evacuationem humoris aquei admittunt, quod visus quandoque abolitionem, corneæ subsidentiam, creat. Ad ophthalmiam & suffusionem proni creduntur præ aliis, oculis prominentibus gaudentes. Solutio fit ophthalmiæ dejectione alvi serosa, pituitosa, biliosa, cruenta; hæmorrhagia; febre; (hæc quidem magis serosa.)

Oculi vulnera ob vicinum cerebrum tuta haut sunt. Humores vulnere effusi protinus iterum renascuntur. Oculorum hæmorrhagia in adultis & infantibus rarior obvenit, nec letum infert. Ulcera oculorum curatu difficilia sunt & periculosa, magis tamen in cornea quam adnata, imprimis si è regione pupillæ ob remanentem cicatricem, quæ corneæ diaphaneitatem aufert, sicque visionem lædit. Cancer oculi semper incurabilis est, ni quandoque manu tempestitiva exstirpatus; ancipitis autem operatio est eventus, dum vel gangræna vel convulsiones vel repullulatio subsequi plerumque solent.

Amavrosis sive gutta serena perfecta & inveterata nullum medelæ relinquit locum, metumque apoplexiæ, paralyseos, incutis. Recens & imperfecta curationem admittit maxime in junioribus; item, si ex malis ulceribus; ex nimia venere; morbo venereo; si periodica; ubi ex partu difficili; ab humoribus collectis defluxione, nervos comprimantibus; contusione

gravi; ictu capitis; ab assumpto vomitorio vehementi; ex graviditate; à colica cum pertinaci alvi obstipatione; ex insufficienti variolorum aut morbillorum erupdone cum defluxionibus catarrhosis; (hæc circa annos pubertatis maxime magnam & plenariam recipit sanationem.) Cæcitatem ex achoribus provenientem, bien-nem, variolis abactam memini semel. Minus pariter manet auxilii, si in paralyticis, si humor vitreus turgeat & retinam premat; vel tumores nervum ubi comprimant. Notavimus cæcitatem ex podagra emplastico opiato à nebula agyrta repressa, cantharidibus hac feliciter revocata, depulsam iterum.

Gutta serena si superveniat apoplexiæ vel epilepsiæ, plerumque signum mortis est vel vehementiæ morbi insuperabilis. Qui subito à causa interna occæcantur, infaustum habent præsagium, nominant *Augen-Schlag*. Cataractæ sive suffusio spem bonam habet, si color albido-cæruleus, vel parum flavescens; si oculus nec durus est nec nimis mollis; si quid luminis relictum, ita ut pupilla in tenebris aliquantum contrahatur, in luce vero dilatetur; si simplex & matura; si oculus nullam aliam habet noxam, licet antiquissima sit, v. g. XXV. annorum uti notatur curata; *Maitre Jean*. contra vero, vix sanabilis est tremula & quæ huc illucque movetur; quæ colorem habet auro, æri vel ferro polito simile; si ex phlegmone, ictu gravi, longa atrocique ægrimonia; si antea fuere acie hebetes oculi; si de figura naturali recidit oculus nec sensus fulguris relinquitur;

si vitium in humidis ; si nil luminis distinguit æger , ea enim cum amourosi est hincque & operatio inanis ; si uvea vel ipsi cataractæ adhærescit , vel rigida est vel pupilla male viciata ; si capitis dolores vehementes adsunt ; debilis vel senex æger est. Cataracta lactea & purulenta haut ominò desperatum malum est. Variegata nondum maturitatem habet. Cataracta quæ optima visa & providissimè tractata , quandoque artem eludit ; & contra. *Heister*. Incipiens , ubi per nebulam quasi conspiciunt , in florente ætate medicamentis est superabilis. Cataracta post acutas malignas sterpitationibus sponte subortis quandoque tollitur. *Hofsem*. Suffusio idiopathica viæ in utroque simul incipit oculo. Suffusio quæ intermittit ac remittit , ex stomacho est , eaque quoque ambos oculos eodem tempore adficit , nec quid concreti humoris in iisdem cernitur. De sene nonagenario vulnere frontis à cæcitate liberato scribit *Alex. Benedictus*.

Epiphora est species catarrhi in glandulis oculorum. Epiphora à canthi majoris tumore , polypo narium , palpebrarum distorsione , vel fistula lacrymali , curatur , hisce sic latis causis ; æque , si puncta lacrymalia tensi cuticula obtexta sunt ; contra , si ab iisdem concretis , erosio , ablatis , caruncula lacrymali deficiente ; si morbus antiquus & à senectâ , immo frequenter , tum in fistulam degenerat lacrymalem. Ubi infans uberibus adhuc nutritus epiphora laboret gravi , in nutricem inquire , an Paturfæ veneno notata sit ?

Visus duplicatus recens, symptomaticus, à causa externa, spasmo, facile medicationem admittit; secus, inveteratus, in paralyfi obveniens; In fine febrium hecticarum mortem proximam indicit (est & in aliis mortis vicini obvia;) *Vater*. In defluxionibus oculorum chronicis amblyopiam aut amavrosin nunciat. In arthritide scorbutica frequens est. *Drawiz*. In ex morbis gravioribus reconvalescentibus quoque observatur.

Visus dimidiatus in scorbuticis ac hypochondriacis obveniens corrigi potest; contra si idiopathicus vix quidem. *Vater*.

Maculæ ante oculos volantes, variæ figuræ, difficillime tolluntur, præprimis si jam sunt antiquæ, & haut raro vel amavroseos vel cataractæ existunt prodromi; aliquando à varicibus retinæ producuntur. Σκληροφθαλμία sæpe oritur in ardentibus febribus; tendit in gangrænam, suffusionem, amavrosin, ac nonnunquam caliginem perpetuam, Corneæ ulcera oriri noscitur, si in ea aliquid de nigro albidum factum est. Cicatrices hinc enatæ, minus altæ levesque, in infantibus pededentim, adolescente ætate sponte extenuantur, & contra in adultis, nec operosa arte. *Platner*. Corneæ ruptura & uveæ procidentia exigua, curationis spem habet. Pterygium, Pannus sive Unguis plerumque incipit à narium parte & caruncula lacrymali, rarius à parte temporum; curatu difficillimum malum est; recens & minus remedis nonnunquam aufciltat, auctum vero & ad iridem se extendens, inveteratum, manui tantum cedit; unguis,

qui crassus, eversus, eminens, induratus, nigricans curari non potest, cancerosam enim naturam obtinet; si oculos in hoc affectu minor evadit, malum. Albugo difficillimæ curationis est affectio, corneæ enim substantiam lædit; quæ à pituitoso fit humore ex *οιδαλμια* relicto, curatur facile, imprimis si recens & in infantibus; quæ vero à cicatrice relicta, difficillime. Levcoma nunquam tolli potest; aliquando in pueris extenuatur. Staphyloma si non in ipso pupillæ loco atque inflammatio abest, non facile luminis acies corrumpitur; sæpe gravissimas inducit inflammationes, cephalæas, vigilias, suppurationes, haut raro cancrum ipsum. Phlyctænæ in adnata minus periculosæ sunt quam in cornea; superficialiæ pustulæ minus timendæ, profundiores contra, quum vel humoris aquei effluxûs vel uveæ procidentia curas augeat. Ectropium pro causæ diversitate curabile est vel minus; Inverteratum manet inemendabile; item, quod à paralyfi radicata; à cicatrice duriore ac grandiore. Trachoma, malum contumax, subinde prorsus insanabile. Hydatis palpebrarum cum inflammatione facile in abscessum & ulcus abit. *Αγκυλοβλεφαρον* cornea coalita sine cæcitate vel saltem visus læsione vix ac ne vix quidem curari potest; difficultas hæc suevit post ambustionem & variolos. Scleroticæ læsiones summa sæpe solent inducere deliria ob nexum cum optico nervo. Choroïdæ phlegmone sæpe oculi *προπτωσιν* movet; hypopyo quandoque finitur; & ne maturius opem feras, suppurat atque

rumpitur oculus; aliquando luminis cæcitatem inducit. In hypopyo pus quo copiosius, acrius & flavidioris est coloris, eo majorem incutit metum arrodendæ destruendæque non modo iridis, sed etiam corrumpendæ totius internæ oculi structuræ & suppurationis destructoriæ, quæ Sepedon nuncupatur. *Mauchart.* Strabismus ex cornæ ulceribus, cicatricibus, ex rhachitica ossis sphenoidæi intumescencia, magna suppuratione, parum spei relinquit. Qui à nativitate, ex obstetricis culpa oculo vexato; qui à parentibus hæreditate acceptus, nulla ope adjuvari potest. Nyctalopia plurimumprehendit pueros ac juvenes, iique vel sponte evadunt d. 40. vel 7. mense, vel post annum denu, vel supervenientes abscessus præsidio sunt. Rite menstruatae vix experiuntur morbum. Αγχιλωϛ & Αιγίλωϛ difficulter sanationem recipiunt, facile enim in fistulas degenerant; imo αιγίγλωϛ in cacochymicis interdum quid cancrofi alit. Ulcera canthi oculi majoris facile abeunt in fistulas, in impuro corpore haut raro carcinomatosas. Fistula lacrymalis recens in corpore sano sine carie, callo, ductus nasalis obstructione &c. medellam facili recipit; perfecta, quæ cutim externam perrumpit, sæpe calum, cariem habet comitem, non curatur, nisi his sublati; recrudescit, nisi ductus lacrymalis apertus continetur.

Αποφια oculi ratione causæ variam habet prædictionem. Quæ ex topicis narcoticis copiose vel nimis diu superdatis, à cephalæa chronica,

rebelli, à pravitate humorum superabili &c. melior est illa, quæ à nativitate, violentia externa, cum totali corporis *ατρεφία* &c. *Mauchart.* Non semper totalis est, pluries ex parte tantum, v. g. retinæ, quæ crebra in iis, qui vel quæ fortius aciem luminis intendunt, acu pingendo, filiis maxime ex auro ducto; item in pupilla obvenit. Hydrops oculi rarissime sponte diminuitur, inveteratus medicinis difficulter dissipatur, & si decreverit, visus tamen plus minus labe-
factatur. Tenuis spes manet, si humor sit concretus, turbidus, quasi congelatus, cataractam mentiens, & contra; accedente inflammatione, facilis superaccedit suppuratio, corneæ exesio, crepatura, effluxus humorum, ni operatio juvet, quæ aliquoties aliquando repetenda venit, quaque hydrophthalmia pluries feliciter aufertur. *Mauchart.*

Odontalgia, aliique dentium & gingivarum morbi.

Magnus est consensus aurium, dentium atque intestinorum. Morbi dentium in morbos oculorum mutantur, & contra. *Rega.* Feminae præ viris adfliguntur odontalgia, hi autem plurimum acerbius. Spasmus odontalgicus cum fluxu hæmorrhoidali sæpius conspirat. Ex dentis evulsione cruoris fluxio nonnunquam exoritur vix compescibilis, quam sæpe letalis. *A. N. C.* Si odontalgia à nervo in dentis medullæ hærente, læso, medicinis tolli nequit.

Ex atthritidis aberrationibus sæpius nascitur. Arthritis ac rheumaticis doloribus expositi rarò laborant odontalgia. Facile revertit ut articulares morbi fuevere. Recidiva odontalgix idiopathicæ rationem habet in carie dentium, symptomaticæ in congestione consuetudinali. Sternutatio fortis, vomitus, solvit ferofam. Dentis tyderatio abscessum ad gingivas enatum solvit. Dolentibus dentibus maxillarum inflammatio bona. Tumor in genis, gingivis aut maxillis subortus, doloris solutionem communiter adfert; aquæ per os ejectio æque salubris est. Odontalgia nimia febrim, vigilias, delirium, convulsiones quandoque adducit in junioribus præsertim. Quæ à sero acri, tenui, falso, vehementior quidem est, sed citius desinit, & contra, si à pituita. Quæ in scorbuticis & venereis curatu difficillima est ac contumax, sæpiusque recurrit, donec scaturigo princeps sublata sit. Si pus ex parulide exitum non habet, epulides, tumores fungosi, ulcera, caries & fistulæ crebro nascuntur. Nonnunquam per dentium radices & maxillæ foramina, per quæ vasa in eas subeunt, sensim extra fluit sanies è dente corrupto, & turbercula in mala vel mento excitat, quæ nullo modo curantur, nisi dens extrahatur. *Sennert.* Gingivarum erosiones perseverantes quandoque vermium intestinalium præsentium criterium præbent, iisdem per alia non indicatis *Hildan.* Hæmorrhagia gingivarum critica, licet rarius, obvenit interdum. Talem in ecthymatis laborante obviam, donec morbus superatus fuerit, non cessantem,

reprimantibus in mictum cruentum mutatam, & hoc cohibito arte, revertentem denuo tradit *Dodonæus*; pariter febrem ardentem sic solutam, ut sanguis instar rivuli profluens libras amplius quinque excederet, scribit *Am. Lusitanus*. Symptomata in scorbuticis & hæmorrhoidariis occurrit. Femine, quæ fucis ex mercurio utuntur; dentes nigros aut foedo colore infectos habere consueverunt; æque qui hydrargyro fuisse inuncti.

Oedema. Habitus cutanei subita inflatio.

OEdema promptius per hiemem crapulosis & senibus accidit. Quidam corporis crassioris & crapulosi cruribus œdematosi diutius vivunt. Evenit œdema omnibus corporis partibus, in- & externis. Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est aut capitis aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo male affectam esse; magna autem ex parte non unum aliquod horum adest, sed interdum multa, aut etiam omnia. *Cels.* Oedemata ab internis causis deteriora sunt illis, quæ ab externa manifestius pendent. Perrupta temporarium quidem levamen, sed funestum tandem eventum adportant; hinc & pluries erysipelas malum. Oedema pulmonum, pleuræ, mediastini &c. viam pandit pectoris hydropi. Oedematosi tumores alternant cum asthma. Oedemata ad crura & pudenda solviunt asthmata. *Bagl.* Tibiarum inflatio adparens vespere ac

mane discussa, cum bonis signis bona, cum malis mala est. Oedematosi pedum, crurum, tumores ex viscerum obstructione vel alio eorundem vitio laborantibus familiares sunt; maximeque id ominandum, si sunt vel augentur post hæmorrhagiam *δυσχερ. ov.* Artus oedematosos nec extra lectum perpetuo & insigniter frigere; nec in lecto constanter ac notabiliter calere, bonum præbet indicium. Oedema per se sine malis causis natum sæpe & per se finitur. Quod sponte, nulla ex manifesta causa adparet, diuturnum esse ac magis rebella assolet. Oedematosi pedum tumores sub febre orti adeo periculosi non sunt, quam si post eam remanent. Oedema febribus alias superventurum averruncat pyralissimus sponte accedens. Sponte febres intermittentes oedematosis tumoribus solvi, salubre est admodum; ast adstringentium usu suppressa febre, intumescere febres, quantum interest? ut, nisi prior morbus revertatur, salus sæpe sperari nequeat. In acutis tumidas partes spectari, sub aliis signis bonis malum non est; sæpius natura humores decretorie diebus judicatoriis, vel in declinatione, ad crura pedesque dimittere solet; aliquando etiam facies tumet, aliquando totum corpus.

Quibus accedit oedema manus, brachii, pedis, unius vel alterius, signum impedimenti circa cordis ventriculum aut auriculam est, ad eritque spiritus difficultas, ægrimonia ad interuersionem miseri properante. *Bagl.* Oedema

quod ex obstructione naturalis evacuationis solemnis, eadem restituta, juvatur. Scorbuticum, mali fomite exhausto, demum quoque cessat. Quod ex quartana male curata relictum, eadem revertente, abit; idem valet de scabie. Ex arthritide topicis excepta subnatum, nulla discutitur arte. Inveteratum ac hiemale pessimum, emollium mala ulcera & gangrænam facile infert. Quod vetusto & gravi succedit morbo ac anticipati, difficilius tollitur; & in morbis insanabilibus etiam nullam recipit curationem. Non adeo difficulter cedit œdema prægnantium robustiorum; ex gravi quadam sanguinis profusione, integris visceribus, reconvalescentium; ex fasciâ arctius ducta; post febres eodem solutas. Ast magis periculosum, quod in infirmis obtingit gravidis & diutius post ipsum partum remanet, id quod haut raro asthma, suffocationem, hydropem inducit. Si simplex est œdema, bene recedit, si autem ex depravato humorum statu, difficulter, & in scirrhum quandoque degenerat; perrarò etiam suppuratur, quod periculosum. Oedema sæpissime resolvitur, haut raro in nodos quosdam & excrescentia tubera migrat; si indurescat, in scirrhum abire solet.

Schelhamm.

Subitanæ habitus cutanei inflationis gravitas judicanda est ex materie peccante & subjecto individuo. Quæ ex graviditate post illam quoque abit. Aufertur optume diapnoë liberali; sudoribus; purpura; aliquando urinis crassis, copiosis; diarrhœa; sputis. *Transact. Anglic.* narrant inflationem repentimam & ingentem

mammarum, quarum sinistra 35. libras habebat. Ex terrore per omne omnino corpus inflatum hominem dicit *A. N. C.*

Ossium Morbi.

Ossium jam perfectorum diminutio aut totalis absumptio est observata *Ruyschio, Vattero*. Peregrinum plane ac mirificum nuper tradunt hujus *ταὶν μὲν* exemplum, cunctis artuum exteriorum ossibus cum corporis diminutione fusis atque mollitis, *Parisini in Diario la Bigarrure* dicto, salva hisce miscellaneis fide posita. Propter os laborans caro livida, malum. Caries cum ulcere ac gangræna, exostosis maligna & pædarthrocace cum cancro occulto & carcinomate, exostosis benigna cum scirrho benigno comparari potest. *Platn.* Caries ossium venerea, periculosa. A causa quæ externa facile tollitur, & contra, si ex vitiato corporis habitu. Quæ in ossibus raris cavernosisque; ad articulos, cartilagines, pessima. Ossa infantum carie ex vitio intus orto, ut pædarthrocace, inquinata, celerius corrumpuntur quam adultorum; si vero extrinsecus illata injuria, sub sana medela nulla decidit squama, sed os iterum in his suo perioestio protinus contegitur. Ubi dolor conquiescit, exeso perioestio, mala materies totum os voravit. *Platn.* Si ulceri vel fistulæ cum ossis vitio cicatrix inducitur mollis, rara, & quæ super cutim fere excrevit, eadem removeantur. Cranii caries aliquando ad extus vergit cum exfoliatione ac consolidatione, naturæ

beneficio felici. Os specillo inæquale ac asperum detectum, curiosum est. In spina ventosa consummata & vera præter excisionem remedium superest nullum. Talem vidi totius ossis brachii, radii & ulnæ ex paronychia digiti, eodem cultro quotidiano à circumforaneo crudeliter in rustico firmo abscisso, ortam. Exostosis benigna frequentius in capite & tibia nascitur; maligna ex scorbuto, rhachitide, morbo venereo, pessima & incurabilis est, maxime si horum morborum conjunctio adhuc sit, uti haut rarum est. Memini spontaneam luxationem & repositionem claviculæ in puella decenni, æque, ossis humeri in hebræo veterano epileptico, sæpenumero recrudescentes. Semiluxationem à terrore ingenti tradit *Pechlinus*.

In pueris rarior luxatio est, sæpe vero epiphyyses prope articulos à reliquo esse didicuntur, unde sæpe aridura. Luxatio ligamentorum muscutorumque vitio facta, nullam curationem recipit. Articuli, qui facile reponuntur, facile quoque iterum excidunt. Os humore confluyente sinu extrusum, vel quod ipsum id intumuit, vetusti sede adsuescere non potest. Luxatio causa interna eveniens ariduram partis post se relinquit communiter, maxime in junioribus. Os quod reponi non potuit, tandem cum sedibus, quibus residit, concrescit. Si reposito osse, vehemens dolor manet, vel convulsio succedit, in loco suo non est, & ab eo premitur ligamentum &c. Falsa est opinio, vertebrae ex toto inter se diduci, & ex toto etiam restitui posse. *Plain*. Raro vertebrae excidunt. Verte-

brarum distortio plerumque frustra facta est ; vereque residet in capitibus musculorum abdominis , ubi sub costis spuriis cum muscoli diaphragmatis orbicularis capitibus junguntur. *Schulz.* Costæ ac jugulum frequentius franguntur quam è sede sua promovenrur. Os coccigis ubi excidit vel fractum est , inflammationem , abscessus , mala ulcera , fistulam recti creare valet. Humerus frequentissime in aliam emovetur. Brachium flexum in posteriorem partem frequentius excidit , ubi hic articulus egreditur , ob valentiora ligamenta , axungiam , arterias , venas , nervos , quæ per cubitum feruntur , periculum habet æger. Manus raro ad minimum digitum , rarius ad pollicem , sede movetur. Femur raro luxatur , sæpius frangitur ; *Salzm.* sed prius quoque accidit aliquando , vix autem ex vi lapsive , nisi ligamento interno disrupto vel deficiente ; sæpius ab humoris in acetabulum confluxu ligamenta laxantis , exedentis , distendentis , propellentis ; quandoque à coxæ dolore longinquo. Frequentissimum est promoveri in interiorem inferioremque partem. Repositum facillime iterum prolabitur & vix sine claudicatione restituitur. Patella luxatur , sæpius , transversa imprimis , frangitur , quod imperitis opinionem ossis luxari facere potest , dum musculis sursum versus attrahitur ; ergo difficilem quoque curationem habet.

Talus si expellitur , magnum est periculum inflammationis hinc gangrænæ , vel abscessuum ,

fistularum , ossium vitii , calli , ἀγκυλωσεως.
 Sæpius denuo excidit ex illata ligamentis ἀτονία.
Platn.

Plantarum pedis ligamenta disrupta volunt aliquando amputationem. In magnis ossium comminutionibus atque contritionibus etiam post multos annos fragmenta ossium prorumpunt. Eveniunt ossium fracturæ ex humidorum vitio sine violenta causa externa contactu motuve. *Waldschm. Berl. woch. Med. und Chir. Nachr.* Fractura simplex & recens longe facilius curatur quam quæ cum vulnere , luxatione , magna contusione , sanguinis profusione , carie , atque inveterata. Aliquando luxatum os quoque fractum est. Os transversim fractum melius coit quàm quod oblique cum acutiori imprimis capite , pungentibus aculeis , ex quo inflammationis , suppurationis , febris , gangrænæ , hæmorrhagiæ , convulsionis &c. periculum. Difficilius glutinantur , quibus visceris vel humorum inest corruptio. Fractura , quæ non conferbuit , ex vetustate incurabilis fit , articulatione oborta analoga. *Salzm* Fissura metum facit ne medulla vitietur. Si os juxta articulum fractum , facile ἀγκυλωσις manet. Callus , quasi ossis cicatrix , exuberat facile , membro indecoro , ob fasciam maxime in junioribus laxiorem ; vetustate confirmatus raro extenuatur. Malleolo fracto facile superincrescit callus , indecora parte. Narium ossa fracta crebrius gravem inducunt inflammationem , occasionem que faciunt suppurationibus , ulceribus , polypis , ossium vitiis , idque potius , si cum vulnere.

Maxillæ inferioris fractura cum ossium emotione periculi est asperi ob nervum quinti paris & arteriam quæ percurrunt. In jugulo oblique fracto gravis metus est ob vasorum subclavio-
rum vulnerationem. Fracturæ scapulæ cum vulnere aliquando supervenit emphysema. Costæ fractæ ad interioraque inclinatæ pleuram offendunt, ex quo gravis inflammatio, febris, spiritus difficilis, dolor, suppuratio, sputum cruoris, emphysema, (maxime hoc quidem si cum vulnere) interdum intercostalium vasorum læsio, quæ res quandoque mortem maturat. Vertebra ubi excidit vel perfracta est, adeoque medulla violata, plerumque nulla est curatio; partes inferiores resolvuntur, alvus & urina supprimuntur, homo intra quosdam dies extinguitur. Idem fatum manes eos, quibus os sacrum transversum fractum est. Si ex sterni osse quid fractum sit, valde periculosum, præprimis, si id totum casus perrupit; Si os vitium contrahit, tumores supernascuntur cum suppuratione, mala ulcera cum carie relinquentis Medium femur, oblique maxime, fractum, brevius fit, validioribus ac plenioribus musculis dum adducitur. Os femoris fractum vix ante dies 50. vel 70. fanescit. Si patella à parte infima frangitur, vel rupto ejus ligamento validissimo distrahitur, majus periculum est; si plura fragmenta sunt, callus nimius facile superincrescit, unde articuli contracti ac rigescentis metus; si in longum finditur & frangitur, tolerabilius est. Sutura percussæ, imprimis sagittalis, grave portendunt periculum.

Os

Os frontis super supercilia fissum vel fractum, pariter. Contrahissura cranii difficiliter reperitur, non ita facile quoque sanatur. Quum homo, cui mens constat, in parte aliqua cranii dolorem percipit; quum alius propter continentem somnum appellatus ignorat, vel qui inter verba desipit, manum alicui loco crebrius ad-mover, conjectura perducimur ad noxæ sedem. *Platner. Heister.*

Paralysis.

EBriosi in paralyfin labentes omnem simul memoriam & ingenium perdunt. Quandoque per se ingruit paralysis sine prævia apoplexia prægressis tantum torpore, gravitate, vertigine; facile tamen in eam migrat. Tremor, formationis sensus, stupor in corpore sano est prodromus paralyseos, in paralytico sanitatis. Paralytici memoria fiunt debiles, obliviosi, ac tandem quasi pueriles, maxime linguæ paralyfi correpti; hi quidem si juniores, superstites diu esse possunt, si annosiores, facile recursum paralyticum, fatalem, sustinent. Paralysis vix unquam in alium morbum mutatur. *Piso.* In maniam tamen sive potius summum delirium versam notat à *Bergen.* Paralysis curatu, maxime & sensu deficiente, semper perquam est difficilis, maxime in senibus, & quæ inveterata. Infantes si corripit, circa pubertatis annos quandoque liberantur. Paralysis torquens facilius curationem recipit, quàm ubi & omnis abolita sensatio. Mediocris paralysis vix sanatur,

vehemens sanari non potest. Quæ ex nervo rupto aut inciso nata, non curatur. *Æstate* ac vere facilius tollitur, quàm autumno & hieme. Pes paralyticus facilius restituitur quàm brachium. Sinistri lateris periculosior est illa dextri. Intra annum sæpe fortior recrudescit. *Stahl.* Rarò tertius annotatur recursus. Paralysis in acutis plane perniciofa; quamvis vita redditur, id tamen membrum ferè debilitatur. Febris solvit paralyfin à fero, viscido, natam, imprimis si æger viribus constet, absque dolore capitis & vertigine sit. Sponte sua solvuntur paralyfes aliquandò per fortes animi commotiones, v. g. incendium, terrorem gravem. *Pechl.* Bonæ notæ sunt: in recenti morbo copiosa saliva; sensuum (plus, minus,) memoriæque integritas; urina crassa cum symptomatum remissione; si vaga magis existit; si quid caloris naturalis superest; si reviviscit dolor, tremor, formicatio membrorum, spinæ dorsæ, femorum, lumborum; si œdema in declinatione accedit pedum; aridura ubi vanescit; motus ubi redit; membrum alitur; pulsus magis æqualis ac fortior fit; si excrementa inscii prius emiserint, jam vero moneant, quando demittere volunt, &c. Mala sunt indicia; si feces & lotium involuntariè exeunt; si ex paralyfi in apoplexiam incidunt; si paralyfis ab apoplexia; si plures occupat partes; ubi *μαρασμος*, partis macies, sudor colliquativus superveniunt; si cum sæva convulsione & magno calore partis oppositæ; ubi cum frigore, insensibilitate, pallore, atrophia partis;

oculi affecti lateris, ubi cum extenuatione, &c. Si tumor membri paralytici chronicus sponte subsideat, brevi mors instabit. Obtingit nonnullis lateris correpti sphacelus, antequàm moriantur. Obeunt tandem *μαλακω* & colliquativo sudore; vel apoplexia subito necat. Oris resolutio recens alvo cita finitur. Scorbatica paralyfis, radice sublatâ, tollitur. Abdominis & artuum inferiorum plerumque letalis est, & non raro gangrænam partium resolutarum habet comitem.

Paralyfis venerea bene cedit suis medicinis, ni admodum fixata & corrupta. Scorbatica facile in convulsionem abit; doloribus arthriticis sæpe succedit; diarrhœa aliquando solvitur. *Eugel. Draw.* Solent qui per omnia membra resoluti sunt, celeriter rapi; at si correpti non sunt, diutiùs quidem vivunt, sed raro tamen ad sanitatem perveniunt, & plerumque miserum spiritum trahunt, memoria quoque amissa. *Cels.* Pareses ex intestinalibus morbis paulo difficilior quandoque curantur, si recentes, antiquiores facilius. Paraplegia valde periculosa, apoplexiæ prænuncia, hac nata, letalis. *Bærh.* Convulsio paraplegiæ superveniens quandoque solvit eam.

Hemiplexia sanguinea curatu quidem faciliior est, ast facile revertit ac in ipsam cerebri hæmorrhagiam sæpius terminatur. *Hoffm.* Serosa non subitam quidem infert mortem, ast difficillimam curationem. Lingua paralytica citius officio deglutiendi cibos masticatos quàm sermocinandi fungi suevit. *A. N. C.* Hemiplectici, quando linguam exerere conantur, trahunt

semper in latus sanum ; si vero valeant rursu recto emittere itinere & paulo vibrare , spe^{ss} est restitutionis. *Lege pagellas de Linguae morbis* , p. 174. Memoriae debilitas à paralyfi , præcipuæ linguæ , apoplexia , deliriis , læsionibus externis violentioribus , difficillima est.

Parotis.

QUod de parotidibus dicitur , valet etiam de maxillaribus glandulis.

Parotides in morbis maxime acutis , prædicunt horror ; capitis dolor ; bombilus aurium ; coma ; surditas ; hypochondria dura , tensa , tumida ; convulsivi motus cum alto stupore ; si venæ micent in temporibus faciesque si turgidula fuerit cum pallore , nisi in hoc casu urina vindicet multa , crassa. Febres quibus junguntur , metastasi facta , parotides , semper quid maligni habent. Omnes parotides ferè semper suspectæ haberi solent propter loci angustiam & cerebri viciniam. Parotides in augmento & statu februm malignarum & purpuratarum letales. Optime sunt declinante paulisper morbo accedentes & suppurari. Bonæ extuberant sine dolore , die critico , integris viribus , cum signis coctionis , magnitudine moderatæ. Quæ cum doloribus in febribus exoriuntur , non residunt neque suppurantur , has solvit larga hæmorrhægia , diarrhœa biliosa , copiosa , dysenteria , sedimentum urinarum crassarum , abscessus ad articulos. Parotis in ardente febre ad suppurationem non veniens , letalis. Parotis si symptomatica

exoriatur, i. e. si, eadem apparente, symptomata adhuc vigent & morbus ne minimùm mitescit quin potius augetur, pessimum, omnes enim moriuntur; critice si veniat, bona. *River.* Si crudo adhuc morbo parotis exsurgat, nec ob urgentia gravia symptomata suppuratione expectari queat, dandente ferro statim urenda & ita procuranda suppuratione. Sic enim recipit materiam morbificam & conferre potest. Recedentes sine ratione neque ad suppurationem progredientes vel interficiunt vel recidivam annunciant, prævio algore quodam. Purpura & parotides aliquando se invicem excipiunt. Per parotides in petechiis quoque fit salus, urina simul sudoreque bonis. Parotis inflammata ita premit venam jugularem quandoque, ut homo quasi suspensus vel strangulatus pereat. Parotis serosa non rite suppurata nec resoluta anginam quandoque inducit malam. Parotides catarrhosæ sive hydroparotides, prodigiosæ quandoque molis, tussi atque sputis optimè solvuntur. *Piso.* Urina cum cruda, non cocta, atque fractis viribus jam quæ adveniunt parotides, mortiferæ sunt. Urinæ cum rigore suppressæ, malæ ac convulsoriæ tum alias, tum si cui antea sopor fuerit; spes autem his est abscessum pone aures. *Hipp.* Quibus profundè ac crebro respirantibus est icterus & febris acuta, si cum hypochondriis duris perfrigefacti fuerint, glandulæ juxta aures intumescunt; hique parotidum abscessus vindices sunt icteri & reliquiarum febris. Urina in abscessibus juxta aures celeriter & vix modice coctæ, malæ, & perfrigeri hoc modo, malum;

et enim indicat aut præsentis augeri aut novos accedere amplius. *Hipp.* In diuturnis morbis non suppurantia aurium tubercula mortem adferunt, iis autem alvi ferè dimittuntur.

Partûs labores. Parturientium & Puerperarum ægrimonix.

Feminæ morbo attritæ sæpius pariunt feliciùs quàm robustæ. Funis umbilicalis circumvolutiones v. g. circa collum sunt à primis fetûs rudimentis, nec in partu demùm fiunt. *Pechlin.* Quò magis pariendi tempus menstruo tempori consueto se accommodat, eò facilior promittitur partus. Gibberosæ ut plurimum difficulter pariunt. Mirabiliter nati sunt fetus sub matris somno profundo, alii post mortem ejusdem. *Heister. Vater.* Quæ gestantes utero febribus corripuntur aut vehementer sine evidente causa extenuantur, eæ difficulter & cum periculo pariunt, aut abortientes periclitantur. *Hipp.* Adpropinquantis ad pariendum dispositionis à pluribus diebus signum est, molis abdominis prægnanti plane sensibilis inclinatio ad hypogastrium deorsum. De fetûs emortui notis vid. p. 118. Fetus vivus adhuc, moriente matre, aut in matrice existens, aut ex utero in partu rupto in cavum abdominis delapsus, servari potest manu bene tempestiva, neglectus brevi post vita privatur; quo Lex regia ff. L. XI. tit. VIII. sane collimat.

Partum difficile prædicere licebit, ubi aquæ omnes ante partum effluunt; uteri fluxio cruenta

liberalis anteit; femina crebro inhorrescit; ubi dolor partûs languidus ac per longa demum urget intervalla vel justo diutius emanet, aut nullus plane est; si dolores spurii ad præcordia procurrunt cum animi defectione atque angore; ubi convulsiones accedunt, utpote itinera præcludentes, &c. Rigores horroresque sub partu difficili non semper testantur fetûs mortem, sed plus sæpe initia febris inflammatoriæ ex utero. *de Berger.* Vomitus nigrorum in partu difficili, foetoris intolerabilis, malum. Difficulter parturienti sternutamentum superveniens, bonum. *Hipp.* Mortem in difficulter parientibus indicant lethargus, sudor frigidus syncoticus, dispnoea, delirium, convulsio, risus Sardonicus, &c. Puerperæ sæpe inopinato moriuntur ex nimio partûs labore, interno anevrysmate rupto. Partum difficilem sæpe sequuntur tabes (*Eysel.*) scrofulæ, melancholia, mania, apoplexia, &c. hæc quidem ultima diebus primis vel mox funesta vel in paralyfin degenerans. Ventris dolor à partu cruorem, purulenta expurgat; in hisce doloribus peritonæum simul patitur, sæpe quoque sunt ab impuritatibus, cruditatibus, flatibus in coli flexu. Puerperæ tractari debent ut graviter vulneratæ. *Waldschm.* Purgantia in puerperis tanquàm pestis fugienda. *Bagl.* Feminae parcè menstruatae; parca quoque experientur lochia. Lochia nimia sub syncope & convulsionibus sæpe interficiunt: Obstetricum violenta manus plurimum hic venit accusanda. Plura de his cap. de Uteri morbis ceteris, ubi de hæmorrhagia uteri post partum. Lochiorum

immoderata profusio repentè cohibita, pestifera est; facile namque inflammationem, febrem acutam, gangrænam, &c movet: Signa in his venturæ mortis sunt veternus subanxius cum impotentiâ, sudatiuncula & fugaci extremorum frigore.

Lochia excedentia sibi relicta longe minora incommoda post se trahunt, quàm incongrua arte citò cohibita. Lochiorum vices supplet diarrhœas, dysenteria, hæmorrhoidum fluxio, vomitus sanguineus, sudor largus; ergo diarrhœas, dysenterias, &c. puerperarum non semper periculosas habeto. Lochiorum fluxio secunda & quasi critica solvit cacochymiam illam humorum sub prægnantia contractam. *Bærh.* Si cum febre acuta lochia fluunt dolorosa, ut plurimum uteri læsio à placenta vi evulsa subest, unde inflammatio, suppuratio, gangræna, &c. In lochiorum ataxia semper quære de secundarum extractione, statu. *Heister.* Lochia remanentia colicam, uteri inflammationem sphacelumque, febres acutas, inflammatorias pluries inducunt. *Heister.* Lochia difficiliùs fluunt in feminis, quæ vasa habent exilia & habitum corporis spongiosum. Dolentibus mammis post partum, lactis culpa, lochia supprimuntur sæpissime, remittente mammarum dolore, lochia libertati restituuntur. *Bagl.* Rigor à quo cessant lochia, purpuræ puerperis periculosæ nuncius habendus. Quæ in puerperio moriuntur ut plurimum ex retentis lochiis obeunt. Puerperæ si suppressis lochiis decedunt, sanguinis mole oppressæ pereunt, venæ sectione

neglecta. Si, retentis lochiis, accedunt summæ præcordiorum anxietates, animi defectiones, laboriosa & anxiosa spiratio, facile prædicas purpuram. Frequentiùs retinentur in illis, quæ difficillimè peperere. Puerperæ si propter partum laboriosum siti adfligantur, & adsumant potum frigidum, vel aëri frigido se exponant, statim lochia supprimuntur. In puerperis præstat primis diebus alvum esse siccam, obstructam, lochiis rite fluentibus, quàm fluxam. *Waldschm.* Lochia retenta in utero aliquando suppurant & per hypogastrium demùm expurgantur, femina superstite. *A. N. C.* Omnis fere diarrhœa puerperis est infesta maxime in principio; sed quæ lochiorum vices gerit, non delassat, nec cum febre est, melioris est eventus; in puerperis respice transitum materiæ excrementitiæ ab utero ad intestina. Diarrhœa choleroïdes in puerperis, quæ sub graviditate alvi erant obstipatæ, facile evenit ex refrigeratione; libenter accedit uteri inflammatio, quin tenuium intestinorum, quod valde periculosum; æstus si sub diarrhœa permaneat internus, malum est, & contra.

Purpurâ, licet optime succedentibus exanthematis, vix liberantur secure puerperæ; nisi indivulsus futuræ salutis comes adveniat genitalium rebellior catarrhus i, e. fluor quidam albus, lochia secundaria sive alba nuncupaveris, vel uberius colostri per ubera effluxus. *Comm. lit. Nor.* Purpura plurimum difficilior extractam sequitur secundinam, vel lochia remanentia. *Werth.* Situs erectus in purpura puerperarum

periculosus, & quandoque inopinato subitoque moriuntur. Uteri læsio à partu quandoque post multos demùm se prodit annos. *Hoffm.* Placenta in utero relicta tempori quandoque committenda, viribus recuperatis, obambulanti iterum, sine ullo incommodo excernitur. Placenta per annos in utero feminæ sine putrefactione hærere potest, modo aër haut accedat; æque tunc fetus mortuus ad notabile tempus; exsiccata nonnunquam tarde excernuntur. Secundæ remanentes putredinique corruptæ, salva femina, semel iterumque aliquando excluduntur. Restitantes significant uteri purgamenta cadaverose foetentia. *Comm. litt. Nor. Hild. Schacher.* Tremor qui supervenit mulieribus post partum ex retentis quibuscunque in utero est periculosus affectus, subinde enim epilepsias letales infert. Secundæ improvide ac violenter extractæ fluorem album plus sæpe inducunt. Febris lactaria maxime infestat quæ difficulter peperere, primiparas, cholericas; typum servat quotidianæ, tertianæ, intermittens, vel in catarrhalem continuam transit cum vel sine purpurâ, fit aliquando erysipelatodea vel etiam inflammatoria; proniores tamen sunt in continuarum quàm intermittens typum. à *Bergen.* Lactis præsentia non supponit puerperium. *Hipp.* Lactis abundantia sæpe tollitur diarrhœa. Consensus magnus est inter mammas & uterum. Si mulier laborat scirrho, cancro mammarum, facile quoque talia gestat in matrice. *Bærh.* Mammæ extenuatæ non facile augmentantur. *Forest.* Mammæ inflamatæ faciliior est &

felicior suppuratio quàm resolutio. *Bærh.* Mammarum tumor & inflammatio maxime in iis evenit, quæ lac habent acescens. Mulieribus quæ denso sunt corpore tardiùs apparet gigniturque lac, iis vero quæ rarum corporis habitum habent, citiùs. Si puerpera recens de dorsi dolore queratur, quære an nutrientia nimis capiat, uberaque lacte turgeant, negligerque depleantur suctu ab infante infirmo. Hemicrania quæ interdum puerperium excipit; sæpius in cæcitatem terminatur. Singultus puerperarum multum alit periculi. Intumescencia abdominis post partum tandem in ascitem aliquando desciscit cum febre erratica necantem: Mesenterii glandularum tumor facile sese associat. *Vrat. hist. morb.* Tumor abdominis, figura varius, farciminalis, &c. post partum, ubi inveteratus, est incurabilis. Recentem curatum vidi larga diarrhœa; altera vice, magna & longe pergente, hæmorrhagia. Tumor genitalium post partum sanguineus libenter fit habitualis in sequentibus, facileque in gangrænam abit; si cum rupto perinæo, pejor est. Paralytodes post partum medicationi plurimum asculat prudenti & tempestivæ. Uteri sphacelus est frequentissima mortis puerperarum causa. Si quando ob nimiam sanguinis post partum & in puerperio profusionem lentus cum pulsu frequenti & debili calor assidue urget, neque mane post somnum sedatur, & juncta inappetentia plenaria, virium dejectio, circa 6 septimanam, ni citius, syncope moriuntur. *Hoffm.* Puerperis febre acuta laborantibus vel imminente morte

vel post illam brevi sanguinem è naribus prodire , crebrò accidit. Puerperis acute febrientibus , purpura potissimum , si sub exacerbationibus cruor pro lacte mammis liberaliter fluat , lacteus humor sub remissionibus finito morbo , & alvus dilutule fluxa erit & genitalium rebellior catarrhus adfliget. Puerperæ febricitantes facile fiunt epilepticæ. Puerperis febre continua correptis si superveniat dyspnœa , semper periculosum , ac magna ex parte moriuntur. *Waldschmidt.* Plurimæ ex puerperis integramente mori solent , quod multos fallit , sed noscitur ex pulsu. Urinæ incontinentia à partu est malum molestissimum , & plerumque per medicamenta curatu difficilimum , magis adhuc , si ex vesicæ in vaginam uteri perforatione ; ubi cum laceratione sphincteris vesicæ excrementiæ fungosæ facile accedunt. *A. N. C.* Maniam , melancholiam metuendam significant lochia retenta , auditus gravis , non coërcenda dormiendi cupedo , somnia fatua , faciei rubor immodicus cum garrulitate , anxietas , cordis palpitatio maxime quidem ubi accedit hæreditaria dispositio. Tertianas remittentes pluries simulant. Difficilia sunt , sed non citò perniciosa. Abeunt facile in tabificas cum fatua inertia ad mortem usque. Vaga melior stata. Citissime , quæ assidua , tardius , quæ remittit , mutatur , longissima est , quæ intervalla habet. Excipere potest epilepsia. Quæ serius à partu adoritur , diuturnior. Mammarum inflammatio & abscessus auxilio esse queunt. Minuunt , auferunt malum redeuntia lochia , repetentia

menstrua, hæmorrhoides, dysenteria modica, viri consuetudo fœcunda, quartana, tumor dolorque artuum cum febre ac urinis turbidis. *Jo. Just. de Berger Diff. Gætt. de Puerper. man. & melanch.*

Pernio.

SI in pernione cutis finditur ac exasperatur, mali moris ulcera fiunt. Si congelatio magna facta, subito admissio calore, regelatur membrum, sphacelus ex facili supervenit. Gangræna à frigore inducta tum imminere suevit, quando derepentè acutus dolor pungens & urens partem invadit; ruber, micans in lividum colorem abit, & postea torpor cum summo frigore observatur. Semper hæc periculosior, quàm quæ à causis calidis.

Petechiæ.

GEnius hujus morbi, ut aliorum acutorum, non semper unus idemque est. Ex lingua & respiratione hoc in malo certissimæ sumuntur prognoses. Maculæ erumpunt 4. 7. die, durant 3. 4. 5. dies, & febris 7. 11. 12. remittit die. Duratio morbi omnis est ad dies 17 — 24. Febris petechialis quò magis symptomata dissimulat & insidiosè procedit, eò gravius periculum minatur. Petechiæ contagiosæ sunt & epidemicæ, admodum periculosæ. Pluries moriuntur quàm evadunt. Quò tardius erumpunt (d. 7.) eò melius; quò citius, eò

magis vagæ & periculosæ; nimis copiosæ, mortiferæ. *Stahl.* Si petechiæ post 7 d. sine levamine erumpunt, purpura alba subest, si hæc triduo post vel serius apparet, iterum boni quid sperari potest. Hic posthæc diarrhœa utilis est. *Stahl.*

Exanthemata sunt simplex accidens & symptoma, nec critici quid, nec salutis spem faciunt. Purpura simul una cum petechiis efflorescens, non semper letum infert. Maculæ quo magis rubellæ, floridæ sunt, eo melioris notæ, & contra coloris lividi, plumbei, ex atro viridescens, sphacelosam corruptionem arguunt. Ingens periculum, si recedant. Melius est, si in pedibus, cruribus, naribus & lumbis apparent; pejus, si circa scapulas, dorsum, anteriorem pectoris & sterni partem, in facie. *Roboret. de febr. pedicular.* Illi ægri, qui notabilioribus capitis doloribus adficiuntur, communiter minus periculose decumbunt, quàm isti in quibus nullus, imprimis in capite, sensus obvenit molestus. Qui bene constantes mente nil queruntur nisi lassitudinem, inappetentiam, somnum nullum aut levem, periculose ægrotant. *Carl.* Periculosa signa: Urina largior; lethargus; singultus; si in facie apparent; hæmorrhagia cum symptomatis gravibus, &c. Letalia sunt signa; dejectio animi irrationalis & continuus mortis metus; lypothymix frequentes à primo morbi insultu; largius lotii profluvium; dolor bulbi oculorum sine omni οφθαλμία; singultus ab initio & circa statum; coma cum frigore extremo-

rum & stertore, hiant ore; tumores capitis & artuum; urina atra in principio, licet mutata in declinatione in meliorem; sitis vel nulla vel non sedanda; αφθαί; angina; lingua nigricans, fissa; oppressio pectoris persistens; delirium post sudorem vel alvi fluxum ingravescens; convulsiones, cardialgia in statu; vomitus in fine morbi; livores in dorso circa statum & in principio ipso; sudores regimine coacti, vel in ακμῇ pertinaciter repressi; refrigeratio, ex qua facile αφθαί periculosa, &c. Circa fauces non tumentes irritationes dolorosæ phrenitidem significant letalem. Non facile his in morbis quispiam decedit, cui saliva & sputum liberius fertur. Lacrymæ, surditas non adeo stabile, ptyalismus infallibile sanitatis prognosticon. Crisis fit per sedes; sudores largos foetidos non coactos; salivæ viscidæ uberiores rejectionem; tumores, parotides, simul urina sudoreque bonis; abscessus in partibus ignobilioribus; purpuram, urinas; icterum; sommolentiam unius vel plurium dierum; vermes multos exclusos; rarissime per hæmorrhagiam. *Hoffm. Stahl. Hist. morb. Vratisl. A. N. C. Weitbrecht de febr. const. petech. Petrop. 1735. grass.* Per abscessus quandoque evadunt ægrotantes, de acuto in chronicum mutato morbo. Ictero, sudoris ad instar, non pauci liberantur, post 7 diem apparente. Hæmorrhagia extra dies criticas cum incremento delirii; αφθαί prædicat; quæ vero præposteram excipit venæsectionum aliquando liberat à malis per istam

inductis, ut delirio, soporosis affectibus, angina. Delirium maxime terreat post 7 d. antea non æque graviter. Diarrhœa in principio ambigui eventus est, in statu & declinatione salutaris, nec exanthematum retrocessio ex ea timenda. *Stahl.* Maxime facit circa vel in diebus criticis, à 7 ad 14. Alvus adstricta omni tempore nocet hincque faciles sunt hæmorrhagia delirium, αφθαί, angina, sique hæ binæ posteriores inolecant, funestum. Alvus involuntaria pluries plus terriculamenti adfert quàm terroris veri. *Weitbr.* Urinæ sedimentum hoc in morbo est lacteoroſeum, levi flavedine pallens, vitrumque, in quo est, alba cuticula imbuat. Ægri ex hoc morbo notabiliter contabescunt, superato autem isto brevi rursus carnes recipiunt.

Phlegmone. Abscessus. Gangræna.

Sphacelus.

IN Phlegmone sive inflammatione ista, quæ externas corporis sedes infestat, periculum majus est quàm in erysipelate atque abscessu. Cachecticis atque senibus ferè semper funesta evadit. Putredo aliquando sine inflammatione oritur. Inflammationi tumorum, vulnerum, ulcerum suppuratio præsidium est. Circa generationem puris dolores, & febres notabilius accidunt quàm isto absoluto. Abscessus de levi in ulcus mutantur ob insanam medicationem. Abscessus glandularum facile in profundum

ten-

tendunt, atque ex perversa cura in mali moris ulcera migrant. *Platner.* Abscessus musculorum abdominis sæpenumero eveniunt ex ischia-de diuturna. Suppuratio superveniens sphacelo optimum signum. Abscessus salutis & optimus est, qui post signa coctionis; debitæ magnitudinis; in loco idoneo, remoto, delivi ac capici; non valde exquisiti sensus; qui citissime ad suppurationem pervenit; qui maxime ad exteriora egreditur, in acumen elevatur ægrumque sublevar, & contra, imprimis qui ad interiora vergunt vel intro rumpuntur. Abscessus in ulceris indolem verti noscas, si eorum superficies pallescit, livescit, pruriginoso ardore molestat, faniem decolorem, tenuem exhibet. Abscessus externi refractarii & rebelles de abscessibus internis, alicubi delitescantibus haut fallax sæpe præbent indicium; & hi illis emergentibus sæpe solvuntur, v. g. lienis, illo inguinis, epatis; illo crurum, &c. Magnæ & diuturnæ suppurationes, æque, si pus non emittitur, vel suppurationis cohibetur, sæpe cacochymiam, & si vis, hæcticam, relinquunt. A spinali medulla compressa fit paralyfis, gangræna. Quæ à causis internis semper pertinacior est quàm quæ ab externis. In externis sedibus aliquando superatur, in internis semper est letalis. Gangrænam stare & pus inter id, quod vivum ac emortuum est, moveri, nunciat crusta, quæ compressior fit ac contractior, oræ autem ulceris circa crustam, quæ intumescunt, rubent & pure madent, dicunt. *Platner.* Si incisis pustulis humor effluit in gangrænosum membro limpidus, pallidus;

P

spes manet; si vero is cruentus, flavescent, malus est; pessimus, si lividus, subniger, foetidus notabiliter. Mortis indicium, ubi circa ulcus omnia arida fiunt ac nigra. Siphylitico veneno inquinatum corpus aggrediens gangræna, plurimum facilis est. Nulla gangræna leviter terrere debet, semper enim in sphacelum mortemque tendit. Curabilis, quæ modo orta est ac nondum plane tenet. Curationem non admittit, quæ integram manum pedemve ad corpus usque occupat, quæ stipata febre acuta, vomitu, syncope, &c. Periculosissima est, quæ intus incipit; quæ ex humorem vitio, v. g. in *φθισι*, hydrope, scorbuto, vel defecta virtute vitali oritur. Perniciosissima est ex morfu animalium, quæ vitus habent, potissimum cum nervo icto; totum corpus in hoc casu fit icteritium, junguntur syncope, convulsio, spiritus angustia, &c. *Platn. Schelhamm.* Aliquamdiu aliquando gestantur gangræna correptæ partes impune, sine ullo motu & sensu existentes, citra corruptionem vicinæ; idque maxime quidem, si ex frigore, vel per metastasin inducta fuerit. Senes sæpe unica die pereunt interdum pluribus juvenes. *Hild.* Si in parte gangrænosa vehementius agitantur arteriæ, gravius habet periculum. Quamdiu in gangræna adhuc sensus ac rubor cum calore adest, tamdiu aliqua spes avertendi sphacelum superest. Gangrænam artuum lentam in Galliis ex fecali cornuto anno 1710. popularem *Ac. Sc. Reg. Paris.* commentatur. Sphacelus gravior restitui non potest, nilque aliud superest, quam

miserum unicumque auxilium, ut quo cetera pars corporis tuta sit, quod mortuum est, abscindatur. Si in sphacelo partis defectus sensus & motus prius se exserit quàm ejusdem actualis corruptio, curatione feliciter cedente, sensus illi ac motus quoque redibunt. *Carl.* Sphacelus à causa interna sponte emergit, familiaris cachecticis, senibus, scorbuticis, &c. Malum est chronicum magis, lentoque gradu interficit. Nascitur quoque in à nimia venere invalidis. Incipit plerumque ab extremi arrubus pedumque digitis. Nonnunquam superveniente febricula, celerius serpit, vel consistit moto pure inter illud quod vivum est & quod emortuum. *Platt.* Spacelus loca carnosaf non alte occupans, v. g. nates, femora, &c. valentioribus remediis, adhuc aliquando cedit.

Phrenitis varia.

Delirium ex vulnere, dilaceratione, contusione, corruptione ossis, perioftii, aponevroseos, tendinis, &c. judicii rationem habet in natura læsionis & subjecti. Inflammatio meningum potest esse sine delirio. Ex deliriis ea minus mala censenda, quæ mitia levique sunt & non perpetuo ægrotos tenent, sed parvo tempore atque cum bonis signis vel saltem non letalibus perdurant.

Delirium leve ac facile transiens, instante crisi, & absentibus aliis signis suspectis nullum periculum habet, quoniam sublata causa, per crisin,

tollitur effectus. Delirium circa naturalia, fueta & necessaria, malum. Deliria, quæ circa initium morbi apparent, magis periculosa. In febre continua leniter delirantes, si profunde respirent, fiunt phrenitici. Surditas, non sequente narium hæmorrhagia, delirium portendit; surditati vero succedens delirium, malum; post delirium surditas, mali solutionem indicat. Desipientia levis paulisper ascendens, abit in furibudam phrenitidem. Desipientiæ cum vigiliis, sopore, convulsiones minantur. Deliratio quæ cum risu, gestu jucundo fit, tutior, præcipue si superveniat fluxus hæmorrhoidalis, quæ vero studio adhibito, periculosior. *Hipp.* In morbis complicatis delirium conjunctum ventriculum pro parte primaria affectum ostendit. *Bagl.* Ex insania in raucedinem cum tussi fit secessio. Insanientibus accedens convulsio oculorum aciem retundit. Vehementes mentis emotiones fientes absque quiete, spiritum efflarites, perniciosæ; diurnæ fiunt partium resolutione, alvi perturbatio si his ingravescentibus adest, nigra ad judicationem prodeunt. Desipientiæ cum voce stridula, tremula & linguæ convulsione tremula, vehementiam morbi indignant. Vehementi insania detenti, tremuli cum crebra sputatione, metus est, ne phrenitici evadant. Dementes obscure, ut vix desipere videantur, phrenitidis metum habent. *Hipp.* Desipientiæ, quæ jam admodum fractis & debilitatis viribus succedunt, pessima sunt. Facile phrenitici fiunt ad pneumonicas febres dispositi. Phrenitis vero raro d. 7. transgreditur.

Ni ante 4. d. stasis discutiatur, spacelus meningum facile succedit; si forte 7. d. transient, sæpe migrat in affectus soporosos, maniam chronicam; mutatur aliquando in lentam, hecticam. Malum, si abit in lethargum, non ita, si lethargus in phrenitidem. *Bagl.* Aliquando phrenitidem sequitur tertiana intermittens soporosa. Phrenitidis metum notant bulbus oculorum immobilis & quasi faxeus; dolor in bulbis, maxime in principio febris mox; oculi fulgidi, ignei quasi; oculi audacia; ab homine sedato ferox responsum, a feroci sedatum; garrulitas in taciturno, silentium in garrulo; præter consuetudinem facta & gesta; petitorum momentanea oblivio; lacrymarum fluxus largus in non fuetis; vigiliæ continuæ; somni turbulenti cum aurium tinnitu vel sibilo; turgescencia vasorum faciei, temporalium pulsatio; exquisitior occipitis dolor imprimis cum excretionum naturalium diminutiones; vomitus æruginosi cum capitis doloribus assiduus ac sorditate, stridor dentium; pulsus celer & durus, hypochondria suspensa; pulsus hypochondriarum cum frequenti oculorum obtutu & signis ariditatis in lingua; lingua densa, nigra, exusta sine siti, tremula; manus tremulæ, investigatorum more palpantes, dolores ad lumbas; urina prius tincta, simul & semel, subito prorsus ∇ ea facta; respiratio magna & raro; urina subjugalis cum vigiliis, capitis dolore, lingua arida, ardore viscerum; nubecula circuli modo evecta juxta lotii superficiem; surditas non sequente hæmorrhagia; si æger

quod non fœvit alias, in ventrem jacet, contractio frontis; corporis jactationes & incontinentiæ cum perfrictione ac superiorum partium tenui sudore. *Hippocr. Cels. Hoffm. Bærh. Bagl. Stahl.*

Salutem promittunt, criticis diebus cum signis coctionis, eveniens narium hæmorrhagia larga, hæmorrhoidum fluxio, menstrua purgatio sufficiens, vesica *αἰσθητὴς*; urina sanguinolenta, cocta, cum multo sedimento; alvus cruenta, fluxa, sudor largus cum somno; dolor vehemens, assiduus extremorum; parotides suppurantes; pus vel sanguis per os & nares expurgata; ubi delirium somnus sedat, &c.

Phreniticus si perfrigerescat simulque crebrius sputet, vomitus nigrorum consequetur, & interdum non sine magno levamine, si alia respondent. Intestinorum difficultas vel aqua inter cutem à furore, bonum. Quæ in phrenitide memorantur insomnia, bonum denunciant. Si post phrenitidem aut gravem alium capitis morbum surditas succedat, priori morbo cessante aut allevato, bonum. *Hipp.*

Mortem minantur urinæ aquosæ, vomitus æruginosus, malum semper accrescens, sublimis spiritus, singultus, stridor dentium; tremor manuum, linguæ, dein convulsio, albicans dejectio, tendinum subsultus cum sudore gelido, *αἰσθητὴς*, fecum & urinæ infcia dejectio; coma, quo excitati, si linguam tremulam protendunt, syncope; frigus frontis, manuum, pedum, alvo, lateribus simul valde calidis, dysu-

ria, ischuria, in incremento icterus cum excipiente lethargo; rigor adjunctus maxime in *axilla*, potissimum cum albis fecibus & sopore, facileque pneumonicam annunciat; si cum notabili oblivione, ignavia & stupiditate, si cum silentio absque *αφύπναια*, cervicis dolor terrificus; ubi ab ileo, hæmorrhagia, peripneumonia, variolis; subitanæ resipiscentiæ febre acuta perseverante & nulla crisi prægressa, facies cadaverosa, stillicidium narium, &c. *Hipp. Bærh. Alpin. Hoffm. de Berger.*

Paraphrenitis non tanti & tam præcipitis est periculi quàm phrenitis. Vel discutitur criticis sudoribus v. g. vel per metastasin fiunt parotides, surditas, arthritis, erysipelas; vel corruptione intra d. 7. & 14. necat. Hypochondriacos & melancholicos invadit facilius. Pluries nascitur ex hepatide. Delirium continuum, risus Sardonius, hyochondriorum intro - sursum revulsio, simul sumpta, pathognomonicum paraphrenitidis sunt signum. Dolores intolerabiles, perpetui, tendineam diaphragmatis partem affici significant, & si in horas increcant, letale erit. Ascitem purulentum, empyema quandoque relinquit. *Bærh. Schulz. Juncker.*

Phthisis.

INter chronicos *φθίσεις* duos fere trientes jugulat. Metum *φθίσεως* junctim creant frequens destillatio in corpore tenui, longaue; horror subinde incidens cum dyspnœa; anxietas cordis & interdum cum palpitatione, tussis

ficca, appetitus dejectus, macredo imprimis in
 manuum capitis, febricula continua; sputa
 globosa, rotunda, grandinum instar, diuturna,
 licet sine febre; (*Bagl.*) morbi prægressi,
 v. g. hæmoptoë; jus hæreditatis, &c. Omnis
 φθισις præsupponit prægressam inflammationem
 pulmonis, sine hac enim non fit pus, ergo
 sæpe sequitur pneumonicas febres, imprimis
 ex neglecta V. S. Ab anno 18. plurimum,
 raro post 36. obvenit. *Hipp.* Juvenes qui in
 pectore pus colligunt, nisi multa admodum
 bona signa affecuti fuerint, minimi evadunt.
 Contagiosa est φθισις, atque circa æquinoctia
 exacerbatur; autumnus maximopere exitio
 esse solet. In ad φθισιν dispositis catarrhosæ
 defluxiones malæ. Dispositi sæpe liberantur
 fluxu sanguinis critico, v. g. è naribus, sedis
 vasis. Ne confundas tussim chronicam cum
 copiosa phlegmatis ejectione atque φθισιν.
 Hæmorrhoidum molimina ad pectus contin-
 gentia; arthritica conamina, podagrica potif-
 simum, cum rejectione pituitæ viridescentis,
 puris instar, curiosis Cliviciis non ignota;
 purpura pariter scorbutica remanens incautis
 plus sæpe φθισιν imponunt. Si feces albescunt,
 mesenterii glandulæ simul sunt infarctæ. Stri-
 gosi plures, etiam ad orci fauces propemo-
 dum redacti, appetitu laudabili multoque
 cibi ditantur. Rejectas vidi vesiculas pure
 plenas, brochia notat excreata. *Forestus.*
 Sæpe gignitur à tuberculis pulmonum crudis,
 exque facili hoc. Terminatur pluries in em-
 pyema fatale. Urina phthisicorum, licet brun-

na & fusca, ad hydrometrium levior tamen semper est illis sanorum aut aliis morbis adfectorum. *Comm. lit. Nor.* Phthisici diu supervivere possunt & non raro senescunt, si ulcus in pulmone habeant callosum sive fistulosum, quasi fonticulum, cum quotidianis sputis; bene tales comedunt & respirant ac medio corporis habitu perstant; contra, si ulcera sint serpentia, vel exspuitio haut bene procedat. *Willis.* Tamdiu phthisici vivunt, quamdiu extussire ac per sputa pulmonem expurgare possunt. Malum confirmatum nunquam curatur; qui id fecisse jactitant, hecticos tractarunt, vel catarrho rebeli detentus. Hereditaria omnium pessima, nec curanda nisi cum præcautione hæmoptoës. *Bærh. Φθίσις* ab hæmoptysi per vim externam inducta ceteris levior. Phthisis in qua subito rumpitur vomica cum sputis bonis, difficulter quidem, tamen sanari potest. Quæ ex interceptis hæmorrhoidibus ac menstruis, ubi nondum contracta labe in solidis notabilis, iisdem restitutis, bonam spem relinquit; sed iisdem fere, nisi redit sanguis, vomica erumpit, quæ, quo cruentior, eo melior est. Solvitur aliquando phthisis abscessis pectoris (*Vater.*) vel tumore in collo non multum à scrofulis abludent, exorte. *Sydenh.* Salutis spes est, si abest hæreditaria dispositio; calor fit mitior; appetitus ciborum salvus manet; respiratio liberta; sputum unius coloris; album, sine pituitu, æquale, rejectu facile; si alvus compacta; viris constant; tussis rarior; sitis non urget; urina copiosa;

vox sonantior; somni longiores, reficientes; dolor ad scapulas transit. *Hoffm. Bærh.* Funesta prognosis: Calor hecticus magis magisque crescens cum pulsu etiam mane citato, corporis contabescencia viriumque lucta; si sputa in aqua salsa fundum petunt, summa spirationis cum metu suffocatus difficultas, capillorum defluvium, odor cadaverosus ex ore; vox rauca; dolor urens cervicis, interscapularis; sudores, diarrhœa colliquativæ; œdematosus pedum tumor cum dolore quodam; anxietates acerbæ, fere cotinuae; animi deliquia; *αἰσθα*; brachii, manus, unius vel alterius, tumor œdematosus; sputum graveolens vel saporis aluminosi, virriolici, instar piscium putridorum, carbonibus injectum terre oleus; rubor fixus genarum; præcordia in tumorem sublata; rigores sub consummato malo repetentes; expectoratio suppressa, mente dum sana ægri, tandem vitæ finem facit, ubi maxime gangræna accedit, sæpe in coccyge vel pedibus obveniens, ac pulmone ipso, unde sputum ichorosum.

Tria mortis certissima signa ponis *Hollerius*: sputum graviter olens, capillos defluentes, alvi profluvium. Anceps satis fallaxque in hoc morbo novissimus vitæ articulus est. *Lomm.* Phthisis plerumque est letalis, ubi pulmones pleuræ accreti. *Bennet. theatr. tabid.* Non omnes, qui phthisi pereunt, semper sanguinem exspuunt. Inducitur aliquando à vitio humorum universali. *Barthol.* Moriuntur senes tacite ex virium collapsu; juniores sub febrili motu

inflammatorio. Finitur sæpe phthisis apoplexia, cerebro illæso, ob fœridissimam putrilaginem, cerebro infensissimam. Qui pertinaci raucedine laborant, hectici moriuntur, anno vix elapso.

Bagl. In phthificis si dolor vehemens lateris derepente subveniat, brevi delirabunt, febris magna accendetur, & paucis post diebus moriuntur. *Bagl.* Talisque tabes oritur infallibiliter à connexionem p. n. pulmonum cum costis.

Dodon. Sputorum retentiones in tabidis mentem ad delira verba commovent. *Hipp.* Pulsus contractus, debilis, vermiculans; pustulæ rubræ in corpore, maxime circa collum in novissimis sunt. *Lomm. Bærh.* Tabidi ex apostemate vel ulcere interno post iter avide, viribus collectis omnibus, susceptum, pluries brevi post suffocati extinguuntur.

Phthisis nervosa est morbus revera chronicus & nisi in ipso principio, curatu difficillimus; terminari solet in tumore hydropico incurabili. *Morton.*

Pleuritis. Peripneumonia.

Sanguis, serum, cacochyliæ, flatus, bilis, vermes pleuritidem creant. Semper videndum, an febris sit essentialis, an secus? Corpora laxa facilius laborant quàm rigida & exercitata. *Hipp.* Pleuritis & peripneumonia quotidianæ remittentis genium imitari solent; aliquando tertianæ continuæ. *Aret.* Ardentius vini desiderium in multis pleuritidis observari solet, ex quo pleuriticos in antecessum suspi-

cantur. *Alpin.* De morbis pulmonum noli cum jactantia differere vel facilem promittere curationem; & nulli pectoris morbi flocci habendi, quia multis ne opinantibus quidem, fiunt exitio. *Bagl.* Rigoriferæ sunt veræ inflammatorix pleuritides. Pulsus durities est signum fere infallibile omnium pleuritidum, etiam obscurarum sive latentium. *Bagl.* Sed quoque insuper habeto, quod in morbis pectoris nil citius à naturali recedat statu quàm arteria seu pulsus. Ex respiratione certius præfagium quàm ex pulsu est. Mollities pulsus alios comitatur pulmonum morbos; quod esto inter signa distinctiva morborum pectoris difficillime cognoscibilem. Inæqualis quoque familiaris est pulmonum morbis. Pleuritides crudas sive siccas significant rubores fugaces genarum, paucus dolor, jactatio, ardor viscerum, ariditas linguæ, &c. Difficiles eadem sunt & perniciosæ. *Hippocr. Bagl.* Pleuritis in sinistro latere plus periculi habet quàm in dextro, citius autem maturefcit ac solvit. *Lomm.* In pneumonica febre sæpius stomachus, (quare *Storch in med. Jahrg.* tumorem in cordis scorbiculo pleuritidi pluries socium forte notavit) mediastinum, diaphragma simul inflammantur, suppurantur, unde quandoque vomitus purulenti salubres in hisce. Pleuritides ex dorso sunt pleuritides symptomaticæ rheumatismi acuti. Omnis dolor lateris cum febre fugax, malignis est & erysipelatodes, & fere necat. *Ballon.* Quibus pulmo totus una cum corde inflammatur, ii toto corpore nervorum resolu-

tionem sentiunt, ac sine sensu jacet æger frigidus, secundo autem vel 3 die perit. Pleuritides facile recidivant, æque fere semper sunt letales.

Hipp. Interficiunt pleuritides præfocatione, magnis symptomatis, accedente peripneumonia, phrenitide, tabe, syncope, &c. Solvitur morbus in principio resolutione benigna: Die 4. 7. 9. 11. 14. coctione ac excretionem, uti sputis; abscessibus pone aures, in umbilico, alis, ad crura; pustulis miliaribus, ictero, diarrhœa (maxime biliosa & ingluviosa,) menstuis, hæmorrhoidibus, hæmorrhagia, sudore, urinis, mictu cruento, *κοδα μία*, &c. & quod semel novimus, catalepsi quoque. Salus optima pleuriticorum ceteroquin est, inflammatione non resoluta, in expectoratione, quæ primaria crisis est pectoris morborum. Dies 7. & 9. omnibus magis periculosi sunt. Omnes pleuritici, qui vomunt statim in principio morbi, evadunt. *River.* Alvus & visca *αἱμορροῖς* pleuriticis nonnullis, si alia respondent, secundi ominis esse potest. Quibus in interiora auris dolor & hinc abscessus, parotides, fiunt, sanantur. *Hipp.* In pulmonibus vehementibus quicunque abscessus fiunt ad cura; brachia, optimi sunt, imprimis, quo facilius sit anheliatus. Optimi autem sunt illi ad crura abscessus, qui fiunt, sputo mutationem subeunte; quod si sputum neque recte excernatur, neque urina bonam subsidentiam habere videatur, periculum est, ne articulo claudicet æger, aut ei multum negotii exhibeatur; si vero dispareant abscessus & intro recurrant, sputo non prodeunte,

ac detinente febre, gravis morbi periculum & delirii & mortis ægro imminet. Quibus post V. S. dolor laterum in claviculas, manus, omoplatas vel dorsum propagatur, rarissime vel nunquam hinc moriuntur. *Bærh.* Crusta alba in superficie sanguinis extracti bonum. *Bagl.* Si sanguis è secta vena non recto flumine versus horizontem profiliat, sed per cutim repens perpendiculariter dimanet, neque pleuriticorum colore æmulantur idem, neque æger felix hinc capit commodum. *Sydenh.* Narium hæmorrhagia, hæmorrhoidum fluxus incidunt cum *εὐφορίᾳ* circa diem 4. 5. contra, si post hæc cruor ater manet vel è nare vel sedis venis. Sanguinis è naribus stillatio, mala. Alvi fluxus non nimius, d. 5. 7. 11. 12. salutaris est, ejicitur materies purulenta vel biliosa vel ingluvies; licet petechiæ adsint. Alvi fluxus biliosus, flavus, copiosus ante 4 diem cum levamine accedens, securus. Ructus acidi supervenientes pleuritidi salutare. *Hipp.*

Streptus ille infelix in pectore pleuriticorum vel index est sanguinis in arteria pulmonis subfidentis vel denunciat inflammationem in abscessum abiisse. Evenit frequentissime d. 8. 10. ambiguae salutis fereque despera. æ testis. Ex situ hi erecto subito præfocantur fereque apoplectici moriuntur. Urina bona, pulsus bonus, sputum malum, pessimum.

Perniciem minantur, si supervenit pleuritidi peripneumonia, æque si illa in *σπασμὸν* vel *τέταρον* vertitur; ubi asthmaticis pleuritis vel peripneumonia accidat; si oculus auriginosus

& caliginosus fiat; si jungatur ischuria dysuria; si erectum velint situm cum mala respiratione, licet cum pulsu bono, si ex ulcere tibia siccato, ni recrudescat idem, sudor largus, crebrior alvi fluxus statim ab initio & extra dies criticos; pulsus parvus, durus & celer; si phrenitis accedit; si morbus dorso inhærescit; si sputum nullum aut malæ notæ; si tremor, delirium, convulsio à copioso secreta-
tu, &c. *Hipp. Bagl. Bærh. Hoffm.*

Si pleuritici non repurgari incipiant quarta die, sed febris augeatur cum aliis symptomatis, nec non magna spirandi difficultas cum stercore superveniat, 7. d. moriuntur; in his pedes tumescere solent ante mortem & oculi caligant. Perperam agitur cum iis pleuritici & peripneumonicis, qui nihil exspuunt, nisi copiosæ effluent urinæ. *Hipp.* In suppuratione pulmonis non expurgata hypochondrii tensio superveniens opinionem facit abscessus cruralis. Ex pneumonicis suppuratis fere seniores plus moriuntur, ex ceteris suppurationibus juniores potius. Qui pleuritide laborant, nisi intra d. 14. superne repurgentur, iis in suppurationem fit morbi translatio. Si pleuritidi succedit abscessus sive suppuratio, computandum ab illo tempore, quo primum quis riguit. *Hipp.* Suppurationem sive abscessum fieri scire licet, si intra 14. d. sputis morbus non depurgetur; sputum non allevet dolorem, tussim, dyspnœam; si febris dolorque manent; si nulla alia incidit solutio per alvum, urinas, &c. si horrores intercurrent; si cum nova

insolitaque gravitate pectus oneratur, sitis crescit; si tussis vexat plurimum inanis, spiritus admodum difficilis est, & nullæ tamen exitiæ notæ sunt inter hæc. Malo forte in vetustatem incidente, oculi sunt cavi, malæ rubent, manuum ungues adunci evadunt, digiti vero incalescunt, pedes tument, cibi cupedia perit, pustulæ toto suboriuntur corpore.

Hipp.

Abscessus solvitur per alvum, urinas, per sputa vel scretum quandoque seimul & semel factum seu incidentem, vel successivum, rupto eodem ac effuso pure in trachæam. Et in tali casu apostema sanabile erit. Plura legas infra de Vomica. Ruptio vomicæ ex pneumonica febre fit plerumque intra 20. dies, aliquando citius, aliquando tardius ad 60. usque. Sputum bonum habet quod copiosum seu multum ac in die decretoria ejicitur; quod leve, æquale, facile eductu, album, flavum, cruentum, pallidum, permixtum, idque non in statu sed augmento intra d. 3. & 4. minus tutum tardius. Quæ intra 5. diem dum coctionem accipiunt, colorantur, meliora consentur.

Malum est sputum impense quod foetidum quod fere nullum (nisi copiosæ effluant urinæ,) quod non juvat; quod candidum, glutinosum, viscidum imprimis cum raucedine, rotundum; ab initio valde cruentum; à primordio mox livescens; ultra d. 7. flavum, sincerum flavum albumve, ex virore pallescens, spumosum valde, fucum, biliosum, cœnosum, amurcosum, nigrum,

nigrum , non permistum , æruginosum &c. Quibus circa initia in totum purulentæ sunt spuitiones , ii die 3. vel 5. moriuntur , quod si superent , nec longe melius habuerint , 7. aut 8. aut 11. suppurati sunt. Si pleuritis vel peripneumonia cum febre vehementissima incipit , tertio die necat , pulmone facto , gangrænofo. *Bærh.*

Symptomata vehementissima , dolor maxime , subito ubi sine causa cessant , manente febre , quin aucta , cum malo pulsu , respiratione celeri parvaque , frigido sudore , gangræna adest , imprimis si simul lividus thoracis color. Sanata pleuritide , si remaneat tussicula quædam & circa vesperam calor blandus per totum excitetur , aut recidivam aut suppurationem præfagias. *Aret.* Plurimum dyspnœa pleuritidem sequitur. Latèris dolor cum sputis biliosis si absque ratione evanuerit , oculi perturbantur , ægerque in furorem agitur. Si morbo declinante abdomen à flatibus nunc intumescit nunc detumescit , bonum ; sanantur enim ut plurimum , idque circa diem 10. communiter observavimus , verba sunt *Baglivii*. Pleuritis biliosa per morbum regium intra dies 14. sanatur perfecte , æque diarrhœa biliosa. Eadem ingluviosa & ex apparatus pravorum humorum in primi viis tollitur.

De pleuritide prædicta plurimum valent & de peripneumonia. Peripneumonia est semper valde periculosa ; plus periculi quam doloris habet. *Cels.* Ex angina si est , intra 7. d. occidit , aut transmigrat in tabem. Peripneumoniam in

sanitatem initio sperari non potest, nisi levis tantum ille morbus fuerit, i. e. inflammatio tantum in arteria bronchiali hæserit, vel in parva tantum parte arteriæ pulmonalis. In peripneumonia, si febris, tussis & reliqua symptomata d. 5. exacerbentur, septimo aderit mors; ubi ante 4. diem levamen symptomatum non percipitur, resolutio non speranda, sed suppuratio succedet.

Decubitus in insanam partem cum molestia, in sanam facilis, sensus punctorii doloris non cum pulsu sed cum respiratione incidens, dolor compressione ingravescens, invasio non cum rigore facta (*Hipp.*) declarant præter alia pleuritidem notham sive spuriam. Frequens est hypochondriacis, hysteris, hæmorrhoidariis, arthriticis, hæmicranicis &c. Sæpe degenerat in abscessus musculorum abdominis. Eidem facile succedunt nephritis, malum ischiaticum, podagra & ex incongrua medicatione scirrhi viscerum, asthmata, pleuritis vera & hepatitis. Felicius per urinas solvitur quàm sudorem. *Hist. morb. Vratisl.*

Pulmonum tubercula cruda.

DE morbis pulmonum noli cum jactantia differere, multis ne credentibus quidem fiunt exitio. *Bagl.* Ex dolore leni in alterutro pectore atque tussi sicca nosce incipiens tuberculum. Ex angina si peripneumonia intra 7. d. letale, vel minimum suppuratio aut tubercula pulmonum sequuntur. Cruda pulmonum tubercula de facili in *σθῆλαι* abeunt. Latent inter

initia ita clanculum, ut vix ulla sui proferant indicia, sed tota eorum res in insidiis est. Tantum manifestantur demum vel post pleuritidem vel post anginam vel post febrem aliquam sanatam; igitur, si tunc superveniat dolor lateris, dorsi vel pectoris alius, accedente dyspnœa, ortopnœa, tuberculum ad inflammationem & suppurationem ire significatur.

Dodon.

Salus expectari potest, si pure excreato universo, ulcus manet nullum. Sæpiissime derepente moriuntur. Suppurato tuberculo, erumpit pus in trachæam & suffocat; hinc quo magis sunt in pulmonis superficie, eo minus periclitantur de suffocatione subita.

Purpura varia.

Purpura est omnium delicatissimus morbus. Aliquando ita inopinato jugulat, ut quem pro liberato jam censeas, accedentibus convulsione, delirio, furore, apoplexia, extinctum paucas post horas audias.

Purpura, maxime alba, cum rigore impetit; variolæ cum horrore potius incursant. *de Berger.* Notatur hæreditaria. Feminæ fluore albo detentæ ad purpuram pronæ sunt. Sudores nocturni ad purpuram dispositos sæpe numero mirum torquent. Purpura per externum calidius regimen ex despumatione sanguinis sæpe inducitur. *Comm. lit. Nor.* Horrores ex dorso & lumbis cum sudoribus intempestivis, dyspnœa, facie flammea, oculis subinflammatis & lacru-

mosis nonnihil, maxime si circa febris vigorem, purpuram præfagiunt plus sæpe symptomatice. *de Berger.* Prænunciat junctim sumpta purpuram horrores; dyspnœa; sensus formicationis in facie, palpebris; suspiria cum pectoris oppresione; oculorum obfuscationes instar telarum aranearum; virium defectus sine causa, pulsus frequens & debilis; vigiliæ & spirituum commotio sub somnum; timor, mœsticia sine ratione augentes; dolor femoris, capitis, intestinorum &c. notabilis; urina sanorum similis.

Hamilion. Nebel. Purpura quibusdam familiis fatalis vere est circa destinatos quidem annos. Pavor, metus, horror quidam vehemens ob & erga purpuram in nonnullis observatur, oppido ferialis, ubi eadem subest vel accedit. Suspecta sunt signa; ubi nervo sensili doctos, debiles, impuros; puerperas ergo, corripit; ubi pulsus persistit durus & auctus exanthematis expulsis; si arteria præter modum debilis, intermittens est; inquietudo mana; somnus nullus; respiratio ubi permanet difficilis post efflorescentiam, sudores semper effusi; urinæ aquosæ, pallidæ; alvus torminosa, potissimum in puerperis; si inter arescendum æger bene opertus auræ frigidioris afflantis sæpe sensum habet &c. *Hoffm.* Mala signa sunt: statio exanthematum inconstans, imprimis si ad corticem non revertunt, vox faucibus hærens; linguæ tremor, angina, *αφαι*; si horrores focii fuerint levium fugaciumque sudorum; urina crassa subito pallida facta; dysuria in incremento; cardialgia in statu, si æstus præcordiorum summamque anxietatem

internus frigoris sensus cum debili, parvo, inæquali pulsū excipiat, si interiora ardeant atque extrema frigeant cum sudore largo, frigido, & contra si extrema æstuent, & in ventre frigoris intensi sensatio; purpura vanescat; animus linquat, mens turbetur; dyspnœa urgeat; convulsio incidat. Quæ citima exitii notas habent. *Hoffm.* Delirium, motus convulsivi, convulsio vel apoplexia, si symptomata comitantia & in principio accidunt, facilius Medici diligentiae praxique regulari obsecundant, & contra in progressu & declinatione, maxime cum exanthematum regressu. *Jo. Georg. Gmelin. Diff. Tubing. nuper de febre miliar.*

Purpura quæ in declinatione continuarum succedit in corpore impuro, cacochymico, viribus enervato, diebus licet criticis, plerumque funesta; & contra aliquando tunc salutaris est. *Aodas* indicunt nausea pectorisque calor. Augentur *aodas* pustulis miliaribus arescentibus, & contra. *Hamilton.* Vomitus spontaneus nequiquam sistendus sed leniter promovendus. Ventris tormina sæpe à miasmate remanente suporiuntur. Ægri quo magis somnolenti sunt, eo facilius convalescunt, etiam ii, qui mitioris sunt indolis, facilius, quam qui feroces & iracundi liberantur. *Hamilton.* Capitis dolor sævus & purpura se invicem sæpius excipiunt. In arthritidem migratio purpuræ non infrequens est.

Declinante morbo, superiora manuum sudore frigido sæpe madent, volæ calent. *Hamilton.* Purpura acuta relinquit sæpe atque transit in

apoplexiam; paralyfin; convulfiones; delirium; morbos chronicos v. g. hyftericos, hypochondriacos; mammarum apoftemata (maxime in puerperis hæc) vel alius partis; tumorem femorum, tibiærum pedumque non femper indolentem; depravatam memoriã; fluxum lochiorum & urinæ nimium; calorem internum cum debilitate, languore ac imminuto appetitu cibi conjunctum. *Hamilt.*

Ex remanente vel retrogreffa generaliter funt afthma, tuffis, febris, hydrops, oculi aurifque vitia, fpafmi, convulfivi motus, epilepfia, arthritis, rheuma, paralyfis, colica, cardialgia, *αφωια* (quæ egreffis puftulis funditus pluries tolluntur,) leucophlegmatia, tumor œdematofus univerfalis vel partialis cum aut fine dolore, cui quoque medicina eft &c. Reftituti poft tumorem talem leucophlegmaticum inftar fceleti apparent emaciati. Situs erectus in exanthematicis periculofus eft, maxime in purpura acuta, morte subito excipiente, præprimis in puerperis. Solvitur purpura critice urinis largis, fedimentofis; aucta transpiratione; diarrhœa; ptyalifmo; per lochia; dolore fpaftico ac tumore dolorofiffimo artûs vel membri cujufdam; quin paralyfi fpuria &c. Diebus criticis aliquando bubones exfurgunt, non femper critici. De purpuræ eruptione à fedibus nil metuendum. Diarrhœæ fuppreffio fubitanea, fponanea, arte inducta, apoplexiæ metum injicit. Quandoque lochiorum fluxum quafi fupplet diarrhœa & fymptomata inde funt mitiora.

Purpuræ specis variè inter se alternant. Puerperarum purpura multum habet nexum cum lochiorum & secundarum statu, consul. supra p. 217. Benigna purpura in malignam subito interdum mutatur, haut sine vitæ discrimine, plurimum ex inepto, damnabili regimine.

Rubra, quæ semel occupavit subjecta, ægre deserit. Rubra epidemica sæpe ita maligna est ut alba, immo hanc interdum superat. Rubra recedens specialiter gravia parit symptomata, anginam, aphthas, pleuritidem spuriam, hemicraniam &c. quæ, erumpente, iterum exanthemate prorsus fere evanescunt. *Junck.* Alba periculosior est rubrâ, maxime epidemica & puerperarum, hisque plerumque maligna suevit esse. Si nimis languide erumpit, ita ut post discessum priorum nova succrescant exanthemata, semper pejoris est indolis. Quæ cum petechiis simul, præcipue mature efflorescit, est periculosa. *Junck.* Retrogressa alba ubi revertit, symptomata autem mala, ut $\alpha\phi\delta\alpha\iota$, anxietas, delirium manent, letalis est.

Purpura scorbutica renitens est malum & sævorum pathematum scenam largitur, ubi intrus remeat nec excluditur. Calidis in acutam sæpe mutatur. Facile sequitur lenta, hæctica. Libenter revertit. In feminis cum fluore albo, alias hemicraniâ, vesicæ spasmo &c. sæpenumero alternat. Remanens pluries $\epsilon\delta\iota\sigma\tau\epsilon$ mentitur.

Urticata & scarlatina circa d. 7. vel citius disparent iterum, sibi que relictæ ac debite tractatæ, nil mali relinquunt, & contra, mala habent confectaria, imprimis ex regimine nimis calido. Quo citius scarlatina erumpit, eo citius absolvitur. Et adultos agreditur, licet rarius, & quandoque contagiosa est. *Comm. lit. Norimb.*

Mali moris esse indicant tonsillarum uvulæque tumor, convulsiones, coma &c. In febre scarlatina si pustulæ miliares, colore rubro extincto, superveniant, salutem promittunt. Si in scarlatina, urticata, miliari urina parcius secedit, non diu emanet tumor leucophlegmaticus, qui præcavetur diureticis. *Comm. lit. Nor.* Multi inde moriuntur. Urina simul est fusca, turbida, nigro-ruffa, cum sedimento atro fusco, spadiceo. An similis in visceribus internis stasis, an potius non plena per pustulas crisis & resorpta materies acris, delata ad renes, stimulo suo clausit vascula urinaria? *de Haller.* Et contra, lotium copiosum reconvalescentiæ bonum signum. Hæmorrhagia sufficiens in scarlationæ principio plerumque prodest. *Storch. Tractat. peculiar.*

Raucedo.

RAUCITAS ab ulcere antiquo consolidato in junioribus *ευτπλαγχοις*; à partu quæ difficili, medicabilis est. Quæ à cacochymia venerea, scorbutica; à colica; ab hysterica chronica affectione; à vermibus vel aliis animalculis in primis viis; in synocho putrida; à catarrhis acribus &c. iudicii rationem habet in morbo primario. Vocis raucedo quæ per annum duravit, non recipit curationem; hec- tici prope moriuntur. Raucitas in phthificis mortem proxumam dicit. Ex insania in raucedinem cum tussi fit secessio. *Hipp.* Raucitatem observavi gravem, chronicam in ad hæmorrhoidum fluxum prono, robusto viro ceterum, earumdem, fluxione adveniente, sublatam.

Renum & Vesicæ urinariæ morbi reliqui.

MAGNA est consensio renum ac vesicæ cum ventriculo, intestinis & pectore. *Rega.*

Quamplures morbi diuturni desinunt tandem in morbos pulmonum aut renum. *Bal.* Renum affectiones supra 50. annum non curantur. *Hipp.* Podagricus fomes vesicæ morbos varios producit, dysuriam, ischuriam, mictum sanguineum, pruritus scroti & similia. Rene uno affecto & alter facillime patitur. *Forest.* Ren sinister præ dextro adficitur pathematis nephriticis. Sanguis intra vesicam concretus gravissima parit symptomata, lipothymiam, exiguam spirationem,

pulsus obscurum, nauseam, angores, extremorum frigus, cruciatus & ardores vehementes in ima pube atque circa virgam.

Vertigo atque nephriticæ affectiones sæpe numero alternant. *Hoffm.* Qui gonorrhœa virulenta laborarunt in juventute, persolent in senectâ diro urinæ ardore vel ischuria quoque divexari. *Bagl.* Si æger dum in terram incurvatur & exinde erigitur, cum difficultate erigatur, adeo ut per medium quasi scindi videatur, pro certo dicas, dolorem illum non esse nephriticum sed rheumaticum. *Bagl.*

Nephritis simplex recens curari potest, calculosa autem vix unquam. Urinam cruentam si in illa mejant, timent quidem sibi & debilitantur sed levantur. Urina crassa æque melior est tenui. Urinæ atræ nephriticorum, vel succedente dolore, vel secus, pro cruentis à quibusdam minus attente habitæ, non sunt timendæ. Hæreditaria vix curatur. Ructus insipidus seu motus quidam ventriculi convulsivus, singultui propior, proprius quasi est nephritico dolori & pro signo habendus pathognomonico. *Piso.* Renum inflammatio profundior ex gravitate febris, doloris, aliorumque febrilium symptomatum &c. cognoscenda, facile in ulcus abit. Brevior, diaria febris nephritica spasmodum renum potius, non æque inflammationem significat. *Hoffm.* In junioribus longe vehementius nephritis exacerbatur & difficilius tollitur quam in senioribus.

Quo frequentius & acrius recurrunt invasus nephritici, eo periculosiores, & eo gravius exulceratio prævalet. Renibus inflammatis, facilius est docubitus in latus infirmum, supinis quam pronis ægris. Hæmorrhoides nephriticis accedentes, bono sunt. *Hipp.* Urinæ suppressio in nephritide mala. Alvo continentes ex nephritide facile abortum patiuntur. Nephritis spuria non raro in senibus *μαρasmus* post se relinquit. Calculosa plurimum sequitur inflammatoriam, purulentam, pituitosam. Periodica subinde est. *Ettm.* Nephritidem mentitur aliquando vermis renalis. *Pechlin.* Ubi renum inflammatio resolvitur, necessum est, finitis doloribus urina multa, crassa feratur cum sedimento copioso, albo, levi, non foetido, non purulento. Corruptionis vel gangrænæ signum sunt creber bili vomitus, delirium, frigus extremorum, doloris remissio sine causa, defectus virium subitus, urina ichorosa &c. Abscessus renum (quem fieri docet remissio doloris, ejus in pulsationem mutatio, horror sæpe recurrens, gravitas stuporque partis) si in pelvim erumpit, ex laudabilis puris per urinam excretionem, bonam relinquit spem, contra, si in cavum abdominis effunditur, vel si pus malum; Subinde vomitu vel alvo sincerum redditur pus ex ventris lumborumque regione. Si nulla facta resolutio, nulla suppuratio, febris dolorque cessant sine mortis signis, coxæ stupor, marcor, impotentia accedunt, scirrhum nuncia, qui incurabilis est, ac in hydropem facile funestum vertitur vel tabem. *Hipp. Lomm.*

Abscessus renum plurimum fiunt à calculis. Gangrænam renum, vesicæ indicat urina ichorosa. Ren sæpe ita perditur, ut pus, membrana ejus ambiente, tanquam marsupio, obvolvatur, quandoque & calculis inclusis. Rarius renum vomica uno impetu erumpit. Ren purulentus quandoque totus excernitur, cujus loco post mortem tardius subsequam massam. quandam invenit pinguedinosam. *Jungken.* Pus urinæ non permistum significat venire ex vesica; inæqualiter premixtum è renibus; æqualiter pulmonum suppuratum denunciat; *Lomm.* æque ex gradu foetoris præscies, unde sit; si ex vesica, notabilior ceteris erit. Pus in urina esse deprehenditur, si, vitro urinario aquæ tepidæ immisso, sedimentum non solvitur, nec urina redditur clara, quod fieri solet, ubi pituita sola urinæ permista est. Quandoque pus cum urina exit integris renibus & vesica, veniens v. g. ex pulmonibus. *Holler.* Urina mucosa non semper est ab ulcere renum vel vesicæ; in memoriam & revoca hæmorrhoides albas seu mucosas, dolorque in lumbis vel vesicæ regione determinat, an ab his sit. In renum ulcere sæpius & copiosius cruor simul meitur, in vesicæ minus. Ulcera renum promptius quam vesicæ sanescunt. Renum & vesicæ ulcera curatu difficillima sunt, in senibus insanabilia; & ulcere curato, longe post tempore cum urina adhuc feruntur filamenta. Ulceratio renum urinam dat crassam, turbidam, foetidam, sedimentum lacti non admodum dissimile.

Vesicæ inflammatio vix non semper in cervicis musculo sedet. Ubi non tempestive discutitur, vel citius necat sphacelo, vel tardius ulceratione & hectica. Familiaris est hæmorrhoidariis. Magis viris quam feminis accidere notatur. Si dolores in vesicæ inflammatione non solvuntur, neque vesica mollescit, periculum est, ægrum primis circuitibus, convulsus præ nimio dolore, moriturus. Simul pauca spes est, ubi, sub permanente acuta febre, urina & alvi dejectio prorsus retinentur. Gangrænæ semper fatalis manet suspicio, ubi sub immorante febre dolores magis in dies ingravescent, nulla adparente coctione in urina &c.

Vesicæ abscessus solvitur per perinæum, urinæ itinera, intestinum rectum. Ulceratio vesicæ major & gravior ut plurimum est ab inflammata ejusdem cervice. Ulcus vesicæ quando à calculo fit, non curatur nisi extracto calculo. Si quis sanguinem & pus & squamas sive pelliculas mejat, & gravis odor adsit, vesicæ exulceratio significatur. *Hipp.* Si ulcus sordidum in fistulam abit, crassamentum quoddam subsidet viscidum & cohærens, narium muco aut ovi candido persimile. Si, præsentente vesicæ ulceratione, ingens ad matulam stimulus est, & post emissionem dolor gravis in pube ac perinæo, isque gravior corpus erigenti, eandem juxta urethram hæere pronuntiabis. In ulceribus urethræ pus urinam præcedit, in illis vesicæ cum urina excernitur, illaque foetet. Si in urina cum dolore ex

creta moleculæ furfuraceæ & exilia ac copiosa filamenta adparent atque subsident, scabiem vesicæ significant. *Hipp.*

Spasmus vesicæ gravissimus est & sæpe funestus, transitque facile in sphacelum, si cum febre multa, vesicæ duritie juxta pubem, alvi ac urinæ suppressione. *Hoffm. Furstenaui Dissert. pecul.* Erysipelate aliquando critice solvitur. Si in suppurationem abit ex inflammatione nata, urina multa, purulenta, salutem promittit. Spasmus vesicæ, ejusdem hæmorrhoides, mucosæ maxime, & purpura scorbutica pluries alternant. De vermiculis cogitasse ne negligas in vesicæ spasmo. Quorum plus quam mille, rarissimo plane exemplo, nuper notavi successive excretos cum vesicæ spasmo immanissimo, stipato vesicæ hæmorrhoidibus cruentis, albis pariter, largissimis, damnabili olei terebinthinæ usu ab agyrtis nebulonibus magis proritatis acriter, ægro adhuc superstite. Sed veri vermiculi bene noscantur ab iis, qui ex sanguine in vesica coacto laboriosisque nixibus excreto, figura tales saltem, excluduntur. Vesicæ spasmus ubi ad *ακμην* pervenit, nullam fere admittit medelam. *Fursten.*

Paralyfis vesicæ sæpe inducitur ab urinæ excretionem ex causa morali vel alia dilata diu ac protracta; æque à materia podagrica regressa, habetque præsagii rationem in morbo novo felicitis, in isto adhuc quandoque quidem, in hoc plurimum.

De hernia vesicæ urinariæ evolvas pag. 134.
De hæmorrhoidibus ejusdem consul. pag. 125.
prolata.

Urinæ incontinentia sanationem admittit quæ à vermibus intestinorum plerumque colis dolore stipata; quæ ex consuetudine in infantibus; quæ ex fibrarum laxitate; quæ ex sphincteris vesicæ debilitate, recens adhuc. In pueris curatur, annis crescentibus ac fibra maturitatem acquirente; si annis crescentibus non cedat, malum incurabile prædicito. *Bagl.* Pessima, quæ à vulneribus læsionibusque aliis cranii; à luxatione vertebrarum dorsi. Pestifera, si per febres incidit acutas, viribus jam fractis. Insanabilis, quæ in senibus; quæ ex sphincteris læsione per lithotomiam Quæ vigilantibus contingit rarissime curatur, utpote ex paralyfi vel læsione siens. Quæ à laxitate duntaxat sphincteris ægrius curatur in feminino quam nobili sexu.

Ruptura vesicæ urinariæ à calculo pluries adhuc sanatur. In vesica moræ polypi obveniunt urinali, fatalis plerumque exitus.

Rhachitis.

GRavida si ventrem coarctet per thoraces strictos ad rhachitidem prædisponit infantulum. Feminae albo fluore laborantes faciles ad rhachitidem procreant fetus.

Connata nunquam observatur. A septimo à nativitate mense pusillos ut plurimum corripit & vix ante finitum triennium relinquit. Quo longius à partu affligit, eo melius. Morbus invalescens, si super annum ætatis quintum inhæret, difficulter curatur; &, ni in juventute mutationem recipiat, per omnem vitam corpus manet deforme. *Hoffm.* Hæreditaria ubi dispositio, & ubi à primis mox suborta est mensibus, difficilis est curatu. Quæ ex vitio victus, regiminis; quæ verminibus, variolis, febribus, scabiei, crustæ, lactææ, herpeti succedit, facilius adhuc medellam admittit; atque ubi revertunt efflorescentiæ, febris, bono est. In augusto spes est, ubi hydropicus tumor, asthma, *ᾠδισις*, diarrhœa, lenta, hæctica, spina ventosa, dentium nigredo, caries, tumores ossium strumosi, rubera subcutanea, anhelitus, vasa colli infarta, varicosa &c. accedunt. Corpus summa macie extenuatum perimitur. Veræ rhachitides rarius tunc occurrunt, ubi intermittentes autumnales prædominium habent. *Sydenh.* Inquinamentum venereum plus sæpe admistum est, morbumque reddit difficillimum. Diarrhœa si nullis cedat remediis, malum. Mala rhachitis aliquando ad oculos convertitur *οφθαλμία* cum tuberculis pronata, hacque victa, vim suam atque noxam denuò exserit. *Buchner.* Solvitur quandoque variolis; migrat in scabiem. *Ortlob. de rhachit.*

Cerebrum in rhachiticis defunctis admodum molle, mole magnum, multum habere suevit mucosi humoris.

Rhachitis more infantum in adultis observatur quoque sine causa manifesta eveniens. *Burggrav.*

Scabies. Morbi cutanei alii.

ARcana pectoris intestinorumque cum cute consensus est. *Rega.* Scabiem præcedunt vesiculæ aqua plenæ. Scabies omnis aliis ex toto quidem desinit, aliis certo anni tempore revertit. Ægerrime in senibus sanescit, ad lustra aliquando extenditur. Per contagium communicata faciliors est curationis quàm ceteræ. Levior humida est sicca, sed hæc curatu facilior illa. Rebellis valde est scorbutica & ferina; huic facile succedit hydrops. Pessima est ea scabies quæ caput obsidet. Chronica difficilius sanatur quàm periodica. Si simplex scabies protracta jam, relictis superioribus, ad pedes talosque demigrat, mox plane cessaturam significat. Ubi visceris alicujus labes concurrat, malum omen. Gravior est scabies quæ magis cutim exasperat, prurit magis, plures numero obsidet partes, somnumque potius aufert. Scabies negligenter habita non raro ipsam in elephantiasin transmigrat vel lepram. Solvit scabies arthritidem, deliria, epilepsiam, febres, &c. In juvenili ætate sæpe ab aliis morbis præservat. Critica notatur in scorbuto, febribus acutis, intermittentibus. *Kramer.* Retropulsam sequuntur

tur status furdafter, effluxus feri ex aure, pectoris varii gravissimique morbi, apoplexia, convulsio, colica, cardialgia, febres intermittentes, acutæ, gutta ferena, spasmus vesicæ, mictus cruentus, motus spasmodici vagi, palpitatio cordis, *φθισις*, *παχυτις*, tussis ferina, cachexia, œdema, hydrops, singultus, sternutatio insolita, nimia, & reliq.

Scabies si sicca magis quàm humida valde est; circa pudenda potius hæret cum crusta tenaci, corrosivo ardore, doloribus profunde infixis, nocturnis, sociis & aliquando bubonode inguinum tumore, coryza uteri vel colis, mali coloris, in infantibus circa anum verrucis, ulcerosis excoriationibus, manifesto veneream suspicator. Rarissime hæc totum corpus ita diffuse obsidet atque simplex. Suis antidotis citius & certius tollitur quàm alia.

Venerea retrocedens vel repulsa insignissimam mox virium prostrationem infert, atque ad formandos tumores bubonodes tendit; rarius febris acuta succedit ac in simplici, saniosa. Scabiei & furunculorum non infrequens est vicissitudo & unum altero solvitur. Scabiei, tineæ, variis exulcerationum generibus, reprimentibus prohibitis, sæpius numero succedunt tumores cystici, atheromata, &c. Parotides si scabiosos obsideant, de topicis quære usurpatis ex hydrargyro. Scabiei foedæ subjacent infantes sub mensium fluxu concepti. Climacterica chronicas & pro insuperabilibus habitas sæpe aufert ægrimonias. *A. N. C.*

Cutis vitia, quæ ex interna viscerum labe difficilius curantur, facilius renovantur & nî hæc sit superabilis, in hæcticam & hydropem migrant. Rebelles sunt cutanei morbi post intermittentes, variolos, morbillos, luem veneream. Noduli subcutanei pejores sunt quàm efflorescentiæ.

Gutta rosacea ex hæreditate, sine noxa non deletur. Vari & gutta rosacea arthriticis cum afflictionibus sæpe alternant; ad interiora in his, maxime spiritalia loca, versa, aliquando brevi fatalia fiunt. Gutta rosacea vel vari repulsi sæpe causa sunt tussis ferinæ, *Φθισις*, affectuum rheumatico - arthriticorum, catarrhi suffocativi, &c. Novi ex varis faciei repulsiæ tremorum artuum, dein amavrosin secutam, tandem purpuram albam funestam in Juvenca nullius regiminis & diætæ; cerussata enim cadentiæ moro nigrior sibi placebat Lycoris. Varis & guttæ rosacæ se impetigo sæpe jungit; contagiosam ergo dicunt illorum materiam. *Junc.* Sobriis nunquam accedunt. Varis ac gutta rosacea adfecti bene velere videntur, nisi quod anomaliis variis hæmorrhagicis, maxime feminæ menstruâ ataxiis exerceantur. *Ερπης* omnis minime omnium ulcerum, quæ depascendo serpunt, periculosa est, verum curationem difficilem & longam habet, maxime ea, quæ minus rotunda. Miliaris squamulis farinaceis discedit; mediocriter & in summa cute ambulat, cujus tumiditas ac rubor ejus adventum significant proximum; in orbem fere procedit, plerumque medio sanescente, extrema latius

vagantur. *Platn.* Capitis miliarem cum defluxionibus catarrhosis si excipiunt morbilli vel varioli, periculosum est; sphacelus partis quandoque accedit. *Hoffm.* Εἰσιόμενος & miliaris est, contagiosa & senibus familiaris. Εἰσιόμενος celerior & altior est atque ad ossa usque vorat cum effluxu humoris albidī, exulcerantis. Prurigine asperior, rubicundior ac peior est Lichen, longe atrocior adhuc psora, pessimum genus Lepra. Facile lichen neglectus in psoram & hæc in lepram vertitur. Lichen manus potissimum obsidet, psora tempora & frontem. *Lomm.* Lepra vel psora quos semel inquinavit, hi facile tabent. Furfures lividi ac foetentes lepræ nuncii esse creduntur. Lepra apud nos in initio curabilis est, nec sic contagiosa, ut illa Græciæ describitur. *Willis.* Psora nostra medicinis superatur. Elephantiasis incipiens medicabilis est, adulta minus, maxime faciei. Albus chronicus quandoque solvitur diarrhœa longa. Curationem non difficillimam habet. Cutim vix unquam penetrat.

Leuce vix vixque remediis tollitur. Ad ossa usque adficit. Cruor post acus punctiōem emanans spem facit sanationis, contra, tenuis subalbaque sanies. Inanis maxime medicina, si locus ex toto colorem amisit suum, nec rubor eidem frictu induci potest.

Combustio profunda in corpore cacochymico facile degenerat in ulcus foetidissimum & malignum. Gravis brevi aliquando necat.

De aliis cutaneis vitiis sparsim alibi imprimis morbos infantum ac puerorum tradentes, monuimus.

Scirrhus. Struma five Scrofula.

IN morbis chronicis ex decem ægris fere novem scirrhis laborant internis. *Bærh.* Si contusio, inflammatio, suppuratio in interioribus prægressa, non bene curata sit vel vi naturæ soluta, & maneat gravitatis pondus in parte, ac *αυαλδησία*, scirrhum metue internum; & ex hoc prævio, accedente dolore, febre hectica, commissis erroribus disponentibus, &c. cancrum. Scirrhus internus epatis, lienis, pancreatis, &c. quandoque diu vel per omnem vitam, si sine acrimonia sit, si non concitetur, & per reliqua viscera id, quod hic deficit, refarciatur, sine ullo vitæ incommodo fere, durat. Sed in raris hoc est. Quod & valet de externo. *A. Wedel. Bærh.* Scirrhī viscerum, maxime profundius sitorum, difficiliter cognoscuntur, ac nonnisi ex dolore obscuro & gravativo fixo, respiratione difficili, tussi sicca dijudicantur; suspicio tamen eorum adest in morbis diuturnis ac rebellibus. *Vater.* Necat scirrhus cachexia, hydrope, ictero contumacissimo, corruptione viscerum, abscessu, cancro, sphacelo. Scirrhus per se est innocuus, evadit motu incitato malignus; qui sæpe vitari impos, æternum metum incutit.

In cachecticis, venereis facile in cancrum degenerat. Si inflammetur scirrhus, cancri

merus est. Scirrhus externus recens, non nimis magnus, nec scabet, mobilis, sine vasis tumidis, in corpore ceterum integro, aliquando medicamentis vincitur; æque si pressu sensum exhibet aliquem; contra, consummatus, sensu penitus carens. Scirrhus sanguineus majus periculum inducit, & contra exsanguis. Exquisitus scirrhus & lapidosus nulla curatione tollitur; non exquisitus, pituitosus curari quidem potest, non tamen facile. *A. Wedel.* Scirrhī incredibilis aliquando fiunt magnitudinis. *Ruyfch. Bærh.* Si scirrhus majores arterias premit, adfert *ατφοφία*; si venas, tumores œdematosos & inflammationem; si nervos, stuporem torporemque cum *ατφοφία*. Scirrhī linguæ labrorumque majorem injiciunt canceri præ ceteris metum, quia hæ partes & multo humore redundant & assiduis fere motibus agitantur. *Platn.*

Strumæ vitium sunt scirrhus finitimum. Externæ infensæ maxime sunt collo, dein glandulis ad alas, mammas, inguina, &c. Mitiores sunt quæ recentes, æquales, mobiles, rotundæ, coloris cum cute ejusdem, circumscriptæ, non maxime duræ, doloris, inflammationis expertes; & contra facilem in magnum, erodens, serpens demigrant ulcus, prope carcinomatofum cum venis eminentibus, dolore pulsante. Manu sublata facile circa cicatrices resurgunt, nisi radicitus extirpentur. Pueris frequentiores sunt minusque noxiæ, adultioribus rariores & difficillime. *Lomm.* Hæreditarium vitium insanabile. Si tumores strumosi occupent loca juguli circa vasa, facile homo per

apoplexiam mori potest, vel nascitur hydrocephalus internus.

Strumæ ulceratæ, antiquæ promptissime in genium abeunt cancrosum. Strumosi asthmate scirrhuso vel pituitoso communiter quoque laborant, & v. v. Si in exterioribus tumores strumosi per se orti sunt, tunc etiam in mesenterio, pancreate, intestinis vel utero quoque apparent tales, priora potissimum in infantibus, pueris. Ægri hi ut plurimum contabescunt. *Bærh.*

Scorbutus.

SCorbutus non ita frequens est morbus ac vulgo putatur. Varie Medicos fallaci morborum specie ludit. Sanguis plumbeus ac viridis ex vena secta scorbuti index. *Eugal.* Unus scorbuticus magis foetet quàm decem venerei. *Kramer.* Pecantium humorum in scorbuto major est habenda ratio quàm partium læsarum.

Denuncia scorbutum adesse ex gingivarum fugillatione; facile livida plumbea; languore absque ratione; oris siccitate perseverante; pulsu debili & inæquali; urina alba, crassa, cum sedimento albo, crasso, furfuraceo, arenoso, fractæ polentæ non dissimili, citra febrim notabilem, &c. *Eugal.* Prædic propinquius alcalicum sive calidum ex calore p. n. rubore faciei, oris ac labrorum horumque siccitate; siti magna; urinæ foetore alcalino, eâdem saturata, fabulosa. Acidum seu frigidum mone

ex sapore, sudore, ructibus acidis; corporis inertia, sitis defectu, urina pallida, labris ac oris parte interna pallidis, albis & cæruleis; pallore ac frigore corporis, &c. Salsum nosce ex falso semper in ore sapore. *Bærh.* Scorbutici ad venerem multos habent stimulos. Aliis morbis in primordio, incremento, statu, declinatione varie sese immiscet. Senibus ac puerberis gravior est. Inveteratus, hæreditarius, febribus diuturnis aliisque morbis chronicis male curatis superveniens difficillime curatur. *Willis.* Scorbutus difficillimæ est curationis, maxime calidus, qui juvenibus & cholericis frequentior; curatur tamen in dies, maxime recens. Exactissima diæta medicinis præstat, sine qua sensim fit incurabilis. Facile recrudescit, imprimis ubi hæreditaria dispositio. Fixam habens sedem raro curatur, nisi quandoque palliativa. Contagiosus est & hæreditarius, totas familias inficiens. Juvenes scorbutici facile pulmonum erosionibus patent & vix senescunt. Hypochondriaci, hystericæ, cachectici, gonorrhœici, difficiliter laborant, sed non pro desperatis sunt habendi, imprimis absente viscerum vitio. Scorbuti ac arthritidis vicissitudo alternans nota est. *Drawiz.* Singulare scorbuto est accidens sensus quasi infixi gulæ palique ad lipothymias facilitas summa. Non raro scorbutus prius occidit hominem quàm notis illis signis in gingivis & cruribus efflorescentibus se prodatur. Pejor, qui citra contagium subnascitur ex humorum domestica, propria, inquilina pravitate. Urina laudabilis cum

morbi incremento & perseverantia, certum signum est medicamina esse mitiora, quàm pro morbi causa conveniat. Urina cruenta in scorbuticis multis multo cum levamine meitur, limites modo haut transgrediatur.

Eugal. Scorbutici ad *δυσηκοίαν*, *οφθαλμίαν*, catarrhos, ulcera, cordis palpitationem, sphacelum, &c. proni sunt. Inveteratus viam sternit ad gravia mala, tubera subcutanea, hydropem, melancholiam, delirium, maniam, tympanitem, *ατροφίαν*, paralyfin, stuporem, dyspnœam, *εθίσιν*, convulsiones, epilepsiam, dysenteriam, affectus soporosos, apoplexiam, sphacelum extremorum, utpote tandem mortis nuncium. Spes curationis reliqua est si malum recens; ætas juvenilis; si non hæreditarius; si à contagio, aëris insalubritate, navigatione, vita sedentaria; si non cum viscerum corruptela; si ejus fomes per hæmorrhoides, menses vel diarrhœam criticam, scabiem criticam, scorbuticam dictam, subtrahatur, &c. *Hoffm.*

Solvitur aliquando per alvum; per hæmorrhoides tempestivas & sufficientes (fluxiones sanguineæ tardæ & parcæ nil juvant;) per urinas, etiam cruentas interdum. Tubera scorbutica cum vel sine exulceratione pro depositione critica habenda sunt. *Eugal. Barbett.* Scorbutici & venerei morbi multiplex est convenientia; hujus inter hæc potior in Therapia habenda est ratio. Fatum grave est gonorrhœa scorbutica, quandoque plures per annos, quin ad vitæ finem misere affligit. *Eugal.* Aliquando in cacochylia, penis exulcerationem desciscit.

Feminis scorbuticis facile menses deficiunt aut in fluorem album mutantur; nonnunquam copiosiores fluunt, aut paralytis excipit, sæpe citra appetitus imminutionem, aut *αρεσφία* ingignitur, si oris siccitas in languore scorbutico diutius perseveret; modica humidi reiectio tunc juvat, largior offendit. *Eugal.*

Paralytis scorbutica facile in contracturam nervi in parte, convulsionem abit. Doloribus arthriticis sæpe succedit. Anteit eandem stupor crurum, tumor in partibus extremis subito exortus ac brevi disparsens. *Barbette.* Crepitus ossium medelam vix admittit, *Willis.* magis adhuc, si & venereum sublateat inquinamentum. In atrocissimis artuum doloribus scorbuticis, si lethargus subito supervenit, tum in alium statum fit mutatio. Pulsus in scorbuticis intermittens, adeo parvus ac debilis aliquando est, ut omni momento moriturum credas ægrum, quod vero absentibus aliis perniciosus signis, haut terreat. Pulsus in deliquio scorbutico major est quàm extra illud. *Eugal.* Interdum scorbutici subito moriuntur. Tormina ventris continuæque contorsiones circa umbilicum, vel sphacelum intestinorum & subitam mortem in senibus, vel tympanitem post se trahunt. Qui mesenterium obstructum habent, faciles sunt in colicam scorbuticam. *Draw.* Colica scorbutica pluries emigrat in arthritidem vagam scorbuticam, ariduram, lumbaginem contumacissimam, abscessus internos.

Maculæ ceteris paribus bonum significant,

sunt bonum indicium malæ causæ, nempe materiæ mali & per cutis poros expulsæ, quo rubicundiores, quo majores, eo meliores; quo magis ad colorem nigrum vergunt, eo pejoris sunt maturæ; abeunt in ulcera foetida, cacoëthea, grave malum & calamitatis plenum, quin sphacelationes: In cholericis communiter rosææ magis sunt, in melancholicis lividæ aut fuscæ; morientibus nonnullis evanescent, aliis erumpunt tunc demum. Malo ingravescente sæpe maculæ scorbuticæ in totas tibias ita diffunduntur, quasi unica esset macula nigra, tetra & aspectu horrenda cum tumore ad elephantiasin accedente. Stigmata cruenta & tumores duri lividi diu sine spontanea disruptione perstare solent.

Ulcera scorbutica tota plerumque livent, ichorosa sunt; venerea in ambitu rubra nosces, colorem ex albo cinereum in ima cavitate referentia. Ulcera linguæ scorbutica nulla ferunt mercurialia in & externa. Exulcerationes oris scorbuticæ primum gingivas, dein fauces & tonsillas, lento quidem gressu, inficiunt; venereæ primo fauces & dein demum gingivas.

Gingivis laborantibus minus afficiuntur tibiæ, & contra; sæpe tamen utraque. Qui stomacace laborant, jejuni sputatores sunt; pueris hæc frequentius obvenit. Accedit vera gangræna vel cancer quandoquo gingivarum; in liquamen putridum conversæ, instar mucii deterfæ gingivæ abeunt. *Bærh.* Livor faucium in scrubito pro letali habetur signo. Gangræna

scorbuticis pessima & communiter mortis nuncia; per maculas fuscas quæ degenerant in escharam siccam cum membri torpore, sese prodere solet; ab extremis plerumque incipit, nec multum habet foetorem, plus aut periculi. Scorbuto motus febriles, ubi junguntur, irregulares sunt; convulsione ac caro facile stipantur. Frequentes haut ita sunt scorbuticæ febres, uti vulgo opinio circumfertur. Typo, periodo irregulari, vago, maculis scorbuticis, crebra vicissitudine (quæ notabilior ubi paucæ maculæ) euphoricæ statulque peioris, intimius noscuntur. Et antecedunt & consequuntur scorbutum aliquando febres; quandoque antegrediuntur ardentes, malignæ, duplices tertianæ, ac quartanæ; consequuntur febres quartanæ; sic ut febres quartanæ terminentur in scorbutum & vicissim scorbuto superveniant aut complicantur febres. *Balthas. Brunner Tr. de Scorbuto.*

Respiratio difficilis & pectoris angustia circa diaphragma, periculosum est malum; quæ si negligantur, sæpe ægri syncope præter expectationem intereunt, aut si longinquius trahantur, hydropici fiunt, imprimis ii, qui purgantibus fortioribus subinde uti suevere: Aliquando peripneumonia succedit. Male aliquoties scorbuto junguntur vomitus & dejectiones cholerae instar. Diarrhœa, lienteria, symptomatrica, pessima est ac difficilissimæ curationis: Temporis tractu necant hydrope vel tabe. Sudores copiosi *ατροφίας*, nervorum contractionis pluries prodromi sunt.

Sputa livida, cruenta, biliosa in scorbuticis, imprimis à stomacace, citra insigne vitæ periculum sunt.

Serum adeo corrosivum ex naribus scorbuticorum quandoque effluit, ut lintea intincta eroderit *Deckero* teste. Hydrops scorbuticorum vesicalis medelam recipit. *Eugal.* Scorbutici sunt tremantes & convulsionibus ex facili corripuntur. Scorbutici ex purgantibus, salivantibus, sudoriferis valentioribus pessime se habent. Ex purgantibus facilis est hydropis successus.

Singultus.

FEre in illa œsophagi parte singultus sedem habere videtur, ubi ingreditur diaphragma. *Bærh.* Si chronicus, observa curatius, an partium thoracis conformatio mala adsit *Barthol.*

Compresso utrinque ad latera medio digito dextro, rei tristes narratione aut insolitæ timore, cedit singultus. *Holler.* Singultus contumax, chronicus, aliquando vomitu vel diarrhœa solvitur; tollitur aliquoties sternutamentis maxime si ex repletionem. Non omnino immedicabilis est qui crustis aphthosis in ventriculo suppurantibus aliquando supervenit. *Bærh.* Non æque periculosus est, qui in hypochondriacis, hysteriis vel ex primarum viarum eruditatibus, acrimonia. In acutis, præsertim malignis, exanthematicis, inflammationibus viscerum, funestus sæpissime esse solet sine signis

coctionis, sequente delirio, convulsione per totum ac morte; si vero circa dies evenit criticas, reliquis signis, maxime ex urina bonis, nil mali portendit, sed criticum vomitum vel diarrhoeam prænunciat, & his excipientibus cessat sponte. *Holler. Hoffm.* Senibus hic magis accidit post copiosissimas evacuationes.

Periculosus est singultus si ab ileo; hernia; cum $\alpha\phi\omega\nu\iota\alpha$; à vomitu cum oculorum rubore; si cum languore & stupore; si delirium aut convulsio intervenit; si vulneribus internarum partium, hernio- & lithotomiæ accedit; si à musculis & ossibus temporum læsis; (*Holler.*) si ex inanitione, qualiscunque ea fuerit; si ab excretionibus criticis cutaneis, evacuationibus paribus suppressis, morbis retrogradis; ubi, idque cum febre interdum, in senibus herniosis; (*Holler.*) si leniter concutiens; si in senibus ex colica vel $\mu\epsilon\pi\alpha\sigma\iota\omega$ decumbentibus; ubi à læso diaphragmate cerebro, ventriculo; ubi tenesmo detento supervenit; ubi propter visceris fit inflammationem; si puerperas tenet; si colicæ præter consuetudinem accedit.

Qui costis fractis, distortis, luxatis accedit, imminentem, inflammationem prædicit.

Sitis.

Sitis passio est longe dirissima & cruciatus, qui omnes alios, & ipsos, unde proficiscitur, dolores vincit. Ex illo Medicorum illorum ratio semper barbara, qui miseros à potu toties tamque enixe flagitato abstinent. *Pechlin.* In ardentibus & inflammatoriis bonum est, si æger bene sitiat largeque commodum hauriat potum. Sitis inexhausta maximum significat morbum in acutis; sed exitialis, quæ comitatur vel sequitur signa pessima; æque perniciose, siti omnino carare, vel antea urgentem sine causa omnino tolli, maxime si lingua simul nigra & squalida. *Hipp. Alpin.* Sitis depravata admodum circa potus minime idoneos, mala. Sitis abolita in chronicis morbi pertinaciam ac diuturnitatem arguit. Sitis à nimio potu exorta, cachexiam & hydropem minatur. Sitis immodica, quotidiana ad 40. libr. aquæ usquæ, in scorbuticis quandoque obvenit, largissima hac dilutione tandem bene superabilis, si in solis adhuc succis noxa. Sitim immodicam sine omni febre, nilominus cum tertianæ typo, aquæ puræ copioso potu extinctam, notavi.

Quibus noctu bibendi est aviditas, iis admodum sitientibus obdormiscere bonum est. *Hipp.* In vomitu eum, qui siti prematur sitis expertem esse, malum est.

Situs.

A Gaugræna , sphacele , carcinomate bene distingues situm partium corporis humani viventis. Si idem à causis internis , rarissime , si ab externis , facilius admittit curationem. *Detharding.*

Somnus. Soporosi affectus. Torpor.

Somnus nimius & profundus minus habet periculi , si in pueros incidat primamque ætatem ; sin corpora invadat exsoleta , vetusta & leucophlegmatica , jam & strigosa , plus adfert discriminis & lethargici quid subesse significat. *Pechlin.* Somnus crisin excipiens , eandem perfectam esse significat. Profundi somni neque turbulenti judicii firmitatem denunciant , & contra. Somnus moderatus quietus , delirio & convulsionibus superveniens , eadem solvit. Somnus profundus , non turbulentus , sed placidus , licet duraverit diu ebriorum instar , non est malus , sed sedat & arcet majora mala , delirium scilicet , dolores capitis & in pueris febrem. *Duret.* *Stahl.* In quo morbo somnus laborem facit , letale , contra , si juvat. Somnus & vigiliæ si modum excessarint , malum. *Hipp.* Somnum profundissimum octiduanum in melancholico notanimus ; posthæc diu adhuc superstite. Somni quales sopore oppressis
&

& totius corporis perfrictiones, perniciem ostendunt. Si in dormientibus de oculi albo, non exacte commissis palpebris, adpareat, modo non ex alvi sit profluvio vel consuetudine, exitiosum. Pessimum est, si somnus neque noctu neque interdiu accedit, id enim ob dolorem laboremque evenit, vel delirium fore significat. *Hipp.*

Affectus soporosos in acutis prænunciat urina subjugalis, si æger & tum ad somnum inclinet. Cum epilepsia facile commutantur soporosi affectus. Epidemici observantur morbi soporosi. *Bærh.* Affectus soporosus e crapula, capitis ictu, contusione &c. mitior illo ab interna causa, & 7. d. superato eventum minus funestum arguit. Affectus soporosi post 3 d., ceu dimidium septenarii, motu critico plerumque mutantur, vel in melius vel in pejus. *Hoffm.* In pueris soporosis de vermibus sciscitare.

Sopore, lassitudine ac surditate detentus alvus erumpens & ad judicationem rubra demittens, juvat. Sopore alto, stupido correptis si venter in tumorem p. n. sublatus est cum cibi fastidio ac alvi interceptione, hos juvare potest vel alvus fluxa vel urina laudabilis. Si in acutis soporibus spumantes prodeunt dejectiones, febris ingravescit. Soporosi cum inquietatione, præcordiorum angore, parva vomitione ac frequenti, ad aures tubercula accipiunt, vel forsan convulsiones quoque; urinæ si tenues, claræ, malum in his. *Hipp.* Pulmonum morbi desinunt in fine in soporosos affectus, vertigines, oculorum caligines. *Bal.* Αφωγία, pectoris strepitus,

difficilis poculorum deglutio, pituita tenuis ē naribus stillatis, urinæ alvique retentio, prompta resupinatio, periculum comatis exitiosum denunciant. *Hipp.* Delirium superveniens comati, convulsionem significat. Comatosi succedentes convulsiones, malæ. Coma vigil phrenitidem & convulsiones funestas per sæpe prænuncit, & in malignis non raro in emortualem transit soporem; Terminari quandoque solet surditate ac abscessu post aures. Coma somnolentum ab ischuria, ulceribus suppressis, maxime aurium, his revertentibus quoque abit. Carus si repente hominem corripit, nil est, nisi levior apoplexia, ex quo prædictio formanda, in senibus, impuris corporibus, e nervibus, est periculosus valde, pluriesque in lethiferum migrat lethargum. Si dolores caro juncti, convulsionem significant. Carus eo gravior judicandus, quo gravior febris combinata, & quo magis cruda urina. Solvitur diarrhœa ferosa. Perniciosissimus est si in declinatione febrium continuarum supervenit vel feberi non judicatæ, item cephalalgia, epilepsia, cum vocis, motûs & sensûs privatione.

Rigori aut horrore die critico si coma superveniat, mors expectanda. Carus frequentissime transit in apoplexiam letalem.

Differt lethargus à comatibus, quod hæc præcipue febrem comitentur & non conjuncta his sit oblivio sed levius delirium. Obrepentis lethargi indicium dicunt, primaria inter, ad segmentum musculi palpebrarum orbicularis inferius tumorem. *Brendel.* Bona spes si sensus

& memoriæ primo lethargi insultu non penitus tollitur; si prius sano & robusto accidit; si æger respondet ad quæsitæ; anhelitus ei liberior est; excretiones naturales bene succedunt. Satiùs est lethargo supervenire phrenitidem quam phrenitidi lethargum. *Hipp Bagl.* Lethargus nunquam periculo vacat, & iste periculosissimus, quem artuum tremor, singultus, respiratio tarda cum rhonchis magnis, sudor gelidus faciei; urinis sponte effluentibus, maxime subjugali, comitantur. Intra 7. d. moriuntur lethargici, nisi febris supervenerit, aut pus ex faucibus, naribus vel auribus succedat; vel sternutatio frequens cum narium vel oculorum stillicidiis eveniat; aut abscessus post aures fiant. Solvitur quoque aliquando pedum tumore, furunculis, abscessibus, erysipelate, vel junctim vel seorsim incidentibus. Quum multum liquidum per alvum dejicit lethargicus, pusilla vitæ spes est. *Holler.*

Si lethargici evadunt, pectore suppurantur, (*Hipp.*) sed hæc suppuratio non ita tuta. Lethargus in hystericis, hypochondriacis apoplexiam annunciat. Si in lethargicis ex pulsu parvo sensim magnus fit & sic increscit, citius intereunt ægri. *Rhod.*

Torpores & sensus privationes præter consuetudinem ortæ futuras apoplexias annunciant. In continuis malus, pluries letalis, maxime mentis, quem ignaviam dicunt, in phreniticis exitialis est torpor; damnabilis, qui cum surditate, à qua prodeunt stillæ sanguinis è naribus; In inflammationibus internis pernicialis. Ex

angina citra crisin hypochondriorum dolor cum torpore , insidiosè occidit , etiamsi valde modestè habere videantur. *Hipp.*

Torpor partialis in critice aliquando appareat , morboque concocto , semper malus. Torpor in contraria celeriter permutatus , perniciem nunciat. Ubi rigori torpor succedit , mentis alienatio indicatur. *Alpin.*

Sternutatio.

A Ngulo oculi majore compresso , impeditur sternutatio. *Jonston.* Ex sternutatione multa nervorum opticorum obstructionem & ex hac cæcitatem consecutam scribit *Hildanus.*

Sternutatio in apoplexiis provocata sternutatoriis bona , & contra , signum letale.

Evenit cum ~~evocata~~ bonoque est in hypochondriacis & hysteriacis frequens ac pluries repetita ; in singultientibus ; in lethargicis cum stillicidiis oculorum aut aurium ; sub finem catarrhorum ; in menstruis parvis ; in odontalgia ; secundis retentis ; difficulter pariente ; in reconvalescentibus &c. & contra , in senibus ; vertiginosis ; epilepticis ; herniosis ; comatosis &c. Sternutatio & catarrhus ferinus sive antecedit sive subsequatur pulmonis mala cum febre acuta , discrimen vitæ adfert ; In aliis maxime letalibus morbis sternutamenta spem solutionis volunt , utilitateque haut carent ; maximeque salutare , si hæmorrhagia critica interveniat. In febribus præcipue malignis ,

etiam rebus omnibus desperatis, salutem promittit sternutatio, modo non sint affecti pulmones. *River.* Vidi aliquando sternutationem in hysterica, sanguinea, libidinosa, fertili frequentem, tandem semper in intumescentiam artuum dolorosam, vagam terminatam.

Sudores.

SUDORUM indices sunt rigores. In acutis non infirme sudoris prædictio est, si nulla alia crisi significata, sub pulsu undoso ac molli, 4. die, ut indice, urina est cocta; corporis cortex calida, laxa, madida, vaporem emittit quemdam calidum, qui antea non fuit; levis incidit horripilatio, denudato corpore, cum alvo occlusa, urina pauca; Sic fiet d. 7., decretorio, crisis per sudorem. Per sudores in febribus acutis ac inflammatoriis optima fit crisis. Optimi sunt in acutis sudores qui coctione prægressa, diebus decretoriis cum rigore contingunt, penitusque morbo vel plurimum liberant; qui toto corpore oriuntur calidi, copiosi, non nimii æque interrupti; qui ægri temperamento respondent. Particulares hic minime sunt utiles; si frigidi pessimi.

Mali sunt in acutis sudores assidui, sive modici illi sunt sive copiosi; non juvantes; in initiis mox stillantes &c. Perniciem minantur in acuta copiosus cum repentina virium prostratione;

sudatiuncula ac rigoris crebra vicissitudo ; foetidus nimis.

Sudores in acutis , diebus intermediis five non critici contingentes , laborem , morbi longitudinem aut recidivam significant. Quibus circa initia acutarum tenues suboriuntur sudores & urinæ coctæ emittuntur cum magna totius exæstuatione , si præter rationem perfrigescunt & rursus celeriter peruruntur , & torpore , sopore aut convulsione tenentur ; ii perniciose affecti sunt.

Sudor foetidus nimis extra febrim , si non juvet , funestus est. Frigidi sudores cum febre acuta mortem ; cum mitiore , diuturnitatem declarant. *Hipp.* Febres sudatoriae veterum inconstantis sunt typi.

Sudor Anglicus morbus est acutissimus , contagiosus , epidemicus , malignus , horarum 5. 10. 12. aliquando , interdum 24. 48. terminatus fatali eventu. Sudor manans vehementissimus est , teterrimus , graveolens , olidus. Finitur ut plurimum letali peripnevmonia *Forest Sennert.* Nuperis hisce annis huic par sæviit in Piccardiæ terris , la Suete à gente dictus Gallica , mitior tamen , uti litteræ testabantur publice , isto.

Sudor unius , hujus vel alterius lateris , chronicus , connatus quasi , plurimum hydropem post se trahit. *Petr. Imman. Hartmann. Comm. de febr. quibusd. sudator.* Nulla excretio plus debilitat quàm sudor effusus. Sudor nimius sibi relictus , licet vires aliquo modo exhauriat , ante tamen non est periculi , quam si vere cohibeatur. Sudor multus per somnum citra

causam manifestam factus, copiosiore alimento corpus uti significat; quodsi cibum non adsummenti hoc accadat, vacuatione indigere significat. *Hipp.* Sudores nocturni sæpe mirifice torquent in purpuram proclives. *Hoffm.* Sudores consuetudinales, universales, particulares, haut sine noxa turbantur; graves inducunt morbos, quandoque quin letum inferunt repressi. *Bern. Nebel. Diff. pec.* Sudores particulares singulares plane plus sæpe observantur in gravidis. Ex sudore manuum valetudinis conditionem dignoscunt causarii, stomachique offensi minas ex siccitate, reconciliari gratiam ex rivo isto aucupantur. Perinæi sudor protractus, largior, sæpe vim genitalem simul labescere facit, vel id indicit. *Pechlin.* Sudor pedum cum fluore albo interdum alternat. *A. N. C.* Vidi ego foetidissimum pedum cum diarrhœa foetidissima alternantem; alia vice notavi talem totius corticis, fluorem album solventem. Sudor sanguineus post graves convulsivus & spasmodicus affectus erumpens, feliciter subinde tollitur, contra, in febribus cum humorum dissolutione maligna rarissime.

Tenesmus. Prolapsus recti.

DE tenesmo dysenterico habes in locis de dysenteria.

Idiopathicus majus habet periculum, præcipue si cum singultu colludit; Qui symptomatice dysentericæ, diarrhœæ, vomitibus jungitur, non æque. Per plures menses continuo

durans, & cum modica, sæpius tamen repetita excretionem mucida, per alvum junctus, plerumque signum est læsorum viscerum. Vetus in colicam & volvulum interdum transit. Tenesmus gravis in hysteris cum laboribus quasi partus laboriosissimis pluries ex spasmo obvenit, isque, recens maxime, bene medicabilis est. Mulieri uterum gerenti ubi tenesmus supervenit ex morbo gravi, eandem plerumque abortire facit. *Hipp.* Qui alvo continentibus ex pondere uteri, absit ipsius enixo fetu. Singultus tenesmo laboranti superveniens, periculosus est. Qui cum concurrente causa paralytica spincteris vesicæ habet difficultatis. Qui ab ulcere cancroso uteri, recti, bonæ spei parum relinquit. Ubi à tumore vasorum seminalium, quandoque cedit, ast cognitu perdifficilis est. *A. Wedel.* Qui ab ulcere vesicæ urinalis par habet judicium uti ulcus ipsum. Ad urinam suppressam si tenesmus accedit, intra 7. d. occidit, ni febris intervenerit urinæ iter expediens. *Hipp.* Sæpe ex neglecto tenesmo ulcus relinqui solet sordidum ac purulentum, idque in fistulam verti, quæ remediis ægerrime tollitur. In longis morbis letalibus dolor ani tenesmodes vel dysentericus mortiferus. *Hipp.*

Tenesmum sæpe excipit ani prolapsus, hunc justo diuturniorem, cum refrigeratione imprimis, inflammatio, & hanc perperam curatam sphacelus. In recto prolapso sphacelæo aliquando tunica interior sphacelata sponte decedit, & reliqua intestini substantia iterum in naturalem situm revertit, excipiente perfecta sanitate. *Hist. morb. Vratisl.*

Tremor.

Tremor in corpore sano est prodromus paralyseos, in paralytico sanitatis. *W. Wedel.* Scorbutici tremoribus patent. In febribus acutis tremor artuum, linguæ, letalis est, maxime in morbi progeſſu. *Alpin.* Ex tremoribus convulſiones, letaliſſime. *Hipp.* In ſenibus tremor eſt incurabilis. Qui ſupervenit mulieribus poſt partum ex retentis quibuſcunque in utero, eſt periculofus adfectus, ſubinde enim epilepſias letales infert. Si tremor à nervorum obſtructione, pejor eſt, quàm ſi à plethora vel humorum defecta. *Bærh.* Capitis tremor ſive titubatio vacillans ſæpe remanet à caro ſoluto. *Bærh.* Sæpe tandem tremor tranſit in cachexiam ac hydropem, maxime in bibonibus. Demigrat facile in apoplexiam, paralyſin, lethargum, ſpasmus. Tremor manuum varis ac gutta roſacea pluries ſolvitur in bibonibus. Novimus cephalæam diuturnam tremore brachii ac manûs protracto ſolutam. Tremore ſolvuntur *αφωρια* ex rigore factæ. Quibus capitis ac cervicis dolor ac totius corporis impotentia cum tremore adest, ab iis ſanguinis eruptio liberat. *Bærh.* Tremor à vermibus, ſuis cedit antidotis. Tremor epidemicus contumax febre ac languore ſubdalo ſtipatus traditur ab *A. N. C.* qui ſolvebatur per tuſſim violentam cum ſputis foetidis; coryza larga & diuturna; ſudore; diarrhœa.

Tumor varius.

OMnis tumor p. n. vel sponte evanescit vel per insensibilem transpirationem dispellitur vel suppuratur, vel in putredinem vergit membrumque corrumpit, vel in scirrhum induratur, hinc pluries canescit, vel permanet etiam dum vivitur. *Schelham.* Si tumores subcutanei mobiles, plurimum cystici sunt, & contra, fixi ubi isti ac adhærentes.

Tumores cystici non adeo magni nec nimis duri si periculo à nonnullis ad extremum halitum circumgestantur; si nimis grandes & dolore incipiunt, metus est tabis vel cancri. *Heister.* Tumores serius aperti graves inferre queunt noxas, mortem. Memi it *Hildanus* abscessus circa humerum sero aperti, quæsitæ deorsum via, genitalibus gangrænam succedentis. Novimus tumorem mammæ carnosum in puella ceterum sana, vere 25. libr. Noricas habentem &c.

De aliis tumorum generibus figillatim.

Tussis.

TUssis formaliter omni hecticæ non competit. Tusses pectorales potius sunt humidæ, hepaticæ magis siccæ. Tussis nunquam fere omnino tuta est, instar enim occultæ foveæ se habet, in quam plures securi non raro impingunt. Tusses pectorales à purgantibus exacerbantur. Tussis capiti & oculis infesta est. Vernalis mitior est autumnali & curatu facilior. Sicca juvenum diuturna suspecta est ob hæmoptysin & *q. d. 1519.*

Periodica emanens sine alia evacuatione critica migrat in appetitus vitia, catarrhos suffocativos, paralyticos affectus. *Juncker.* Senes etsi cum tussi aliquando inducias, nunquam tamen firmam pacem, inire queunt. Ferina facillime herniam, abortum, scrofulas &c. causari potis est. Sympathica præsagium habet in morbo principe. Tussis epidemica convulsiva infantum infra trimestre constitutos torquens, ut plurimum funesta est; solvitur aliquando brevi abscessibus corporis. *Meibom.* Si tussis cum febris pertinaciter afficit, maxime noctu, & nullis cedat remediis, in tabem migrat, etiamsi sanguis non spuatur. Quibus in febribus accidit tussis illa non liberantur perfecte, si tussis adhuc perseveret. Tussis humida si subito in siccam desinat cum pectoris gravitate, vel hecticam vel pulmonum exulcerationem minatur. Qui gibbosi fiunt ex asthmate vel tussi, ante pubertatem moriuntur. *Hipp.*

Quæ ex viscerum scirrhis tussis est , plerumque manet immedicabilis. Asthma & tussis à pulmonum calculis (*Pechl.*) vermibus (*Beniven.*) eorundem rejectione tollitur. A dolore forti , tumore , inflammatione , ad testes irruente , tussis sicca , solvitur ; Magna enim & intima est consensio à pectore ad pudenda. *Bagl. Rega.* Tussis asthmatis superveniens sæpe solvit idem.

Tussis in nonnullis arthriticis accessionis prænuncium symptoma est , d. 4. vel 5. antecedens ægrumque exagitans ; eadem materia arthritica pulmonibus insidens saluberrime pluries eliminatur. Cui falsuginosa sputa unaque tussis quiescunt , iis totum corpus veluti exanthematis obsitum rubet ac tandem asperitate fit rigidum , jamjam futura morte. *Hipp.*

Tympanites. Flatulentia.

Quibus tensiones ac supra & circa umbilicum dolores laboresque fortes sunt , ut & in lumbis , qui nec remediis nec tempori cedunt , neque ullo alio modo solvuntur , in hydropem ficcum desinunt. *Hipp.* Tympanites simplex ac incipiens , præsertim à causa externa , potu nimio aut frigido , glaciato exortus , aut febribus intermittentibus succedens præcipue in robustis ac vegeta ætate , facilius tollitur. Radicatus vix unquam curatur. *Puerar. ad Barn.* Tympaniæ magis peculiaris est arida tussis , asciti sitis. Morbis infimi ventris spasmodicis

diu divexati demum tympanitidis metum habent. *Willis.*

Tympanites feminis est familiarior quàm viris, maxime post crebriorem abortum. Frequens ejus est successio in ascitem. Tympanites tandem migrat in acutam erraticam cum stranguria, sphacelo pedum œdematosorum, dyspnœa, hæmorrhagia, tussi, acerba quandoque, quin convulsiva; Quæ mors proxime excipit. Gravior est tympania, si hydropi supervenit. *Schrader.*

Non juvant hæmorrhoidales varices, non alvus fluxa nec flatuum explosio *Brendel.* Vigilæ, fitis, febricula, inappetentia, alvi siccitas, mala. Pessima, hæctica, alvi & urinæ suppressio. Tympaniti si accedat umbilici inflammatio vel alius ventris musculi, tunc mors est in propinquo. *Dolæus.* Ex usu purgantium, diureticorum crescit magis pedum ventrisque tumor, venitque hydrops humidus.

Flatus sive vaporosus aër & in sanguinem se proripiunt, unde hypochondriacorum mira aliquando pathemata; Sic & tympanitem cordis & vasorum insignem *αυτοπτοι* notarunt *Pechlin. & Hoffmann.* Ructus testantur de contentis primarum viarum, dein & viscerum flatu.

Si venter intumescit ac persistit in morbis, præsertim acutis, pessimum, si cum aliis pravis signis, mortale. *Hipp.* Flatulentia spasmodica ex calculo urinali, felleo, hæmorrhoidibus, menstruo negotio, difficilis est curationis. Quo manifestius in flatulentia commotiones

sanguinis concurrut, eo magis pressiones in sinistro latere & ventriculo adsunt. Quo magis affuescit flatulentia, tanto torminosior fit, imprimis sub alvo sicca. Matrix flatulentiarum ac fomes sæpe sunt vermes, cruditas, spasmus, naturalis angustia locorum &c.

Fallaciæ flatuum magnæ sunt mentiunturque varias tragœdias, morbos gravissimos repræsentant, asthma, aurium, oculorum vitia, lipothymiam, nephritidem, pleuritidem, cordis palpitationem, anguorem, lienis infarctum vel tumorem, graviditatem pluries referunt &c. Nil dicam de ventriloquis aut *εγγαστριμυδοις*.

Illi qui dysenteria laborarunt gravi, maxime alieni sunt à flatibus. Voluntaria flatuum cohibitio præcipue in sanguineis, facile spasmos, tormina, colicam flatulentam, imo convulsiones progignere valet. Suppressio habitualium flatuum tumores, indurationes abdominis tympanitem, hæcticam inducit. *Stahl*. Ex flatulentis incarceratis ac urgentibus pluries numero accidunt intus susceptiones intestinorum. Perforatio abdominis in simplice tympanite nil facit; ubi vero flatus in sola ventris cavitate, vel ubi simul ascites, proficua. *Dan. Nebel*.

Varioli.

Ad miratione dignum, abditum & texturæ sanguinis infixum variolam fermentum nullis vel vehementissimis intestinisque fluidi conquassationibus ante destinatum tempus evocari posse, & solum esse aëris contagium certamque *καταστασιν*, quæ sopitum latitantque à multo retro tempore virus sanguinis textura evolvat, neque facile reperiri quemquam, qui ab hoc tributi genere sit immunis. *Pechl.* Febris variolosa obvenit aliquando, variolis non emergentibus ipsis. *Bærh.* Sunt qui variolis bis, ter fuere correpti, ipsissimi nempe veris. Regulares circa æquinoctium vernum maxime ingrediuntur. *Sydenh.* Prognosis est dubia sanationis, quia nondum methodus certa est detecta. Horrores qui incidunt quum emergere incipiunt, hæmorrhagiam narium nunciant. Si variolæ cum magno incidunt frigore, indicant morbum fore pessimum in sua specie. *Bærh.* Nonnullis familiis varioli singulariter fatales observantur; suberitne siphyliticum seminium? Sub menstruo fluxu concepti infantes pessime laborant variolis, æque à parentibus siphyliticis pronati, matre pariter fluore albo maligno, non quidem venereo, orti. Periculosius detinentur obesi, adulti, senes, gravidæ. In variolorum primordio si adsit febris intensissima, non fiet suppuratio, sed ichorescentia, nascentur confluentes malignæ, totumque corpus fiet nigrum; in his liquor clarus, subrubellus, instar loturæ carnis.

Sydenh. Bærh. Cum vitæ discrimine laborant; qui diu contractam in visceribus alunt veneream labem, magisque si incondite mercurialia sumplerint; hique largo admodum insuper torquentur ptyalismo. Diarrhœa gravissima, quartana, scabies, achores, favus, lactumina, abscessus aliaque ulcera non vindicant, defendunt aut liberant à variolis tum temporis epidemicis. *Pechlin.* Quidam nondum variolos vel morbillos experti, jam immunes manentes, facile achoribus, tinea &c. vexantur. Dolor ingens v. g. lumborum, lateris &c. differt variolarum eruptionem, tuncque prædicas confluentes & periculo non vacantes. Si in superficie sanguinis vena emissi crusta magna, alba crassaque variolos fore copiosos valdeque periculosos edicito. Quo diutius natura expulsionem molitur; modo non torpeat, eo certior atque universalior hæc erit. Nil æque attente observari atque vox & respiratio debet. His enim integris magna spes est, violatis dubio. *Lomm. Bagliv.* Optimum quoque præsagium sume ex intumescencia faciei ab 8. ad 11. d., & ab hoc manuum usque ad pustularum in iis maturationem. Convulsio, epilepsia ante eruptionem, plerumque, sed non semper (*Comm. lit. Nor.*) nil mali habet, hæque rarissime confluunt; pessima in statu vel declinatione eveniens; ista accidentia prædicito in infantibus sanguineis, vivacibus, & qui vino assueti quotidie, facile adventura. Alvus adstricta pustularum eruptionem, feram licet, cer-

certam tamen fore spondet. Hæmorrhagiæ in initio, modicæ, bonæ sunt, & adultiorum præoccupant deliria.

Diarrhœa in primordio non mala.

Phrenitis inter principia sæpe observatur omni vacans periculo. Nullum sputatorem in variolis vidi mortuum, ait *Waldsch.* Cruenta hic phlegmata non semper sunt letalia. In variolis vespertina notatur exacerbatio. Morbi magnitudo, malignitas & periculum ex numero faciem obsidentium judicatur. Salutis spes in paucitate exanthematum, discrimen in multitudine, maxime faciei. *Sydenh.*

Dies octavus est magis fatalis in discretis, undecimus in confluentibus. *Waldsch.* Oculi quos variolæ infestant, optime custodiuntur palpebris inter se glutinatis.

Quandoque morbi malignitas maxime in oculos & artus sævit. Vidi oculum, qui totus gangrænosus excidit. Artuum ulcera rebellia, sinuosa, quin caries ossium, hinc nata nota sunt.

Discretæ plurimum d. 4., rarius ante illum, apparent. Quo spatium inter pustulas magis rubet, tumet, calet, tenditur circa tempus abscessus, eo melior spes; contra angina sequitur letalis, nisi salivatio liquida vel tumor manuum pedumque ingens accesserit. Si in spatiis istis purpura, petechiæ, letalis gangræna designatur. In discretarum maturatione felici faciei pustulæ asperiores quotidie ac magis flavæ conspiciuntur, contra manuum & reliqui corporis minus asperæ, albæque magis. Distinctæ

faciei ac reliqui corporis desquamatione ;
 diruptione illæ manuum abeunt. Quanto
 mitior est morbi species , tanto citius pustulæ
 ad maturitatem atque morbus ad finem perducitur.
 Post distinctas æger alvum habet constipatam
 vel tardam. Confluxura prænunciant coma ;
 intensior febris ; vertigo ; vomitus enormis ;
 artuum , dorsi dolor rheumaticus &c. ut
 plurimum hæc d. 3. adparent. Ex qua
 maturiore eruptione aliquatenus quoque easdem
 prælagire licet. Nunquam confluxæ vacant
 periculo. *Sydenh.* Horror aut rigor modicus
 in suppuratione vigente confluentium quid
 monstri alit , metum enim addit pneumonicæ
 febris vel phreneticæ , maxime si jam ante
 delirii gliscentis indicia sint , & primam febrem
 secunda protinus excipiat sine remissione facta.
 Algor in confluentium resiccatione & ruptione
 criseos simulacrum habet , ac sudori analogum
 quid nunciat , magis cum urina cocta & bono
 somno. *de Berger.* Confluentes sæpius sequuntur
 dysenteria , lenta , hectica. In confluentibus
 diarrhœa tam est necessaria quam sunt vel
 pustulæ vel faciei & manuum intumescencia.
Sydenh.

Loco secundariæ febris miliares albæ innoxie
 quandoque erumpunt. *de Haller. in Comm. lit. Nor.*
 Secundæ febris initium facit vespertinus
 algor vel quandoque modicus rigor. Quo
 diutius tumor faciei & manuum persistit ,
 eo melius ; si tumor ille una cum salivatione
 evanescat , prodromus est mortis.

Mictus cruentus, hæmoptoë & maculæ purpureæ eruptionem prævenientes mortem accersunt præmaturam. Pariter quævis fluxio sanguinis sub incremento statu ac declinatione variolorum suspecta esto. Æque urinæ suppressio.

Crurum tumor post confluentes sæpe relictus, fetus ac intolerabilis fere, rheumatici æmulus, si recens adhuc prudenti cedit medicationi, ast perversè exceptus vel neglectus haut raro suppuratur & in sinuosa abit ulcera. *Sydenh.* Dolor lateris post variolos, morbillos, solvitur aliquando in dispositis sedis hæmorrhoidibus cruentis. Phrenitidi variolosæ plerumque peripneumonia comes est. Phrenitide si æger d. 9. 11. corripitur, corpus jactat, urinam parce reddit ac frequenter, paucissimarum horarum spatio ad plures migrat maxime in confluentibus. *Sydenh.*

Si finito variolorum decursu algor rigore incurset, abscessus fiunt vel intrinsecus varii, vel ad viscera, maxime in pulmonibus potissimum in à natalibus opportunis, comite febre lenta. Succedunt isti quoque pleuritides, intermittentes tertianæ præprimis. *de Berger.*

Absoluta exsiccatione in vado prorsus constitutis macula erysipelacea, livido nigricans aliquando subnascitur ex improvise, plerumque in pede, & moriuntur. *Hoffmann.* Vidi ex agglutinato supercilio distractione violenta multum lacerato in puero convulsionem, *ἀσπασίαν*, mortem. Pustulæ coloris peregrini in medio foveola nigricante conspicuæ, non

semper letale præbent indicium, aliis nempe symptomatis benignis concurrentibus. *Avicenna. River. Hoffm. de Haller. in Comm. lit. Nor.*

Color variolis legitimis maturescentibus proprius est flavus & favorum similis. *Sydenh.* Ubi maturescentibus novæ adhuc succrescunt aliæ, facile retrocedunt, & ægri convulsi plus sæpe intereunt.

Adulti satis promte sudoribus diffuunt exitu fatali, d. 8. ut plurimum, & post mortem adhuc rubentibus ac elevatis pustulis. *Sydenh.* Sudor in variolis impedit pustularum elevationem atque intumescientiam faciei. Ptyalismus mox à primo morbi primordio instans, malus. Si cum eruptione incipiat, bene se habet, d. 11. minuatur, post diem autem adhuc unum vel alterum omnino desinat; si citius penitus cesset; res ægri in lubrico sunt. *Sydenh.* Abortus & mensium fluxus copiosus incidens, periculosus est, non vero letalis, maxime si d. XI. & post illum contingat. *Detharding.* Frequenter post variolos tussis remanet vel etiam alvi fluxus, unde facillime in *phlogistia* incidunt. In numerum & locum suppurandorum variolorum aliquando exsurgunt numero plures furunculi.

Vomitus in principio accedens cessat facta eruptione. In infantibus diarrhœa confluentium, licet non ita certo, comes est, in adultis ptyalismus. *Sydenham.* Alvi fluxus non semper pertimescendus, si genius morbi epidemicus sic ferat, æstas diu sicca & arida sit, si variol multum inflammatorii malique moris. *Hoffm.*

Qui cum confluentibus diarrhœam non habebant, fere peribant. *Bagl.* Visæ sunt diarrhœæ, quibus retrogressarum variolarum materia purulenta fuit evacuata cum utilitate. *Meibom.* Diarrhœa circa declinationem sæpius supervenire solet non letalis. *Waldschm.* Quasi purulenta tempore maturationis non mali est ominis. Diarrhœa, durante decursu, seroso-biliofa haut exitiosa semper, nec junctæ petechiæ, purpura rubra & αῖμα. *Comm. lit. Nor.* Quandoque vermes præsupponit eadem. *ibid.* Regimine justo calidiore provocatæ viam sibi nonnunquam per dysenteriam faciant. *Sydenh.* In memoriam recurrit cæcitas biennis ex achoribus inducta puero, variolis superata; alio tempore testiculi sinistri tumorve grandis, durus, frigidus in puero ex conquassatione, discussus iisdem; Sic quandoque auxilio sunt varioli.

Variolis, sæpius numero succedunt tussis, φθίσις, asthma, ἀτροφία, abscessus, visus auditusque vitia varia, ulcera multiplicia, rabifica, caries, gangræna, sphacelus, paralytodes, clauditas, febres variæ, tabidæ maxime, œdemata, hydrocele, glandularum tumores, raucedo, catarrhus suffocativus, ἀφωνία, &c.

Suspectos nosces variolos per dolores pertinaces in artubus, spina, lumbis; si exanthemata stationem non servant; si facies 3. vel 4. d. non intumescit, vel mox detumescit iterum nec manibus intumescantibus; si ptyalismus ex saliva viscidior cessat circa d. XI. cum tumore faciei imminuto nec manibus intumescantibus

vel diarrhœa urinæve copioso instante profluvio; si ante eruptionem grave delirium & anginodes; si in suppuratione convulsio, sopor & post hunc alienatio mentis & incongruus sermo; si novæ semper succrescunt; nimia ubi est salivatio; si vel nimis cito vel nimis tarde p. odeunt; si manent depressæ ac suppurationem renuunt; si coloris non genuini variolosi; si pulsus non defervet; ubi animo linqunt; si diarrhœa cruenta, mictus cruentus, sputum cruentum, hæmorrhagia superveniunt, maxime post absolutam eruptionem & in statu; si petechiæ vel purpura accedunt; si respiratio difficilis cum voce rauca; ubi sudores instant frigidi vel colliquativi; ubi mox apparent asperæ instar purpuræ; si ardentissimus ex exulceratione circa d. 9. dolor manuum est; ubi cardialgia, tormina, nausea, dolor pectoris, respiratio peripneumonica, anxia inquietas, jactatio, dysuria, ischuria, tenesmus, pervigilium, &c. Ex quibus plurima funesta esse sueverunt, epidemiæ aut specialis genii habita ratione semper & ubique.

Moriuntur plures ex sudore coacto, calidiori regimine, medicatione, quam à suscepto frigore; & rarius quidam moritur ex eo, quod variolæ primis diebus non eruperint, sed quod vel nimium eruperint vel præmature detruerint. Obeunt diebus criticis, ut plurimum 9. 11. 14. pustularum adore exquisitissimo; convulsionibus; catarrho suffocativo fere tanquam ex angina præfocati; pustulis disparentibus; macula livida vel nigricante maligna

post exsiccationem quandoque; alii apoplexia, præprimis sanguinei & durante morbo mente emoti.

Varix.

VArix minor & simplex nil habet mali, contra grandis multum atque inflammationi, ulceri socia. Ex magnitudine quandoque rumpuntur cum vitæ periculo ob sanguinis profusionem. *Fallop de tumor. & ulcerib. Fab. Hildan.* recenset varicem in tibia, crassitie brachium ad carpum adæquantem & spithamam fere longum. Internæ pessimæ sunt.

Venereus morbus.

Conf. loci de fluore albo venereo.

CAtarrhus uteri venereus frequentior ac contumacior est illo penis. Malum aphtodismum effreni hominum libidini atque corruptelæ meretriciæ coævum est. *Harris.* An non pestis bubonacea est velox Siphylis & contra? *Schreiber cog. de Peste.* In virorum & mulierum morbis arduis ac pertinacibus periodumque sibi propriam non servantibus de lue foeda suspicandum. Lues venerea semel recepta in corpus, difficulter postea deletur, mitescit sed non extinguitur. Dolor fixus in medio pectoris diu perseverans ac moleste, sine tussi, signum est mali siphylitici latentis, multis ante annis ab ægris suscepti; arcana enim est

conspiratio pectoris cum verendis, *Bagl.* æque pudendorum cum faucibus, teste nostro morbo.

Morbos occultorum locorum aphrodisiacos mentiuntur hæmorrhoides (*Brendel.*) ac arthritides anomolæ; curiose ergo distingue, nec cuiusdam, vel & magis tuam lædas famam, **Celticæ Luis** character ad XXX. & plures pluries annos sanguini inhæret absque ulla molestia fere & incommoda patientis valetudine, recrudescit tamen tandem derepente tanta symptomatum vehementia, acsi tunc primo supervenisset. *Bagl.* In regionibus frigidioribus, porro autumno ac hyeme, multo difficilius curatur quàm in æstate ac calidiore in climate. Lues, prævia gonorrhœa subnata, mitior est, & omnia sine hac insurgens. Si vitium adhuc in succis tantum, felicior est status ac curatio facilior. Exigua spes superest, cui ossa erosa, exesa, comminuta, gummatibus tentata, viscera læsa, corrupta, &c. Qui semel sanati fuere & iterum corripuntur, sæpius Medici eludunt operam. Si *καρφηρία* non cedat mercurio, subest cranii caries. Leguntur epileptici facti, quod in curando morbo ex unguentis mercurialibus non nil in aurem ac cerebrum penetrasset. *Fernel.* Malum venereum, struma, & elephas aliquid habent cognatum. *Bagl.* Contagiosa est Paturfa generatione; lactatione; contrectatione (unde & sæpius per obstetrices propagatur;) saliva; sudore; liquido genitali; exhalatione; Et qua parte contrahitur, primo se manifestare solet. *Bærh.*

Levius tolerant morbum juvenes & sanguinei ; diutius atque gravius vexantur pituitosi , phlegmatici , hypochondriaci , melancholici , catarrhosi , scorbutici , senes , cholericici. Feminae quamdiu lunæ solvunt , cum lue facilius colluctantur quam viri. *Hoffm.* Corpora rigida cum difficultate liberantur ; succulenta , perspirabilia minore periculo & molestia curam mercurialem tolerant quàm sicca , tenera , densiora. Qui ægre purgantur , ægre etiam ad ptyalismum perducuntur. Ubi in ægre salivandis importunius salivationem urgeas , nil loco ejusdem quàm dejectiones dysentericas & stomachi ventrisque tormina obtinebit , quandoque , nisi desinas , mortem. A febre hectica malum non est liberum hocce. Nunquam deferendi sunt venerei , sed à mitioribus ad fortiora progrediendum est. Gangræna accedens pessima. Multi ex mali reliquiis spretis contabescunt , pulmonibus fere intactis. Urina venereorum est crassa , subturbida cum sedimento tenaci , submucido , quasi grandinoso odoris , foeti , putridi , nauseosi.

Ἀγκυλωσις sæpe fit exostosis venereis ad juncturas brachii , pedis. *Bærh.* Tophi gummata si recrudescunt , fons non est sublatus veneni ; maximopere circa autumnum sæviunt hæ protuberantiæ ; nec raro ossium corruptio iisdem supercrescit ; Obveniunt tamen quoque absque venerea causa. *Heister.* Morbus Neapolitanus tandem necat effectibus hecticis , φθισι , hydrope , carie , cancro , spha-

celo, paralyfi, intolerabili dolorum cruciatu; cadavere & vermibus mephite ingratissimo.
Haris. Sydenh.

Quo magis crustulæ, porrigines, ulcera, scabies diffunduntur per varia corporis spatia, eo minus æger tortura discruciatur nocturna. Venereas crustulas & porrigines internoscas à ceteris, quod favi instar flavescant. Verpi non glandis ulcere, solo gonorrhœa tentantur.
Sydenh. Gonorrhœa cum lue ipsa concurrans salivatione neutiquam sanatur. Est peculiare gonorrhœæ genus, si vitiatum humor in rara & spongiosa glande exsudat Littrii glandulis.
Ac. Reg. Sc. Paris. Sydenh. Bærh. Astruc. de morb. vener.

Gonorrhœa non omnis venerea est, & mercurialibus perperam tractatur; non venerea sive benigna scorbuticis, arthriticis, nephriticis est familiaris, præcipue his passionibus non rite tractatis. *Comm. lit. Nor.*

Præpostere ac præpropere exceptam frequenter succedit arthritis. *Musgr.* Chorda gonorrhœæ venereæ antesignanus est, maxime sub initium & finem mictionis excrucians, manequè potissimum, ubi urina saturata. Virulenta periculosior si cum tumore penis, exulceratione ac carunculis in urethra. Ulcera urethræ ex gonorrhœa facile ingignunt cicatrices, quas vulgo carunculas nuncupant. Colis interioris ulcus venereum quandoque cutim emergit.

Benigna inveterata ut plurimum difficilior quam maligna recens curationem admittit, imprimis quæ verulentam excipit. Pejus laborant

phlegmatici , catarrhosi , & qui in pueritia diarrhœis patuere. Benigna inolescens gignit impotentiam , cachexiam , tabem , quam dorsalem dixere ; periculum minatur , si accedit asthma , hydrops , alvi profluvium putridum & saniosum. Virulenta per se non facile in luem transit ipsam , nisi intempestive , incongrue cohibita. Quicunque recidivam patiuntur , admodum difficile curantur. Quo facilius succedit fluxus , eo mitiora sunt symptomata ; pessimum , si parce nimis exstillet , & urina foetida summa , flavescens , viridis mingitur. Deplorata est , quæ digito in anum immisso renitentiam habet ad sensum , aut si catheter argenteus intrusus lividus extrahitur. *Lentil. ex Welschio.* In melius versæ signa sunt , si dolorifica membri erecti constrictio & exquisitissimi in urethra sub mictione ardoris sensus minuitur , vigor redit corpori , facies vividior redditur. *Hoffm.* Curatæ indicium est , si liquoris limpidi ac tenuis albumen ovi referentis una alterave guttula compressione penis evocatur. *Idem.* Bulla crystallina sive præputii œdema ad gangrænam tendit , ni proxima feratur cura. *Platn.* Inflammatio colis ingens brevi & facile in gangrænam exin sphacelum , abit ; *Bærh.* qui si non undiquaque , sed glande magis tenuis infidet , auxilium aliquoties habet in abscissione tempestiva , uti pariter balani cancer vetus ; sed cavendum hæmorrhagiæ. Verrucæ veretri venereæ digitiformes , unguibus munitæ , leguntur in *Satyr. Med. Siles.* Ulcera ani venerea pessima omnium & curatu difficillima. Testi-

culorum inflammatio propter doloris tyrannidem partisque naturam non sine periculo est; testiculus periclitatur scirrho, scroti cellulosa substantia gangræna; facile abit in abscessum aut sphacelum, hominemque modo vita modo virilitate privat, vel transit in scirrhum atque cancrum, ut plurimum lethiferum, vel denique farcocelen aut hydrocelen, affectus graves; suppuratio misera est; si scirrhescent, cancer facilis est, satiusque excinditur, ubi hic incidit metus. *Barb.* Tumorem testium venereum chronicum novi febre resolutum plenarie, antehac Panaceis mercurialibus perperam à Medico exceptum. Bubones venerei, qui minus dolent tardius suppurantur; glandula etiam nunquam citius scirrhescit quam sub Lue fœda. *Bærh.* Bubones suppurati qui nimis cito clauduntur, facile scirrhescent & dein sæpius canescunt. Bubones non raro intumescunt si gonorrhœa male curata fuit, & virulentus humor celerius suppressus. Si extra hunc casum bubo accedit gonorrhœæ, malum exasperatur, periculosiusque exin evadit. Ulcerascentes insignes corruptiones sinuosas, fistulosas, erosiones, sibi relictæ formant. *Carl.*

Si diuturni jam facti introrsum discutientibus pelluntur, ni gonorrhœa libere prorumpat, luem ipsam inducere valent.

*Ventriculi, œsophagi & intestinorum
ægritudines reliquæ.*

CUM ventriculo & intestinis privatus capitis
cutisque est consensus.

Sanguis in ventriculo putrescens, febres
gravissimas, pericula à sumto veneno majora,
creat. *Zech. consult. Carl.* In ventriculum &
partes vicinas, maxime si cibi ingeruntur fer-
mentescibiles potissimum, gravis est iracundiæ
tyrannus. In morbis complicatis delirium con-
junctum ventriculum pro parte primaria affec-
tum ostendit. *Bagl.* Qui male digerunt, male
transpirant. In ventriculi morbis chronicis,
licet cetera signa bona sint, nunquam tamen
certa est salus, nisi lingua bona sit. Qui
quotidie sordidos viscidosque dentes habent, li-
cet eos quotidie abstergant, plurimum sunt
stomacho debiles, male digerunt, ore foetent,
sunt somnolenti, mœsti, post prandium capite
dolent.

○ Ventriculi inflammatio magis familiaris est
feminino sexui quam nobili. Si sub febrili
statu præsentem rerum nimium calidarum ore
sumtarum nulla in stomacho percipiatur calidi-
tas, bene cogita ejusdem adesse inflammatio-
nem. *Bagl.* Par indicium in continuis præbet feri
in faucibus confluvium. Non totus semper in-
flammat, sed tantum pars, pessimum, ubi
pylorus. Levior aliquando evenit in variolis,
morbillis, diarrhœa, dysenteria, cholera icte-
ro nigro, &c. Mitior est, quæ à potu frigido

æstuanti corpori ingesto, vel ex bile; gravior, quæ à venenis, emeticis, purgantibus drasticis; pessima, quæ in senibus, cacochymicis, sub acutarum itidem finem. Vel lentius vel celerius progreditur. Post venenum & in sensibiliioribus citissime fit ac decurrit. In phlegmaticis, senibus; si ex iracundia, refrigeratione, lentius serpit, necatque d. 7. 10. & tardius quoque. Succedentem sphacelum indicant: frigoris in præcordiis sensus; summa debilitas; pulsus languidus, intermittens; singultus; vomitus; regurgitatio potus; crebra feri ex ore cum impetu quodam effusio; facies Hippocratica; animi deliquium, emotio ejusdem; artuum convulsio. An abscessus in ventriculo, omento, intestinis, mesenterio, pancreate, dictu arduum, anceps. Post assumptum purgans vomicæ sæpe rumpuntur, & forte certior dein fies, ubi sit sedes. Apostema ventriculi quandoque curatur excreta purulenta materie per vomitum, diarrhœam, quandoque per umbilicum dato exitu. *Meibom.* Ventriculi vomicæ inter medias ejus tunicas aliquoties latent, & diu quidem, donec lento fato conficientes, demum cognoscantur. *Piso.* Si summa anxietas & vomitus cibum excipiat, idque medicamento acri salino vel spirituosissimo exasperetur, tabescat corpus, celer semper sit arteria, extrema rigeant & quandoque horreant, somnus parvus ac laboriosus fiat, de ventriculo cogita exulcerato; hi 3. vel 4. mense demum moriuntur. Hydrops ventriculi tempestive ruptus, aquis evacuatis feliciter,

aliquando curabilis est, illæsis ceterum visceribus. In ventriculi scirrho animi deliquia frequentia sunt. *Ruysch.*

Inflammatiō musculorum pharyngis peracutum est malum, laryngem enim in *συμπάθειαν* trahit, œsophagum totum, ventriculum; si per *μετάστασιν* malignis, petechialibus, dysentericæ in *ακμῇ* jungatur, necat plerumque.

Oesophagi spasmus in acutis & chronicis sæpius obvenit ægrimoniis. Frequentius accidit in hypochondriacis & hystericis, incautis anginam plus sæpe imponens. In acutis gravis est momenti, in diuturnis mitioris plerumque. Idiopathicus in habitualement facile degenerat. Qui ab acrioribus metum incutit inflammationis. In hystericis frequens annunciat apoplexiam. In vulneribus malus. Si ex iracundia inter epulas, viam sternit febribus biliosis & cholerae. Si ex dyscrasia succorum, chronicum est malum, tandemque tabes succedit. *Hoffm.* Oesophagi paralytica *απορία* & resolutio quæ in acutis & malignis circa d. 7. 9. incidit, extreme periculosa est, facileque sic & ventriculum & intestina adficit, unde & illa fluctuatio ac murmura à sumto potu. Quæ ex decubitu feri ætate in decrepita, accedente animi affectu ex facili letum infert. Gulæ paralyfis est malum periculosum & raro curabile. Struma œsophagi ex inedia tandem interficit; extenditur ordinario ad fefquiennium; aliquando citius terminatur; sic pereuntes aliquot diebus ante *αφαινοί* fiunt. *Mauchart.* Abruptio œsophagi, ruptura ven-

tricoli, letales sunt; illius momentosum describit exemplum speciali tractatu. *Bærhaavius*. Ex ulcere œsophagi in dies marcescit corpus; facilius solida quàm liquida deglutiunt ægri, facilius circa principia pastus quàm in fine. *Brunner*.

Oesophagi compressio à tumoribus coalescentia, necat inedia. Spina pilcis gutturi infixæ, triennio post excitato abscessu in externa colli parte extracta legitur apud *Hildanum*.

Intestinorum inflammationes senibus sunt frequentiores quàm meringum. Sæpe imponunt doloris iliaci nomine. Solvitur diarrhœa subcruenta, biliosa. Abit in diarrhœam purulentam, gangrænam, scirrhum, ulcus cancrosum, dysenteriam acerrimam. Abscessus intestinorum quandoque creantur per virulentam gonorrhœam & lumbricos effractores.

A muco stomachali, intestinali durato, pure, bile generantur, exoriuntur molæ, calculi, polypi, vaginæ, &c. ventriculi ac intestinorum; ex quo fabula de ovis ab hominibus exclusis. *Comm. lit. Norimb.* Molæ hæ vermibus aliquando prægnantes sunt.

Intestinorum susceptiones non semper graves letalesque illico adferunt læsiones, sed pari modo ut in herniis diu tolerari possunt absque præsentaneo damno, etsi non sine periculo in horas imminente; quod tamen potissimum de illa valet; ubi portio intestini superior inferiorem subintravit, & contra. Intestinorum mutuos ingressus subsistentes suspicator, ubi quis post colicam graviolem vel iliacum affectum eo redigatur, ut nisi alimenta humida perferre non

non possit, & corpus interea non satis nutriri, quin potius lente pedetentimque consumi videatur; ubi porro in loco uno abdominis fixam sedem retinet dolor ac perseverat, sub aliis iliacæ passionis signis, & is mitigatus quidem identidem musitans & recrudescens perstat, nec hernia præsentē, iliacæ passionis frequens & facilis est relapsus. *Schoder de intest. mut. ingress. Diss. Altdorf.*

Vermes ventriculi & intestinorum.

Lumbricos non modo latos sed & rotundos in pueris, dum adhuc in utero sunt, nasci, quia aliquando cum recens natorum excrementis visi sunt excreti, testatur magnus *Hippocrates*. Vermes non semper noxii sed interdum utiles ac necessarii sunt, in infantibus potissimum *αδανόχοις*. *Cleric. hist. lumbr.* Nul- lum tam peregrinum est symptoma tamque *δυσκοιλιον* quod vermes excitari non possint. *Pechlin.* Vermes varie mentiuntur hæmorrhoides & dysenteriam, ascarides motus hæmorrhoidales, sæpius quovis mense, luna decre- scente, revertentes. *Juncker.* Lumbrici commu- niter in ventriculo & tenuibus hospitantur. Suspicio eorum est, si puer frequenter manu ventrem contrectet; urina sit lactescens, fœ- tida; in somno sæpe expavescat & dentibus stridat; pane delectetur; anima ipsi male oleat; irregulari febriat tempore; os sic for- met quasi mammæ teneat papillam vel devo- rare quid videatur, jejuna urgeat siticulositas.

palleat ; nutritio sit vitiata ; alvus sit varia ; colis dolor , urinæ incontinentia , appetitus cibi magnus ; si circa vesperam imprimis ægrius habeat ; gingivarum erosiones diu perseverantes ; (*Hild.*) ubi præter rationem Sopor sive Subeth ; gradiendi impotentia , titubatio , temerarius quidam impetus & inordinatus motus , ἀφωγία incidat , &c. Ex morum subito & improvise mutatorum scena facilis est de vermibus conjectura. *Pechl.* Certissimum autem habere signum , ubi corpus delicti adest. *W. Wedel.* In febribus de lumbricis cogitandum est , quoties illæ quoad alia signa satis mites videntur , nilominus tamen extremitates adparent frigidæ ; diarrhœa non nimia sed intempestiva excitatur ; sanguis è naribus stillat ; ἐφιδρωσι corpus madet , & signa quasi pugnancia occurrunt. In morbis gravioribus , acutis in principio , ἀκρον vermes prodire , tam vivos quàm mortuos , potissimum si soli exeunt , & κατω sine stercore , malum , atque sub aliis malis signis , morituros indicant ægros , maxime si frequens ac frigidus adsit anhelitus ; in declinatione morbi cum excrementis exeuntes & jam coctione apparente , bonum. Solvuntur omnis generis quandoque febres , pluribus expulsis vermibus. Si per vomitum in acutis rejiciantur , aliquid mali ut plurimum promittunt ; mortui si exeant sine datis anthelminticis , periculum portendunt. In exanthematicis febribus si se vermes immiscant , multum morbi turbatur decursus , quin in pueris animi deliquia , mors ipsa , accersuntur. *Hoffm.* Vermes rubri per suctionem san-

guine repleti febres facile lentas indicunt. *Junck.* Lumbrici variegati coloris sunt pejoris notæ. Sæpe consequitur vermes $\varphi\delta\iota\sigma\iota\varsigma$. Perforant aliquando intestina, ventrem, (herniam producendo incompletam) umbilicum, vel per se vel cum abscessu juncto prius. *Schulze.* Syncope à vermibus ventriculi pueris frequens est ac fatalis plerumque; prodeunt brevi ante mortem in his per os. Apoplexia pluries corripuntur infantes verminosa, fatali pluries. Tæniæ nondum cognitæ adhuc quandoque vita privant. Curatu sunt difficillimæ. Minus in longis periculi quàm in latis. Prægrandes hi interdum sunt (tænias sive $\pi\lambda\alpha\tau\upsilon$ quoque dicunt;) Spithamas 120. habentem meminit *Hildanus*.

Solitarius lumbricus, dicunt solium seu rectius spolium (solitaire,) verus est, sed benerarus. Ascarides gens pusilla quidem, sed expugnatu difficillima est. Renascuntur modo. Puncturæ & dolores cordis sub respiratione, conjuncta simul convulsione, de verme ad cor suspicionem movent. Variolosi vermes à variolosis excreti notantur. *A. N. C.*

Vertigo.

Vertigo sæpius est prodromus apoplexiæ in senē, in juvene epilepsiæ. Vertiginosi affectus frequenter præcedunt vel sequuntur colicam spasmodicam. *Hist. morb. Vratisl.* Idiopathica gravior est sympathica merumque habet apoplexiæ, soporolorum affectum, guttæ serenæ. Quæ à remanente purpura; à vermibus; primarum viarum cruditatibus, acrimoniis, flatulentiis; quæ in hypochondriacis, hysteriis, scorbuticis; jejuniō stomacho obvenit, sympathica est, remediisque cedit, ast facile recurrit. Caduca est gravissima, & levioris apoplexiæ species *Hoffmann.* Quæ in gravidis, debetur alvo obstructæ vel plethoræ, bene ergo corrigibilis.

Vertiginosi non raro sponte vomunt cum *emeticis* & optime per emeticum curantur. *Willis.* Cum vertigine sæpe arthritici nephriticique affectus sunt complicati & alternant. *Hoffm.* Qui semel correptus apoplexia, fit posthæc denuo vertiginosus, novos expectet insultus. *Waldschm.* Vertigo non raro in apoplexiam, (maxime ex arthritide, podagra regressa) vel paralyfin, aut in morbum convulsivum, epilepsiam transit. *Willis.* Solvitur sæpe hæmorrhoidali fluxu; (si ex hoc suppresso apoplexiæ metus est) hæmorrhagia; capitis dolore (*Læl. à Fonte;*) auribus manantibus; vulnere capitis; (*A. N. C.*) vomitu; diarrhœa, &c.

Vigiliæ nimia.

Vigiliæ in assuetis minus periculi habent. Sæpe eveniunt in hypochondriacis & hystericis, sanguine per spasmos ad caput cumulado. Quæ ex quisquiliis in primo latitantibus canali, fomitem habent corrigibilem. Vigiliis in acutis si delirium vel convulsio superveniant, malum. Pervigilium febrile summum fere semper sequitur coma, hoc apoplexia. Vigiliæ in morbi augmento vel statu cum signis coctionis adparentes bonæ; facta crisi, tranquillitas sequitur. Pessimum est, si somnus neque interdiu accedit, vel delirium fore significatur. Somnus & vigiliæ si modum exceßerint, malum. *Hipp.* Immoderatæ vigiliæ in juvenibus magis periculosæ, somni in senibus. Maniaci & melancholici longissimas vigiliæ continuantes sine insigni virium debilitate perferunt, ut ultra annum extensas legas. *Bærh.* Plurimis unæ sunt ac perpetuæ toto morbo vigiliæ, v. g. podagricis arthriticisque, nec nisi cum morbo mutandæ, adeo harum ingenio vehementiam aut lenitatem æstimare solemus. Et incredibilia sunt vigiliarum exempla. *Pechlin.*

Ulcus. Fistula. Furunculus.

ULcus sanari nequit, nisi prius naturam vulneris acceperit. Abscessus in ulceris indolem verti noscas, si eorum superficies pallefcit, livefcit, pruriginoso ardore moleftatur, faniem decolorem, tenuem exhibet. Malum ulcus est in quo varices, cui dura & decolora labra; cui tumores renitentes & duri; in quo à forti pulsu sanguinis profusio; quod morbis succedit; quod chronicum; in ambitu glabrum; quod cum pravo corporis habitu vel viscerum labe; quod cum multa vigilia, dyspnœa, fiti, inappetentia, feбри, pure malo, nigro, feculento, foetido; pessimum, quod cum animi defectione. Ulcera longius serpentina partesque vicinas exedentia (talìa sæpe fiunt ex mordacibus medicinis imprudenter vulneribus superdatis) plus alunt periculi quàm simplicia. *Hoffm. Platner.*

Difficillime sanantur inveterata, putrida, rheumatica, fistulosa, callosa, cariosa, cancrofa; porro, quæ in articulis, malleolis, tibiis, partibus tendinosis, membranosis, nervosis fistulosa vel cariosa; æque ulcera linguæ, aurium, narium, faucium, parotidum, glandularum maxillarium inveterata; quæ cum cachexia, scorbuto, malo venereo; quæ à variolis relicta, facileque hæc ipsa cacoëthea fiunt, quin cum ossium carie insurgunt. Chronica, cum consuetudine inveterata, non absque periculo persanantur, dum fonticuli gerunt naturam, maxime in senibus, ulcera facile

creant interna, potissimum in pulmonibus, vel invehunt periculum apoplexiæ, asthmatis, catarrhi suffocativi, viscerum inflammationis, tabis, hydropis, &c. Ex ulceribus crurum antiquis consolidatis attendi hæmoptoën, alia vice hæmorrhoides symptomaticas, iterum uteri hæmorrhagiam, porro hemiplegiam & *αφωρίαν*; cuncta percurata. Quicquid in corpore commotionem subit ad locum ulcerosum affatim & quasi peculiariter statim dirigitur, confluit, ruit; quin in posterum consolidato licet ulcere talis locus rheumatibus, congestionibus, quin ipsa redeunte ulceratione illico occupatur.

Ulcerà à causa interna v. g. hydrope, scorbuto, cachexia, senio, difficillima. Femi-næ si menstruæ remanent, aliquando ex ulcere quod habet, maxime femoris vel pedis, tanquam è fonticulo emanat salutariter cruor, mutato itinere.

Intolerabilis odoris foeditas os vitiatum indigitat, imprimis indice & specillo. Ubi os subtus corruptum est, ulcera facile rursus disrumpuntur, cicatrice inflammatione lace-sita, & talia ad fistulam inclinant. Ulcus cum putrefactione quandoque in sphacelum vertitur emortualem. Tumor ulceris subito occultatus febrem, pleuritidem, insaniam, convulsionem ingignere potest. Juvat cita huic alvus.

Ulceribus foedis si supervenit cardialgia, letale. Lividitas, nigredo, pallor, ariditas, siccitas in ulceribus, maxime antiquis, gangrænam, sphacelum, mortem adesse nunciant.

Ulcerata glandularum sunt rebellia, & licet consolidata, ex levissima iterum causa facile dilacerantur. Ulcera faciei, uteri, ani facile degenerant in fistulas. Urethræ ex gonorrhœa ulcera libenter ingignunt cicatrices, carunculas nominant vulgo. Pus fertur ex ulcere quod proxime coit, sanies ex incipiente atque crudo, ichor ex maligno. Sanies utilis quæ non multa, modice crassa, subricunda aut subalbida, & contra pessimus ulceris humor est, qui nimium tenuis, rodens vel crassus, glutinosus, lividus, niger & qui male foetet. *Platner. Schelhamm.* Nimia ulcerum suppuratio vel sanies facile invehit tabem, æque nimis cito persanata ulcera, fistulæ.

Si in ulcere fistuloso caro sola erosa est, pus bonum copiose fertur; si locus nervosus, pus laudabile tenuius & minus: si à vagina nervorum, pingue cum dolore manat: si vena affecta, cruor subinde miscetur puri: si os læsum, tenuis inde liquor. Omnis fistula difficillime sanescit, præcipue vetus, quæque profunda & multum sinuosa. Pertinax & periculosa est adultior; ad interiora pertingens; quæ ad muscutorum tendines, nervos, arteriâs, venas, cartilagineas, membranas, ossa, articulos; quæ in scorbuticis, senibus, cachecticis; quæ ad pulmonem, vulvam, pectus, ad oculi canthum, vasa magna, intestina, vesicam, urethram, & quæ post lithotomiam in perinæo; quæ angusto foramine prædita. Spes irrita simplicis sanationis, si os cariosum vel callus remanet. Majorem spem relinquit nec

ita periculosa, quæ extrinsecus spectat; simplex, recens ac quæ intra carnem; quæ in juvenē ac robusto corpore; quæ ampliori foramine prædita. Si ex ulcere fistuloso plus materiæ fertur, quàm quod ei convenit, scire licet plures intus sinus esse. *Platner.* Longæve sunt si lapides ex iis excernuntur, vel vermes istis innidulantur; si hæmorrhoides per fistulam recti, si catamenia per uteri excernuntur. *Hoffmann.*

Ulcus fistulosum in parte glandulosa semel invento exitu incoercibile fere manet. Fistulæ thoracis facile costarum cariem adferunt. Lumborum ad renes penetrantes quandoque, ut vidi, ad multum tempus, mediocriter valente ægro, perdurant. Ventriculi & intestinales ad extra, quandoque ad longos circumferuntur annos. (*Vid. Wencker. Diff. Argent. de virgine ventriculū per 23. annos perforatum ælente. Schenck. obs. med. rar. Vater.*) Umbilici & epatis & mesenterii abscessus gignere fistulam illustri notavi casu, tandem funesto. In fistulis ani altioribus incisus, periculum est ingentis profusionis sanguinis. Quæ post male suppressam gonorrhœam in perinæo nascitur, plerumque ad prostratas, penis cavernosa corpora, urethram ipsam tendit, sanatu difficillimum malum. Nisi digitus in anum depressus fistulæ os attingere valet, manum de opere; æque si rectum valde tenue deprehendatur. Quæ in venereo morbo, ægris non tollitur, nisi lue fœda sublata prius. *Heister.* Furunculus superficialis est, anthrax profundius intrusum hæret. Furunculorum & scabiei crebra est vicissitudo, quin unum altero solvitur. Si

furunculus major tardius maturetur, oritur diffusior corruptio in albam & tenacem materiam. Si locus furunculi mundificationi sit minus aptus & diu persistat antequam vel suppuretur vel pus suum emittat, subsequitur aliquoties fistula v. g. ani hæmorrhoidalis. Ubi suppuratio non rite succedit, in sphacelum proclivis est vel ad foetidam suppurationis depravationem. *Carl.*

Vomica.

Conf. loci de Pleuritide & Peripneumonia, de Inflammatione interna, abscessu, &c.

VOMICÆ per plures quandoque annos, etiam prægrandes, sine reliqui corporis noxa durant. In vomica reparatio est facilior, quàm in alio ulcere segniore falso-feroso. Vomica omnes cognoscuntur per rigores & febres de novo supervenientes; pulmonum clanculum quandoque supervenit, ut ab initio vix ulla sui proferat indicia. *Bagl.* A tumoris (vomicae) intus ruptione fit exsolutio virium vomitus, & animi defectio. *Hipp.*

Vomica epatis, pectoris, mesenterii per diarrhœam subortam, urinas, aliquando curatur. Si in jecinore vomica est, exque ea fertur pus purum & album, v. g. per alvum, salus ei fieri potest, & contra. Rarius renum vomica uno impetu erumpit. Vomica pulmonis interdum in renum vomicam mutatur. Interdum pus è pulmonibus in epiploon de-

ponitur. Febris pneumonica circa dies *κρίσιους* non soluta, vomicam pectoris notat futuram. Nasci solet eo loco pectoris vomica, qui ab initio affectus fuit acuto vehementique dolore. In suppuratione pulmonis non expurgata hypochondrii tensio superveniens opinionem facit abscessus curalis. *Hippocr.* Tabidos quoque maxime & hæmoptycos exercet vomica. Si quis tuſſiendo alba quædam granula veluti exſcreaverit, & granula illa digitis compressa ſummopere foeteant, vomicam pectoris latentem certo denunciant, præſertim ſi alia quoque aderint ſigna; hi rupta vomica ut plurimum derepente moriuntur. *Bagl.* Si ne rupta quidem vomica vel pure extrinſecus emiſſo, febris quievit, aut quamvis dimiſerit, tamen repetit; ſi ſitis, cibi ſaſtidium, venter liquidus; ſi puſ eſt lividum & pallidum, aut ſi nil æger exſcreat quàm pituitam ſpumantem, periculum certum eſt. Vomica diu in pectore ſine ruptione perſiſtens cum ſudore frigido, frigore extremorum ac lipothymiis conjuncta, letalis eſt. *Juncker.* Spiritus multo ante quàm rumpitur vomica, male olet. Ruptio vomicæ ex pneumonica febre ſit plerumque intra XX. dies, aliquando citius, aliquando tardius ad 60. uſque diem, ſi non omnis exſcreationibus tollitur, tabes accedit vel præfocatur; ubi rumpitur, horror ſit ac vehementior febris, offenditur inſpiratio, hominis robur quaſi labi videtur. Servatur criſi homo, ſi materies per urinas, alvum, ſputa exturbatur; metaſtaſi, ſi ſcirrhi

vel tubercula pulmonum succedunt, quod fit, ubi multa pituita juncta. *Lomm.* Abscessus ad aures & pedes æque juvant. *Hippocr.* Vomica ubi cito disrupta & in cordis arcem lapsa, celere ac inopinatum adfert exitium.

Vomitus multiplex.

CRisis per vomitum in acutis significatur, si toto capite gravi ac vertiginoso oculisque caligantibus, angustis præcordiis, adficitur doloris morsu stomachus & crebro nauseat, idque cum ore fere amarescente & multæ tenuisque salivæ sputo ac labri inferioris tremore; indicatur porro per rigorem extremorum remissum sive algorem, urinam crudam, limpidam, alvum sicciorem. *Lomm.* Vomitum si levetur vel sedetur anxietas febrilis, bonum; si augeatur, malignum. Anxietas vomitum criticum vel aliam crisin sæpe antecedit. *Alpin.* Hypochondriacis accedentes vomitus, tam cruenti quàm non cruenti, sæpe salutare existunt: modo non sint nimii nec diutini. Commodus & utilis est vomitus, ubi pituitæ bilis permixta est flava exquise, isque nec valde crassus est nec admodum copiosus. Evomitiones spontaneæ ac faciles, ex quibus juvamen atque levamen, semper salutare. Vomitum diarrhœam sistit longam. Solvitur diarrhœa & sudore vomitus. Æruginosus tollit quandoque mentis errorem. Impedit summopere transpirationem vomitus.

Malæ sunt vomitiones in colica, iliaca, nephritide, imprimisque nimix nec causam mali tollunt, in herniosis, hæmoptycis, phthisicis; quæ ab inflammatione partium vicinarum, venenis, excoriatione, ulcere; si sitis expers is sit, qui eadem necessario prematur; parvæ & frequenter repetentes; biliosæ sinceræ in copiosa ventris subductione & intenso lumborum dolore, aut si pervigilio premuntur ægri & nasus sanguinem stillat, &c.

Perniciosi sunt vomitus putridi, foetidi, æruginosi, lividi, sanguinolenti, purulenti, nisi in tempore ac confertim cum sublevatione ægri contingant in acutis atque longinquis morbis: qui vulneribus capitis superveniunt nimii & biliosi præprimis; omnis vehementior (quique excitare quoque valet ramices, abortum, rupturam visceris;) qui à vermibus ventriculi, maxime si, ejecto uno vel altero mortuo, gravissima symptomata mox simul & semel silent; qui assumpta cuncta ilico excipit in acutis; qui cum incontinente corporis jactatione; si sincera vel etiam omnes colores vomant, maxime parva quantitate; si ex delirio; si superaccedat singultus ac oculorum rubor. In febribus, acutis maxime, fatum est extremæ ac desperatæ salutis vomitus cruentus, niger, lividus, æruginosus, porraceus, graveolens, cum vermibus, cum singultu, lipothymia, convulsivis motibus, &c. Si in febre acuta, æger perpetuo vomat, ut nec à V. S. nec à clysmate nec opio cedat, semper causa erit intestini intorsio. *Ruyseh* Quoties ex vomitu anxietudo occupat, vox stridula est,

oculi pulverulenti, infania portenditur, talesque facti *αοοροι* intereunt. *Hipp.* Vomitus æruginosus, viridis phrenesin prænunciat in capitis doloribus cum surditate ac insomniis; vel præter hæc aliam inflammationem. Largus, bruneus in lentis accidit ex duodeno atonico, saburræ sede commoda. Qui macilentos sæpe post pastum adfligit, facile ad hæticam deducit.

Chronicus quotidianus cum lento æstu ac tabescentia ulcus ventriculi arguit; aliquando epatis. Quo graviores intermittentium sunt rigores, eo vehementius adfligunt vomitus juncti. Vomitus matutini ad serotinas compotantibus horas non infrequentes sunt. *Hoffm.* Vomitus à nimia cartilaginis xyphoideæ laxitate medelam habet. *Decker in Barb.* Vomitus nigrorum qui post chronica mala hypochondriaca spem adhuc relinquit; qui in acutis funestus; qui in partu difficili cum fœtore intolerabili, periculosus. Vomitus cruentus raro per se est letalis. *Buchn.* Qui à violentia externa, peior. In feminis menstrua tempora & in viris æquinoctia utplurimum servat. Apud feminas sponte crebro cessat, non item apud viros, ergo in illis quoque non tantum periculum timendum. Abit facile in consuetudinem, & tunc in viris tabem, in feminis cachexiam communiter infert. *Carl.* In feminis facilius periodis, maxime ille mensium vicarius, adfuescit quàm in viris, & vago minus periculosus est. Horrores erratici in vomitu {cruento cruorem lente colligi testantur. Quicunque evomunt sanguinem, si sine febre quidem, salutare, si vero cum febre,

malum, imprimis si cum dolore ad pectus, dorsum. Si sanguis graveolens, ater, focia febre, prodit; si lien vel epar induratum; si animi jungitur deliquium, delirium, vocis interceptio, mortiferum. *Hippocr.* Longe autem certius est periculum, si secessus niger junctus. *Hoffm.* Frequens est cruoris vomitio hypochondriacis, male menstruatis, ex hæmorrhoidibus anomalis, interceptis, post intermittentes maligne curatas. Ex hoc facile incidunt in febres lentas, hæcticas, cachecticas, φθισιν, hydropem, &c. Vomitus cruentus ex liene natus facilius recurrit & ad hydropem ducit. Qui à jecore, sic nimius aliquando est, ut in ipso vomitu æger moriatur. *River.* Mulieri sanguinem evomenti menstruis erumpentibus, solutio fit. *Hippocr.* Idem valet de hæmorrhoidibus. In viris ex hæmorrhoidibus interceptis hypochondriacis redditis notavimus indemnes cruentos vomitus periodicos & vertiginem junctam gravem, stomachicam dixero, sic simul depulsam. Ex lochiis retentis vel dyenteria repressa qui est anceps, habendus. Cohibitus disponit ad lienis inflammationem, vomitum nigrum, cachexiam, œdemata, hydropem, hæcticam, affectum hypochondriacum, hystericum, melancholiam, colicam, icterum, scirrhus internos, &c.

Sanguis in ventriculo in putrefactionem abiens febres acutissimas, pericula à sumpto veneno majora creat. *Zech. consult. Carl.*

Urinæ incontinentia.

Traditur suprà , page 255.

Uteri morbi ceteri.

Est magna societas mammarum , vocis & genitalium. Mira est uteri cum artubus familiaritas.

Ubi cum statu febrili acuto abdomen dolet, ipsumque uteri os, admodum digito, durum occurrit, fervidum atque præclusum uteri cervicem inflammationem sustinere, bene judicabis. Hic casus aliquam curandi viam reperire potest; contra nulla est, ubi totum occupat uterum. *Lomm.* Uteri inflammatio multum habet periculi, tum autem maxime, cum mulieri primis à difficili partu diebus accidit. Frequens est puerperis sensibilibus, teneris, biliosis, potissimum ex lochiis remanentibus vel secundis, his quoque vi evulsis. *Hoffm.* Si lochia remaneant ac mulier queratur incendium ab inferioribus locis ad cordis usque regionem vergens, uteri adest inflammatio. Si magna vero anxietas, virium prostratio, inquietudo & omnis appetitus dejectio jungitur, accedit insuper internus sensus frigoris cum horrore, pulsus frequens, parvus ac debilis, visus incipit obscurari, sphacelus adest brevique mors. In puerperio inflammatio uteri facile in sphacelum transit & frequentissima mortis puerperarum causa est; extra idem
in

in suppurationem ac ulcus migrat, maxime, si fluor albus sanguinolentus fuit antea cohibitus. In his inflammatio in collo ac orificio interno plurimum oritur. *Hoffm.* Si abscessus uteri rumpitur inter spatia recti ac vesicæ, tumor circa inguina aut in perinæo extuberat. In abscessis uteri, mammæ plerumque simul sunt affectæ, sinciputque extraordinarie dolet. Pus ex utero suppurato quin per screatum aliquando educitur. *Hoffm.* Uteri ulcus quandoque solvit diarrhœa purulenta. Abscessus uterini fistulosi libenter ob laxum fiunt contextum, quin cancrofi; curationis sunt difficilis, tabeque necant plurimum. Ex abscessu uteri facile fit ulcus, idque in fordidum, foetidum, rebelle pluries migrare solet. Ubi id quod manat graveolentissimum, tenue, nigrum, fulvum est, de cancro cogita exulcerato, quo casu, ac si in cervice uteri noxa, labra ulceris prætumida tanguntur.

Ex ulceroso uteri statu scaturiunt mensium *anæxia*, abortus, sterilitas, hæctica, mors. Uteri ulcera interdum ad rectum, interdum ad vesicam penetrant.

Fetus mortui, secundarum violenta extractio, puerperium infelix, frequentissimam ulceris uterini causam constituunt. Facile fiunt fistulosa.

Uteri scirrhum pluries indicunt varices extra graviditatem. Si inflammatio in scirrhum abit,

quod in externa parte facile, in cancrum, insanabile malum, migrat libenter, maxime ubi menses per ætatem cessant. Uteri cancro affectis faciei color à naturali non recedit, sed genas perpetuo roseas habent; facile uteri profluvio cruento vel hæctica extinguuntur.

Furor uterinus optimum juvamen solamenque habet in cohabitatione strenua & fœcunda.

Uteri hæmorrhagia est maxime periculosa in cacochymicis, scorbuticis, venereis, visceribus obstructis, parturientibus, abortientibus, funiculo abrupto, secundis vi evulsis, æque ex parte tenaciter remanentibus, ex molis, &c. Hæmorrhagia uteri post partum securior est quàm post abortum. Diuturnæ pertinacis causa quandoque est prolapsus uterinus junctus. Si rupta aut patefacta intus grandior vena est, cruor profuse effluit, si minor, paulatim nec multus fertur, si crofa, paulatim & cum dolore manat. *Lomm.* Largæ polypos uteri facile relinquunt; qui sæpe quid maligni, cancrofi in recessu habent. Tympanites uteri viduas utplurimum exercet, aliasque quæ ætate jam provectiones nupserant, item puerperas, hasque non nisi magno periculi metu.

Uteri hydropem quibusdam singulo mense, nullo vitæ incommodo, esse expurgatum confirmat. *Lommius.* In uteri ascite aquæ in gravidis potius ac extra imprægnationem iter inveniunt. Uteri hydrope post conceptionem correptis fetus

inter aliquot menses abortu ejicitur. Quandoque etiam cum gravidatione vera conjunctus est. Ovaria occupans hydrops vix cognoscitur, curatur nunquam; transit sæpe in ascitem; ut plurimum steriles ac annosas obsidet.

Uteri prolapsio, inversio completa, (quod tamen rarius incidit) cui non mox lata auxilia, vix non semper funesta esse suevit. *Comm. lit. Nor.* Contra, uteri procidentia ex ligamentorum culpa, incompleta, vaginalis tunicæ relaxatio, recens & in junioribus eveniens, spem felicitis promittit curationis, non item, si inveterata; pariter si in adultis, cacochymicis; ubi scirrhus jamdum vel ulcerosus vel cancrusus uterus vel vagina. Vaginæ uteri tunicæ relaxatio, prolapsus, ultimis graviditatis mensibus aliquando plurimum sponte restringitur à fetus augmento in altum & latum. *Pechlin.* Singulare observatum est de uteri prolapsu cum ejusdem inversione extra puerperium per terrorem orto. *Heister.* Uteri prolapsi quin inversi exsectio non semper letalis est. *A. N. C.*

Sarcomata uteri propendentia pluries feliciter excinduntur, contra polypi. *Vater.*

Vulnus.

Naturæ in sanandis vulneribus incredibilis est potentia, & fingi nil tam peregrinum potest, quod non aliquando, ipsa procurante, fuerit sanatum. *Pechlin.*

Vulnera cordis penetrantia, auricularum ejus, majorum arteriarum vel venarum; si trachea abscissa; vulnera cerebri ac cerebelli ad medullam usque profunda; partis tendineæ diaphragmatis; tuncorum majorum nervorum; medullæ spinalis penetrantia; arteriæ vel venæ ob situm inaccessa; thoracis lata & ampla; magna pulmonis, hepatis, lienis, renum; mesenterii ad arterias & plexum nervosum; stomachi maxime ad pylorum, intestinorum ad nervos & vasa majora; uteri in gravidis; pericardii; paris vagi & intercostalis; vesicæ urinalis circa arterias majores; vesiculæ felleæ, thoracici ductus; abscissio, ruptura œsophagi, &c. pro absolute letalibus nec arte sanabilibus denuncia. Pro ex accidenti vero letalibus edicito vulnera *εγκεισθαι* terebra levanda; vulnera arteriæ venæve majoris, viscerum, ad quæ manus Chirurgi & remedia cum effectu sanationis pertingere queunt; ubi porro extravasata è cavo educi possunt sine vitæ discrimine, alias mortem inferentia, v. g. thoracis, abdominis, vesicæ urinariæ, &c. vulnerationes quædam. *Bærh.* Accidentia hæc fluunt ex neglectis vel vulnerati vel curantis vel adfistentis officiis, tandem individi corporis pravitate. To utplurimum letale nullitatem habet.

Temporis longior aut brevior decursus à vulneratione ad mortem usque pro determinanda letalitate nil quidquam facit. Tutissimum vulnus est quod rectum, quod in carne, discissum, non

collisum. Malum, ex quo quid excissum, aut alia parte abscissum, alia dependet; rotundum pessimum. *Lomm.* Vulnus citissime sanescit vere, tardius æstate atque hieme, tardissime autumno. Gravis febris, dolor acerbior, convulsio, singultus, mens turbata, paralytodes, vomitus, dejectiones cum inquiete, sudores frigidi, mala.

Nimis inrumescere vulnus, periculosum; nil intumescere periculosissimum *Cels.* Febris perniciofa est, quæ vel levi vulnere supervenit, vel ultra tempus inflammationis durat, vel delirium movet, vel si nervorum rigorem aut distentionem, quæ ex vulnere orta est, ea non finit. Ex statu vulneris judicatur febrem esse letalem, si nempe istud valde est exsiccatum, partes flaccet, color est lividus. In vulneratis fibrarum muscularium leviculæ palpitantes cum spasmo sæpe confunduntur. *Pechl.* Alvus compressa vulneratis nocet.

Cruor ex vulnere fertur vel jam sanescere vel crudo; optimus idem, si non tenax, sed modice crassus, calidus, rubens.

Si homini qui gravi sanguinis profusione exhaustus & diu quasi intermortuus jacuit, intra 24 horas calor & pulsus redit, ei salus contingere potest. Qui ex vulnere subinde rigentes sanguinem profundunt, ii maligne habent, ac inter loquendum derepente moriuntur. *Hipp.* Œdema si vulneribus accedit, pus prohibetur. *Platner.* In

vulneribus nuper illatis ubi quædam partes resolvuntur, aut procul abesse exitium edicas.

Pus in vulnere bonum est, si crassum, albidum, læve, æquale & modo vulneris & temporis conveniens, nilque olet; malum, quod tenue, serosum, magisque si ab initio pallidum, lividum, foetidum.

Meliceria improbatur multa ac præcrassa, & contra. Si in vulnere paucus & tenuis humor, ariditas, malus color, simul febris ingravescit cum vigilia, cephalalgia, deliriis, sermonibus, alvus si est sine causa crebra & liquida, urina cruda & frequens, pus resorptum significatur; ex quo vel cita mors vel lenta tabifica.

Plus inest periculi plagis minoribus quam grandioribus si in cavitatem eant. Omnis in sanandis glutinandisque vulneribus opera inanis est, quamdiu abditur intus peregrinum irritans.

Capitis vulnera mira sunt, nunquam tuta, & in nullo alio genere vulnerum signa futuræ salutis vel mortis adeo incerta ac in iis, quæ in capite sunt. Is, ubi omnis spes tollitur, conservatur, & contra alter perit, qui ab omni periculo abesse videtur. *Platn.* Vide vulnera cerebri cum deperditione substantiæ larga, non letalia. Plagæ quæ occipiti inferuntur, quidem periculosiores sunt, haut tamen semper ex iis mors sequitur; & cerebelli corticis particula notabilis ablata, su-

perstite ægro, notatur. *Platnero*. In vulneribus capitis pessima convulsio, αφωνία, stupor, cranii nigrities, lingua pustulis nigris obsita, (*Bohn. de renunc. vuln.*) dysenteria, diarrhœa, urina subjugalis, inquinamentum venereum. Vulneratis quoad cerebrum, εγκεφαλον, nervos, maxime pestifera est venus. *Hildan*. Et nuperrime bene consolidata capitis vulnera consequuntur gravia sæpius numero pathemata, quin mors ipsa, affectibus animi excitatis. *Hildan*. Mala indicia quæ protinus capitis vulnera insequuntur, à cerebri commotione fiunt; quæ brevi spatio interposito eveniunt, ab extravasatis sunt. Ubi vehementius concutitur & commovetur εγκεφαλον, subita quandoque excipit mors, extus nullo præsentis læsionis signo. Cerebro concusso succedunt vomitus biliosi, αφωνία, febris, sine sensu quasi dormiens jacet æger. Si concusso capite aurium sonitus intensus perstat, vel hæmorrhagia incidit vel parotides excitantur vel ad spinam ardore consequente, expectanda diarrhœa vel in sæminis menstrua. Capitis vulneribus, læsionibus facile superveniunt epatis abscessus. *Ballon*.

Capitis vulnera periculosa magis sunt in plenilunio quàm in novilunio. *Bagl*. Quibus tempora vulnerantur, secantur; quod semper periculosum, iis ex adversa parte convulsio fit. Oculi vulnera ob vicinum cerebrum tuta non sunt. Palpebrarum vulnera, collisa maxime, non secunda habet; post aliquot horas letale me-

minit. *Bonnet. sep. anat.* Superciliorum, cæcitatem interdum adferunt. Melius est, si nervus, tendo, arteria tota præcisa, quàm aliqua parte. Nervorum vulnera sunt periculosissima: Punctura tamen periculosior sectione. Tendinum vulnera non adeo sunt periculosa. Risus in nervorum vulneribus periculosus. Convulsio ut plurimum signum in his letale. Nervo recurrente dissecto vuinere, homo quidem verba ore explicare valet, ast subfurda & suppressa voce. Nervus major præcisus membrum motu sensuque privat, idque vel gangræna vel *ατρεοα* periclitatur, vel relicta summa debilitate. *Platn.* Vulnus ex morfu hominis ira æstuosi æque aliquando virulentem est ac viperæ. *Hildan.* Quod quoque interdum sine noxa. (Evolve locos de hydrophobia Cap. de Angina comprehensos.) Vulnera, ulcera, aliæ læsiones genuum periculosæ, dubiæ, difficiles sunt.

Glandularum vulnera magnam habent inflammationem ac dolorem, facileque in ulcus abeunt. Articulorum vulnera magnam habent inflammationem, dolorem & ob *μελικηρα* rebellia sunt; pessima, quæ ligamentum capsulare penetrarunt. Diu dum *μελικηρα* fertur, ulcus fit antiquum, callus inducitur, unde fistula. Ubi articuli vulnus sanari potuit, plerumque tamen manet *αγκυλωσις* partis, aridura. *Platn.* Periculum ea imprimis habent abdominis vulnera, quæ albam penetrant lineam. Ex vulnere in suprema ventriculi parte servari

quandoque possunt exemplo cultrivororum[¶], contra si icta fuit ima & ad pylorum, nulla spes manet, aut si duo tergora vulnerata sunt. *Platn.* Intestinorum vulnera etiam vehemⁿtiora curationem recipiunt quandoque, præcipue si ad peritonæum commode glutinantur; docet inter alia hernia incarcerata, suppurata, sphacelata, vita superstita. Intestinorum, ventriculi aliorumque receptaculorum vulnera si sanescunt, non ita glutinantur atque alia vulnera. Namque nec oræ ita agglutinantur, ut se contingant & inter se coeant, neque vulnera superincremente carne implentur, sed pars vulnerata jungitur aliis quæ prope sunt, cum quibus media cicatrice concrevit. *Ac. Reg. Sc. Paris. Platn.* Facilius sanescit crassum, quam tenue.

Nonnunquam homines à natura servati sunt, quibus totum intestinum discissum fuit *Trans. Anglic. Vater.* Omne vulnus quod in pectus penetravit timendum, maxime sclopetarium, magnum & altum, ni enim cruoris profusio vel inflammatio necet, tabes strangulat succedens. Ubi pulmones expirant, quandoque sine læsione illorum accidere possunt. Sanabiliora sunt quæ infimo pectori supra diaphragma illata sunt, quam quæ in elatiore. Si telum per utrumque pectus perrupit, valis majoribus percussis, mors in propinquo est. *Platn.* Turundæ ex vulnere thoracis in civitatem delapsæ tussi, exemplo mirando, ejectæ

scribuntur ab *Hildano*. In pulmonum vulnere non semper ore sanguis tussiendo prorumpit. *Ballon*.

Phthisis ex pulmone vulnerato facilis est, maxime si plagæ arctiores sint oræ vel vulnus properato occludatur. Cordis vulnera non profunda, aliquando aliquandiu trahuntur. *Bonet. Pechl.*

Sclopetorum vulnera multum habent tumorem & *εκχυμωσιν*, eaque propter gangrænæ timor major est. Non raro in his post aliquot demum dies periculosissima oritur sanguinis fluxio, quod incuriosi teneant. Si post 4. d. ex improvise & sine causa nova ac ingens accedit inflammatio, vel quid in vulnere relictum est, vel nervus aut tendo læsus. *Platner.*

Τῷ Βασιλεὶ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀόρατῳ, μόνῳ
 Ἐσφῶ Θεῷ τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὰς αἰῶνας
 τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

*PRÆCIPUA AUCTORUM
atque Scriptorum in hocce opusculo
vocatorum nomina.*

A Acad. Natur. Curios. Imperial.
Acad. Reg. Sc. Londinensis.
Acad. Reg. Sc. Parisina.
Alpin. de prælag. vit. & mort. ægr.
Aretæi Libri.
Aurel. de morb. acut. & chron.

B Agl. opera.
Ballon in Hipp.
Barbett. Prax. c. not. Decker.
Bartholin Scripta.
Beniven. de abdit. & mirand. morb. & curat. causis.
à Bergen Diff. acad.
de Berger (Christ. Guil.) de prælag. ex algore in
acut. Comm. med.
Boerh. aph. de cog. & cur. morb. atque Prax. med.
Brendel (J. Gotfr.) Diff. acad.
à Brunn al. Brunner. (Jo. Conr.) Scripta.
Buchner. (Andr. El.) Diff. acad.
Burggrav. de aère, aqua & loc. Francof.

C Amerarior. Disp. Acad. (Eliæ) Systema cautel.
med.
Carl. historia Medicinæ.
Cels. Lib. de Medicina.
Comm. lit. Norimb.
Craton. Consil. & apist.

D Erhardingior. Diff. academ.
 Dodon. med. obs. & adnot. in Bieniv.
 Drawiz Bericht vom Scharbock.
 Duret. in Hipp.

E Ller Med. und Chir. Anmerck.
 Etmull. opéra.
 Eugal de Scorb.

F Ernel. opera.
 Forest. observ.

G Alen. opera.

de **H** Allers scripta.
 Harris de morb. infant. & de lue venerea.
 Hamilt. de febre miliari.
 Heister Inst. chir., Compend. med. pract., Diff.
 academ.
 Heurn. in aph. Hipp.
 Hildan. obs. & curat.
 Hippocrat. Opera.
 Hoffmann. (Frid.) Opera.
 Holler. de morb. intern.

J Unck. Consp. Therap. Spec. & Diff. acad.
 Jungk. Prax. med.

K Ramer. med. castr. & de Scorb.

LEntil. scripta.

Lomm. obs. medicinal.

Lusitan. (Zacut. & Amat.) obs.

MAuchart. Diff. acad.

Meibom. (Henr.) de abscessu int. nat. & const.

Morton. de febb. & phthisiolog.

Musgr. de arthrit.

NEbelior. Diff. acad.

PEchlin. obs. phys. med.

Piso de morb. à serof. colluv.

Plater. Prax. & obs.

Platn. Inst. chir. rat. Diff. & Progr. acad.

REga de Sympath. part. C. H.

Rhod. observ.

River. opera.

Ruyfch. scripta.

SAlzmann. (Joh.) Diff. acad.

Schelhamm. *συκοειρία* parva.

Schulze (Jo. Henr.) scripta.

Segner (Jo. Andr.) Diff. Gøett. de morb. ex interc.
hæmorrh. potiss. rariorib.

Sennert. Prax. med.

Stahl. (Ernest.) scripta.

Sydenham. opera.

TUlp. obs.

Vateror. Disp. & Progr. acad.

Waldschmid. Prax. med.

Wedelior. scripta.

Werth. scripta.

Willif. opera.

Wratiflav. hist. morb.

Zwinger. Pædaj. med.

FINIS.

